

**ŞANLIURFA İLİ EKSENİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN GÖÇ,
ŞİDDET, AİLE VE ÇOCUK KAVRAMINI TEMEL ALAN
ÇALIŞMALARA YÖNELİK TEMATİK İÇERİK ANALİZİ**

SONUÇ RAPORU

HEGEM Vakfı

Adem SOLAK

Editör

Yazarlar

Prof. Dr. Salih ÇEPNİ

Doç. Dr. Vahap ÖZPOLAT

Doç. Dr. Şevket ÖKTEN

Doç. Dr. Şükrü ADA

Dr. Mustafa DAMAR

Dr. Ömer BİLEN

Uzm. Öner SOLAK

Uzm. Sevinç KAÇAR

Uzm. Rabia Özen UYAR

Uzm. Ümmühan ORMANCI

ÖNSÖZ

ÖZET

Ortak

1. GİRİŞ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin önemli illerinden olan Şanlıurfa tarihi, Neolitik Dönem'den başlayıp günümüze kadar devam eden zengin bir yerleşik yaşam düzenini betimlemektedir. Şanlıurfa ili gerek M.Ö. 11. Yüzyılına ait Dünya'nın en eski mabedi olan Göbekli Höyüğü ile gerek dinler tarihine (Kur'an, Tevrat, vb.) ev sahipliği yapmasıyla köklü bir kültürel miras şehridir. Dahası, Şanlıurfa ili Mardin, Gaziantep, Adıyaman ve Diyarbakır illerine komşu olup, Türkiye-Suriye sınırınının 789 km'lik güney sınırını oluşturur. Ayrıca Şanlıurfa ili, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) illeri arasında yer alır. 1980'lerde başlayan GAP ile bölgenin sosyo-ekonomik açıdan sürekli kalkınmasını sağlanmasını sağlamak amaçlar. Bu proje ile birlikte tarım, ormancılık, sulama, hidroelektrik enerjisi gibi birçok sektörde gelişme görülmüştür. Bu ilerleme sürecinde, Mezopotomya'nın verimli toprakları üzerinde yer alan, geniş havzalara ve ovalara sahip olan Şanlıurfa ili GAP ile birlikte tarım, hayvancılık gibi sektörlerde daha etkinliği ve önemi de artmıştır. Buna bağlı olarak halkın yaşam, iş, nüfus vb. sosyal dinamiklerinde değişimlerin görüldüğü söylenebilir.

TÜİK 2013 verilerine göre Şanlıurfa ilinde genç nüfusun dikkat çekici oranda olduğu ve nüfusun %96'sının 65 yaş altında bulunduğu, doğurganlık oranının Türkiye ortalamasının iki katı olduğu ve doğurganlık sıralamasında ülkemizde listenin ilk sırasında yer aldığı, yıl içerisinde doğan 58858 çocuk sayısı ile İstanbul ve Ankara'dan sonra üçüncü sırada olduğu, %-7,76 göç hızı ile göç veren bir il olduğu vurgulanmıştır. Dahası genç nüfus oranı fazla olan bu ilin Türkiye'nin diğer bölgelerine göç verdiği ve mevsimlik tarım işçisi sektörünün lokomotif olduğu belirtilmiştir (TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle Şanlıurfa, 2013).

Şanlıurfa ili geçiminin büyük çoğunluğunu tarıma dayalı iş sektöründen sağlasa da tekstil ve gıda sektörüne % 71, imalat sanayine % 32.82, gıda sanayisine, % 38.06, metal eşya ve makine sanayi % 7.96, seramik, cam ve taş ürünleri sanayine % 8.16 oranlarındaki katkılarıyla diğer iş sektörlerinde de iyi durumda olduğu söylenebilir. Bu duruma 2015 yılı sonu itibariyle Atatürk Barajı'nın, sadece elektrik anlamında Türkiye ekonomisine her yıl ortalama 2.2 milyar TL katkı değer sağlaması örnek olarak verilebilir (<http://www.sanlıurfa.bel.tr/icerik/14/2/ekonomik-yapi#.Wbt2QvNJZdg>). Bu gibi olumlu gelişmeler toplumun refah yüzeyini arttırdığı ve Şanlıurfa ilinin aile, çocuk gibi toplumun temel sosyolojik yapısını olumlu ve olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Şanlıurfa, su kaynaklarına yakınlığı ve ticaret yollarına yakın olmasıyla eski çağlardan buna bir çok insanın/topluluğun yaşam merkezi haline gelmiştir. Bu nedenle farklı etnik kimliklerin özellikle de Arapların büyük aileler/aşiretler şeklinde yaşadıkları bir coğrafya haline gelmiştir. Buna Karacadağ, Acem, Advan aşireti gibi aşiretler örnekler verilebilir. Türkçede göçebe anlamına gelen aşiret kavramının “kan davası dayanışması” ve “savaş dayanışması” gibi durumları içeren “siyasal aile toplulukları” oldukları söylenebilir (Gökalp, 2013). Bu durumun toplum içerisinde köklü aile bağlarının oluşmasını sağlamanın yanında toplumsal açıdan olumsuz yönlerde doğuracağı söylenebilir. Buna, TÜİK 2016 sonuçları örnek verilebilir. TÜİK 2016 raporuna göre 15 ve üzeri yaşta olup evlilik deneyimi yaşamış bireylerin %23,2'sinin eşi ile akraba olduğu ve akraba evliliklerinin %42,6 oranıyla en çok Şanlıurfa ili ve çevre illerinde görüldüğü belirtilmiştir (<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=24646>). Dahası aşiretlerin, husumetli oldukları diğer aşiretlerle çeşitli nedenlerle kavga etmelerine neden olduğu ve toplum düzenini olumsuz etkilediği söylenebilir. Dahası, aşiret yaşantısı içerisinde kadına ve özellikle kız çocuğuna verilen değer toplumun ilerlemesinde önemli bir kimliğe sahip olan kadınların erkeğin gölgesinde kalmasına neden olduğu söylenebilir. Bu durum aşağıdaki gibi örneklenebilir.

Son dakika: Şanlıurfa'da iki aile arasında silahlı kavga! 3 kişi öldü

Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde iki aile arasında çıkan silahlı kavgada 3 kişi öldü, 4 kişi yaralandı.

(<http://www.milliyet.com.tr/son-dakika-sanliurfa-da-iki-aile--gundem-2403405/>, 15.09.2017 tarihinde alıntıdır).

14 Eylül 2017

13:27 Şanlıurfa'da Arazi Kavgası: 2 Ölü, 2 Yaralı

Şanlıurfa'da akrabalar arasında arazi anlaşmazlığı nedeniyle çıkan silahlı kavgada 2 kişi öldü, 2 kişi yaralandı.

(<https://www.sondakika.com/sanliurfa-da-asiret-kavgasi/> 15.09.2017 tarihinde alıntıdır).

12 Yaşında Gelin Oldu, 13 Yaşında Kayınpederinin Tecavüzüne Uğradı

2009 yılında 23 yaşındaki Sedat D. ile evlendirilen 12 yaşındaki L.Ç., eşinin cezaevine girmesi üzerine, evine yerleştiği kayınpederi 46 yaşındaki İbdahim D.'nin tecavüzüne uğradı. Yapılan

(<http://www.urfahabermerkezi.com/haber/12-yasinda-gelin-oldu-13-yasinda-kayinpederinin-tecavuzune-ugradi-65141.html>15.09.2017 tarihinde alıntıdır).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Çocuk Gelinler ile ilgili bir istatistik yayımladı.2015 yılında çocuk gelinlerin en çok görüldüğü iller sıralandı.

Bu sıralamaya göre **Şanlıurfa** 20.sırada yer almaktadır. **Toplam evlenme sayısı 16.559** olan Urfa'da çocuk gelin sayısının bu evlilikler arasındaki sayısı 1317 olup **Türkiye**

(<https://www.urfahaber.com/tuik-cocuk-gelinler-raporunda-urfa-kacinca-sirada-269.html>15.09.2017 tarihinde alıntıdır).

Yukarıda görüldüğü gibi bu benzer durumlar Şanlıurfa ilinin aile ve aile kavramına ilişkin mevcut durumunu anlayabilmek adına bize örnekler sunduğu ifade edilebilir. Dahası TÜİK, Karacadağ Kalkınma Ajansı gibi kurumlar tarafından Şanlıurfa ilinin yıl yıl değişim durumları araştırılmaktadır. Karacadağ Kalkınma Ajansı 2015 verileri aşağıda sunulmuştur.

**Türkiye ve Şanlıurfa ili Temel Göstergeleri,
81 il içindeki sırası**

Gösterge	TR Türkiye		TRC21 Şanlıurfa	
		Veri	Veri	Sıra
Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı 2015	(%)	92,1	100,0	1
Nüfus yoğunluğu 2015		102	101	24
Toplam yaş bağımlılık oranı 2015		47,6	78,9	1
Yıllık nüfus artış hızı 2015	(‰)	13,4	24,96	6
Cinsiyet oranı 2015	(%)	100,72	100,92	34
Net göç hızı 2015	(‰)	-	-5,50	47
Okuma yazma bilen oranı (6+ yaş) 2015	(%)	96,22	90,05	81
İlkokulda öğretmen başına öğrenci sayısı⁽¹⁾ 2015		18	27	2
Yüzbin kişi başına hastane yatak sayısı⁽²⁾ 2014		266	156	76
Uzman hekim sayısı 2014		75 251	993	17
Bin kişi başına halk kütüphanelerinden yararlanma sayısı⁽³⁾ 2014		268	210	67

Kaynak: (1) Milli Eğitim Bakanlığı
(2) Sağlık Bakanlığı
(3) Kütüphane ve Yayınlar Genel Müdürlüğü

(http://www.karacadag.org.tr/ContentDownload/istatistik_kitab%C4%B1_Sanli%C4%B1urfa.pdf15.0

9.2017 tarihinde alıntıdır).

Bu bulgulara göre Şanlıurfa ilinin okuryazar birey sayısı ve sağlık hizmetlerinden faydalanma açısından Türkiye ortalamasının çok altında kaldığı söylenebilir. Ulaşılan bu sonuçlarda Şanlıurfa ilinin sosyal yaşantısı kadar sınır komşusu olan Suriye gibi ülkelerde patlak veren iç savaşında bu sonuçlarda etkili olduğu söylenebilir. Çünkü savaş mağdurlarının en yakın ülke olan Türkiye'ye sığınma talepleri ve sınıra en yakın olan Şanlıurfa ilinde yaşamak için göç etmeye başlamaları, bu ilin mevsimlik tarım işçisi gibi konularda başka şehirlere vermesinin yanında başka ülkelere Şanlıurfa'ya göç almasına neden olmuştur. Bu

da şehirdeki dil, kültür, eğitim, işsizlik, aile yaşantısı gibi birçok durumu etkilediği görülmektedir. Bu durum aşağıdaki gibi örneklenebilir.

Şanlıurfa Suriyeli İşçiler, 9 Yaşındaki Çocuğa İşkence Yapıp Eğlenmiş

(ÖZEL) - Suriyeli işçiler, 9 yaşındaki çocuğa işkence yapıp eğlenmişŞANLIURFA'da inşaat çalışan Suriyeli 3 işçinin, 9 yaşındaki Mustafa Y.'ye kazma ve kürekle işkence yaptığı görüntüler ortaya çıktı.

20 Nisan 2017 Perşembe 20:18

(<https://www.haberler.com/sanliurfa-suriyeli-isciler-9-yasindaki-cocuga-9524563-haberi/15.09.2017> tarihinde alıntıdır).

SİVEREK **NAME**
Siverek'in Aydınlik Yüzü

ANASAYFA SİVEREK GÜNCEL SİYASET ŞİİR ZAZAKI ANALİZ YAZARLAR GAL

Urfa'da 4300 Çocuk İşçi Var

Şanlıurfa İŞKUR İl Müdürü Necdet Karasevda "Çocuk İşçiliği İzleme Merkezinin" raporlarına göre Kent genelinde kayıtlı 4 Bin 326 çocuk işçisi olduğunu açıkladı.

Anasayfa » GÜNCEL » Urfa'da 4300 Çocuk İşçi Var

(<http://www.siverekname.com/haber/urfada-4300-cocuk-isci-var-2099.html>15.09.2017 tarihinde alıntıdır).

Yukarıda da örneklerinin sunulduğu gibi, Şanlıurfa ilinin sosyal yapısını ele alan konuların derinlemesine araştırılmasının önemli olduğu söylenebilir. Bu nedenle Şanlıurfa ilinde aile, çocuk, göç ve şiddet kavramlarını ele alan bilimsel yayınlar ışığında ilin mevcut durumu betimlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın, bu bölümünde ele alınan ana kavramlar ve alt kavram aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Aile

- *Ailenin tanımı, *Ailenin önemi, *Ailede yaşanan değişim ve dönüşüm, *Ailede yaşanan sorunlar, *Şanlıurfa'da aile yapısı, *Çalışmanın önemi

Çocuk

- *Çocuğun tanımı, *Çocuk kavramının tarih içerisinde değişim ve dönüşümü, *Çocuk işçi, *Çocukların yaşadıkları sorunlar, *Şanlıurfa'da çocuk, *Çalışmanın önemi

Şiddet

- *Şiddetin artması, *Şiddetin tanımı, *Şiddet türleri, *Fiziksel şiddet, *Psikolojik şiddet, *Cinsel şiddet, *Şanlıurfada şiddet, *Çalışmanın önemi

Göç

- *Göçün tanımı, *Göç çeşitleri, *Göçün sebepleri, *Doğu Anadolu'da göç ve sebepleri, *Şanlıurfa'da göç ve sebepleri, *Çalışmanın önemi

1.1. Aile

Aile, “aynı çatı altında yaşayan anne, baba ve çocuklardan oluşan, biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı; o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi ve manevi zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur” (Doğan, 2008). Hem geleneksel hem de modern toplumların önem atfettiği aile (Doğan, 2008) Türk toplumun temel taşlarından birisi olup, korunmaya en fazla muhtaç olan sosyolojik bir birimdir (Güreşçi, 2012). Ailenin yerine getirdiği ekonomik, sosyal, kültürel, eğitsel ve psikolojik fonksiyonlar, onu toplum ve toplumsal yapının vazgeçilmezi yapmaktadır (Şentürk, 2008).

Aile, günümüze dek çeşitli formlar içerisine girerek yapısal ve biçimsel olarak değişim ve dönüşüm geçirmesine rağmen 21. YY’da da önemini korumaya devam etmiş ve biyolojik, sosyolojik, ekonomik, politik pek çok tartışmanın yapıldığı odak bir nokta haline gelmiştir (Hallaç & Öz, 2014). Yapı ve işlev bakımından farklılıklar göstermiş olmasına rağmen, hemen her toplumda ve çağda aile toplumların çok önemli işlevler yerine getiren kurumlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir (Arslan & Arslan, 2015). Aile, toplumun yapı taşı oluşturulan bireylerin yetişmesinde, bakımlarında, bedensel ve ruhsal gelişimlerinde, toplumsal ve ya bireysel değerlerinin oluşmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Toplum ancak, iyi yetişmiş nitelikli bireylerden oluşmuşsa gelişim göstermekte ve varlığını devam ettirmektedir (Könezoğlu, 2006). Nitelikli ve sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde ise sağlıklı aile içi iletişim dolayısıyla sağlıklı anne-baba-çocuk ilişkileri önem arz etmektedir (Büyükkaragöz, 1990). Bu şekilde oluşturulan sağlıklı ve güçlü ailelerin, sağlıklı ve güçlü bir toplumun inşasında aktif rol alacağı düşünülmektedir (Ünlü, 2008).

Aile, bireyi ve toplumu etkileyen bir kurum olmakla birlikte aynı ölçüde birey ve toplumdan da etkilenen bir yapıya sahiptir (Yaşar Ekici, 2014). İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren yapısı ve kapsamı zamana, içinde yaşanan toplumun kültürel yapısına göre değişerek varlığını sürdürmüş sosyal bir kavram olan ailede (Könezoğlu, 2006) zaman içerisinde gerçekleşen her türlü değişim ve dönüşümün izlerine rastlamak olası görülmektedir (Yaşar Ekici, 2014). Aile yapısı kültürden kültüre ve zaman içinde aynı kültürde değişiklik gösterebilmektedir (Ozankaya, 1991). Aynı zaman diliminde ve aynı toplumda kırsal ve kentsel kesimlerde aile yapıları ve işlevleri arasında bile büyük farklılıklar

görülebilmektedir (Aslan, 2002). Yaşanan bu farklılaşmalar aileyi olumlu, olumsuz, bazı durumlarda hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilemektedir (Yaşar Ekici, 2014).

Zaman içerisinde modernleşme, sanayileşme ve kentleşme süreçlerinin ortaya çıkardığı oluşumlar, başta insan ilişkileri ve kurumlar olmak üzere toplumu derinden etkilemiş, aile de bu etkilenmeden kendi payına düşeni almıştır (Şentürk, 2008). Bununla birlikte aile yapısının değişim sürecinde, ülkemizin de içerisinde yer aldığı gelişmekte olan ülkelerde ekonomik güçlükler ile ortaya çıkan sosyal nedenler de aktif rol oynamaktadır (Erkan, 2013). Yaşanan bu değişimlere bağlı olarak özellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerde görülen ekonomik bunalımlar gelir dağılımını bozmakta ve yoksulu daha yoksul hale getirmektedir. Yoksulluk ise, gerek birey gerekse aile açısından pek çok yoksunluğu beraberinde getirmekte, ailelerin dağılmasına dek birçok soruna neden olabilmektedir (İçağasıoğlu Çoban & Özbesler, 2014). Yoksulluk, aile içerisinde özellikle gelişim çağındaki çocuklar için zararlı olabilmektedir. Yoksulluk yüzünden sağlıklı beslenme ve hastalık durumları ortaya çıkabilmekte, çocuklar şiddetin, sömürünün ve ihmalin tüm biçimlerine maruz kalabilmekte ve çocukların eğitimleri yarıda kesilebilmektedir (UNİCEF, 2011). Aileler ekonomik sebeplerin arkasına sığınarak çocuklarını okullara göndermekten kaçınabilmektedir (Adıgüzel, 2013). Bazı aileler de ekonomik imkansızlıklar nedeniyle geçimlerini sağlayabilmek üzere tarımsal işgücü talebi yoğun olan yörelere mevsimlik tarım işçisi olarak gitmek zorunda kalmaktadır (Fazlıoğlu, 2014). Mevsimlik işçiler eğer geride bırakma imkânları yok ise çalışacakları bölgelere tüm aile bireyleri ile birlikte gitmektedir. Bu durum en çok okul çağındaki çocukları etkilemektedir. Çocuklar okula gitmek yerine kendilerini ebeveynlerinden daha düşük bir ücret ile tarlada çalışırken bulmaktadırlar. Bu durum onların eğitime erişimlerini engellemenin yanı sıra göç edilen bölgelerde sağlık şartlarına uygun olmayan ortamlarda yaşamlarını sürdürmelerine, yetersiz beslenmelerine dolayısıyla biyolojik, fiziksel ve bilişsel gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır (Kantar Davran, Sevinç, & Seçer, 2014).

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de aileyi ve dolayısıyla toplumsal yapıyı tehdit eden bir diğer durum aile içi şiddet olgusudur. Aile içi şiddet, aile içindeki kişilerin özellikle kadın ve çocukların fiziki, ahlaki ve psikolojik yapısını olumsuz şekilde etkilemektedir (Bayer, 2013). Özellikle erkeğin kadından üstün görüldüğü ve kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumlarda kadınlar daha çok istismara maruz kalmaktadır (Page & İnce, 2008). Aile içindeki kadına yönelik bu şiddet çocuklardan bağımsız düşünülememektedir. Kadına uygulanan şiddet yalnızca annenin ebeveynsel kapasitesini

etkilememekte, çocuğun da şiddete maruz kalma olasılığını arttırmaktadır (Pearson, Harwin, Hester, & Abraham, 2007). Yaşları ne olursa olsun çocuklar fiziksel, cinsel ya da duygusal olarak istismar edildiğinde ve ya şiddete maruz kaldıklarında derinden incinmektedir (Safe Start, nd). Aile içi şiddet gören çocukların duygusal ve davranışsal sorunlar geliştirdikleri (Holt, Buckley, & Whelan, 2008), zihinsel sağlıklarının bozulduğu, sosyalleşme problemleri yaşadıkları bilinmektedir (UNICEF, 2011).

Toplumsal, ekonomik ve kültürel alanda meydana gelen değişimlerden etkilenen aile kavramının incelenmesi; mevcut sorunların tespiti, olası çözüm yollarının aranması ve ülke genelinde önleyici politikaların geliştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Aileye yönelik gerçekleştirilen çalışmalar toplum genelinde aile odaklı birçok sorunun açıklığa kavuşturulmasını sağlamakla birlikte toplumun anlaşılmasını da beraberinde getirecektir (Aktaş, 2015). Bununla birlikte aile kavramını temel alan çalışmalar hem ailedeki hem de toplumdaki değişim ve dönüşümü anlamaya, analiz etmeye ve açıklamaya önemli katkı sağlayacaktır (Bayer, 2013). Köklü bir geçmişe sahip olması, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) merkezinde yer alması, aşiret kültürünün sürdürülmesi, göç alıp veren dinamik demografik yapısı ve sınır hattında yer alması Türkiye'de kentler içinde Şanlıurfa'ya farklı bir önem kazandırmaktadır (Karasu, 2014). Geleneksel yapının henüz etkin olduğu, çok çocukluluğun yaygın görüldüğü (Ökten, 2006) hane halkı büyüklüğünün yüksek olduğu (TÜİK, 2017), kadının konumunun büyük oranda geleneksel rol ve statüler tarafından belirlendiği, evliliğe ilişkin kuralların aşiret/akraba ve aile içi ilişkiler sistemine göre belirlendiği (Ökten, 2006) ve akraba evliliklerinin yoğun yaşandığı (Ökten, 2006; TÜİK, 2017) Şanlıurfa'da aile kavramını temel alan çalışmaların analiz edilmesi ile mevcut durumun belirlenmesi, aile kurumuna ilişkin sorunların tespit edilmesi sıklıkla ve nadiren çalışılan alanların ortaya konması, eksikliklerin tespit edilmesi ve ileride gerçekleştirilecek araştırmaların var olan gereksinimleri gidermeye yönelik yapılmasının alana katkı sağlayacağı ve araştırmacılara ışık tutacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte aile kurumunun toplumda yaşanan değişim ve dönüşüme oldukça hassas olduğu göz önünde bulundurulduğunda Şanlıurfa'da aile kavramını temel alan çalışmaların incelenmesinin ailenin değişimine ışık tutması bakımından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2. Çocuk

Dünya üzerinde fiziksel ve ruhsal gelişimini en geç tamamlayan, uzun süre boyunca bir başkası tarafından bakıma ve korunmaya muhtaç olan canlı şüphesiz insanoğlu özellikle de çocuklardır. Buna göre Kurtay (2004)'e göre çocuk, reşit sayılmayan ve 18 yaşın altındaki her birey olarak tanımlanmıştır. Diğer bir tanıma göre ise çocuk, fiziksel, ruhsal ve toplumsal olarak gelişimini tamamlamış ve yaşamını sürdürüp, yetişkinlik evresine geçinceye kadar bir başkasının tarafından bakılmaya ve korunmaya gereksinim duyan bireylerdir (Hoşoğlu, 2009; Özdemir 1989). Yaşamının uzun bir süresi boyunca anne, baba, din adamları vb. kişiler tarafından yetiştirilen çocukların gelişimi ve mevcut durumlarının araştırılması konuyu önemli kıldığı söylenebilir.

Tarih boyunca çocuk kavramı farklı çağlarda farklı şekillerde algılanmıştır. Kölelik sisteminin yaygın olduğu Eski Yunan ve Roma dönemlerinde babalar çocuklarını cezalandırabilme, alıp satabilme ve öldürebilme gibi üzerinde sonsuz haklara sahip olup, tek kişi olmuşlardır (Tezcan, 1995). Hristiyanlık'ın doğuşuyla düşküne ve güçsüze yardım duygusu ile birlikte kimsesiz çocuklar korumak amaçlı kiliseler tarafından koruma altına alınmış, ancak çok geçmeden bu kez de din ve kilise adına ezilmeye başlamıştır. Hatta çocukların günah ürünü olduğu, çocuğun içindeki kötülüğü ve şeytanı kovmak için ailesi tarafından dövülmesi gerektiği vurgulanmıştır (Hoşoğlu, 2009). İslam'ın benimsenmesiyle birlikte yetim çocukların korunması-kollanması, mallarına el sürülmemesi gibi çocuğa hoşgörülle yaklaşan anlayışla birlikte çocuğa verilen değer artmaya başlamıştır (Şuşoğlu, 2005). Bu duruma paralel olarak çocuğun toplum içerisinde saygınlığının arttığı söylenebilir. Ancak bu pek uzun sürmemiş ve 18. yüzyıl ile başlayan sanayileşmeyle birlikte çocuklar ağır şartlar altında çalıştırılmaya başlanmış ve çocuk işçiliği kavramı gündeme gelmiştir (Uzundere, 2015). Buna paralel olarak, uzun yıllar boyunca TRT'de yayınlanan ve Johanna Spyri'nin kaleme aldığı Heidi çizgi filmi İsviçre'deki çıplak ayaklı çocuklar gerçeğini çocuk emeği sömürücülüğünün nasıl gerçekleştirildiğinin bir örneğini sunduğu söylenebilir. Bu çizgi filmde anlattığı gibi İsviçre'de 14 yaş altındaki çocukların fabrikalarda çalışmasının yasaklanmasıyla birlikte devlete borcu bulunan ya da fakir olan ailelerin çocukları, anne-babası ayrı olan ya da suça karışmış çocuklar kilise aracılığıyla ev ve çiftlik işlerinde çalıştırılmak üzere kiralamaya ya da satılmaya başlanmıştır. Sonrasında ise bu çocuklar kurtarılmış çocuklar olarak nitelendirilmiş ve kötü muameleye maruz kalsalar bile onların haklarını savunan ya da onlara sahip çıkılmamıştır. Bu nedenle de bu çocukları diğer çocuklardan ayırmak amaçlı çıplak ayakla dolaştırılmıştır. 18. yüzyılda artan sanayi gücüyle

birlikte çocuklar, kendi fiziksel gücünü aşan ağır iş koşulları altında çalıştırılmaya başlanmıştır (Bilgin, 2008). Bu durumun yirminci yüzyılın ortalarına kadar sürdüğü söylenebilir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise ulusların gelişmişlik düzeylerinin ve kaderlerinin eğitime bağlanıyor olması, ulus nüfusların özellikle de çocukların okullaşmalarının önünü açmıştır (Büyüköztürk, 1992). Bu durumun çocuk ve çocuğun yaşamına verilen önemin artmasını sağladığı söylenebilir. Bu durumun oluşmasında geri kalan savaş dönemleri ve artan refah düzeyiyle birlikte çocuklara verilen değer artmama başladığı ve onların yaşam, sağlık, eğitim vb. durumlarını/kalitelerini arttırıcı çalışmalar içerisine girildiği şeklinde yorumlanabilir.

Çocukların eğitilmesinin geleceğe yön vereceği anlayışıyla nüfusun özellikle de kız çocuklarının okullaştırılması çabaları içerisine girilmiştir (Bora, 2012). Dahası, okullar modernleştirilerek (teknolojik imkanlar, farklı öğrenme alanları vb.) çağın gelişmiş insan profili (yaratıcı, etkin kararlar alabilen vb.) oluşturulmaya ve hatta gereksinim duyulan insan beceri alanları (takımla çalışabilen, girişimci, yenilikçi vb.) yaratılmıştır. Çocukların eskiden yaygın olan ve birçoğunun erken çocukluk döneminde ölmesine neden olan kızamıkçık, suçiçeği, çocuk felci gibi birçok hastalığın önüne geçilmiş ve korucu uygulamalar başlatılmıştır (Hoşoğlu, 2009). Ayrıca, çocukların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen, özgüveni ve özsaygısı gelişmiş, toplumla uyum içerisinde yaşayabilen, ulusunun çıkarları doğrultusunda çalışan; fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olarak yetişebilmeleri için anne-babalara yönelik rehberlik ve danışma programları hazırlanmıştır (Bellur, 2014; İnani, 2012). Ancak çocukların sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi için gerçekleştirilen çalışmaların yanında günümüzde hala çocuklara gereken önemin yeterince verilmediği söylenebilir.

Ülkemizde ve dünya üzerinde birçok ülkede çocuklar hala kötü muamele, ihmal ve istismara maruz kalmaktadır (Havlioğlu, 2011). Bu durum çocukların aile ilişkileri ve yaşantıları, anne-babanın çocuğa yaklaşımı, anne-babanın boşanması ya da birinin ölmesi ya da çocuğun yaşam koşulları vb. sosyo-kültürel yapıdan kaynaklanabildiği gibi ekonomik nedenlerden dolayı da ortaya çıkabilmektedir (Karaman, 2013). Bu durumun Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde yaygın görülen bir olgu olduğu söylenebilir. Ailedeki yetişkinlerin sürekli gelir getirecek daimi işte çalışmıyor olması, sınırlı gelirin aile fertlerinin temel yaşam giderlerini karşılamıyor olması, hane halkının nüfusunun fazla olması zaten yetersiz olan gelirin daha çok kişi tarafından paylaşılmasına neden olmaktadır (Fidan, 2009). Bu durum temel ihtiyaçları karşılanamayan çocukların, ailelerinin geçimine yardımcı olmak gibi ekonomik gerekçelerle sokak, tarım alanları gibi ortamlarda çalışmalarına neden olmaktadır (Kızmaz ve Bilgin, 2010; Aydın, Karaca Çiftçi, Karataş, 2015). Diğer bir deyişle; gelişmekte

olan ülkelerin çoğunda olduğu gibi yoksulluk, işsizlik gibi nedenler çocukların erken yaşlarda çalışmasına neden olmaktadır (Bilgin, 2009; Küçükkaraca, 2001). Bu durum aileden kaynaklanabileceği gibi çocuğun eğitime olan isteksizliği, okuldan kaçış için çözüm yolu olarak çalışmayı görmesi, çalışan çocuğun aile tarafından değer görmesi, para kazanmanın verdiği cazibe gibi nedenlerle bizzat çocuğa bağlı olarak da gelişebilmektedir (Fidan xx). Çocuk ihmal ve istismarında bir diğer önemli neden ise ailenin içinde yaşadığı sosyo-kültürel ortamdır. Özellikle Güneydoğu Anadolu gibi bölgelerde yoksulluk ve geçim sıkıntısıyla birlikte ailenin eğitim seviyesinin düşük olması, eğitim sistemine olan güvensizlikleri, çocukların burs ve yardım aracı olarak görülerek çok sayıda çocuk doğurması ve bakamaması ya da aşiret anlayışının da etkisiyle az çocuğa sahip ailelerin kendilerini koruyabilmesi ve güçlenebilmesi için kalabalık bir aile nüfusuna gereksinim duyması, çocukların gelir getirici iş gücü olarak algılanması gibi nedenler çocukların ile desteği ile çalışabilir yaşa geldiğinde iş hayatına atılmasına neden olmaktadır (Arı, 2006; Sevinç, Davran, Özel ve Sevinç, 2014). Bu durumun, çocukların sokakta, tarım alanları gibi iş sahalarında çalışırken karşılaşılabilecekleri olumsuzları göz ardı ettikleri gösterdiği şeklinde belirtilebilir.

Henüz fiziksel ve ruhsal olarak gelişimini tamamlamamış çocukların çok ağır sorumluluklar üstlenmesi fiziksel ve psikolojik sağlıklarının bozulmasına neden olmaktadır (Aydın, Karaca Çiftçi ve Karataş, 2015; Sevinç, Davran, Özel ve Sevinç, 2014; Yıldız, 2006). Çocukların para kazanmak amaçlı günün belli kısmını ya da tamamını hırsızlık, yankesicilik çeteleri, madde bağımlısı bireylerin ya da satıcıların yanında geçirmesi gibi birçok neden onların erken yaşta cinsel ilişkiye girme, alkol ve sigara kullanma, saldırgan davranışlar geliştirme, silah ve yaralayıcı aile taşıma, psikolojik sorunlar yaşamasına neden olmaktadır (Bilgin, 2008; Havlioğlu, 2011). Dahası, özellikle mevsimlik tarım işçisi ailelerin zor şartlar altında kazandıkları paraları ulaşımda harcamak istememeleri nedeniyle uygun olmayan koşullarda seyahat etmeleri, göç ettikleri yerlerde naylon ya da bezden yapılmış barakalarda yaşamaları, yeterli ve sağlıklı beslenmemeleri, çapa yapma, ağır yükleri taşıma gibi fiziksel güçlerinin üstünde işlerde çalışmaları onların sağlık sorunları yaşamalarına neden olmaktadır (Uzundere, 2015; Kaya ve Gülnar, 2015). Buna paralel olarak mevsimlik tarım işçisi çocukların çalışmak için gittikleri yerlerde temel sağlık giderlerini karşılayacak imkanların (tuvaletlerin ortak kullanılması, temiz içme suyu sıkıntısı, biriken çöpler vb.) olmaması ve işin niteliğinden kaynaklı olarak tarım ilacı zehirlenmesi, güneş çarpması, böcek sokması vb. riskler yaşamlarını olumsuz etkilemektedir (Havlioğlu, 2011; Şimsek, Koruk ve Yentür-Doni, 2012). Çocukların okul döneminde çalışmak zorunda kalması veya ailelerin çocukların eğitime gereken önemi vermemesi, okul masraflarını karşılamak istemeleri gibi

nedenler onların okulu bırakmalarına ya da bırakmasalar da uzun süreli devamsızlık yapmalarına neden olmaktadır (eğitim atıf). Bu çocuklarında okuma yazma bilmedikleri, akademik başarının düşük olmasının yanında sınıfta utangaç olma, kendini okula ait hissetmeme, arkadaşlarına fiziksel şiddet uygulama gibi okula uyum sorunu yaşadıklarını vurgulanmaktadır (Karaman 2013; Uzundere, 2015). Yapılan çalışma kapsamında Şanlıurfa'da yaşayan geçim sıkıntısı, iç ve dış göç sonucunda şehrin değişen yapısı aile yapısını ve çocukları etkilediği söylenebilir.

Yapılan bu çalışmada Şanlıurfa ilinde gerçekleşen çocuk konusundaki çalışmaların araştırılması amaçlanmıştır. Bu aşamada gerçekleşen terör ve göç olayları neticesinde iş imkanlarının daha da kısıtlı hale gelmesi, ailelerin kalabalık nüfusa sahip olması gibi nedenler Şanlıurfa ilinde çocuk kavramının incelenmesini önemli hale getirdiği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde; Karaman (2013) mevsimlik gezici ve geçici tarım işçiliğinde çalıştırılan çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterlilikleri, Adıgüzel (2013) kız çocuklarının okullaşma engellerini belirlemek ve bu engelleri kaldıracak çözüm önerileri geliştirme konulu çalışmalar yapmışlardır. Bunun yanında Tabur (2016) Şanlıurfa ili Suruç ilçesinde yaşamakta olan ilköğretim öğrencilerinde genel psikopatoloji, travmatik yaşantılar ve travma sonrası stres bozukluğu ile uyumlu yakınmalarını belirlemeyi hedeflemiştir. Ancak Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını ele alan çalışmaların incelenmesine ve analiz edilmesine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen çocuk konusundaki çalışmalar tespit edilerek, bu çalışmalar genel ve içerik özellikleri açısından incelenmesinin alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

1.3. Şiddet

Şiddet; insanın varoluşundan günümüze uzanan süreçte çeşitli sorunların, çatışmaların sebebi ya da sonucu olarak gelişen bir sosyal durum, acı bir gerçektir (Durmuş & Gürkan, 2005). Özellikle son zamanlarda aile içi şiddet olaylarının artması, kurum/kuruluşlarda yetkililerin mobbing uygulamaları, insanların saldırganlık eğilimlerinin daha da artması gibi sebeplerle şiddet konusu medyadan günlük yaşamımıza kadar birçok yerde karşımıza çıkmakta, bu durumda da şiddet konusuyla daha fazla ilgilenilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak Kandemir (2007)'in belirttiği gibi şiddet konusunda çalışmaların geçmiş yıllarda çok kısıtlı olduğu, ancak 1980'li yılların sonlarında hız kazandığı söylenebilir. Çünkü şiddet, günümüz dünyasında özellikle gençler ve çocuklar arasında giderek artan bir oranda görülmesi nedeniyle önemli bir toplumsal duyarlılığa yol açmış ve ülkeleri, araştırma ve önleme çalışmalarına zorlamıştır (Aküzüm & Oral, 2015). Bu bağlamda şiddet konusunda yapılacak çalışmaların ne derece önemli olacağı açıktır.

Şiddet sözcüğü genel anlamda, aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini kaba ve sert davranışı, eylemi nitelendirmektedir (Nabikoğlu, 2012). Şiddet; bir kişiye güç veya baskı uygulayarak, isteği dışında bir şey yapmak ya da yaptırmak olarak tanımlanabilir (Lala, 2013). Başka bir ifadeyle şiddet; bir kişi ya da grubun başkalarına karşı fiziksel olarak zarar vermesi, yaralama veya yok etme amacını gütmesi nedeniyle saldırganlık eyleminde bulunmasının uç noktasıdır (Abay & Tuğlu, 2000). Burada şiddet uygulama eylemleri; zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma ve yaralama olarak yer almaktadır (Kocacık, 2001). Bu bağlamda şiddete ilişkin tanımlamaların ortak yanları dikkate alındığında, kaba kuvvet, fiziksel gücün kötü amaçla kullanımı ve şiddet uygulanan kimse veya kimselerin zarara uğratılması dikkat çeken noktalardır (Haskan & Yıldırım, 2012). Ancak unutulmaması gereken bir nokta ise, şiddet sadece fiziksel gücün kullanılması değil aynı zamanda sözel unsurların da içinde bulunduğu geniş kapsamlı bir olgudur (Arslan, 2015). Çünkü fiziksel bir güç uygulamadan yapılan şiddet türleri de bulunmaktadır. Burada önemli nokta bir davranışın şiddet özelliği gösterip göstermediğine karar verirken; davranışın kasıtlı olması, kötü niyetle yapılmış olması, karşıdaki bireye zarar vermesi, bireyin davranışının kötü niyetle yapılmış olduğunu düşünmesi gibi kriterler açısından değerlendirilmesi gerekmektedir (Topuz, 2013).

Şiddet, kendine yöneltilmiş şiddetten, okulda veya iş yerinde zor kullanmaya, aile içi şiddetten, cinsel taciz, tecavüz ve intihara kadar değişen farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Lala, 2013). Bu bağlamda öncelikle şiddet kişinin kendine yönelik (öz kırım, bedene zarar verici uygulamaları) ya da dışarıya yönelik (canlı veya cansız; amaçlı veya amaçsız) olmak

üzere iki temel görünümde değerlendirilebilir (Güleç, Topaloğlu, Ünsal & Altıntaş, 2012). Şiddet türlerinin ise; fiziksel şiddet, sözel şiddet, psikolojik (duygusal) şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet şeklinde sıralayabiliriz (Lala, 2013).

Şiddet türlerine baktığımızda en çok karşılaşılan şiddet türlerinden biri fiziksel şiddettir. Fiziksel şiddette kişinin temasta bulunarak diğer kişiyi yaralaması, öldürülmesi veya kaba kuvvet ile bir yaptırım uygulanması söz konusudur. Ülkemizde en sık rastlanan fiziksel şiddet türü aile içi şiddettir. Aile içi şiddetin, dünyada ve Türkiye’de önemli bir sağlık sorunu olduğu söylenebilir (Vahip & Doğanavşargil, 2006). **Ama şiddet, aynı zamanda sosyolojik, antropolojik, dini ve felsefi bir olgudur.** Bunun yanında ailede şiddet gören veya şiddete tanıklık eden bireylerin şiddete daha yatkın oldukları (Haskan Avcı & Yıldırım, 2014) düşünüldüğünde, aile içi şiddetin genel olarak şiddete eğilimi de arttırdığı ifade edilebilir. Aile içi şiddete baktığımızda; çoğunluğu kadın olmak üzere eşler, çocuklar, kardeşler, yaşlılar, bakıma gereksinimi olan özürlüler şiddete en fazla hedef olmaktadır (Erbek, Eradamlar, Beştepe, Akar & Alpkan, 2004). Ülkemizde aile içi şiddet olaylarında özellikle kadına yönelik şiddetin çok yoğun olduğu söylenebilir. Çünkü günümüzün farklı sosyo-kültürel yapısı içinde, kadına yönelik şiddet 21 yy.’da bile kırılması en güç tabulardan biri olarak görülmektedir (Dişsiz & Şahin, 2008). Bu güne kadar kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmaların sonuçları, şiddetin sosyal, ekonomik, kültürel, cinsel ve psikolojik faktörlere, bireyin yakın çevresi ile ilişkilerine dayalı olarak çıktığını ortaya koymaktadır (Kocacık & Çağlayandereli, 2009). Bunun yanında fiziksel şiddetin son zamanlarda sağlık personellerine de sıklıkla uygulandığı gözlenmektedir. Benzer olarak Annagür (2010) sağlık ortamında hekime ve sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin son yıllarda artış gösterdiğini, hastanelerin sağlık çalışanları için gün geçtikçe tehlikeli ortamlar olmaya başladığını belirtmektedir. Bütün boyutlarını kapsayan perspektiften şiddet, kişinin veya kişilerin güç kullanarak ve kasıtlı olarak başkasına, bir topluluğa hatta kendisine karşı psikolojik, sosyal, ekonomik, fiziki ve diğer yönlerden zarar vermesi, ya da zarar verme tehdidinde bulunmasıdır (Solak, 2016) şeklinde tanımlanabilir.

Ülkemizde son zamanlarda oldukça sık rastlanılan diğer bir şiddet türü ise psikolojik (duygusal) şiddettir. Psikolojik şiddet yeni bir olgu olmamakla birlikte, 1980’lerin ilk yıllarına kadar tanımlanmamış ve sistematik olarak araştırılmamıştır (Özen, 2007). Ancak daha sonralarda tanımlanmaya başlanmış ve birçok araştırmacı tarafından çalışılmaya başlanmıştır. Psikolojik şiddet en çok aile, iş ve eğitim ortamlarında yaşanmaktadır. İşyerinde psikolojik şiddet yani "mobbing", planlı bir şekilde yürütülen usandırma, bıktırma ve yok etme eylemidir (Urasoğlu Bulut, 2007). Şiddet uygulamaya eğilimi olan ancak bu yaptırımlarla

karşı karşıya kalmak istemeyen kişiler; fiziksel şiddet eylemlerinden çok, ortaya çıkarılması ve ispatlanması zor olan, suç olarak görülmeyen, bireyin sağlığını ve psikolojisini bozabilecek şiddet eylemlerine yönelmekte ve duygusal şiddet uygulamayı tercih etmektedirler (Onbaş, 2007). Zaten mobbing uygulayanlar; genellikle çalışma yaşamında normal davranışlar sergileyen çok mükemmel ve iyi görünen, asıl kimliklerini bir maske ardında gizleyen kişilerdir (Ehi, 2011). Buna karşın mobbing maruz kalan bireyler, yoğun stres ve kaygıya bağlı olarak çeşitli fizyolojik, psikolojik ve sosyal sorunlar yaşamaktadırlar (Yıldırım & Yıldırım, 2010). Zaten mobbingin olduğu örgütlerde çalışanlar motive olamamakta, örgütlerine karşı güven, bağlanma ve özdeşleşme hislerini kaybetmekte ve iş tatmini bulamamaktadırlar (Tutar, 2004). Bu bağlamda mobbingin dikkate alınması gereken bir şiddet türü olduğu söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde son zamanlarda sıklıkla karşılaşılan bir diğer şiddet türü cinsel şiddettir. Cinsel amaçlı dokunma, cinsel içerikli sözlerle sarkıntılık yapma, cinsel konularda rahatsız edici konuşmalar yapma gibi örnekleri olan cinsel şiddette, bir kişinin başka bir kişiyi cinsel istekleri için kullanımı söz konusudur (Lala, 2013). Ülkemizde var olan bir şiddet türü olmasına karşın bunun çok fazla orta çıkmadığı, gizlendiği, bu duruma paralel olarak ülkemizde bu konunun çok fazla araştırılmadığı söylenebilir. Ekonomik şiddet ise, bir kişinin ekonomik kaynaklarını başka bir kişinin yaşamı üzerinde tehdit edici unsur olarak göstermesidir. Bu duruma; çalışan eşlerin çalışmayan eşlere para ile bir baskı uygulaması, üniversitelerde veya okullarda ders dağılımlarının yapılma sürecindeki yaşanan olaylar gibi örnekler verilebilir.

Yapılan çalışmada ülkemizde özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki şiddet kavramı üzerine odaklanılmaya çalışılmıştır. Bu aşamada hem ülke dışında yaşanan olaylara hem terör olaylarına paralel olarak şiddetin artması, bunun yanında ilde yaşanan şiddet olaylarının fazla olmasına paralel olarak Şanlıurfa'daki şiddet konusunda yapılan çalışmaların incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Çünkü son zamanlarda şiddetin; kültür meselesi, aile içi sorunlar, insani değer eksiklikleri, ekonomik sebepler, sanal oyunlar gibi sebeplerden dolayı arttığı düşünüldüğünde, bu alanın önemli olacağı düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde; Kocacık (2001) şiddet olgusu üzerine, Page ve İnce (2008) ise aile içi şiddet konusunda derleme çalışmaları yapmışlardır. Bunun yanında alan yazında şiddet konusunda yapılan meta analiz çalışmaları bulunmaktadır. Donat Bacıoğlu (2014) çalışmasında; 2002-2012 yılları arasında yapılmış tez ve makalelerde çocuk ve ergenlerde şiddet ve saldırgan davranışların azaltılmasında bir yöntem olarak kullanılan önleme ve müdahale programlarının etkili olup olmadığı meta analiz çalışmasıyla belirlemeyi

hedeflemiştir. Ayrıca öğretmenlerin okulda karşılaştıkları yıldırma (mobbing) davranışlarına ilişkin algılarının ve görüşlerinin medeni durumlarına (Kış, 2016) ve hizmet sürelerine (Aytaç, 2015) göre değişimine ilişkin bir meta analiz çalışması yürütmüşlerdir. Gökulu ve Hosta (2013) ise yaptığı çalışmasında 2005-2008 yılları arasında basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizini yapmışlardır. Son olarak Tekin (2016) Türkiye'deki üniversitelerde mobbing kavramını ele alan yüksek lisans tezleri, Keser Özcan ve Bilgin (2011) ise Türkiye'de sağlık çalışanlarına yönelik şiddetle ilgili yayınlanmış çalışmaları analiz etmişlerdir. Bu bağlamda ilgili literatürde şiddet konusunda var olan çalışmalara farklı açılardan bakılarak analizlerinin yapıldığı araştırmalar bulunmaktadır. Ancak şiddet olaylarına sıklıkla rastlanılan Şanlıurfa iline yönelik şiddet konusundaki yapılan araştırmaların incelenmesine ve analiz edilmesine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Anlaşılacağı üzere var olan çalışmaların bir ile veya bir bölgeye özgü olmadığı, daha çok geneli ilgilendiren ve bundan dolayı ilgili il veya bölgeye özel mesajlar verebilecek bir yapıda olmadığı söylenebilir. Bu noktada bu tür çalışmalar genel haberdarlıktan ileri gidemediği ve pratiğe yansıtılamadığı ifade edilebilir. Bu bağlamda alan yazında; genel doğrulardan il temelli doğrulara ve ilin doğasını/ yapısını yansıtan gerçek verilere ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu yolla alınacak önlemler il ve ilde yaşayan insanların gerçekleri ile örtüşebileceği düşünülmektedir. Bundan dolayı öncelikle genel ilkeleri ve önlemlerin öncelikle bilinmesi ve bunun illere özgü gerçek verilere ve temalara nasıl yansıtılabileceğinin bilinmesi gerektiği ifade edilebilir. Bu bağlamda Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen şiddet konusundaki çalışmalar tespit edilerek, bu çalışmalar genel ve içerik özellikleri açısından incelenmesinin alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

1.4. Göç

Göç; kişilerin, ekonomik, ekolojik yada toplumsal değişimler karşısında yaşam yerlerini değiştirerek kendilerine "daha iyi yaşam koşulları" sunacak bir başka yere taşınmasıdır (Göktürk, 2001). Başka bir ifadeyle göç, kişi, grup veya toplulukların yaşadıkları yerleşim yerlerinden, isteyerek ya da iradeleri dışında, sürekli veya belli bir süreyi kapsayacak şekilde gerçekleşen ülke içi veya ülke dışı yapılan fiziki yer değiştirme eylemidir (Can, 2011). Yılmaz (2008) ise göçü; kişilerin gelecek yaşantılarının ya bir bölümünü ya da tamamını geçirmek üzere bir yerleşim biriminden diğerine, yerleşmek amacıyla yapmış oldukları coğrafi nitelikli yer değiştirme olayı olarak tanımlamaktadır. Kısacası göç, kişilerin gönüllü ve zorunlu sebeplerle coğrafi alanlar üzerinde yer değiştirmesidir (Gökdemir Arcan, 2012). Burada önemli bir nokta göç ilk bakışta tek yönlü bir hareket gibi görünse de, aslında

ekonomik ve sosyal kapital dönüşleri göz önünde bulundurulduğunda, göçün oldukça dinamik ve çok yönlü bir hareket olduğu söylenebilir (Yılmaz, 2014).

Yaşanan göç çeşitlerine baktığımızda; göç çeşitlerini iç göç, dış göç, zorunlu göç ve gönüllü göç olmak üzere dört ana başlık altında toplamak mümkündür (Erkan & Aydın, 2010). Zorunlu göç kişinin zorunlu olarak, gönüllü göç ise kendi isteği ile bir yerden başka bir yere gitmesidir. İkinci (2008)'ye göre iç göç ise, belli bir zaman dilimi içinde belli bir yerleşme alanında yaşayanların kendi iradeleriyle yaşam yerlerini söz konusu yerleşme alanının dışına taşıyanlar olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizdeki iç göçler en fazla; sanayileşmeye paralel olarak nüfus, sosyal ve iş imkanları daha fazla gelişmiş olan bölgelere doğru akması şeklindedir (Acar, 2006). Bunun yanında mevsimlik tarım işçilerinin de iç göç hareketliğini canlı tutan kişiler arasında yer almaktadırlar. Tarımsal faaliyet ile uğraşan birçok aile, çocuklarıyla birlikte geçimini sağlayabilmek amacıyla daha fazla tarımsal iş olanağı bulunan yörelere mevsimlik tarım işçisi olarak gitmek durumunda kalmaktadırlar (Benek & Ökten, 2011; Karaman, 2013). Bu duruma paralel olarak kişilerin belli bir süreliğine bir yerden başka bir yere göç etmeleri söz konusu olmaktadır. Göç çeşitlerinden bir diğeri olan dış göç ise; bireyin ülke sınırlarının dışında her hangi bir ülkeye yaşadığı ortamı değiştirmek amacıyla gitmesidir (Bülbül & Köse, 2010). Yapılan çalışma kapsamında Şanlıurfa'ya veya Şanlıurfa'dan yapılan göçlerin birçoğunun iç ve zorunlu göç olduğu söylenebilir.

Hem dünyada hem de ülkemizde yaşanan siyasi, ekonomik, sosyal sebepli olaylara paralel olarak insanların bir yerden başka bir yere göç ettikleri ve yaşamlarını her yönüyle değiştirdikleri gözlenmektedir. Ökten (2010)'in belirttiği gibi insanların kendi ülkelerinde sosyal, politik, ekonomik, kültürel gibi sebeplerden dolayı yaşamlarının çok zorlaştığı ve/veya yaşayamaz hale geldiği durumlarda, başka yerlere göç etmeleri çok sık rastlanılan ve neredeyse insanlık tarihi kadar geçmişi olan bir gerçektir. Başka bir ifadeyle bu insan hareketliliği, insanlık tarihinin başlangıcından beri toplumsal yaşamın ve günümüz modern dünyasının önemli unsurlarından biri olmuştur (Deniz, 2014). Zaten tekerleğin icadından yazının bulunmasına, salgın hastalıklardan bu hastalıkların tedavisine kadar insanlık adına öğrenilen her şey dünyaya göçlerle taşındığı söylenebilir (Yılmaz, 2014). Bu bağlamda tarihsel süreç olarak göçün; sanayileşme, ekonomik gelişme ve kentleşmeyle paralel giden bir olgu olduğu ifade edilebilir (Bahar & Bingöl, 2010). Aynı zamanda göç; işsizlik, yoksulluk ve yoksunluğun bir sonucu olduğu gibi, bu olguların oluşması ve devam etmesini de sağlayan bir toplumsal sorundur (Erkan & Aydın, 2010). Bu bağlamda göçlerin yıllar boyunca devam ettiği, göç sebeplerinin değiştiği, hem göç alan hem de göç eden kişiler üzerinde birçok olumlu ve olumsuz etkisinin olduğu söylenebilir.

İnsanların yaşam alanlarını terk etmesi anlamına gelen göç, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaşanmaktadır (Acar & Bekleyen, 2008). Ülkemizde 1950 yılından sonra kentlerde gelişen teknoloji ve sanayileşme hareketleri şehirlerde işgücü eksikliğine neden olurken, kırsal yerleşmelerdeki hızlı nüfus artışı ve tarımda makineleşme kırsal alanlarda iş gücü fazlalığına yol açmıştır (Gürbüz, 2007). Bu duruma paralel olarak göç olaylarının arttığı söylenebilir. Ancak Sami (2009)’nin de belirttiği gibi Doğu ve Güneydoğu Bölgesi’ndeki iç göçün nitelikleri; ülkemizde 1950’li yıllardan bu yana gelen göçlerden büyük farklılıklar arz etmektedir. Türkiye yaklaşık son 20 yıl içerisinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da çok sayıda köy veya mezra güvenlik kuvvetleri ve PKK arasındaki silahlı çatışmalar ve bölgedeki genel veya yerleşim yerlerine özel güvenlik sorunları/endişeleri nedeniyle ya tamamen ya da kısmen boşalmıştır (Aker, 2006). Bu duruma paralel olarak Doğu ve Güneydoğu illerinde zorunlu bir göçün başladığı ve kişilerin bu süreçten olumsuz etkilendikleri açıktır. Yapılan çalışmada bu süreçten olumsuz etkilenen illerinden biri olan Şanlıurfa seçilmiştir.

Göç kavramına baktığımızda kişilerde bir yer değiştirmenin olması temel durumdur. Bu yer değişikliklerinin sebeplerine baktığımızda; Toroğlu (2007)’nin belirttiği gibi güncel göç olaylarının temelinde; doğal, ekonomik, sosyal ve politik faktörler bulunmaktadır. Yani nüfus artışı, sanayileşme, tarımda makineleşme, ekonomik sorunlar, eğitim ve sağlık problemleri, savaş, doğal afetler, iklim değişiklikleri terör ve kan davası göçün nedenlerini oluşturan faktörler arasındadır (Özen, 2009). Bu değişkenlere baktığımızda Doğu ve Güneydoğuda; terör olayları, kırsal alanların kullanımının azalması ve şehirlerdeki iş imkanlarının artması kişilerin göç etmelerini zorunlu hale getirmeye başlamıştır. Bu konuda Benek ve Ökten (2011)’in görüşü; kırsal alanlarda yaşayan topraksız çiftçiler, çeşitli nedenlere bağlı olarak tarım alanlarının küçülerek, işletmelerin kendine yetersiz hale gelmesi sonucu birçok aile geçimini sağlamak üzere başka alanlara göç etmek durumunda kaldıklarıdır. Bunun yanında özellikle görsel medyanın gelişimi ile kentin çekiciliği ön plana çıkmış, kırdan yaşamın zorluğu ve ülkemizde gerçekleşmesi beklenen tarımsal sanayinin kurulması kırdan kente göçü hızlandırmaktadır (Kırmızı, 2007). Özellikle ülkemiz kuruluşundan bu yana kendine sürekli bir batılılaşma ve modernleşme hedefi belirlediğinden, her zaman gelişmiş bir teknoloji ve sanayileşme arayışı içerisine girmiş, gelişen teknoloji ve sanayiye paralel olarak kırdan kente doğru yoğun göçler yaşanmaya başlamıştır (Can, 2011). Bunun yanında özellikle yaşanan terör olayları ve savaşlara paralel olarak ülkeler arası göç olaylarının da artması, illerdeki nüfus dengelerinin de değişmesine neden olmuştur. Çünkü 21. yüzyılın başında bir ülkeden başka bir ülkeye göç etmek zorunda kalan mültecilerin sayısı yaklaşık 10 milyon civarındayken, buldukları ülkede savaşlar nedeniyle yer değiştirmeye zorlanan insanların

sayısı ise 25 milyona ulaşmıştır (Gökdemir Arcan, 2012). Bu duruma paralel olarak göç eden kişi sayısında büyük bir artış meydana gelmiş, göçe paralel olarak sağlık, yerleşim, eğitim gibi birçok alanda sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Yapılan bu çalışmada Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç konusundaki çalışmaların incelenmesi temel amaçtır. Bu çalışma kapsamında özel olarak Şanlıurfa ilimizi araştırma konusu olarak seçip bu alanda yürütülen tüm çalışmaların bir tematik analizi yapılacaktır. Çünkü Şanlıurfa'ya baktığımızda hem yakınında gerçekleşen savaşlar, hem terör olayları hem de ilin iş imkânlarındaki değişikliğe paralel olarak göç almaya ve vermeye açık bir il konumundadır. Bu bağlamda bu ilde yapılan çalışmaların incelenmesinin; hem alan yazın açısından hem de o bölgede kuruluşlara akademik veriler sağlaması açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde; Coşkun (2008) çalışmasında iç göçler açısından Erzurum ilinin analizini sunarken, Çelik (2005) ise çalışmasında iç göçlerin teorik bir analizini gerçekleştirmiştir. Bunun yanında Yakar (2012) çalışmasında Türkiye'de 1995-2000 dönemindeki iç göçlerin ilçelere göre mekânsal deseninin (dağılımının) ortaya çıkarılması amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Ancak yapılan bu çalışmaya benzer bir çalışmaya, ne Şanlıurfa ili için de ne de diğer iller için rastlanmamıştır. Bu bağlamda Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç konusundaki çalışmalar tespit edilerek, bu çalışmalar genel ve içerik özellikleri açısından incelenmesinin alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Harran Ovası'nın verimli toprakları üzerine kurulu olan Şanlıurfa ili coğrafi özellikleri sayesinde Mezopotamya tarihinden bu yana insanlar için cazip yaşam alanı haline gelmiştir. Sahip olduğu dokuma ve el sanatları, antik kenti, Balıklı Göl vb. özellikler Şanlıurfa ilinin Güney Doğu Anadolu bölgesinin cazip illeri arasında yer almasını sağlamıştır. 1980 yılı ve sonrasında gerçekleştirilen Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) bu ili civar iller arasında daha önemli konuma getirmiştir. Bu durumun oluşmasında artan iş imkanları ve artan refah düzeyi olduğu düşünülmektedir. Günümüzde ise Şanlıurfa ilinin komşusu olan Suriye ve Irak gibi ülkelerde çıkan iş savaş sonrası bu ile olan dış göçü daha da arttırmış ve bunun sonucunda bu ili daha çok göç alır ve verir konuma getirmiştir. Zaten uzun yıllar boyunca aşiret kültürünün benimsendiği bu ilde değişen dünya ile birlikte şehrin ve halkın demografik yapısının fitilini de ateşlemiştir. Dahası, Şanlıurfa'nın değişen demografik yapısı ve zorlu iklim şartları, geçim kaynağının yetersiz olması, aile eğitim seviyesinin ve refah düzeninin düşük olmasının yanında bulunduğu coğrafyanın önemli şehri olması bu ildeki bireylerinin yaşamlarının araştırılmasını önemli kıldığı söylenebilir. Çünkü değişen yaşam, çalışma vb. şartlar öncelikle aileyi etkilemekte ve sarmal bir şekilde ilerleyerek topluma şekil vermektedir. Dahası son

zamanlarda, şehrin yanı başında gerçekleşen savaş, halkın iş bulmak için riskli koşullarda yolculuk yapması sonucunda meydana gelen ölümlü kazalar gibi nedenler ulusal ve uluslararası basın yayın organlarının Şanlıurfa iline olan ilgisini arttırmıştır. Bu nedenle bu çalışmada Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan çalışmaların (tez, makale vb.) tematik açıdan analiz edilmesi amaçlanmıştır.

1.5. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın temel amacı, Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan çalışmaların (tez ve makale) kapsamlı bir şekilde incelenmesidir. Bu kapsamda çalışmada, Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk konularındaki çalışmalar tespit edilerek, bu çalışmalar genel ve içerik özellikleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan akademik çalışmaların genel özellikleri nasıldır?

- a) Çalışmaların türüne (makale veya tez) göre dağılımı nasıldır?
- b) Çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?
- c) Çalışmaların yayın yerlerine göre dağılımı nasıldır?
- d) Çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?
- e) Çalışmaların yazar cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?
- f) Çalışma yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı nasıldır?

2. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramını temel alan akademik çalışmaların içerik bilgileri nasıldır?

- a) Çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı nasıldır?
- b) Çalışmaların amaçlarına göre dağılımları nasıldır?
- c) Çalışmaların yöntemlerine göre (nitel, nicel, karma vb.) dağılımı nasıldır?
- d) Çalışmaların örneklem büyüklüğüne (1-10, 11-30 kişi vb.) ve grubuna (aile, hane, anne, baba, vb.) göre dağılımları nasıldır?
- e) Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
- f) Çalışmaların sonuçlarına göre dağılımları nasıldır?
- g) Çalışmaların önerilerine göre dağılımları nasıldır?

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde problem cümlesi, araştırma yöntemi, veri toplama süreci ve veri analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Yapılan bu çalışmada; Şanlıurfa ilinde göç, şiddet, aile ve çocuk odaklı gerçekleştirilen çalışmalara ait bir tematik içerik analizi yapılmıştır. Tematik analizde; tematik matrisi kullanarak her çalışma tanımlanması, genel eğilimlerin belirginleştirilmesi, benzerlik ve farklılıklar açıklanıp her çalışmanın benzersiz özellikleri açıkça gösterilmesi sağlanmaktadır (Çalık, Ayas & Ebenezer, 2005; Kurnaz & Çalık, 2009). Bu bağlamda tematik içerik analizi; belirli bir alanda yapılan çalışmaların nitel bir bakış açısıyla ele alınıp bir matris kullanılarak çalışmaların tanımlanması, benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulması, genel trendlerin belirlenmesini amaçlayan bir yöntemdir. Yapılan bu çalışmada; Şanlıurfa ilinde yapılan göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarına odaklanan çalışmalardaki genel eğilimler belirlenerek çalışmaların ayrıntılı incelenmesi amaçlandığından tematik içerik analizinin kullanılması uygun görülmüştür.

2.2. Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan tez ve makaleler incelenmiştir. İncelenecek tezlerin belirlenmesinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanı (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) kullanılmıştır. Tezler taranırken gelişmiş tarama kısmına anahtar kelimeler yazılmış ve tezin tüm bölümlerine arama yapılması sağlanmıştır. Anahtar kelime olarak ilk olarak “Şanlıurfa”, ikinci olarak “göç” - “şiddet” – “aile” – “çocuk” anahtar kelimelerinden seçilerek gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda göç, şiddet, aile ve çocuk kelimelerinin İngilizceleri (“migration”/ “immigration” –“violence” - “family”/ “parent” – “children”/ “child”) kullanılarak da taramalar tekrarlanmıştır. Yapılan taramalarda göç konusunda yapılan 68, şiddet konusunda yapılan 63, aile konusunda yapılan 100 ve çocuk konusunda yapılan 80 teze ulaşılmıştır. Araştırmacılar tarafından yapılan ön değerlendirme ile araştırma kapsamına alınacak ve araştırma kapsamı dışında bırakılacak tezler belirlenmiştir. Bu doğrultuda ziraat, mimarlık, veterinerlik, biyoloji, tıp, diş hekimliği gibi alanlarda yapılan çalışmalar veya bu kavramların sosyo-ekonomik düzey, çocuk sayısı vb. bir değişken olarak yer aldığı, yani taranan kavramların sadece alt değişkenlerden biri olduğu çalışmalar araştırmanın temel amacını kapsamadığından kapsam dışı bırakılmıştır. Bu duruma paralel

olarak Şanlıurfa’da göç konusunda dokuz, şiddet konusunda 11, aile konusunda 24 ve çocuk konusunda 36 tez değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırma kapsamında incelenecek makalelerin belirlenmesinde Uludağ Üniversitesi e-kütüphane veri tabanı (<http://ekutuphane.uludag.edu.tr/>) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında başlık ve özet metinde “Şanlıurfa” ve “göç” - “migration” - “immigration”, şiddet”- “violence”, “aile” - “family” - “parent”, “çocuk” - “children” - “child” anahtar kelimelerini içeren çalışmalar taranmıştır. Bu kapsamda göç konusunda 199, şiddet konusunda 177, aile konusunda 501 ve çocuk konusunda 378 çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırmacılar bir araya gelerek bu çalışmalarını ön değerlendirmeden geçirmiş ve yapılan incelemeler sonucunda araştırmanın amacına uygun olmayan, tekrar eden ilgisiz çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar kapsam dışı bırakıldığında göç konusunda altı, şiddet konusunda dokuz, aile konusunda 14 ve çocuk konusunda 23 makaleye odaklanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacına uygun olarak filtrelenmiş tez ve makaleler araştırma kapsamına alınıp detaylı incelenmeye başlanmıştır. Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan çalışma sayıları Tablo 2.1’de gösterilmektedir.

Tablo 2.1.Şanlıurfa ilinde gerçekleşen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan tez ve makale sayıları

	Makale	Tez	Toplam
Göç	6	9	15
Şiddet	7	11	18
Aile	14	24	38
Çocuk	23	36	59
Toplam	50	80	130

*Analiz edilen makaleler kaynakça kısmında * işareti ile belirtilmiştir.

2.3. Veri Analizi

Araştırma kapsamında ulaşılan 130 makale ve tezin analizinde Tematik Analiz Matrisi kullanılmıştır. Tematik Analiz Matrisi araştırmanın amacı doğrultusunda literatürde yer alan çalışmalardan yararlanılarak oluşturulan ve Ormancı, Çepni, Deveci ve Aydın (2015) tarafından geliştirilen tematik analiz matrisi kullanılmıştır. Matriste genel ve içerik özellikleri olmak üzere iki bölüm yer almakta olup yapılan çalışmada matriste eklemeler yapılmıştır.

Matrisin son hali Tablo 2.2’de yer almaktadır. Matrisin birinci boyutu; incelenen çalışmaların kimliği hakkında genel bilgiyi (türü, yayım yılı, yazar sayısı, yazarların üniversiteleri) kapsamaktadır. İkinci boyut ise içerik (konu/tema, amaç, yöntem, örneklem/çalışma grubu büyüklüğü ve grubu, veri toplama araçları, araştırma sonuçları ve önerileri) bilgisini içermektedir. Bu matris kullanılarak taranan tüm çalışmalar analiz edilmiş ve her bir kavrama ilişkin analizlere Ek 1, 2, 3 ve 4’ te yer verilmiştir.

Tablo 2.2.Çalışmada kullanılan tematik analiz matrisi

Tema	Alt tema	Açıklama
Genel Özellikler	Çalışmanın Türü	Yayının nerede yayınlandığı
	Yayım yılı	Yayının hangi yıl basıldığı
	Yayım yeri	Yayının hangi grubunda yer aldığı(makale, tez)
	Yazar sayısı	Yayında kaç yazarın yer aldığı
	Yazar cinsiyeti	Yayındaki yazarların cinsiyetlerinin ne olduğu
	Yazar üniversitesi	Yayında yer alan yazarların üniversiteleri/kurumları
İçerik Özellikleri	Amaç	Yayının temel amacı
	Yöntemi	Nitel (durum çalışması, eylem araştırması gibi), nicel (tarama, deneysel gibi) ve karma yöntem gibi
	Değişken/ Tema	Bağımlı-bağımsız değişkeni veya teması
	Örneklem	Yayında hangi grupla ve kaç kişiyle (0-10, 11-30, 31-100, 101-200, 201 ve üzeri) çalışıldığı
	Veri toplama araçları	Yayında kullanılan veri toplama araçları (görüşme, gözlem, anket, test gibi)
	Sonuç	Yayıdan elde edilen en önemli sonuçlar
	Öneri	Yayında ifade edilen en temel öneriler

Çalışmaların analiz edilme sürecinde bazı kaynaklara ulaşılmamış ve bu durum rubrikte belirtilmiştir. Ayrıca bazı çalışmaların bazı bölümlerinde ise yöntem belirtilmemiştir. Bu nokta araştırmacılar tarafından yöntem belirtilmeye çalışılmış olup bu durum rubrikte ifade edilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel ve içerik analizi teknikleri

kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramlarını temel alan akademik çalışmaların kimliği hakkındaki genel bilgileri betimsel olarak analiz edilirken, çalışmaların içerik bilgileri betimsel veya içerik analizine tabi tutulmuştur. Betimsel analizde kodlar belirlenmiş olup frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. İçerik analizinde ise, kodlar ve gerekli olduğunda kategoriler belirlenmiş, ardından frekans ve yüzde hesaplamaları gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde Şanlıurfa ilinde gerçekleşen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramını ele alan araştırmalara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Aile Kavramına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan bilimsel yayınların genel ve içerik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1.1. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen aile kavramını temel alan akademik çalışmaların genel özellikleri nasıldır?

Çalışmanın genel özelliklerine ilişkin bulgularda; çalışmanın türü, yayın yeri, yayın yılı, yazar sayısı, yazarların görev yaptığı kurum ve yazarların cinsiyeti hakkındaki veriler yer almaktadır.

a) Çalışmaların yayın türüne (makale/tez) göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların beşer yıllık süre dilimlerinde yayın türüne göre dağılımı Tablo 3.1.1 ve Şekil 3.1.1’de gösterilmektedir.

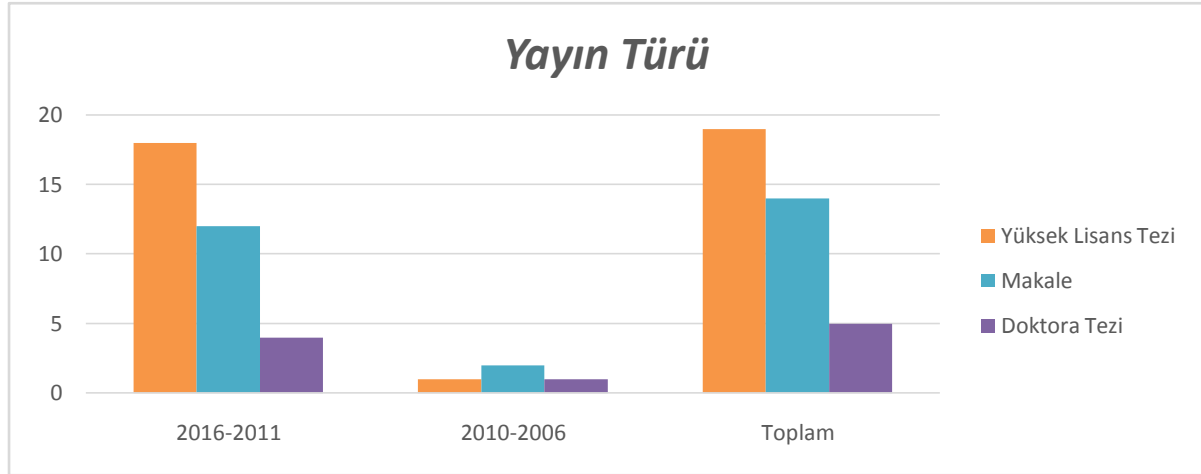
Tablo 3.1.1.

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Yüksek lisans tezi	18	52.94	1	25.00	19	50.00
Makale	12	35.30	2	50.00	14	36.84
Doktora tezi	4	11.76	1	25.00	5	13.16
Toplam	34	89.47	4	10.53	38	100.00

Tablo 3.1.1 ve Şekil 3.1.1’e göre; araştırma kapsamında incelemeye alınan bilimsel yayınların %89.47’si 2011-2016 yılları arasında, %10.53’ü ise 2010-2006 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. 2006 ve 2016 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmaların yarısını ($f=19$, %50) yüksek lisans tezleri, %36.84’ünü makaleler ve %13.16’sını doktora tezleri oluşturmaktadır. 2011-2016 yılları arasındaki çalışmaların %52.94’ünü yüksek lisans tezleri, %35.30’unu makale, %11.76’sını ise doktora tezleri oluşturmaktadır. 2010-2006 yıllarında

gerçekleştirilen araştırmaların yarısını ($f=2$, %50) makaleler oluşturmakta iken bu sũreçte bir yũksek lisans tezi ve bir de doktora tezi yayımlanmıştır.

şekil 3.1.1. şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımları

b) Çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımları nasıldır?

Tablo 3.1.2 ve şekil 3.1.2’de şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların 2006-2016 yılları arasındaki dağılımları frekans ve yüzde değerleri olarak gösterilmiştir.

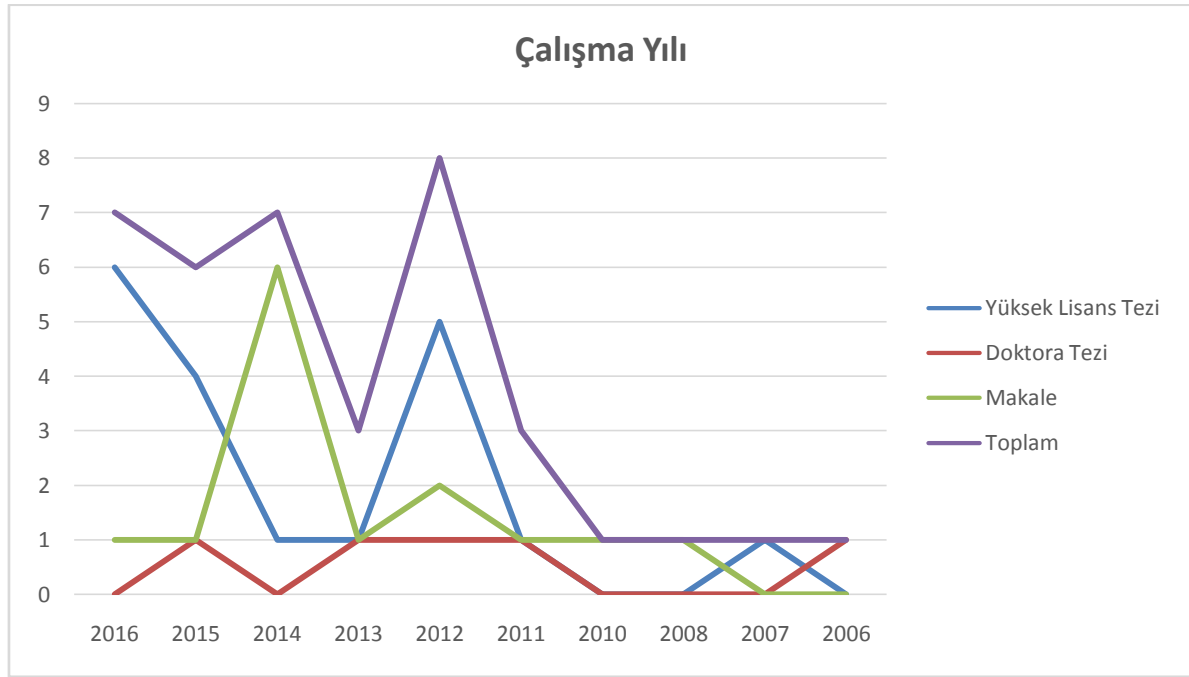
Tablo 3.1.2.

şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımları

Yayın yılı	Yüksek Lisans Tezi		Doktora Tezi		Makale		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
	2016	6	31.58	-	-	1	7.14	7
2015	4	21.05	1	20.00	1	7.14	6	15.79
2014	1	5.26	-	-	6	42.86	7	18.42
2013	1	5.26	1	20.00	1	7.14	3	7.90
2012	5	26.32	1	20.00	2	14.28	8	21.05
2011	1	5.26	1	20.00	1	7.14	3	7.90
2010	-	-	-	-	1	7.14	1	2.63
2008	-	-	-	-	1	7.14	1	2.63
2007	1	5.26	-	-	-	-	1	2.63
2006	-	-	1	-	-	-	1	2.63

Toplam	19	100.00	5	100.00	14	100.00	38	100.00
---------------	----	--------	---	--------	----	--------	----	--------

Tablo 3.1.2 ve Şekil 3.1.2 incelendiğinde; çalışma grubundaki 38 bilimsel yayının 7'si (%18.42) 2016 yılında, 6'sı (%15.79) 2015 yılında, 7'si (%18.42) 2014 yılında, 3'ü (%7.90) 2013, 8'i (%21.05) 2012 yılında ve 3'ü (%7.90) 2011 yılında gerçekleştirilmiştir. 2010, 2008, 2007, 2006 yıllarında birer adet bilimsel çalışmaya rastlanmaktadır. 2009 yılında ise bu kapsamda gerçekleştirilen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Şekil 3.1.2. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

c) Çalışmaların yayım yerlerine göre dağılımı nasıldır?

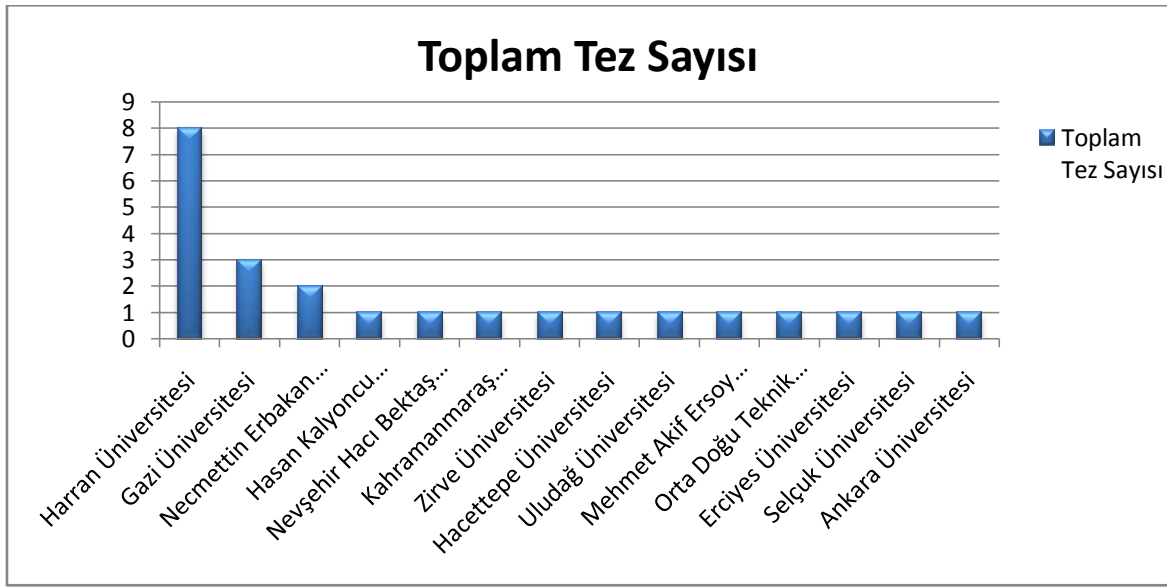
Araştırma kapsamında incelenen bilimsel çalışmaların yayım yerlerine göre dağılımı Tablo 3.1.3 ve Şekil 3.1.3 ve Şekil 3.1.4'te gösterilmektedir.

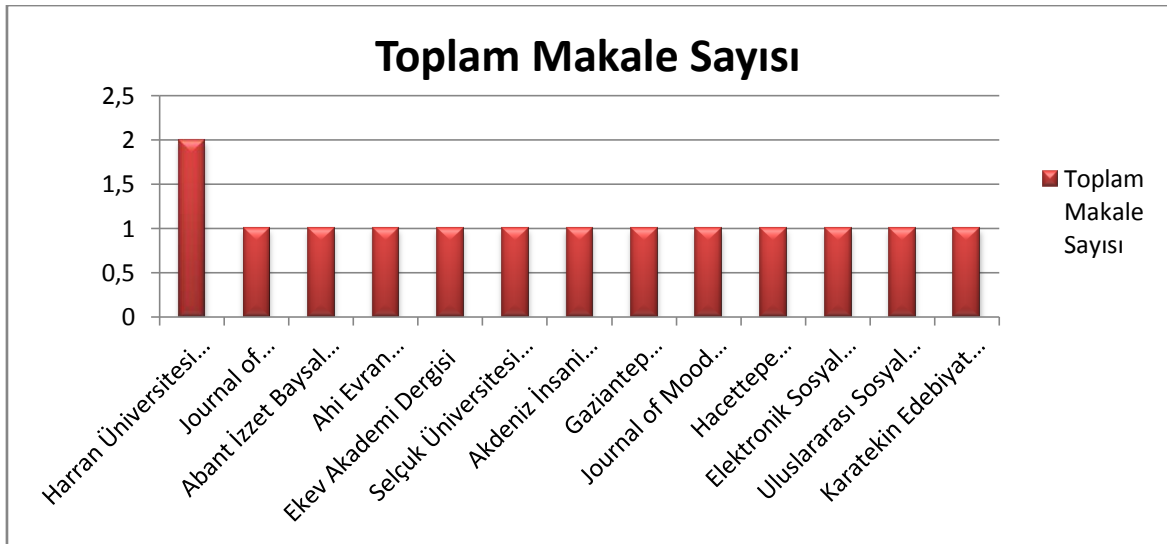
Tablo 3.1.3. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yayım yerlerine göre dağılım

Yıl aralığı		2011-2016		2010-2006		Toplam			
		yılları		yılları					
Yayım yeri	f	%	f	%	f	%			
Tez	Yüksek lisans	Harran Üniversitesi	7	18.42	1	25.00			
		Gazi Üniversitesi	2	5.26	-	-			
		Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	5.26	-	-			
		Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	2.63	-	-	19	50.00	
		Zirve Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Hacettepe Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Uludağ Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	2.63	-	-			
		Doktora	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	-	-	1	25.00		
	Gazi Üniversitesi	1	2.63	-	-				
Erciyes Üniversitesi	1	2.63	-	-	5	13.16			
Selçuk Üniversitesi	1	2.63	-	-					
Ankara Üniversitesi	1	2.63	-	-					
Makale	SSCI	Journal of Interpersonal Violence	1	2.63	-	-	1	2.63	
	TR Dizin	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	2.63	-	-			
		Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	1	2.63	-	-			
		Ekev Akademi Dergisi	-	-	1	25.00			
		Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi	1	2.63	-	-			
		Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi	1	2.63	-	-	9	23.68	
		Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	2.63	-	-			
		Journal of Mood Disorders	1	2.63	-	-			
		Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi	-	-	1	25.00			
		Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	1	2.63	-	-			
		Diğer	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi	2	5.26	-	-		
			Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi	1	2.63	-	-	4	10.53
			Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi	1	2.63	-	-		
Toplam			38	100.00	4	100.00	38	100.00	

Tablo 3.1.3, Şekil 3.1.3 ve Şekil 3.1.4'e göre; yüksek lisans tezlerinin %21.05'i Harran Üniversitesinde, %5.26'sı Gazi Üniversitesinde ve yine %5.26'sı Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Doktora tezlerinin Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Ankara Üniversitesinde yapıldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %23.68 sıklıkla TR dizinde taranan dergilerde yayımlandığı tespit edilmiştir. İncelenen makalelerden sadece bir tanesi SSCI kapsamında taranmaktadır.

Şekil 3.1.3. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan tezlerin yayım yerlerine göre dağılım

Şekil 3.1.4. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan makalelerin yayım yerlerine göre dağılım

d) Çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?

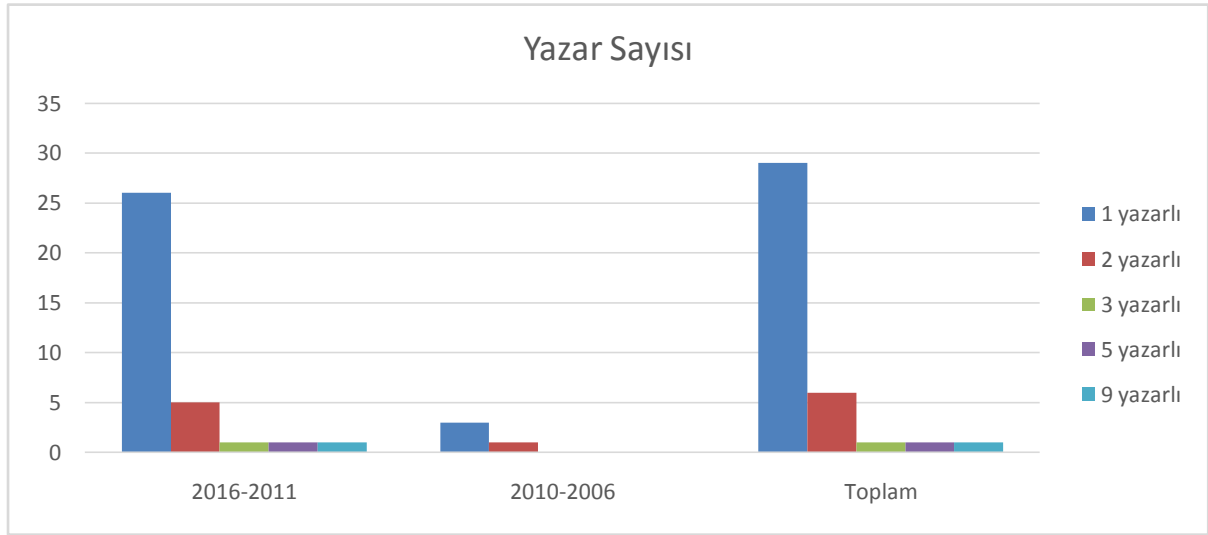
Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımları frekans ve yüzde değerleri olarak Tablo 3.1.4 ve Şekil 3.1.5'te sunulmaktadır.

Tablo 3.1.4

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1	26	76.47	3	75.00	29	76.32
2	5	14.71	1	25.00	6	15.79
3	1	2.94	-	-	1	2.63
5	1	2.94	-	-	1	2.63
9	1	2.94	-	-	1	2.63
Toplam	34	100.00	4	100.00	38	100.00

Tablo 3.1.4 ve Şekil 3.1.5'e göre; araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %76.32'sinin tek yazarlı, %15.79'unun iki yazarlı olduğu belirlenmiştir. Üç yazarlı ($f=1$, %2.63), beş yazarlı ($f=1$, %2.63) ve dokuz yazarlı ($f=1$, %2.63) çalışmaların sadece 2011-2016 arasında yayımlandığı görülmektedir.

Şekil 3.1.5.Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı

e) Çalışma yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 3.1.5 ve Şekil 3.1.6'da Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan bilimsel yayın yazarlarının cinsiyetine göre dağılımları yüzde ve frekans değerleri olarak gösterilmektedir.

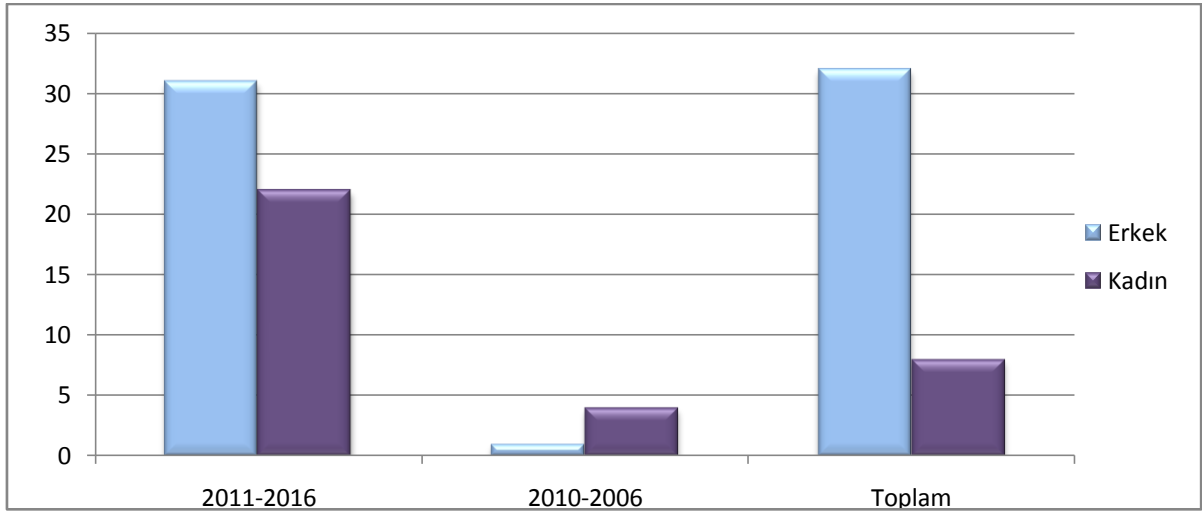
Tablo 3.1.6.

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetine göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Kadın	22	41.51	4	80.00	26	44.83
Erkek	31	58.49	1	20.00	32	55.17
Toplam	53	100.00	5	100.00	58	100.00

*Bazı çalışmalarda birden fazla yazar bulunduğu için toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.1.5 ve Şekil 3.1.6'ya göre; araştırma kapsamında incelenen makale ve tez yazarlarının %44.83'ü kadın, %55.17'si ise erkektir. 2010-2006 yılları arasında gerçekleştirilen çalışma yazarlarının %20'si erkek iken 2011-2016 yılları arasında bu oran %58.49 olarak belirlenmiştir. 2010-2006 yılları arasında kadın yazar oranı %80 iken 2011-2016 yılları arasında %41.51'e düşmektedir.

Şekil 3.1.6. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetine göre dağılımı

f) Çalışma yazarlarının görev yaptığı kurumlara göre dağılımı nasıldır?

Çalışma grubunu oluşturan bilimsel yayın yazarlarının çalıştıkları kurumlara göre dağılımı Tablo 3.1.6 ve Şekil 3.1.7’de gösterilmektedir.

Tablo 3.1.6.

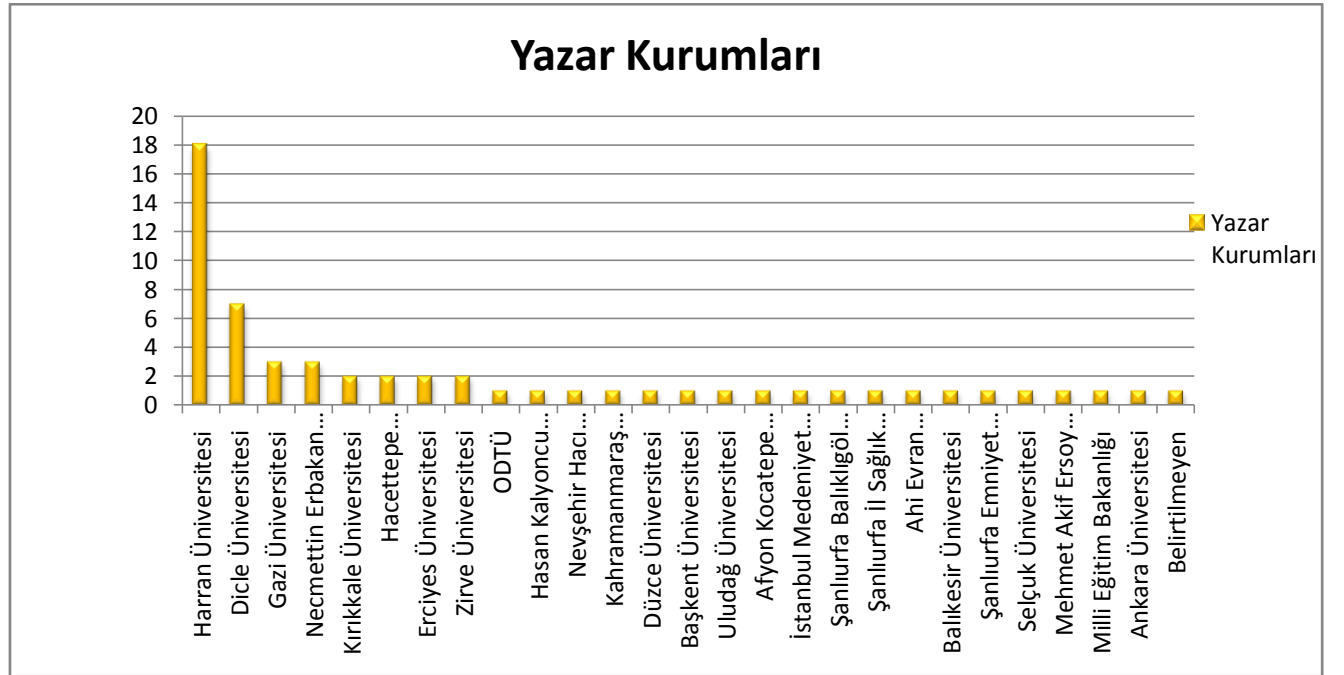
Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışma yazarlarının görev yaptığı kurumlara göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Görev Yapılan Kurum						
Harran Üniversitesi	17	32.08	1	20.00	18	31.03
Dicle Üniversitesi	7	13.21	-	-	7	12.07
Gazi Üniversitesi	3	5.66	-	-	3	5.17
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3	5.66	-	-	3	5.17
Kırıkkale Üniversitesi	-	-	2	40.00	2	3.45
Hacettepe Üniversitesi	1	1.89	1	20.00	2	3.45
Erciyes Üniversitesi	2	3.77	-	-	2	3.45
Zirve Üniversitesi	2	3.77	-	-	2	3.45
ODTÜ	-	-	1	20.00	1	1.72
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Düzce Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Başkent Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Uludağ Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72

Şanlıurfa Balıklıgöl Devlet Hastanesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü	1	1.89	-	-	1	1.72
Ahi Evran Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Balıkesir Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü	1	1.89	-	-	1	1.72
Selçuk Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Milli Eğitim Bakanlığı	1	1.89	-	-	1	1.72
Ankara Üniversitesi	1	1.89	-	-	1	1.72
Belirtilmeyen	1	1.89	-	-	1	1.72
Toplam	53	100.00	5	100.00	58	100.00

*Bazı çalışmalarda birden fazla yazar bulunduğu için toplam sayı değişmiştir.

**Belirtilmeyen ifadesi yazarın kurum bilgisine ulaşılamamış bir araştırmayı kapsamaktadır.

Şekil 3.1.7. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışma yazarlarının görev yaptığı kurumlara göre dağılımı

Tablo 3.1.6 ve Şekil 3.1.7 incelendiğinde; araştırmanın çalışma grubunu oluşturan makale ve tez yazarlarının %31.03'ünün Harran Üniversitesinde, %12.07'sinin Dicle Üniversitesinde, %5.17'sinin Gazi Üniversitesinde ve yine %5.17'sinin Necmettin Erbakan Üniversitesinde görev yaptıkları görülmektedir. 2011-2016 yılları arasında gerçekleştirilen yayın yazarlarının %32.08 ($f=17$) sıklıkla Harran Üniversitesinde görev yapmakta iken 2010-2006 yılları arasında gerçekleştirilen yayınların sadece bir tanesi (%20) Harran Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Dicle Üniversitesi bünyesinde ise araştırmanın kapsamına uygun herhangi bir yayın gerçekleştirilmemiştir.

3.1.2. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan akademik çalışmaların içerik bilgileri nasıldır?

Çalışmanın içerik bilgilerine ilişkin bulgularda; çalışmanın konu/tema, amaç, yöntemi, örneklem büyüklüğü, örneklem grubu, veri toplama araçları, sonuç ve önerileri hakkındaki veriler yer almaktadır.

a) Çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı nasıldır?

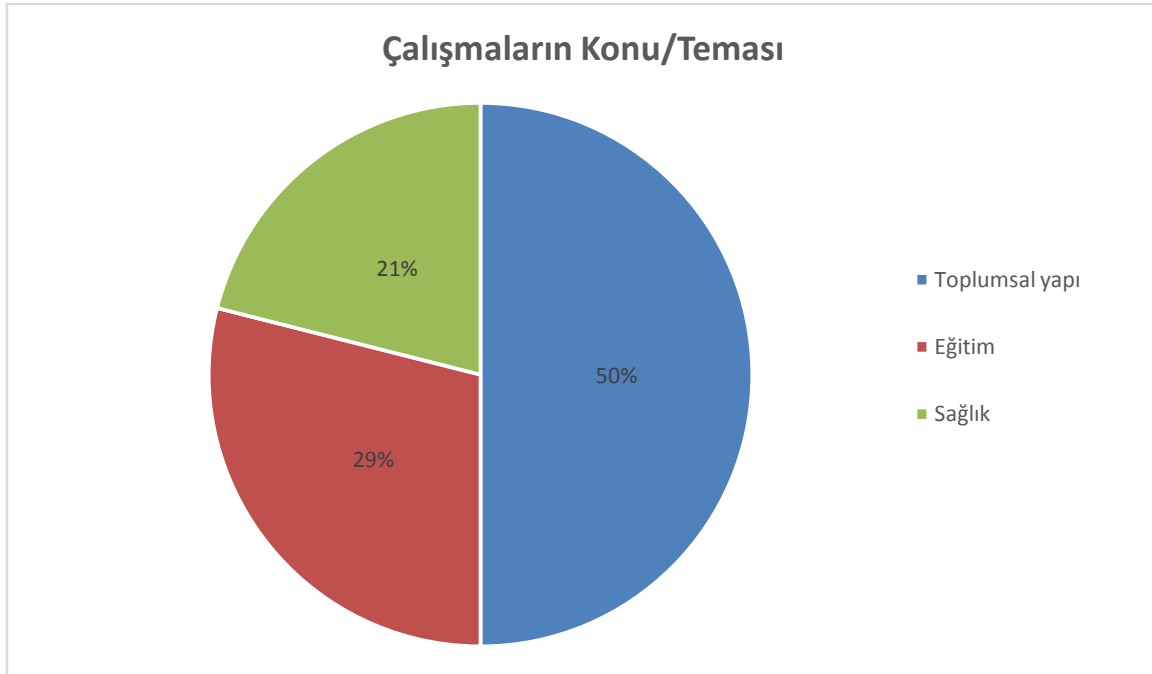
Tablo 3.1.7 ve Şekil 3.1.8’de araştırma kapsamında incelenen çalışmaların konu/temalarına göre dağılımları yüzde ve frekans değerleri olarak gösterilmektedir.

Tablo 3.1.7.

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı

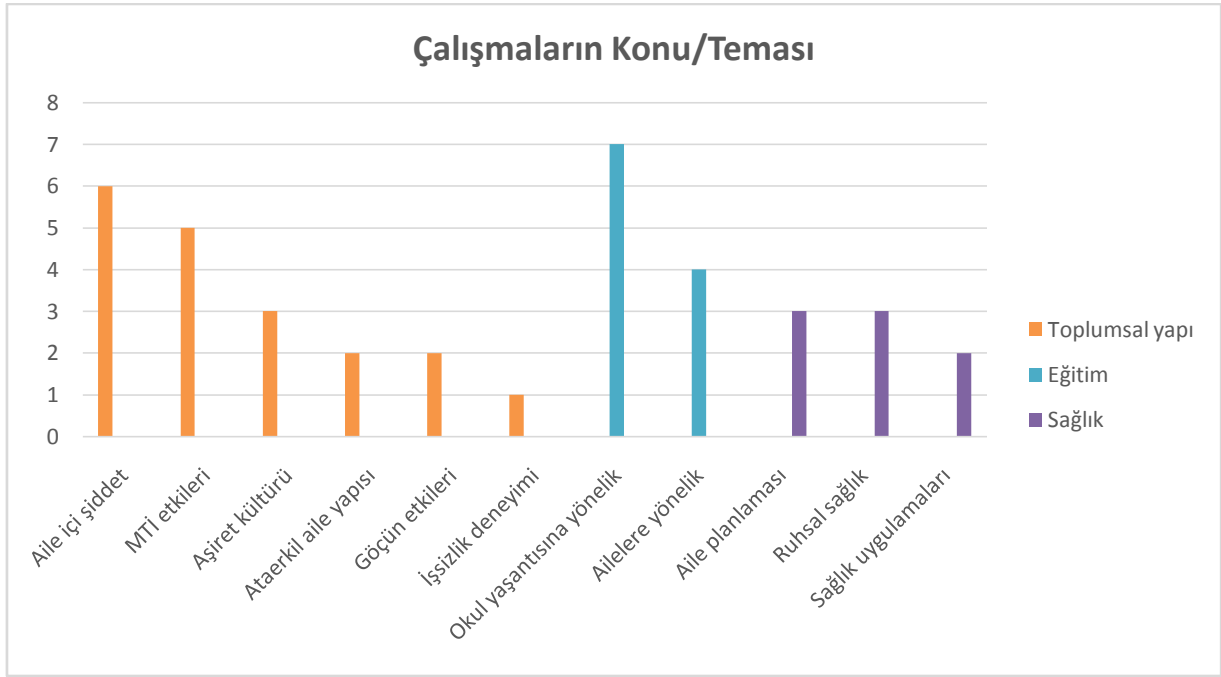
Yıl aralığı	Konu/Tema	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	
Toplumsal yapı	Aile içi şiddet	Aile içi şiddet yaygınlığı	4	11.76	1	25.00	6	15.79		
		Ensest	1	2.94	-	-				
	Mevsimlik tarım işçiliğinin etkileri	Çocukların sağlık durumlarına	2	5.88	-	-				
		Çocukların eğitim ve sağlık durumlarına	2	5.88	-	-	5	13.16		
		Çocukların eğitime erişim durumlarına	1	2.94	-	-				
	Aşiret kültürü	Aşiret yapısının değişimi	1	2.94	-	-				
		Akraba ilişkileri	1	2.94	-	-	3	7.89	19	50.00
		Suçun kent kültürü ile ilişkisi	1	2.94	-	-				
	Ataerkil yapı	Namus kavramına bakış açısı	-	-	1	25.00	2	5.26		
		Ailede karar verme uygulamaları	1	2.94	-	-				
	Göçün etkileri	Aile yapısına	1	2.94	-	-				
		Hane halkının kent kültürü ile bütünleşme süreçlerine	1	2.94	-	-	2	5.26		
	İşsizlik deneyimi	Ailenin rolü	-	-	1	25.00	1	2.63		
	Eğitim	Okul yaşantısına yönelik	Akademik başarı	2	5.88	-	-			
Okula yabancılaşma düzeyi			2	5.88	-	-	7	18.42	11	28.95

		Okulu bırakma eğilimi	2	5.88	-	-		
		Okulda şiddet	1	2.94	-	-		
		İnsan yetiştirme sürecinde aile ve eğitimin rolü	-	-	1	25.00		
		Değer edinimi	1	2.94	-	-		
	Ailelere yönelik	Anne babaların rehberlik gereksinimleri	1	2.94	-	-	4	10.53
		Aileye ilişkin değişkenler ile çoklu zeka alanı	1	2.94	-	-		
	Aile planlaması	Aile planlaması uygulamaları	2	5.88	-	-	3	7.89
		Riskli gebelik	1	2.94	-	-		
		İntihar girişimi	1	2.94	-	-		
	Ruhsal sağlık	Yaşam kalitesi ve tükenmişlik	1	2.94	-	-	3	7.89
		Depresyon	1	2.94	-	-		
	Sağlık uygulamaları	Bilgi düzeyi	1	2.94	-	-	2	5.26
		Davranışları	1	2.94	-	-		
Toplam			34	100.00	4	100.00	38	100.00

Şekil 3.1.8. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı

Şekil 3.1.9. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı

Tablo 3.1.7, Şekil 3.1.8 ve Şekil 3.1.9 incelendiğinde; çalışma kapsamında incelenen makale ve tez konuları %50.00 sıklıkla toplumsal yapı, %29.00 sıklıkla eğitim ve %21.00 sıklıkla sağlık olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. İncelenen çalışmalardaki toplumsal yapıya yönelik araştırmaların %15.79'unun aile içi şiddet, %13.16'sının mevsimlik tarım işçiliğinin etkileri, %7.89'unun aşiret kültürü, %5.26'sının ataerkil yapı ve yine %5.26'sının göçün etkileri, %2.63'ünün işsizlik deneyimi boyutlarında yer aldığı belirlenmiştir. Eğitim konusunda yapılan çalışmaların %18.42 ile okul yaşantısına yönelik, %10.53 ile ailelere yönelik konuları temel aldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmaların okulu bırakma, okula yabancılaşma ve akademik başarı kavramlarına odaklandığı belirlenmiştir. Sağlık kavramına yönelik çalışmaların %7.89 sıklıkla aile planlaması, yine %7.89 sıklıkla ruhsal sağlık ve %5.26 sıklıkla sağlık uygulamalarına dönük olduğu tespit edilmiştir. 2010-2006 yılları arasındaki çalışmaların 3'ünün (%75) toplumsal yapıya yönelik olduğu, eğitim konusuna yönelik bir (%25) çalışmaya yer verildiği görülürken sağlık konularına odaklanan herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı görülmektedir.

b) Çalışmaların amaçlarına göre dağılımları nasıldır?

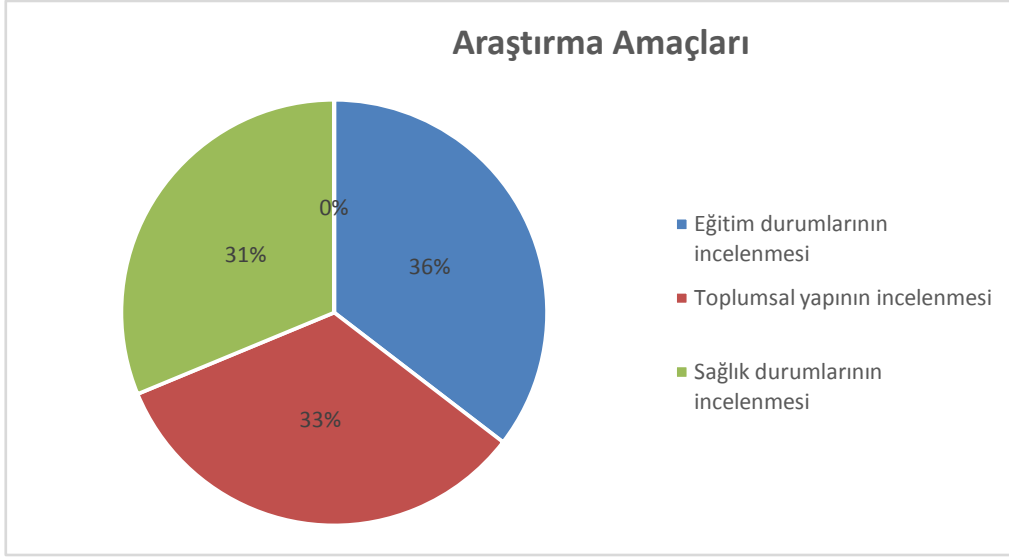
Çalışma grubunu oluşturan bilimsel yayınların amaçlarına göre dağılımı Tablo 3.1.8 ve Şekil 3.1.10'da gösterilmektedir.

Tablo 3.1.8. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

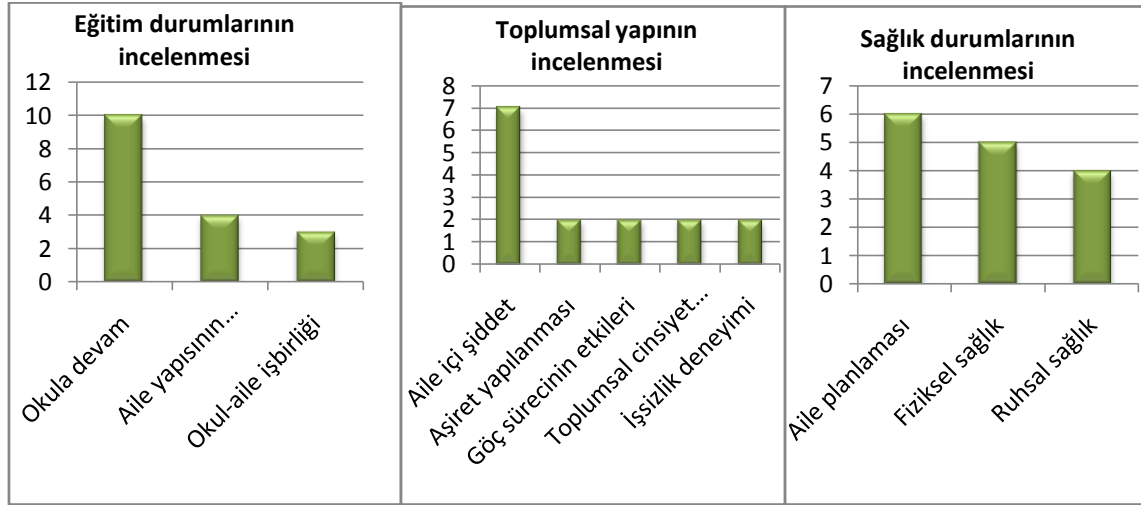
	Kategori	Kod	f	%	f	%	
Eğitim durumlarının incelenmesi	Okula devam	Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişim ve okula devam durumlarının belirlenmesi	3	6.25			
		Ortaokul öğrencilerin okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimlerini belirlemek	3	6.25			
		Ortaokul öğrencilerinin okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimlerine yol açan etkenlerin belirlenmesi	3	6.25			
			Kız çocuklarının zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmeme nedenlerinin belirlenmesi	1	2.08		
	Aile yapısının eğitime yansımaları		Aile ile birlikte yaşama ya da kurumda kalma değişkenleri ile Türkçe dersi öz yeterlik algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi	1	2.08	17	35.42
			Okulda yaşanan şiddetin nedenlerinin belirlenmesi	1	2.08		
			Aile yapısının ve eğitimin Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan halkın kaderi üzerindeki etkisi	1	2.08		
			Çocukların çoklu zeka alanları ile aileye ilişkin farklı değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi	1	2.08		
	Okul-aile işbirliği		Anne/babaların rehberlik gereksinimleri ve destek kaynaklarını belirleme	1	2.08		
			“Aile Öğretmenliği Modeli”ne ilişkin görüşlerin belirlenmesi	1	2.08		
		Okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	1	2.08			
Toplumsal yapının incelenmesi	Aile içi şiddet	Ensest mağduru genç kızların yaşadığı olayların incelenmesi	1	2.08			
		Aile içi şiddetin Osmanlı Mahkemesinde algılanışının incelenmesi	1	2.08			
		Sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamalarının incelenmesi	1	2.08			
		Gebe kadınlar arasında aile içi şiddet yaygınlığının incelenmesi	1	2.08			
		Şiddete maruz kalmanın evliliklere etkisi	1	2.08			
		Dinin kadına karşı şiddete etkisi	1	2.08			
		Gebe kadınlar arasında görülen aile içi şiddet ile farklı değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi	1	2.08	16	33.33	
	Aşiret yapılanması		Akraba ilişkilerinden kaynaklanan örgütlenme yapısı ve bu yapıdan kaynaklanan sorunların belirlenmesi	1	2.08		
			Modernleşme sürecinde aşiret yapısındaki değişimlerin incelenmesi	1	2.08		
		Göç sürecinin etkileri	Yaşanan yoğun göçün sosyo-kültürel, ekonomik ve aile yapısı üzerindeki etkisi	1	2.08		
Göçle gelen hane halkının kentle bütünleşme sürecinde etkili mekanizmaların belirlenmesi	1		2.08				

Sağlık durumlarının incelenmesi	Toplumsal cinsiyet rolleri	Kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunlarının incelenmesi	1	2.08		
		Bireylerin benlik şemalarında namus kavramının temsilinin incelenmesi	1	2.08		
	İşsizlik deneyimi	Gençlerin işsizlik deneyimlerinin incelenmesi	1	2.08		
		Gençlerin işsizlik deneyimlerinde etkili faktörlerin belirlenmesi	1	2.08		
	Suç işleme	Suç işlemenin kent kültürü ile ilişkisinin belirlenmesi	1	2.08		
	Ruhsal sağlık	Engelli çocuğa sahip annelere verilen eğitim ve danışmanlığın annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeyine etkisi	1	2.08		
		İntihar girişimi nedeniyle acil servise başvuran hastaların özelliklerinin incelenmesi	1	2.08		
		Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon düzeylerinin belirlenmesi	1	2.08		
		Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörlerin belirlenmesi	1	2.08		
		Aile planlaması hizmetlerinin değerlendirilmesi	1	2.08		
		Riskli gebelik sıklığının etkileyen faktörlerin belirlenmesi	1	2.08		
		Aile planlaması yöntemlerinin tercih edilme nedenlerinin belirlenmesi	1	2.08	15	31.25
		Riskli gebelik sıklığının belirlenmesi	1	2.08		
		Mevsimlik tarım işçisi evli kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemlerinin belirlenmesi	1	2.08		
		Evli kadınlarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sağlık davranışına etkisi	1	2.08		
Fiziksel sağlık	Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının beslenme, gelişim ve sağlık durumlarının belirlenmesi	4	8.33			
	0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve uygulamalarının belirlenmesi	1	2.08			
Toplam			48	100.00	48	100.00

*Bazı çalışmalarda birden fazla amaç bulunduğu için toplam sayı değişmiştir.

Şekil 3.1.10. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

Şekil 3.1.11. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

Tablo 3.1.8, Şekil 3.1.10 ve Şekil 3.1.11'e göre; çalışmaların %35.42 sıklıkla eğitim durumlarının incelenmesi, %33.33 sıklıkla toplumsal yapının incelenmesi ve %31.25 sıklıkla sağlık durumlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Eğitim durumlarının incelenmesine yönelik çalışmalar; okul yaşantısının sürekliliği ($f=10$), aile yapısının eğitime yansımaları ($f=4$) ve okul-aile işbirliği ($f=3$) doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Okul yaşantısının incelenmesine yönelik çalışmalarda %6.25 ile mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişim durumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bunlara ek olarak %6.25 ile ortaokul öğrencilerin okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimleri ve bu eğilimlerin nedenlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Toplumsal yapıyı inceleyen çalışmaların; aile içi şiddet ($f=7$), aşiret yapılanması ($f=2$), göç sürecinin etkileri ($f=2$),

toplumsal cinsiyet rolleri ($f=2$), işsizlik deneyimi ($f=1$) ve suç işleme ($f=1$) kavramlarını temel aldığı belirlenmiştir. Sağlık durumlarının incelenmesi doğrultusunda gerçekleştirilen araştırmaların aile planlaması ($f=6$), fiziksel sağlık ($f=5$) ve ruhsal sağlık ($f=4$) boyutlarında gerçekleştirildiği saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda %8.33 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi aile çocuklarının sağlık durumlarının incelenmesi vurgulanmaktadır.

c) Çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Tablo 3.1.9 ve Şekil 3.1.11’de araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yöntemlerine göre dağılımları yüzde ve frekans değerleri olarak gösterilmektedir.

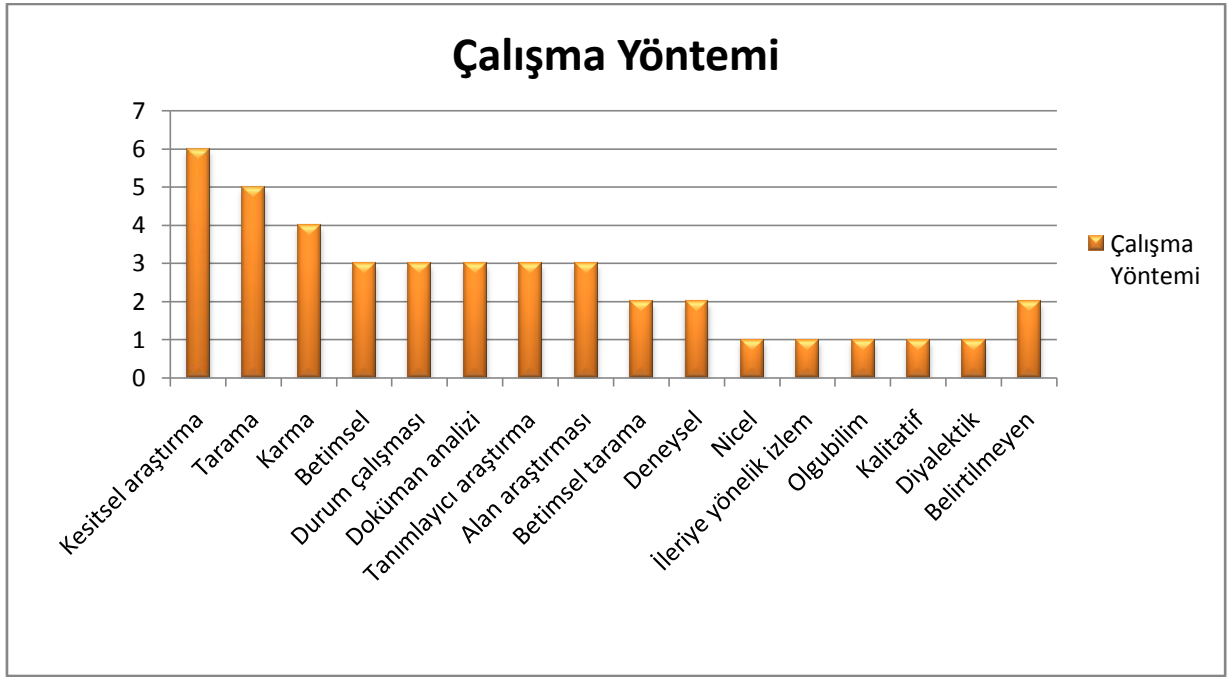
Tablo 3.1.9.

Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

Yıl aralığı	Yöntem	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
	Kesitsel	6	16.22	-	-	6	14.63
	Tarama	5	13.51	-	-	5	12.20
	Karma	3	8.11	1	25.00	4	9.76
	Betimsel	3	8.11	-	-	3	7.32
	Durum çalışması	3	8.11	-	-	3	7.32
	Doküman analizi	3	8.11	-	-	3	7.32
	Tanımlayıcı	2	5.41	1	25.00	3	7.32
	Alan araştırması	2	5.41	1	25.00	3	7.32
	Betimsel tarama	2	5.41	-	-	2	4.88
	Deneysel	2	5.41	-	-	2	4.88
	Nicel	1	2.70	-	-	1	2.44
	İleriye yönelik izlem	1	2.70	-	-	1	2.44
	Olgubilim	1	2.70	-	-	1	2.44
	Kalitatif	1	2.70	-	-	1	2.44
	Diyalektik	-	-	1	25.00	1	2.44
	Belirtilmeyen	2	5.41	-	-	2	4.88
	Toplam	37	100.00	4	100.00	41	100.00

*Bazı çalışmalarda birden fazla yöntem belirtildiği için toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmeyen ifadesi tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Şekil 3.1.12. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

Tablo 3.1.9 ve Şekil 3.1.12'ye göre; araştırma kapsamında incelenen makale ve tezlerin %14.63 sıklıkla kesitsel, %12.20 sıklıkla tarama, %9.76 sıklıkla karma yöntemlerini temel aldığı belirlenmiştir. Bunları %7.32 betimsel, durum çalışması, doküman analizi, tanımlayıcı ve alan araştırması yöntemleri takip etmektedir. 2006-2010 yılları arasında gerçekleştirilen dört çalışmanın da yöntemleri birbirinden farklı olup diyalektik araştırma yöntemi sadece bu dönemde gerçekleştirilmiştir.

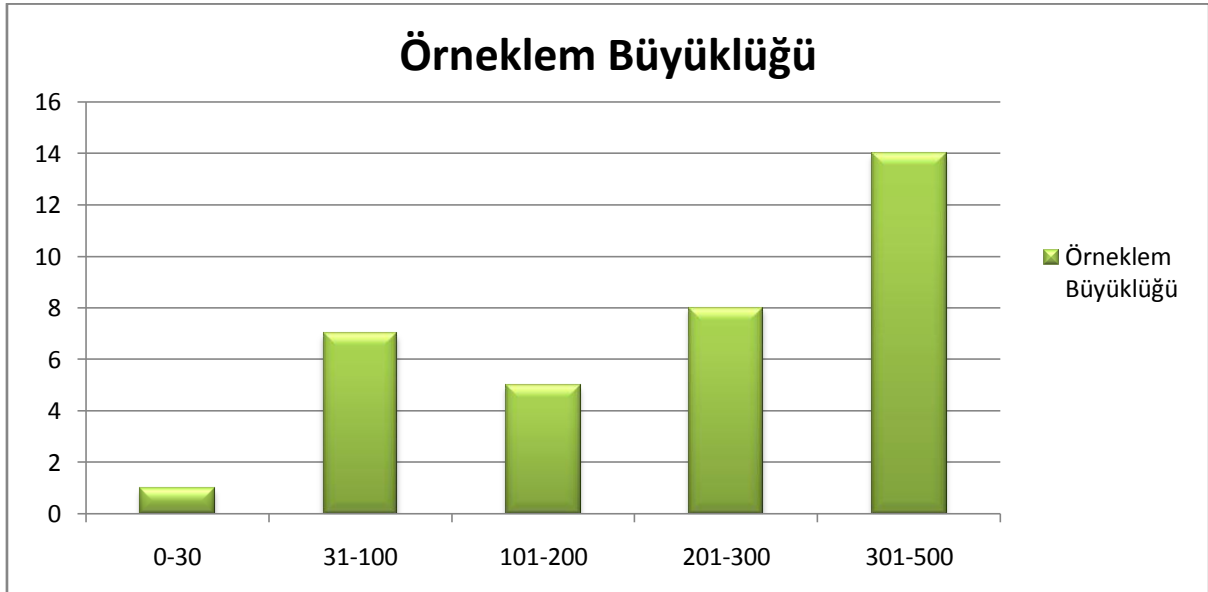
d) Çalışmaların örneklem büyüklüklerine göre dağılımları nasıldır?

Çalışma grubunu oluşturan makale ve tezlerin örneklem büyüklüklerine göre dağılımı Tablo 3.1.10 ve Şekil 3.1.13'te sunulmaktadır.

Tablo 3.1.10. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam		
	Örneklem Büyüklüğü	f	%	f	%	f	%
0-30		1	2.94	-	-	1	2.63
31-100		5	14.71	2	50.00	7	18.42
101-200		5	14.71	-	-	5	13.16
201-300		8	23.53	-	-	8	21.05
301-500		7	20.59	1	25.00	14	36.84
500 ve üzeri		5	14.71	1	25.00	6	15.79
Belirtilmeyen		3	8.82	-	-	3	7.89
Toplam		34	100.00	4	100.00	38	100.00

*Belirtilmeyen ifadesi örneklem büyüklüğünün bahsedilmediği çalışmaları kapsamaktadır.

Şekil 3.1.13. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine göre dağılımı

Tablo 3.1.10 ve Şekil 3.1.13 incelendiğinde; araştırmannın çalışma grubunda yer alan çalışmaların %36.84 sıklıkla 301-500 kişi, %21.05 sıklıkla 201-300 ve %18.42 sıklıkla 31-100 kişiyle gerçekleştirilmiştir. 2011-2016 yıllarındaki çalışmaların örneklem büyüklükleri

incelendiğinde %23.53 sıklıkla 201-300, %20.59 ile 301-500 kişilik gruplar ile gerçekleştirildiği belirlenmiştir. 2010-2006 yılları arasındaki çalışmaların yarısında ($f=2$, %50) 31-100 kişilik örneklem ile çalışıldığı tespit edilmiştir.

e) Çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımları nasıldır?

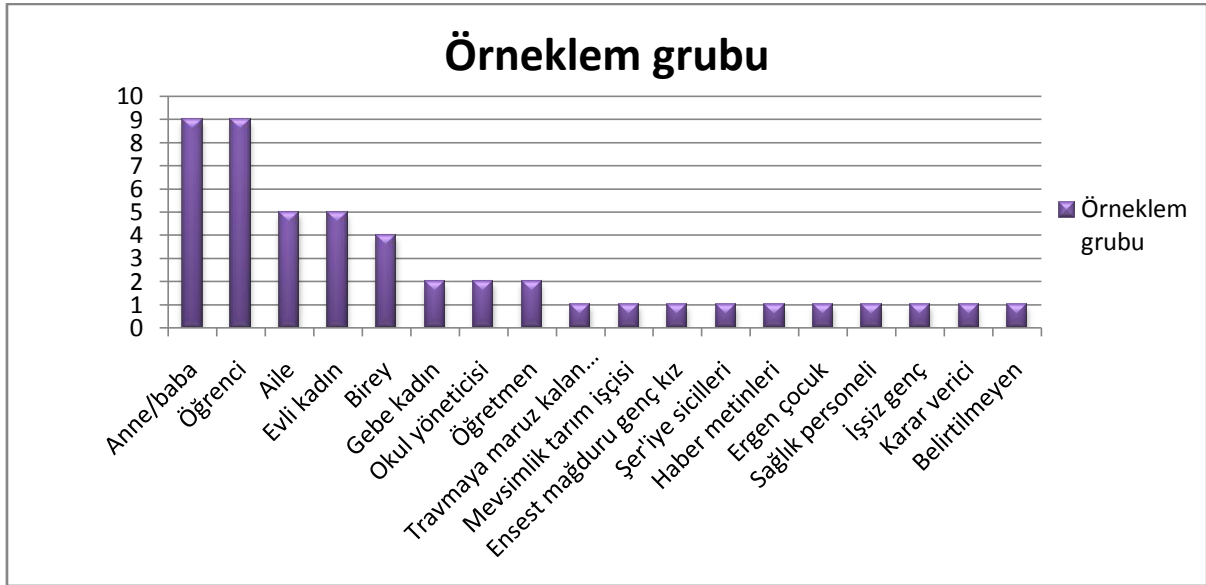
Çalışma grubunu oluşturan makale ve tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı Tablo 3.1.11 ve Şekil 3.1.14’te gösterilmektedir.

Tablo 3.1.11. *Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı*

Yıl aralığı Örneklem Grubu	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Anne/baba	7	17.50	2	25.00	9	18.75
Öğrenci	9	22.50	-	-	9	18.75
Aile	4	10.00	1	12.50	5	10.42
Evli kadın	5	12.50	-	-	5	10.42
Birey	3	7.50	1	12.50	4	8.33
Gebe kadın	2	5.00	-	-	2	4.17
Okul yöneticisi	2	5.00	-	-	2	4.17
Öğretmen	2	5.00	-	-	2	4.17
Travmaya maruz kalan çocuk	1	2.50	-	-	1	2.08
Mevsimlik tarım işçisi	1	2.50	-	-	1	2.08
Ensest mağduru genç kız	1	2.50	-	-	1	2.08
Şer’iyye sicilleri	1	2.50	-	-	1	2.08
Haber metinleri	1	2.50	-	-	1	2.08
Ergen çocuk	-	-	1	12.50	1	2.08
Sağlık personeli	-	-	1	12.50	1	2.08
İşsiz genç	-	-	1	12.50	1	2.08
Karar verici	-	-	1	12.50	1	2.08
Belirtilmeyen	1	-	-	-	1	2.08
Toplam	40	100.00	8	100.00	48	100.00

*Belirtilmeyen ifadesi örneklem grubunu açıklamayan bir araştırmayı kapsamaktadır.

Şekil 3.1.14. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

Tablo 3.1.11 ve Şekil 3.1.14'e göre; araştırma kapsamında incelenen çalışmaların %18.75 sıklıkla anne/baba, yine %18.75 sıklıkla öğrenci, %10.42 sıklıkla aile ve %10.42 sıklıkla evli kadın ile yapılmıştır. 2011-2016 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda %17.50 ile anne/babalar ile 2006-2010 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda ise yine benzer olarak %25 ile anne/babalar ile çalışıldığı belirlenmiştir.

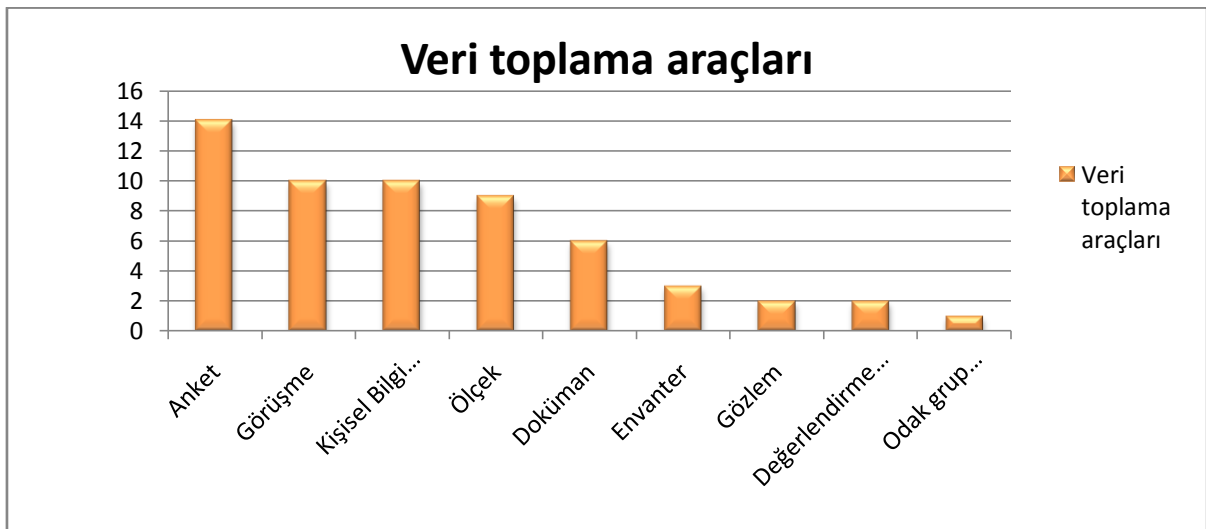
f) Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

Tablo 3.1.12 ve Şekil 3.1.15'te araştırma kapsamında incelenen çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımları yüzde ve frekans değerleri olarak gösterilmektedir.

Tablo 3.1.12. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016 yılları		2010-2006 yılları		Toplam		
	Veri Toplama Araçları	f	%	f	%	f	%
Anket		11	20.75	3	42.86	14	23.33
Görüşme		7	13.21	3	42.86	10	16.67
Kişisel Bilgi Formu		10	18.87	-	-	10	16.67
Ölçek		9	16.98	-	-	9	15.00
Doküman		6	11.32	-	-	6	10.00
Envanter		3	5.66	-	-	3	5.00
Gözlem		2	3.77	-	-	2	3.33
Değerlendirme Formu		2	3.77	-	-	2	3.33
Odak grup görüşmesi		1	1.89	-	-	1	1.66
Algı Testi		-	-	1	14.28	1	1.66
Bilinmeyen		1	1.89	-	-	1	1.66
Belirtilmeyen		1	1.89	-	-	1	1.66
Toplam		53	100.00	7	100.00	60	100.00

*Belirtilmeyenifadesi tam metine ulaşılabilen bir çalışmaya aittir.

Şekil 3.1.15. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Tablo 3.1.12ve Şekil 3.1.15 incelendiğinde; çalışmalarda %23.33 sıklıkla anket, %16.67 sıklıkla görüşme, yine %16.67 sıklıkla kişisel bilgi formu ve %15 sıklıkla ölçek veri toplama araçları kullanılmıştır. Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında; 2010-2006 yılları arasında yapılan çalışmalarda sıklıkla anket ve görüşmelerin kullanıldığı, 2011-2016 yılları arasında yapılan çalışmalarda ise sıklıkla anket, kişisel bilgi formu ve ölçek kullanıldığı tespit edilmiştir.

g) Çalışmaların sonuçlarına göre dağılımları nasıldır?

Çalışma grubunu oluşturan bilimsel çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı Tablo 3.1.13 ve Şekil 3.1.16'da sunulmaktadır.

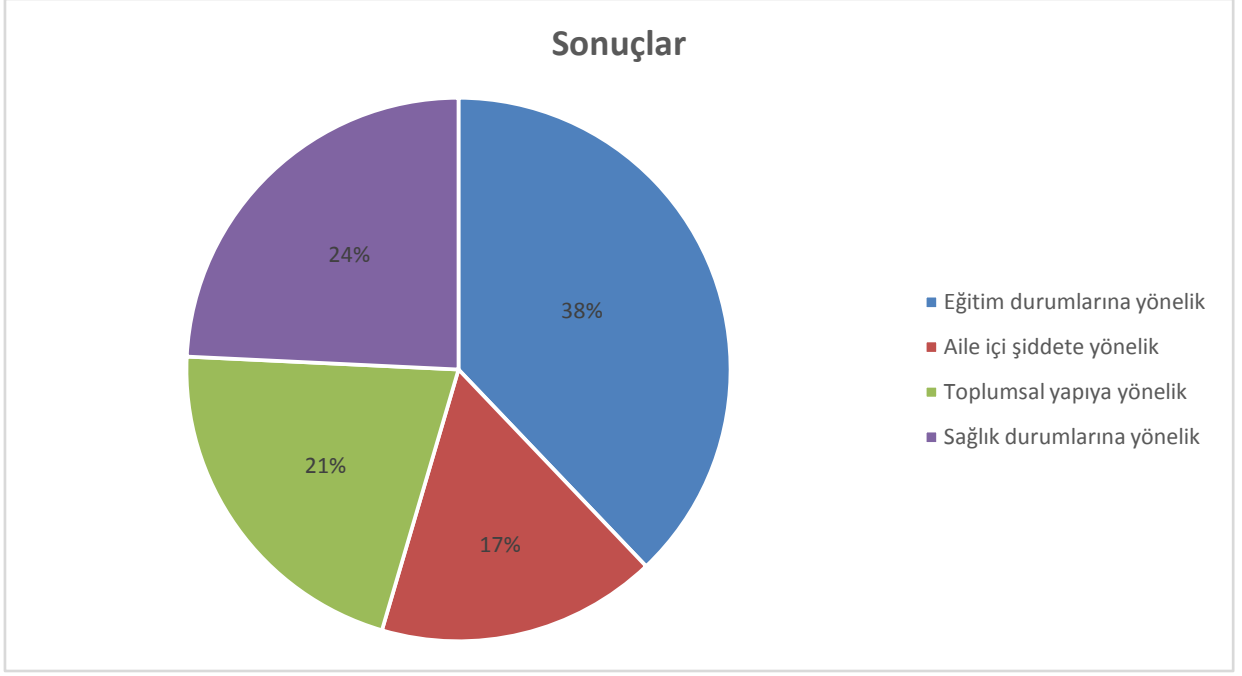
Tablo 3.1.13. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
Eğitim durumlarına yönelik	Okuldan uzak kalma nedenleri	MTİ ailelerin zorunlu eğitim çağındaki çocukları okullarından uzak kalmaktadır.	3	4.47	25	37.31
		Düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin okula yabancılaşıma ve okulu bırakma düzeyleri daha fazladır.	3	4.47		
		Ailesiyle ilişkisi zayıf olan, eğitimiyle ilgilenilmeyen öğrenciler daha fazla okula yabancılaşıma ve okulu bırakma eğilimi göstermektedir.	3	4.47		
		Ailesinden baskısı gören öğrenciler daha fazla okula yabancılaşıma eğilimi göstermektedir.	1	1.49		
		Aile içi şiddete tanık olan öğrencilerin okula yabancılaşıma eğilimi gösterdikleri belirlenmiştir.	1	1.49		
		Maddi durumları kötü olan aileler sadece erkek çocuklarını okutmayı tercih etmektedir.	1	1.49		
		Kız çocuklarının ortaöğretime devam etmemesinde ailelerin ekonomik durumları etkilidir.	1	1.49		
		Zorunlu eğitim sonrası kız çocuklarının ortaöğretime devam etmemesinde okullarda uygulanan kılık kıyafet uygulaması önemlidir.	1	1.49		
		Aileye ilişkin faktörler okulu bırakma eğilimi üzerindeki etkilidir.	1	1.49		
		Kız çocuklarının zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmemesinde aile en etkili karar vericidir.	1	1.49		
	Akademik başarı	Aileleri ile birlikte kalan öğrencilerin kurumda kalan öğrencilere göre Türkçe dersi öz yeterlik algıları daha yüksektir.	1	1.49		
		Öğrencilerin aile yapıları ve evleri ders çalışmaya uygun değildir.	1	1.49		
		Öğrenciler ailelerini memnun etmek için başarılı olmak istemektedir.	1	1.49		
		Öğrenciler ailelerinden ekonomik destek almadan başarılı olmak istemektedir.	1	1.49		
		Öğrencilerin evde kendilerine derslerinde yardım edebilecek aile üyeleri bulunmamaktadır.	1	1.49		
	Ailenin rolü	Anne/babaların en çok yararlandıkları rehberlik kaynağı çocuklarının sınıf öğretmenidir.	1	1.49		
		Öğrencilere göre okulda yaşanan şiddet aile kaynaklı risk faktörlerini en düşük düzeyde barındırmaktadır.	1	1.49		
		İnsan yetiştirme sürecinde ailenin ve eğitim sisteminin rolü son derece önemlidir.	1	1.49		
		Sosyoekonomik düzeye göre çocukların çoklu zeka alanları farklılaşmaktadır.	1	1.49		
	dd et: y gi ni	Kadınların neredeyse yarısı gebelik öncesi aile içi	1	1.49	11	16.42

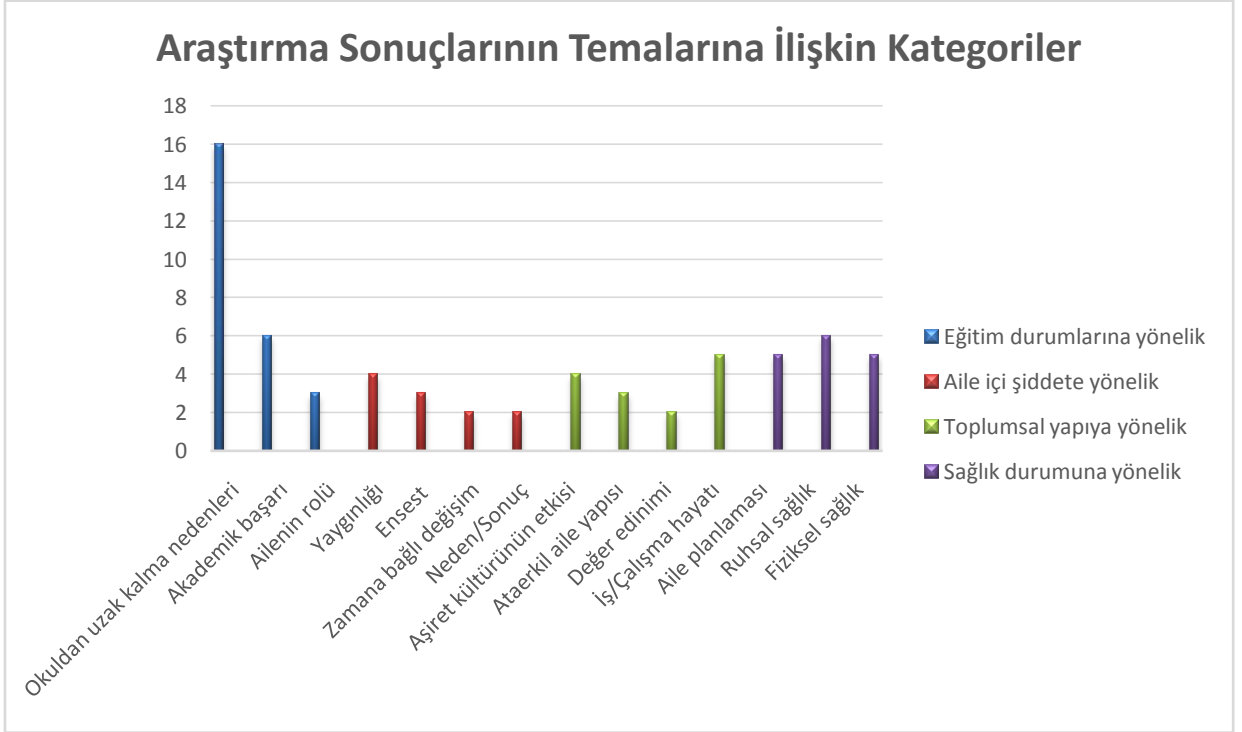
		şiddete maruz kalmaktadır.			
		Aile içi, özellikle kadına yönelik şiddet olağan görülmektedir.	1	1.49	
		Gebelikle birlikte aile içi şiddet azalmaktadır.	1	1.49	
		Annesi şiddete maruz kalan gebe kadınların şiddete maruz kalma oranları daha yüksektir.	1	1.49	
	Ensest	Ensest olaylarında genç kızlar daha çok öz babaları tarafından tecavüze uğramaktadır.	1	1.49	
		Anneler genellikle çevresel tepkilerden çekindikleri için ensest olayını görmezden gelmektedir.	1	1.49	
		Ensest mağduru kızlar genellikle kendilerini suçlamakta, intihar girişiminde bulunmakta ve depresyona girmektedir.	1	1.49	
	Zamana bağlı değişimi	Çocuklukta fiziksel ağırlıklı olarak görülen aile içi şiddet, erişkinlikte sözel ağırlıklı bir yapıya dönüşmektedir.	1	1.49	
		Osmanlı döneminde eşler hanımlarını haksız yere dövmeyeceklerini mahkeme siciline kayıt ettirmektedir.	1	1.49	
	Neden/Sonuç	İslam'ı anlayamamış ve hayat tarzı haline getirememiş erkekler kadına yönelik aile içi şiddet uygulamaktadır.	1	1.49	
		Şiddete maruz kalan kadınlar İslam'a sığınmakta, ancak inanç ve ibadet yönünden eksikleri olan bazı kadınlar inkar seviyesine gelebilmektedir.	1	1.49	
Toplumsal yapıya yönelik	Aşiret kültürünün etkisi	Aşiret kümelerinde artan okuryazarlık, iktisadi gelişme, mobilizasyon ve kentleşme, modernleşmeyi hızlandırmaktadır.	1	1.49	
		Aile ve aşiret dernekleri, yapı ve işleyiş bakımından eklektiktir.	1	1.49	
		Yaşanan kavgalar ve suçların temelinde şiddete dayalı sosyalleşme ve ataerkil aile yapısıyla beslenen aşiret kültürü yatmaktadır.	1	1.49	
		Kan davası, namus cinayeti, barış yemeği, silah taşıma vb. geleneklerin devam ettiği yörede aşiret kültürü kent içinde şiddetin dozunu belirlemektedir.	1	1.49	
				14	20.90
	Ataerkil aile yapısının etkisi	Kız çocukların zorunlu eğitim sonrası okula devam etmemesinde kız çocuklarına biçilmiş toplumsal rollerin önemli olduğu ortaya çıkmıştır.	1	1.49	
		Namus kavramı, ataerkil yapı göstermektedir.	1	1.49	
		Ailede kız ve erkek çocukların geleceğine ilişkin konularda kadın eşi ile birlikte karar vermekle birlikte bu kararlarda eşleri daha baskındır.	1	1.49	
	Değer edini mi	Modernleşme süreci soy içi ve aile içi atfedilen değerlerin ve aile bağlarının değişmesine neden olabilmektedir.	1	1.49	

Sağlık durumlarına yönelik	İş/Çalışma hayatı	Öğrencilerin değer kazanımlarında ailenin rolü çok büyüktür.	1	1.49		
		Eğitim seviyesi düşük olduğu için de bölge halkı eğitim gerektirmeyen işleri daha fazla tercih etmektedir.	1	1.49		
		İşsizlik deneyimi sürecinde en önemli yapı ailedir.	1	1.49		
		İşsizlik deneyimini yönetme süreci ailenin olanakları ile şekillenmektedir.	1	1.49		
		Aileler yoksulluk ve çaresizlik nedeniyle çocuklarını MTİ olarak çalıştırmaktan yana tercih yapmaktadır.	1	1.49		
		Ailenin yoksulluğu gencin ücretli emeğine olan gereksinimi artırmaktadır.	1	1.49		
	Aile planlaması	Eşler gebeliği önleyici yöntem tercihinde kadınları sıklıkla yönlendirmektedir.	2	2.99		
		MTİ kadınların yaşam koşulları gebeliği önleyici yöntem tercihlerini değiştirmektedir.	1	1.49		
		Aile planlaması hizmetine ihtiyacı olanlar bu hizmete yeterince ulaşamamaktadır.	1	1.49		
		Toplumsal cinsiyet kadınların sağlıklarını olumsuz etkilemekte ve eğitimle sağlık davranışları olumlu şekilde değişmektedir.	1	1.49		
	Ruhsal sağlık	Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon düzeyleri yüksektir.	1	1.49		
		Ebeveynleriyle problem yaşayan çocukların büyük bir çoğunluğunda TSSB görülmektedir.	1	1.49		
		Annenin eğitim seviyesi düşükçe TSSB gelişimi artmaktadır.	1	1.49	16	23.88
		Aile içi sorunlar intihar girişimleri için önemli bir risk etmenidir.	1	1.49		
		Annelere verilen planlı eğitim ve danışmanlık hizmetleri annelerin duygusal tükenmişliklerini azaltmakta, kişisel başarı düzeylerini ise arttırmaktadır.	1	1.49		
		Annelere verilen planlı eğitim ve danışmanlık hizmetleri yaşam kalitesinde olumlu etkiler sağlamaktadır.	1	1.49		
	Fiziksel sağlık	MTİ ailelerin çocuklarında beslenme yetersizliği ve sağlık problemleri bulunmaktadır.	4	5.97		
		Annelerin ateşli çocuğa yaklaşımları konusunda desteklenmeye ve ateş düşürücüler konusunda bilinçlendirilmeye ihtiyaçları vardır.	1	1.49		
		Belirtilmeyen	1	1.49	1	1.49
		Toplam	67	100.00	67	100.00

*Belirtilmeyenifadesi tam metine ulaşılabilen bir çalışmaya aittir.

Şekil 3.1.17.Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

Şekil 3.1.18. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışma sonuçlarının temalarına ilişkin kategorilerin dağılımı

Tablo 3.1.13, Şekil 3.1.17 ve Şekil 3.1.18'e göre; araştırma sonuçlarının %37.31 sıklıkla eğitim durumlarına yönelik, %23.88 sıklıkla sağlık durumlarına yönelik, %20.90

sıklıkla toplumsal yapıya yönelik, %16.42 sıklıkla aile içi şiddete yönelik olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumlarına yönelik araştırmalar incelendiğinde; okuldan uzak kalma nedenlerine ilişkin, akademik başarıya ilişkin ve ailenin rolüne ilişkin sonuçlara ulaşıldığı belirlenmiştir. Buna göre araştırma sonuçları %4.47 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarında ise bu ailelerin zorunlu eğitim çağındaki çocuklarının eğitimden uzak kaldığını göstermektedir. İncelenen çalışmalarda %4.47sıklıkla düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin okula yabancılaşma ve okulu bırakma düzeylerinin daha fazla olduğu ve yine %4.47 sıklıkla ailesiyle ilişkisi zayıf olan, eğitimiyle ilgilenilmeyen öğrencilerin daha fazla okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimi gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Sağlık durumlarına yönelik başlığında ruhsal sağlık, fiziksel sağlık ve aile planlamasına yönelik sonuçların yer aldığı tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları %5.97 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarında beslenme yetersizliği ve sağlık problemleri bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toplumsal yapıya yönelik sonuçların aşiret kültürünün etkisi, ataerkil aile yapısı, değer edinimi, iş/çalışma hayatı başlıkları altında toplandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte aile içi şiddetin yaygınlığı, ensest, zamana bağlı değişimi ve neden/sonuçlarına yönelik sonuçlara ulaşılmıştır.

h) Çalışmaların önerilerine göre dağılımları nasıldır?

Tablo 3.1.14 ve Şekil 3.1.19’da araştırma kapsamında incelenen çalışmaların önerilerine göre dağılımları yüzde ve frekans değerleri olarak sunulmaktadır.

Tablo 3.1.14.Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%	
Sağlık uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik	Danışmanlık hizmetlerinin sağlanması	Engelli çocuğa sahip annelere destek ve danışmanlık hizmetinin verilmesi	2	4.17	13	27.08	
		Gebelik ve aile planlaması danışmanlıkları erkekleri de kapsamı	1	2.08			
		Hemşirelerin ateş konusunda eğitim gereksinmesi olan annelere eğitim vermesi	1	2.08			
		İntihar girişiminin azaltılmasında yetkili kurumların evlilik öncesi ve sonrası danışmanlık hizmeti vermesi	1	2.08			
		Kitle iletişim araçlarıyla ateşe ilgili yapılacaklar konusunda toplumun aydınlatılması	1	2.08			
		Araştırmaların artırılması	Engelli çocuğa sahip ailelerin yaşadıkları sorunlar ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi	1			2.08
			Engelli çocuğa sahip annelere yönelik hemşirelik girişimlerinin uygulandığı ve sonuçlarının değerlendirildiği girişimsel çalışmaların yapılması	1			2.08
	TSSB gelişimi ile ilgili boylamsal araştırmalar yapılması		1	2.08			

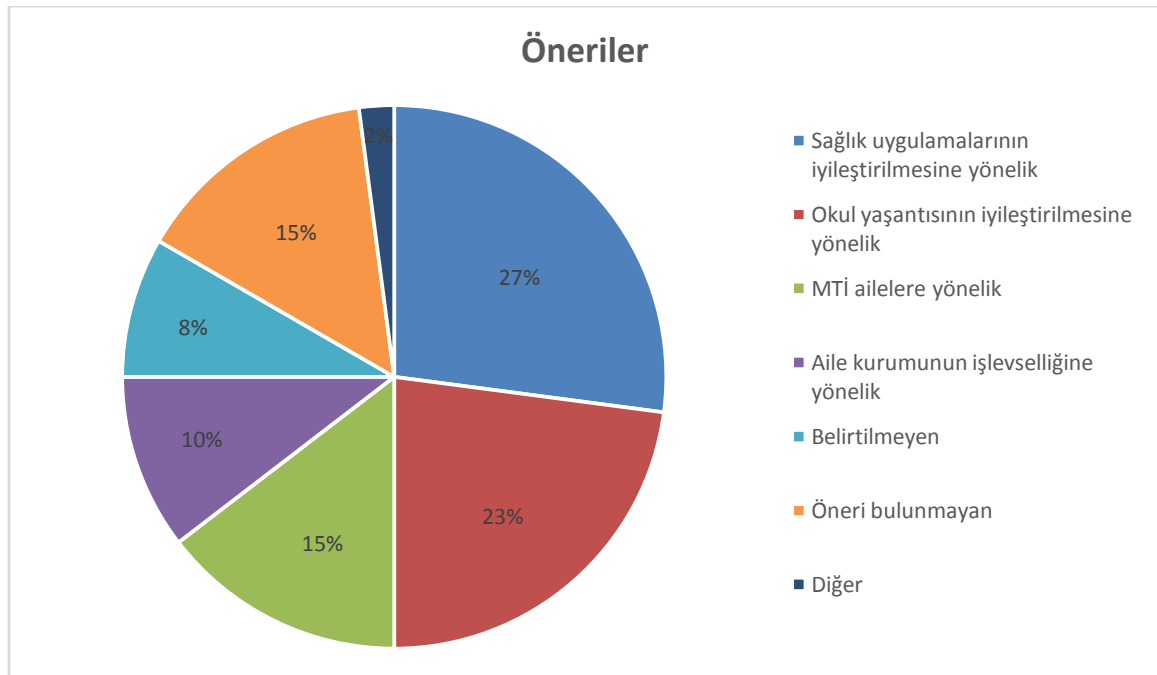

Okul yaşantısının iyileştirilmesine yönelik	Hizmet içi eğitim verilmesi	Kadın sağlığına yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlarda görev yapan personelin toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve sağlığa etkisine yönelik hizmet içi eğitimler verilmesi	1	2.08	11	22.91
		Sağlık çalışanlarının aile içi şiddeti tanınması uygun yaklaşımlar, tedavi ve destek için eğitim, koordinasyon ve sevk sistemi geliştirilmesi	1	2.08		
	Koruyucu sağlık hizmetleri	İntihar girişimini azaltmak için gereksiz reçete sayısının azaltılması ve evlerdeki kullanılmayan ilaçların toplanması	1	2.08		
		Sağlık kurumlarına ulaşamayanlar için kapsayıcı sağlık hizmetinin sunulması	1	2.08		
	Okula devamını sağlanması	Okulu bırakma eğiliminin azaltılmasına ilişkin uzun süreli eğitim politikalarının geliştirilmesi	1	2.08		
		Okulu bırakma eğiliminin uzman desteğiyle azaltılmasına yönelik uygulamaların yapılması	1	2.08		
		Düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilere burs verilerek okulu bırakma düşüncesinden uzaklaştırılması	1	2.08		
		Okula yabancılaşmayı azaltmak için okul aile işbirliği sağlanmalı	1	2.08		
		Okula yabancılaşmayı azaltmak için aile eğitimleri verilmeli	1	2.08		
		Ortalama aylık gelirleri düşük olan ailelere maddi yardım sağlanarak kız çocuklarını ortaöğretime göndermeleri sağlanmalı	1	2.08		
	Hizmet içi eğitim verilmesi	Okul müdürlerinin değer edinimdeki rollerinin farkına varmaları için cesaretlendirme, bilgilendirme ve ödüllendirme çalışmaları yapılması	1	2.08		
		Çocukların çoklu zeka alanlarını keşfetmek için öğretmenlere hizmet içi eğitim seminerleri verilmeli	1	2.08		
	Anne/babaların desteklenmesi	Anne/babaların rehberlik gereksinimlerine yönelik daha geniş örnekleme çalışmanın tekrarlanması	1	2.08		
		Çocukların eğitiminden birinci derecede sorumlu olan kadınların eğitim düzeyi yükseltilmeli	1	2.08		
Eğt. Kur. güçlendirilmesi	Eğitim kurumunun yapısal ve işlevsel olarak güçlendirilmesi	1	2.08			
MTİ ailelere yönelik	Sağlık koşulları	MTİ kadınların modern yöntemler kullanılmasına ilişkin hemşirelik girişimlerinin yapılması	1	2.08	7	14.58
		MTİ ailelerin ve çocuklarının aile hekimliği dışındaki sağlık hizmetlerinden yararlanabileceği bir sistem sunulması	1	2.08		
	Yaşam koşulları	Ailesi MTİ olarak çalışan çocukların sorunlarını çözmek için disiplinler arası işbirliği yapılması	1	2.08		
		MTİ ailelerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için yeni çalışmalar yapılması	1	2.08		
		İş sahaları açarak MTİ ailelerin göç etmelerinin önüne geçilmesi	1	2.08		
koş	Ailesi MTİ olarak çalışan çocukların gittikleri	1	2.08			

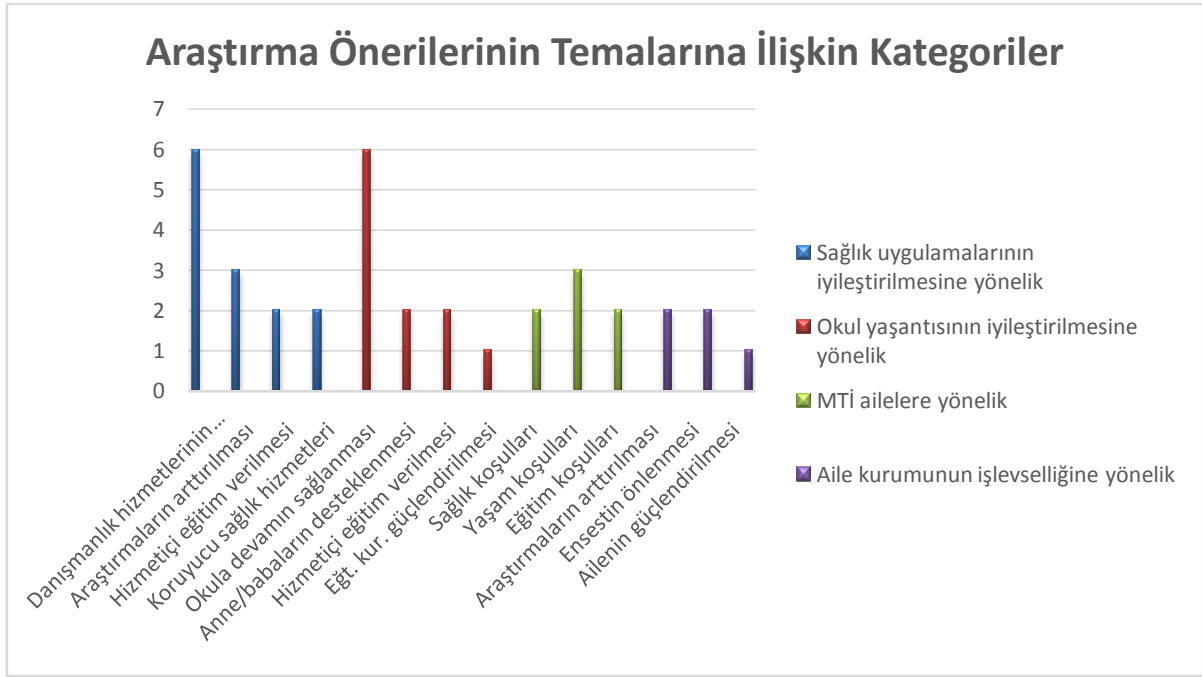
		yerlerde eğitimlerine devam edebilmelerine olanak sağlayacak koşulların ilgili kurumlarca hazırlanması Belediyelerin ve halk eğitim merkezlerinin mevsimlik tarım işçisi çocuklar için sanat, spor ve kültürel aktiviteler düzenlemesi	1	2.08		
Aile kurumunun işlevselliğine yönelik	Araştırmaların artırılması	Aile içi şiddete yönelik gelecekte yapılacak araştırmaların alandaki eksikliği kapatması	1	2.08		
		Aile ve aşıret derneklerinin kapsamlı bilimsel araştırmalarla ele alınması	1	2.08		
	Ensestın önlenmesi	Ensest suçu Türk Ceza Kanununda ayrı bir suç türü olarak yer almasına yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması	1	2.08	5	10.42
		Annelere ensest konusunda farkındalıklarını arttıracak eğitimler verilmesi	1	2.08		
Ailenin güçlendirilmesi	Aile kurumunun yapısal ve işlevsel olarak güçlendirilmesi	1	2.08			
Diğer		İşsizliği azaltmak için hükümet, özel sektör ve bireysel vatandaşların ortak çabaları ile makroekonomik göstergelerde iyileştirme sağlanması	1	2.08	1	2.08
Belirtilmeyen			4	8.33	4	8.33
Öneriye yer verilmeyen			7	14.58	7	14.58
Toplam			48	100.00	48	100.00

*Bazı çalışmalarda birden fazla öneri yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

*Belirtilmeyen ifadesi tam metine ulaşamayan çalışmalara aittir.

Şekil 3.1.19. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Şekil 3.1.20. Şanlıurfa ilinde aile kavramını temel alan çalışma önerilerinin temalarına ilişkin kategorilerinin dağılımı

Tablo 3.1.14, Şekil 3.1.19 ve Şekil 3.1.20'ye göre; araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda % 27.08 sıklıkla sağlık uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik, %22.91 sıklıkla okul yaşantısının iyileştirilmesine yönelik, %14.58 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi ailelere yönelik, %10.42 sıklıkla aile kurumunun işlevselliğine yönelik ve %2.08 sıklıkla diğer başlıkları altında öneriler verildiği belirlenmiştir. Sağlık uygulamalarının iyileştirilmesinde; danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, araştırmaların arttırılması, hizmet içi eğitim verilmesi ve koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik önerilerde bulunmaktadır. Okul yaşantısının iyileştirilmesinde; okula devamın sağlanmasına, hizmetiçi eğitim verilmesine, anne/babaların desteklenmesine ve eğitim kurumlarının güçlendirilmesine ilişkin öneriler verilmiştir. Araştırmalarda mevsimlik tarım işçisi ailelerin sağlık, yaşam ve eğitim koşullarının iyileştirilmesine yönelik öneriler yer almaktadır. Aile kurumunun işlevselliğine yönelik araştırmaların arttırılması, ensestın önlenmesi ve ailenin güçlendirilmesi boyutlarında önerilere ulaşılmıştır. Bununla birlikte araştırmalarda %14.58 sıklıkla önerilere yer verilmediği tespit edilmiştir.

3.2. Çocuk Kavramına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve “Çocuk” kavramını temel alan akademik çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.2.1. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen çocuk kavramını temel alan akademik çalışmaların genel özellikleri nasıldır?

Çalışmanın genel özelliklerine ilişkin bulgularda; çalışmanın türü, yayım yılı, yayım evi, yazar sayısı, yazarın cinsiyeti ve yazarın yer aldığı kurum hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

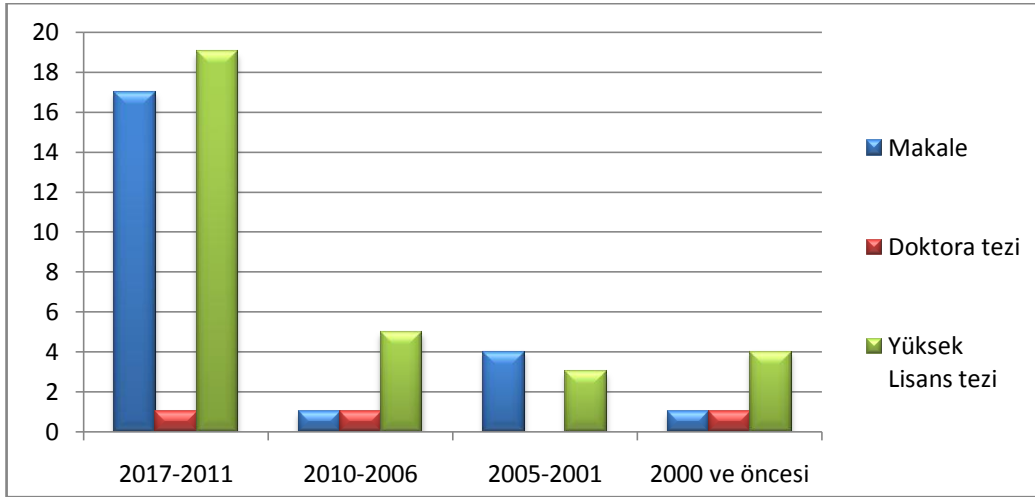
a) Çalışmanın türüne (makale, tez ve konferans) göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayım türüne göre dağılımı Tablo 3.2.1’de ve Şekil 3.2.1’de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.1.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayım türüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Makale	17	28.8	1	1.7	4	6.8	1	1.7	23	39.0
Doktora tezi	1	1.7	1	1.7	-	-	1	1.7	3	5.1
Yüksek lisans tezi	19	32.2	5	8.5	3	5.1	4	6.8	31	52.5
Tıpta uzmanlık tezi	1	1.7	1	1.7	-	-	-	-	2	3.4
Toplam	38	64.4	8	16.9	7	11.9	6	8.5	59	100

Tablo 3.2.1 ve Şekil 3.2.1’de görüldüğü gibi çocuk kavramını temel alan çalışmaların %52,5’inin yüksek lisans, %39’unun bilimsel makaleler ve geri kalan kısmı ise doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinin oluşturmaktadır. 2017-2011 yılları arasında birer doktora tezi ve tıpta uzmanlık tezi, on dokuz yüksek lisans tezi ve on yedi makale yayınlanmışken, 2010-2006 yılları arasında birer doktora tezi, tıpta uzmanlık tezi ve bilimsel makale, beş yüksek lisans tezi yayınlanmıştır. 2005-2001 yılları arasında ise sadece üç yüksek lisans tezi ve 4 makale yayınlanırken, 2000 ve önceki yıllarda bir doktora tezi ve bilimsel makale ile dört yüksek lisans tezi gerçekleştirilmiştir.

Şekil3.2.1.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

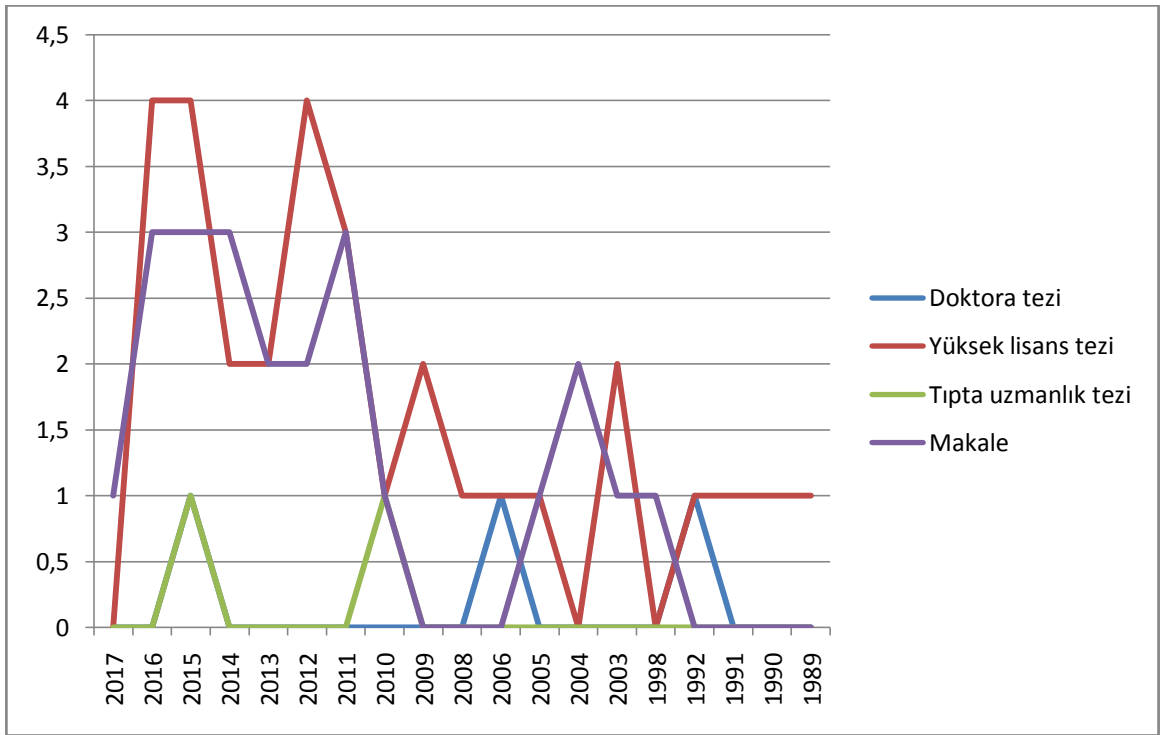
b) Çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı Tablo 3.2.2. ve Şekil 3.2.2’de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.2.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

Yayın yılı	Doktora tezi		Yüksek lisans tezi		Tıpta uzmanlık tezi		Makale		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2017	-	-	-	-	-	-	1	1.7	1	1.7
2016	-	-	4	6.8	-	-	3	5.1	7	11.9
2015	1	1.7	4	6.8	1	1.7	3	5.1	9	15.2
2014	-	-	2	3.4	-	-	3	5.1	5	8.5
2013	-	-	2	3.4	-	-	2	3.4	4	6.8
2012	-	-	4	6.8	-	-	2	3.4	6	10.2
2011	-	-	3	5.1	-	-	3	5.1	6	10.2
2010	-	-	1	1.7	1	1.7	1	1.7	3	5.1
2009	-	-	2	3.4	-	-	-	-	2	3.4
2008	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7
2006	1	1.7	1	1.7	-	-	-	-	2	3.4
2005	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7	2	3.4
2004	-	-	-	-	-	-	2	3.4	2	3.4
2003	-	-	2	3.4	-	-	1	1.7	3	5.1
1998	-	-	-	-	-	-	1	1.7	1	1.7
1992	1	1.7	1	1.7	-	-	-	-	2	3.4
1991	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7
1990	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7
1989	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7
Toplam	3	5.1	31	52.5	2	3.4	23	39.0	59	100

Tablo 3.2.2 ve Şekil 3.2.2’den anlaşıldığı üzere 2017 yılında %1.7, 2016 yılında %11.9, 2015 yılında %15.2, 2014 yılında %8.5 ve 2013 yılında %6.8 ve 2012 yılında %10.2 sıklığında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte 2010 ve 2003 yıllarında %5.1 sıklıkla; 2009, 2006, 2005, 2004 ve 1992 yıllarında %3.4 sıklıkla; 2008, 1998, 1991, 1990 ve 1989 yıllarında %1.7 sıklıkla çalışmalar yapılmıştır. Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını ele alan çalışma sayısında 2010 yılı ve sonrasında artış olduğu görülmektedir. Dahası, Şanlıurfa ilinde çocuk konusundaki ilk çalışma 1989 yılında gerçekleştirilmiştir.

Şekil3.2.2.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

c) Çalışmaların yayımlandığı yerlere göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yerlere göre dağılımı Tablo 3.2.3. ve Şekil 3.2.3. ile Şekil 3.2.4’te gösterilmektedir.

Tablo 3.2.3.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yerlere göre dağılımı

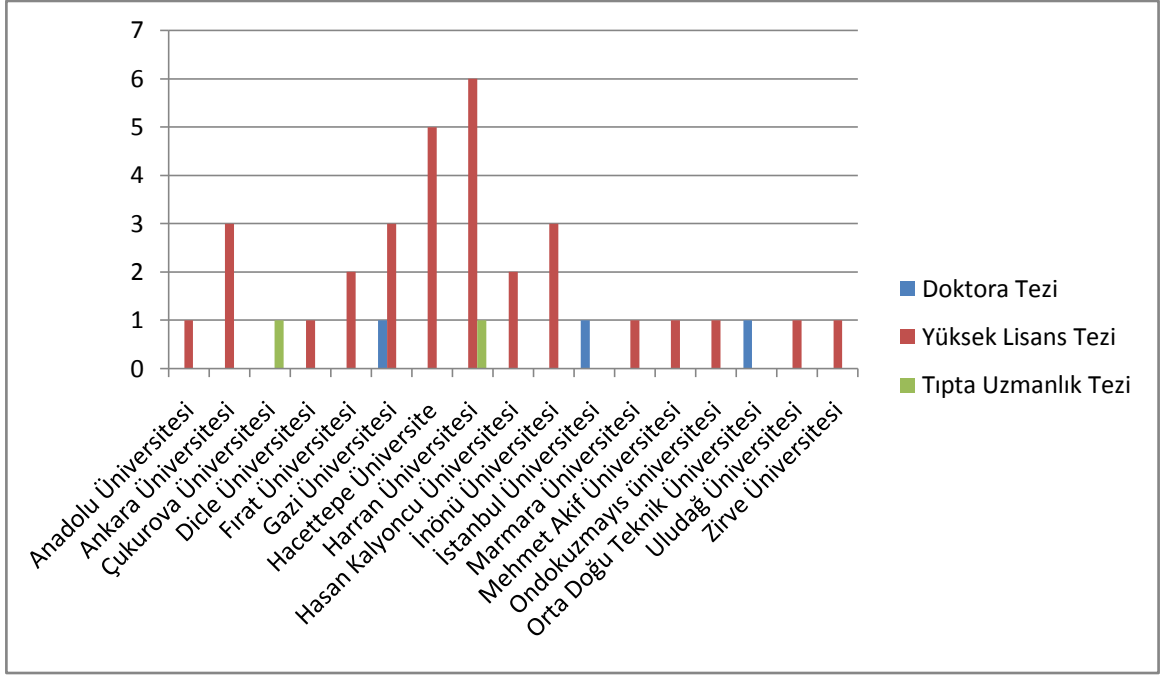
Yıl aralığı	2017-	2010-	2005-	2000	Toplam	Toplam
-------------	-------	-------	-------	------	--------	--------

Yayın yeri	2011 yılları		2006 yılları		2001 yılları		ve altı								
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%					
Doktora	Gazi Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7	3	5.1		
	İstanbul Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	1	1.7	1	1.7				
	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7				
	Harran Üniversitesi	6	10.2	-	-	-	-	-	-	6	10.2				
Yüksek lisans	Hacettepe Üniversitesi	3	5.1	-	-	-	-	2	3.4	5	8.5	31	52.5		
	Ankara Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	2	3.4	3	5.1				
	Gazi Üniversitesi	2	3.4	1	1.7	-	-	-	-	3	5.1				
	İnönü Üniversitesi	-	-	2	3.4	1	1.7	-	-	3	5.1				
	Fırat Üniversitesi	1	1.7	-	-	1	1.7	-	-	2	3.4				
	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2	3.4	-	-	-	-	-	-	2	3.4				
	Anadolu Üniversitesi	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7				
	Dicle Üniversitesi	-	-	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7				
	Marmara Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Mehmet Akif Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Ondokuzmayıs üniversitesi	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7				
	Uludağ Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Zirve Üniversitesi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Tez	Tıpta uzmanlık	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1			1.7	2
Harran Üniversitesi		1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
SSCI	The Journal of Pediatric Research	2	3.4	-	-	-	-	-	-	2	3.4	5	8.5		
	BMC Public Health	-	-	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7				
	European Journal of Clinical Nutrition	-	-	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7				
	Zeitschrift für Arznei- & Gewürzpflanzen	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Mikrobiyoloji Bülteni	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Dicle Tıp Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Ekev Akademi Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7			11	18.65
	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
	Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7				
Makale	TR dizin														

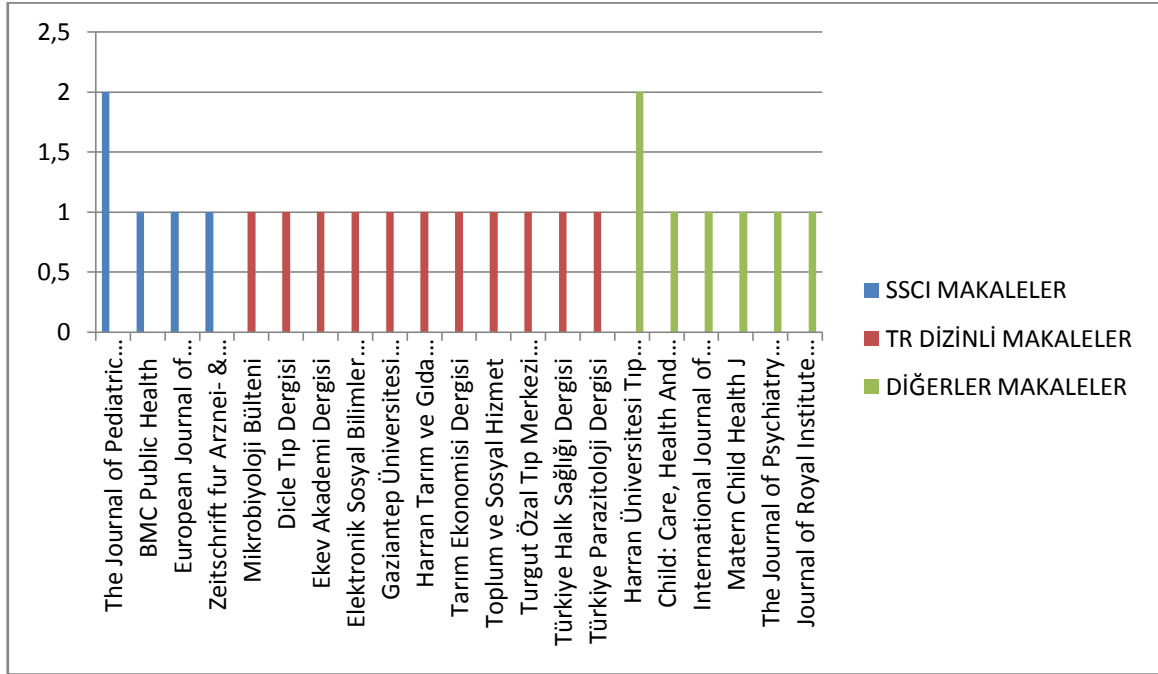
	Tarım Ekonomisi Dergisi	-	-	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7		
	Toplum ve Sosyal Hizmet	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7		
	Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi	-	-	-	-	-	-	1	1.7	1	1.7		
	Türkiye Halk Sağlığı Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7		
	Türkiye Parazitoloji Dergisi	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7		
	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi	2	3.4	-	-	-	-	-	-	2	3.4		
	Child: Care, Health And Development International Journal of Science Culture and Sport	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7		
	Matern Child Health J	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7	7	11.9
	The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7		
	Journal of Royal Institute of Public Health	-	-	-	-	1	1.7	-	-	1	1.7		
	Diğerleri												
	Toplam	38	64.4	8	16.9	7	11.9	6	8.5	59	100	59	100

Tablo 3.2.3. ve Şekil 3.2.3. ile Şekil 3.2.4'te görüldüğü gibi Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını ele alan 3 doktora tezinin Gazi Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi tarafından yayınlanmıştır. Analizler sonucunda yüksek lisans tezlerinin %10.2'sinin Harran Üniversitesi, %8.5'inin Hacettepe Üniversitesi gibi üniversiteler tarafından yayınlandığı görülmektedir. Çocuk kavramını ele alan tıpta uzmanlık tezlerinin ise birinin Çukurova Üniversitesi ve diğerinin Harran Üniversitesi tarafından yayınlanmıştır. Çalışmaların %8.5'inin SSCI olduğu ve bunların %3.4'ünün The Journal of Pediatric Research, %1.7'serinin BMC Public Health, European Journal of Clinical Nutrition ve Zeitschrift fur Arznei- & Gewurzpflanzen dergilerinde yayınladığı; geri kalan çalışmaların %18.65 TR dizinli hakemli dergilerde ve %11.9'unun diğer dergilerde yayınladığı bulunmuştur.

Şekil3.2.3.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan tezlerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

Şekil 3.2.4.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan makalelerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

d) Çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı nasıldır?

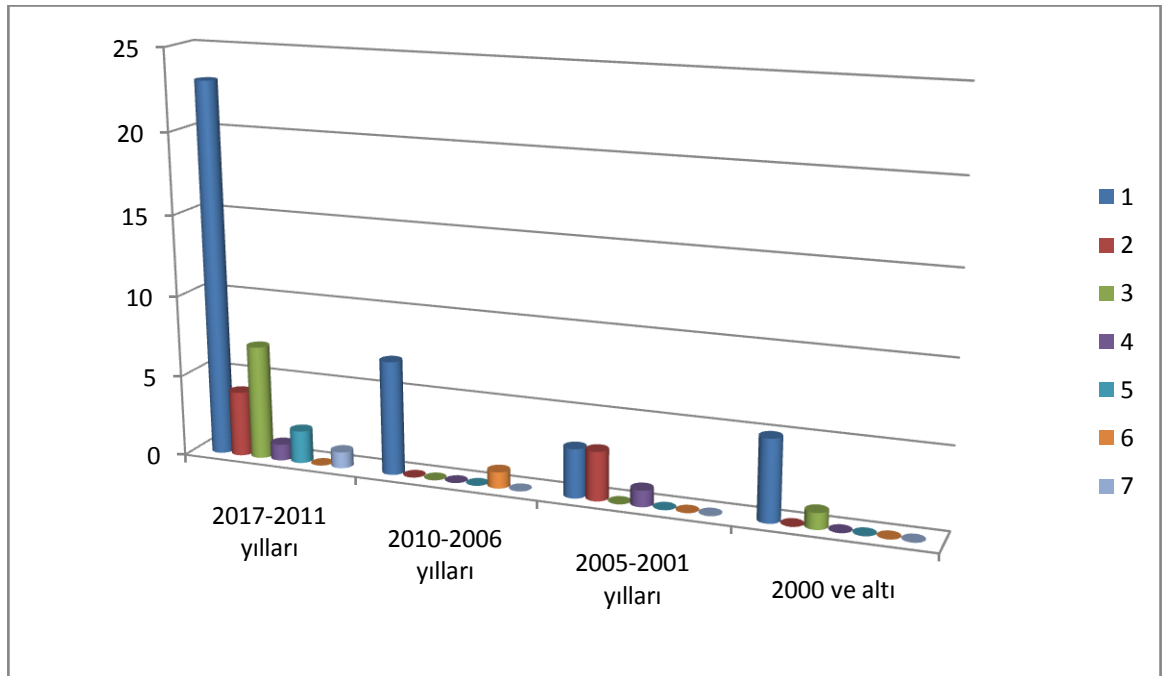
Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı

Tablo 3.2.4. ve Şekil 3.2.5.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.4. Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	23	39.0	7	11.9	3	5.1	5	8.5	38	64.4
2	4	6.8	-	-	3	5.1	-	-	7	11.9
3	7	11.9	-	-	-	-	1	1.7	8	13.5
4	1	1.7	-	-	1	1.7	-	-	2	3.4
5	2	3.4	-	-	-	-	-	-	2	3.4
6	-	-	1	1.7	-	-	-	-	1	1.7
7	1	1.7	-	-	-	-	-	-	1	1.7
Toplam	38	64.4	8	16.9	7	11.9	6	8.5	59	100

Tablo 3.2.4. ve Şekil 3.2.5.'de görüldüğü gibi çalışmaların %64.4'ünde bir yazarlı, %11.9'unda iki yazarlı ve %13.5'inde üç yazarlı olduğu belirlenmiştir. Yazar sayısının yıllara göre farklılık göstermekle birlikte 2005 sonrasında yazar sayısında artış olduğu ve 3, 4, 5, 6 veya 7 yazarın yer aldığı çalışmaların olduğu görülmektedir.

Şekil 3.2.5. Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazar sayısına göre dağılımı

e) Çalışmaların yazarın cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?

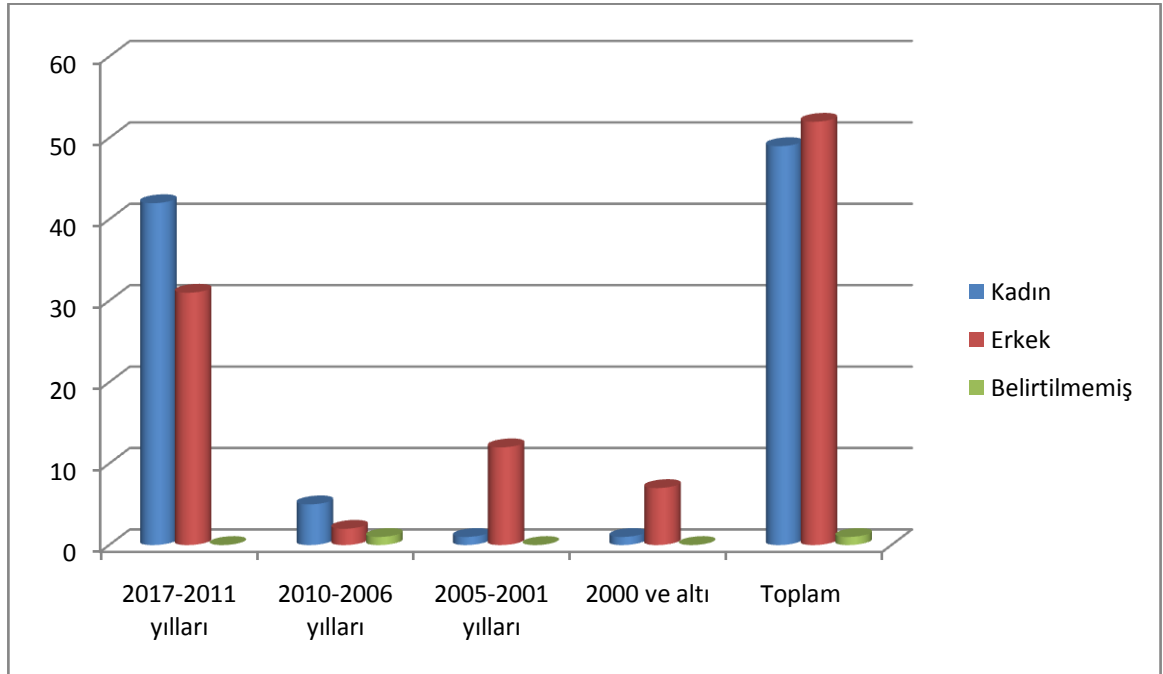
Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarın cinsiyetine göre dağılımı Tablo 3.2.5. ve Şekil3.2.6.'de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.5.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarın cinsiyetine göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	31	30.4	2	1.9	12	11.9	7	6.9	52	50.9
Kadın	42	41.2	5	4.9	1	0.9	1	0.9	49	48.0
Belirtilmemiş	-		1	0.9	-		-		1	0.9
Toplam	73	71.6	8	7.8	13	12.7	8	7.8	102	100

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.2.5 ve Şekil3.2.6.'e göre çalışmaların %48.0 sıklıkla kadın ve %50.9 sıklıkla ise erkek araştırmacılar tarafından çalışıldığı görülmektedir. Araştırmacılarının cinsiyetlerinin yıllara göre değişim göstermekte olup kadın araştırmacı sayısının 2010 yılı ve sonrasında artış göstermesi dikkat çekicidir.

Şekil3.2.6.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarın cinsiyetine göre dağılımı

f) Çalışmaların yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarın yer aldığı kurumlara göre dağılımı Tablo 3.2.6. ve Şekil 3.2.7.'de gösterilmektedir.

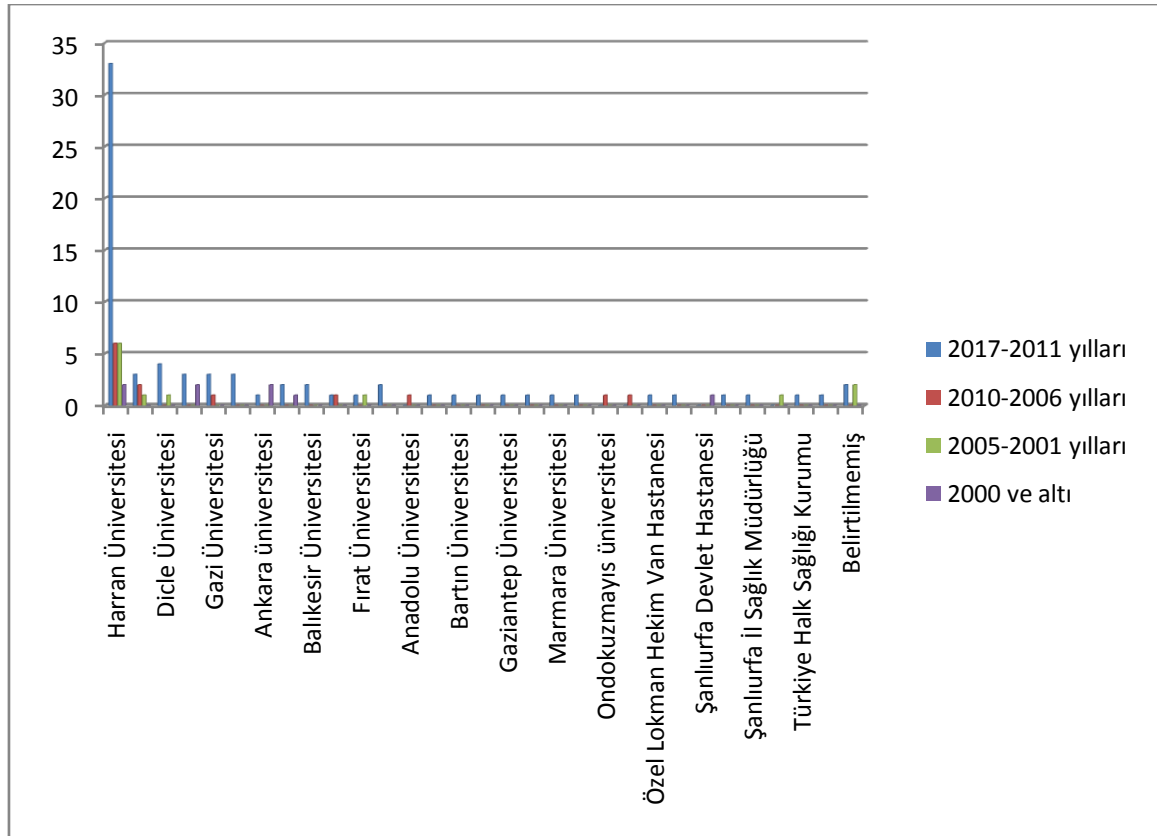
Tablo 3.2.6.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kuruma göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Harran Üniversitesi	33	31.1	6	5.6	6	5.6	2	1.9	48	45.2
İnönü Üniversitesi	3	2.8	2	1.9	1	0.9	-	-	6	5.6
Dicle Üniversitesi	4	3.7	-	-	1	0.9	-	-	5	4.7
Hacettepe Üniversitesi	3	2.8	-	-	-	-	2	1.9	5	4.7
Gazi Üniversitesi	3	2.8	1	0.9	-	-	-	-	4	3.7
Zirve Üniversitesi	3	2.8	-	-	-	-	-	-	3	2.8
Ankara üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	2	1.9	3	2.8
İstanbul Üniversitesi	2	1.9	-	-	-	-	1	0.9	3	2.8
Balıkesir Üniversitesi	2	1.9	-	-	-	-	-	-	2	1.9
Çukurova Üniversitesi	1	0.9	1	0.9	-	-	-	-	2	1.9
Fırat Üniversitesi	1	0.9	-	-	1	0.9	-	-	2	1.9
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2	1.9	-	-	-	-	-	-	2	1.9
Anadolu Üniversitesi	-	-	1	0.9	-	-	-	-	1	0.9
Ankara Otizm Spor	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Bartın Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Bitlis Eren Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Gaziantep Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Marmara Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Mehmet Akif Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Ondokuzmayıs üniversitesi	-	-	1	0.9	-	-	-	-	1	0.9
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	-	-	1	0.9	-	-	-	-	1	0.9
Özel Lokman Hekim Van Hastanesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Siverek Devlet Hastanesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Şanlıurfa Devlet Hastanesi	-	-	-	-	-	-	1	0.9	1	0.9

Şanlıurfa Halk Sağlığı Büroları	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Selçuk Üniversitesi	-	-	-	-	1	0.9	-	-	1	0.9
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Uludağ Üniversitesi	1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Belirtilmemiş	2	1.9	-	-	2	1.9	-	-	4	3.7
Toplam	74	69.8	13	12.2	12	11.3	8	7.5	106	100

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.2.6 ve Şekil 3.2.7'e göre çalışmaların % 45.2 sıklıkla Harran Üniversitesi, %5.6 sıklıkla İnönü Üniversitesi ve %4.7'şer sıklıkla Dicle Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'ndeki yazarlar tarafından yazıldığı görülmektedir. Yıllar bazında yazarların bağlı olduğu kurumların sayısı ve türü değişiklik göstermektedir. Ancak Şanlıurfa ilinde çocuk kavramı 2000 ve önceki yıllarda Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'ni akademisyenleri tarafından araştırılırken, 2011 ve sonrasında Türkiye'nin farklı üniversitesindeki ve farklı kuruluşlarındaki (Şanlıurfa Devlet Hastanesi, Ankara Otizm Spor vb.) yazarlar tarafından çalışılmıştır.

Şekil 3.2.7.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kuruma göre dağılımı

3.2.2. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen çocuk kavramını temel alan akademik çalışmaların içerik özellikleri nasıldır?

Çalışmanın içerik özelliklerine ilişkin bulgularda; çalışmaların konu, amaç, yöntem, örneklem büyüklüğü, veri toplama araçları, sonuç ve önerileri hakkındaki bilgiler yer almaktadır.

a) Çalışmaların konularına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların konularına göre dağılımı Tablo 3.2.7 ve Şekil 3.2.8’de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.7.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına türüne göre dağılımı

Yıl aralığı Konu	2017- 2011 yılları		2010- 2006 yılları		2005- 2001 yılları		2000 ve altı		Toplam		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Temel yaşam gereksinimleri ve durumları	Yaşam/beslenme koşulları	7	7.5	1	1.1	-	-	-	-	8	8.6	22	23.7
	Çalışma koşulları ve sağlık durumları	4	4.3	-	-	-	-	-	-	4	4.3		
	Sosyo-ekonomik durum ve faktörleri	2	2.2	-	-	2	2.2	-	-	4	4.3		
	Çevresel koşullar	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1.1		
	Hasta memnuniyeti	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Güneydoğu Anadolu Projesi	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Süt tüketim düzeyleri ve davranışları	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Tarımda riskli sağlık davranışları	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Toplumsal ve kültürel yapı	-	-	-	-	-	-	1	1.1	1	1.1		
	Paraziter enfeksiyonlar	2	2.2	1	1.1	3	3.2	-	-	6	6.5		22
Fiziksel sağlık	Fiziksel-psikomotor gelişim geriliği	1	1.1	1	1.1	-	-	-	-	2	2.2		
	Aile planlaması	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Akut zehirlenme olgusu	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Ateş ve ateş düşürücü bilgi ve uygulamaları	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Elektrik çarpması ve yanık	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Beslenme alışkanlıkları	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Birinci basamak sağlık	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		

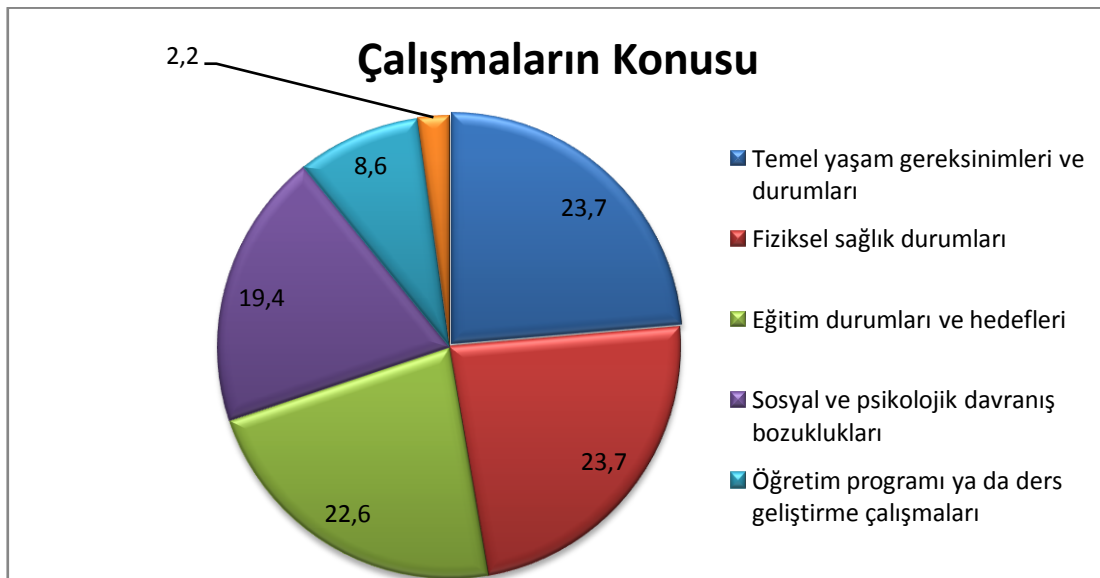
	hizmetleri												
	Madde kullanımı/bağımlılığı	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Mobil birincil sağlık hizmetleri	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Vücut kitle indeksi	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Hastane fiziksel ortam faktörleri	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Okul sıhhi koşulları	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Urfa biberi tüketimi	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Sağlık sorunları	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1.1		
	Sağlıkla ilgili bilgi ve tutum	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Depresyon	2	2.2	-	-	-	-	1	1.1	3	3.3	18	19.4
	Travma sonrası stres bozukluğu	2	2.2	-	-	-	-	-	-	2	2.2		
	Empatik eğilim düzeyi	-	-	2	2.2	-	-	-	-	2	2.2		
	Aile içi şiddet	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Aile içinde karar verme durumları	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Engelli çocuk ihmal ve istismarı	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
Sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları	Genç işsizliği ve işsizlikle baş etme durumları	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Genel psikopatoloji	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	İntihar girişimi	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Travma sonrası depresyon	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Travmatik yaşantılar	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Uyumlu yakınma	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Yaşam kalitesi ile tükenmişlik	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1	1	1.1		
	Stres ve stresle başa çıkma	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Eğitime erişim ve eğitim hakları	3	3.2	-	-	-	-	1	1.1	4	4.3	21	22.6
	Eğitim durumu	2	2.2	-	-	-	-	1	1.1	3	3.2		
	Nüfusun okuryazarlık/okullaşma oranı	1	1.1	-	-	-	-	2	2.2	3	3.2		
	Akademik başarı	-	-	-	-	-	-	1	1.1	1	1.1		
	Ahlaki Değer	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
Eğitim ve hedefleri	Çocuk resimlerinde yöresellik olgusu	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Çoklu zeka durumu	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Derse yönelik tutum	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	İki dillilik	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Okula hazırbulunuşluk	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Planlı eğitimin ve danışmanlık hizmeti	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Rehberlik gereksinimi ve	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		

	destek kaynakları												
	Örgütsel Bağlılık	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Sosyal beceri yeterlilikleri	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
Öğretim Programı ya da ders geliştirme çalışmaları	Görsel sanatlar dersi	1	1.1	1	1.1	-	-	-	-	2	2.2	8	8.6
	Müzik eğitimi	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Eğitilebilir engelli çocuklar için özel eğitim programı ve değerlendirilmesi	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
	Geleneksel çocuk oyunları	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Oyun ve fiziki etkinlikler	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Türkçe öğretimi	-	-	-	-	1	1.1	-	-	1	1.1		
	Öğretmen gereksinimleri	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	1.1		
Okullaşma durumu	Okula devam etmeme nedenleri	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1	2	2.2
	Okullaşma engelleri ve çözümleri	1	1.1	-	-	-	-	-	-	1	1.1		
	Toplam	60	64.5	14	15.1	12	12.9	9	9.7	93	100	93	100

*Çalışmalarda birden fazla konu/tema yer aldığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışma tam metine ulaşılamayan bir çalışmaya aittir.

Tablo 3.2.7 ve Şekil 3.2.8’de görüldüğü gibi; incelenen çalışmaların %23.7’ser sıklıkla katılımcıların temel yaşam gereksinimleri ve durumları ile fiziksel sağlık durumları; %22.6 sıklıkla eğitim durumları ve hedefleri; %19.4 sıklıkla sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları; %8.6 sıklıkla öğretim programı ya da ders geliştirme çalışmaları ile %2.2 sıklıkla okullaşma durumu konularını ele almışlardır.

Şekil 3.2.8.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına türüne göre dağılımı

b) Çalışmaların amaçlarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı Tablo 3.2.8 ve Şekil 3.2.9'de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.8.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

Temalar	Kategoriler	Kod	f	%	f	%
Eğitim ve süreci	Eğitimle ilgili beklenti ve sorunlar	Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında çalışan personelin empatik eğilim düzeylerini incelemek	2	3.0		
		BİLSEM'e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimlerinin incelenmek	1	1.5		
		Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin denetiminde yaşanan sorunları belirlemek	1	1.5		
		İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre yöneticilerin ahlaki değer yönelimleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki belirlenmek	1	1.5		
		Kız çocuklarının okullarındaki engelleri araştırmak ve çözüm önerileri geliştirmek	2	3.0		
	Eğitimde eşitlik	Nüfus ve eğitimde fırsat eşitliği	1	1.5	19	28.8
		İlkokul çağındaki çocukların okullaşma oranı araştırmak	1	1.5		
	Öğrenme durumları ve sonuçları	Anasınıfına devam eden farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların çoklu zeka alanlarının incelenmek	1	1.5		
		Okul öncesi eğitimin iki dilli çocukların okula hazır bulunuşluklarına etkisini incelenmek	1	1.5		
		Üstün zekâlı bireylerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin tutumlarını incelenmek	1	1.5		
		İlkokul programı oyun ve fiziki etkinlikler dersinin işlevselliğinin ve geleneksel çocuk oyunlarına uygulanabilirliğine göre incelenmek	1	1.5		
	Çevresel faktörlerin öğrenime	Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların yaşantılarının resimlerine yansımaları ve plastik açıdan	1	1.5		

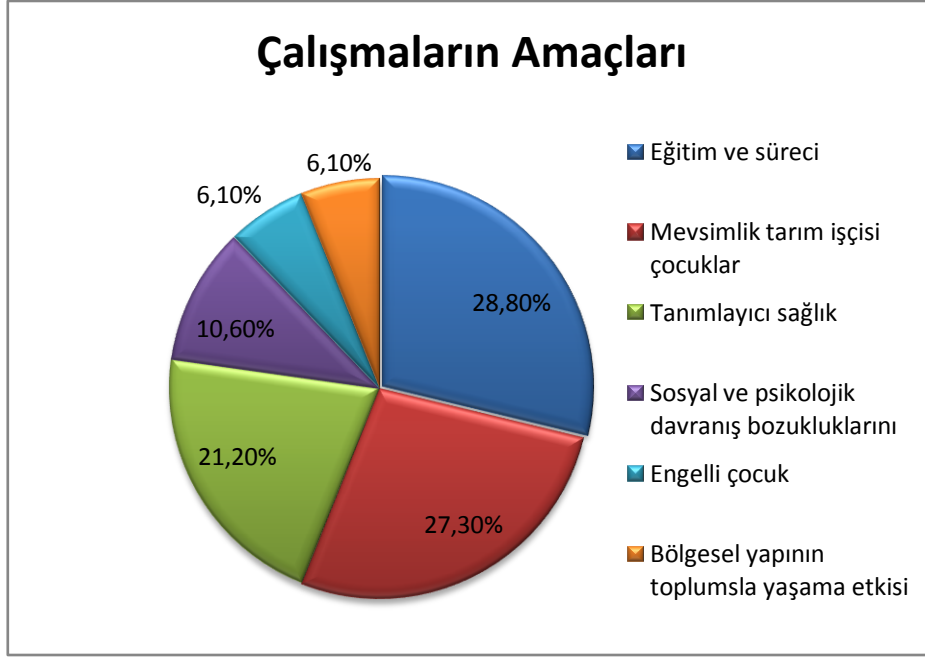
	etkisi	incelenmek				
		İlkokul çağındaki çocukların başarı durumunu araştırmak	1	1.5		
		Çocuk resimlerinde, yöresel özelliklerin yansımaları değerlendirmek	1	1.5		
	Öğretmen gereksinimleri ve görüşleri	Eğitilebilir zihin engelli öğrenciler için hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Programı'nın öğretmen görüşleri ile değerlendirilmek	1	1.5		
		Okulöncesi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerini belirlenmek	1	1.5		
		İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmek	1	1.5		
	Mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim durumları	Mevsimlik tarım işçi çocuklarının eğitim (Eğitime erişim hakkı) durumunu ve sorunlarını belirlemek ve çözüm önerisi geliştirmek	3	4.5		
		Mevsimlik tarım işçisi çocukların sosyal beceri yeterliliklerini incelemek	1	1.5		
		Göçün sağlıkla ilgili bilgi, tutum ve davranışlara etkisini incelemek	1	1.5		
		Mevsimlik tarım işçisi çocukların sorunlu davranış sıklığını belirlemek	1	1.5		
	Mevsimlik tarım işçisi çocukların sağlık durumları	Mevsimlik tarım işçisi çocukların sağlık durumlarını belirlemek	2	3.0		
		Mevsimlik tarım işçisi çocuklarda bağırsak parazitleri ve fizikomotor gelişim gecikmesi durumunu belirlemek	1	1.5		
Mevsimlik tarım işçisi çocuklar		Mobil temel sağlık hizmetlerinin uygulanmasının mevsimlik tarım işçilerinin sağlık sorunlarının çözümündeki etkisini araştırmak	1	1.5	18	27.3
		Mevsimlik tarım işçisi çocukların beslenme durumlarını değerlendirmek	1	1.5		
		Tarımsal işletme sahiplerinin tarımda riskli sağlık davranışlar durumlarını ve sonuçlarını araştırmak	1	1.5		
	Mevsimlik tarım işçisi çocukların yaşam koşulları	Mevsimlik tarım işçi çocukların yaşam koşullarını/kalitesini ve bunu etkileyen faktörleri araştırmak	4	6.1		
	Mevsimlik tarım işçisi çocukların çalışma durumları	Mevsimlik tarım işçisi çocukların çalışma koşullarını durumlarını belirlemek	1	1.5		
		Mevsimlik tarım işçilerinin sosyal ve ekonomik sorunlarını incelemek	1	1.5		
Tanımlayıcı	Yaşanılan	Farklı sosyo-ekonomik ve çevresel	3	4.5	14	21.2

sağlık çalışmaları	çevrenin fiziksel sağlığa etkisi	koşullarda yaşayan okul çocuklarının paraziter enfeksiyon durumları ve çevresel koşulları (beslenme, okul sıhhi koşulları vb.) analiz etmek				
		Urfâ Biber tüketiminin çocukların büyümesine etkisini incelemek	1	1.5		
		Farklı iklim ve sosyo-ekonomik yapıya sahip tüketicilerin süt tüketim düzeylerini ve tüketim davranışlarını incelemek	1	1.5		
	Sağlık sorunları tanısı		İlköğretim okullarında aktif tarama yöntemiyle Kütanöz leşmanyaz olgularını araştırmak	1	1.5	
			0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve inanışlarını belirlemek	1	1.5	
			Madde kullanım durumu ve etkileyen faktörleri belirlemek	1	1.5	
			Aile planlaması hizmetlerini değerlendirilmek	1	1.5	
			Halkın sağlık ocağı hizmetlerinden ne ölçüde yararlandığını ve hasta memnuniyet düzeylerini belirleyebilmek	1	1.5	
			Okul öncesi çocuklarda bağırsak parazitleriyle büyüme-psikomotor gelişim gerilikleri arasındaki ilişkinin ve risk faktörlerini belirlenmek	1	1.5	
			Akut zehirlenme olgularının neden ve sonuçlarını araştırmak	1	1.5	
Sağlık sorunlarının neden ve etkileri		Yanık yoğun bakımda elektrik çarpması nedeniyle izlenen çocukların takip ve tedavi sonuçları ile alınabilecek önlemleri gözden geçirmek	1	1.5		
		Şanlıurfa'daki hastanelerde fiziksel ortam faktörler düzeyi ve çalışan sağlığına etkilerini araştırmak	1	1.5		
		Travmaya maruz kalan çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörlerin incelenmek	2	3.0		
Sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları	Travma ve sonrası yaşantılar	Travmaya maruz kalan çocuklarda genel psikopatoloji, travmatik yaşantılar ile uyumlu yakınmalarını belirlenmek	1	1.5	7	
		Sokakta çalışan çocukların depresyon durumlarını belirlenmek	1	1.5		
	İşçi çocukların ruhsal sağlıkları		Semt pazarlarında taşıyıcılık yapan çocuk işçilerin sosyoekonomik statülerini belirlemek	1	1.5	
			Çevresel faktörlerin	İntihar girişimi nedeniyle acil servisine başvuran vakaları değerlendirilmek	1	1.5
						10.6

	ruhsal sağlığa etkisi	Gençlerin işsizliği nasıl deneyimlediklerini, bu deneyimde etkili olan faktörleri, işsizlikle baş etme stratejileri ile olası sonuçlarını araştırmak	1	1.5		
Engelli çocuk	Engelli çocuğa sahip aileler	Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon durumlarının belirlenmek	1	1.5		
		Spor okullarına devam eden otizmli çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk tabanlı değişkenlere göre stres ve başa çıkma düzeylerini araştırmak	1	1.5		
		Engelli çocukların ihmal ve istismara maruz kalma düzeylerini incelemek	1	1.5	4	6.1
		Zihinsel ve/veya bedensel engelli çocuğa sahip annelere verilen planlı eğitimin ve danışmanlığın annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeyine etkisini araştırmak	1	1.5		
Bölge yapısının toplumsal yaşama etkisi	Bölge yapısının toplumsal yaşama etkisi	Şanlıurfa'nın Kısa beldesinde bir toplumsal ve kültürel yapı çözümlenmesini araştırmak	1	1.5		
		Şanlıurfa ili Kısa ve Uğurtaş köylerinde eğitim düzeyi ve sağlık sorunları ilişkisini belirlemek	1	1.5	4	6.1
		Kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunlarının incelenmek	1	1.5		
		Güneydoğu Anadolu projesi (GAP) ve bölgeye etkileri	1	1.5		
Toplam			66	100	66	100

*Bazı çalışmalarda birden fazla amaç yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.2.8 ve Şekil 3.2.9'de göre Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların %28.8 sıklıkla eğitim ve sürecini, %27.3 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi çocukları, %21.2 sıklıkla tanımlayıcı sağlık, %10.6 sıklıkla sosyal ve psikolojik davranış bozukluklarını, %6.1'er sıklıkla engelli çocuk ve bölge yapısının toplumsal yaşama etkisini amaçlayan çalışmalar belirlenmiştir. Analizlere göre mevsimlik tarım işçiliği konusunu amaçlayan çalışmaların 6'sarı çocukların eğitim durumlarını ve bunu etkileyen faktörleri belirleme ile sağlık durumlarını/sorunlarını belirleme ve çözüm önerisi geliştirme gibi çalışmalar yürüttükleri görülmektedir. Dahası, sosyal ve psikolojik davranış bozukluklarını araştıran çalışmaların 3'ü travmaya maruz kalan çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörleri incelenme, 1'i travmaya maruz kalan çocuklarda genel psikopatoloji, travmatik yaşantılar ile uyumlu yakınmalarını belirlenme gibi konuları ele aldıkları belirlenmiştir.

Şekil3.2.9.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

c) Çalışmaların yöntemlerine göre (nitel, nicel, karma vb.) göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı Tablo 3.2.9 ve Şekil 3.2.10'da gösterilmektedir.

Tablo 3.2.9.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

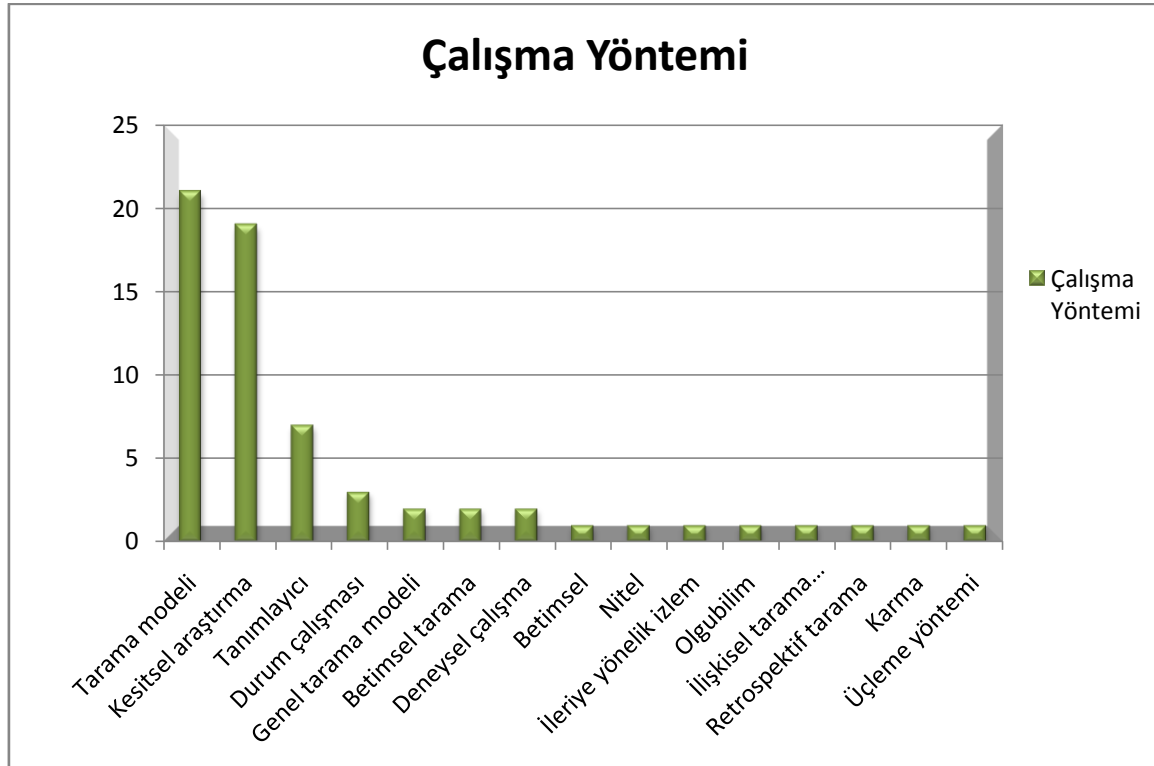
Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tarama modeli	10	15.6	3	4.7	3	4.7	5	7.8	21	32.8
Kesitsel araştırma	13	20.3	3	4.7	3	4.7	-	-	19	29.7
Tanımlayıcı	5	7.8	2	3.1	-	-	-	-	7	10.9
Durum çalışması	3	4.7	-	-	-	-	-	-	3	4.7
Genel tarama modeli	2	3.1	-	-	-	-	-	-	2	3.1
Betimsel tarama	2	3.1	-	-	-	-	-	-	2	3.1
Deneysel çalışma	2	3.1	-	-	-	-	-	-	2	3.1
Betimsel	1	1.6	-	-	-	-	-	-	1	1.6
Nitel	1	1.6	-	-	-	-	-	-	1	1.6
İleriye yönelik izlem	-	-	-	-	1	1.6	-	-	1	1.6
Olgubilim	1	1.6	-	-	-	-	-	-	1	1.6
İlişkisel tarama	-	-	1	1.6	-	-	-	-	1	1.6

modeli										
Retrospektif tarama	-	-	1	1.6	-	-	-	-	1	1.6
Karma	1	1.6	-	-	-	-	-	-	1	1.6
Üçleme yöntemi	-	-	1	1.6	-	-	-	-	1	1.6
Toplam	41	64.1	11	17.2	7	10.9	5	7.8	64	100

*Bir çalışmada iki yöntem belirtildiği için toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar, tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.2.9 ve Şekil 3.2.10'da görüldüğü üzere; Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların %32.8'inin tarama modelini, %29.7'inin kesitsel araştırma yöntemini, %10.9'unun tanımlatıcı modeli kullandığı görülmektedir. Dahası, çocuk kavramı 2000 yılı ve öncesinde sadece tarama modeliyle ele alınırken ilerleyen yıllarda araştırma yönteminin çeşitlendiği belirlenmiştir. Özellikle de çalışmaların 2011 ve sonrası yıllarda %4.7'sinin durum çalışması, %3.1'inin deneysel çalışma, %1.62'sinin olgubilimsel gibi modellere yöneldikleri görülmektedir.

Şekil 3.2.10.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

- d) Çalışmaların örneklem büyüklüğüne (1-10, 11-30 kişi vb.) ve grubuna (aile, hane, anne, baba vb.) göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı Tablo 3.2.10 ve Şekil 3.2.11’de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.10.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
0-30	2	3.4	1	1.7	-	-	-	-	3	5.1
31-100	6	10.2	2	3.4	-	-	-	-	8	13.5
101-200	7	11.9	1	1.7	1	1.7	-	-	9	15.3
201-300	10	16.9	2	3.4	-	-	-	-	12	20.3
301-500	7	11.9	1	1.7	1	1.7	-	-	9	15.3
500 ve üzeri	5	8.5	1	1.7	3	5.1	-	-	9	15.3
Belirtilmemiş	1	1.7	1	1.7	2	3.4	5	8.5	9	15.3
Toplam	38	64.4	9	15.3	7	11.9	5	8.5	59	100

* Belirtilmemiş olan çalışmalar; ya çalışmada bilgi verilmeyen, ya teorik çalışmalar ya da tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.2.10 ve Şekil 3.2.11’de görüldüğü gibi, çalışmaların %20.3’ünün 201 ile 300 kişiye, %15.3’ünün ise 101 ile 200 kişiye, %15.3’ünün 301 ile 500, %15.3’ünün 500 ile üzeri kişiye kadar değişen örneklemle gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda, 2017 ile 2011 yılları arasındaki çalışmaların %16.9’unun 201 ile 300 kişiye; 2010 ile 2006 yılları arasındaki çalışmaların %3.4’ünün 31 ile 100 ve %3.4’ünün 201 ile 300 kişiye; 2005 ile 2001 yılları arasındaki çalışmaların %5.1’inin 500 ve üzeri kişiye varan örneklem büyüklüğüyle çalışılmıştır.

Şekil 3.2.11.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı Tablo 3.2.11’de ve Şekil 3.2.12’de gösterilmektedir.

Tablo 3.2.11.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

Yıl aralığı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sağlık kuruluşuna başvuran ve faydalanan çocuk/anne/diğerleri	5	6.8	1	1.4	-	-	1	1.4	7	9.5
İlkokul öğrencisi	4	5.4	1	1.4	1	1.4	-	-	6	8.1
Mevsimlik tarım işçisi aile	5	6.8	-	-	-	-	-	-	5	6.8
Mevsimlik tarım işçisi çocuk	2	2.7	-	-	-	-	1	1.4	3	4.1
Okul öncesi dönem çocuk	2	2.7	1	1.4	-	-	-	-	3	4.1
Sınıf öğretmeni	3	4.1	-	-	-	-	-	-	3	4.1
Engelli çocuğa sahip anne	3	4.1	-	-	-	-	-	-	3	4.1
Ebeveyn	3	4.1	-	-	-	-	-	-	3	4.1
Travmaya maruz kalan çocuk	3	4.1	-	-	-	-	-	-	3	4.1
Çocuk yuvası ve yetiştirme yurdunda çalışan personel	1	1.4	1	1.4	-	-	-	-	2	2.7
Farklı sosyo-ekonomik (gecekondu, apartman, kırsal)	-	-	-	-	2	2.7	-	-	2	2.7

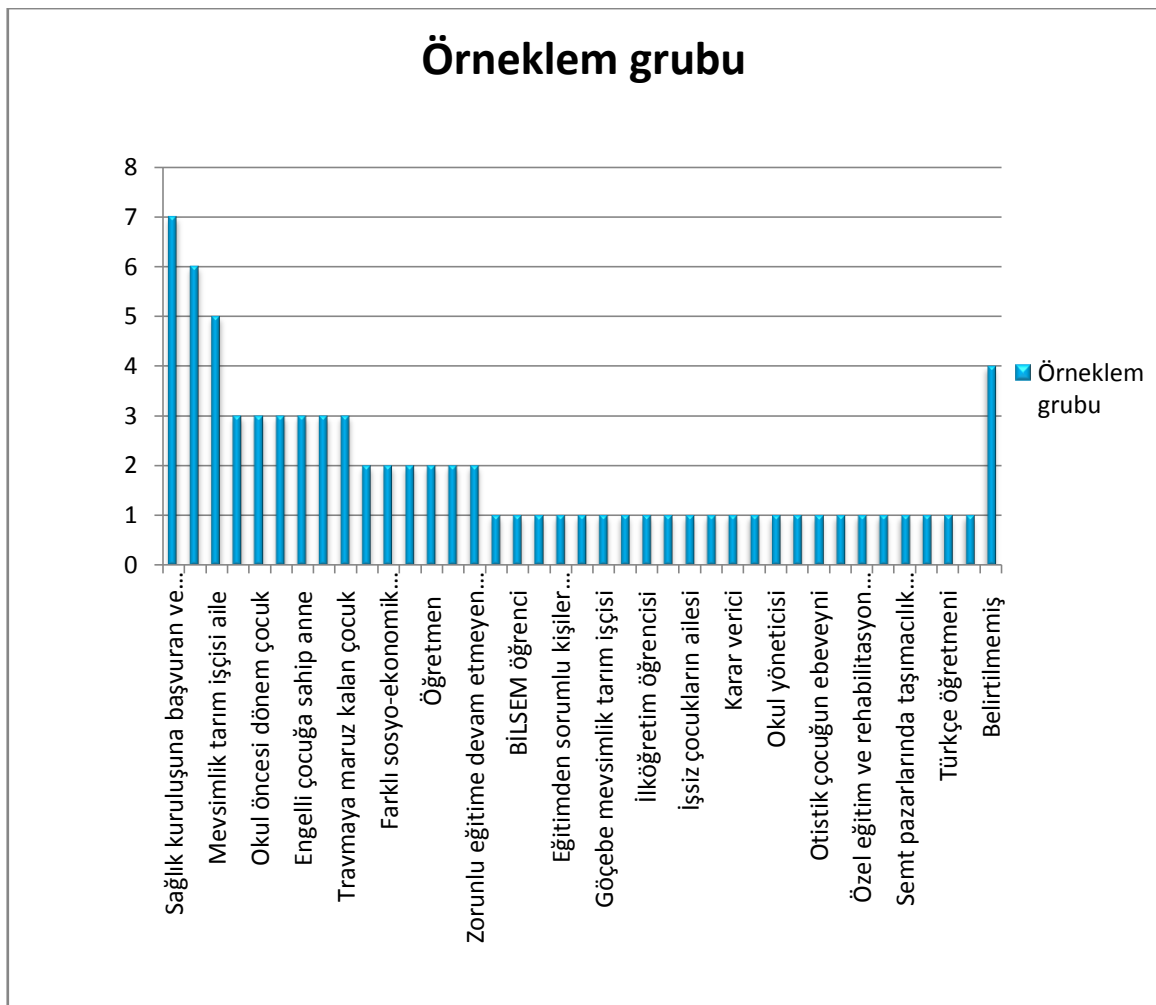
düzeydeki çocuklar										
Okul öncesi öğretmeni	1	1.4	1	1.4	-	-	-	-	2	2.7
Öğretmen	2	2.7	-	-	-	-	-	-	2	2.7
Sağlık personeli	2	2.7	-	-	-	-	-	-	2	2.7
Zorunlu eğitime devam etmeyen kız çocukları	2	2.7	-	-	-	-	-	-	2	2.7
Aile reisi	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
BİLSEM öğrenci	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Devlet istatistik enstitüsü ile Milli Eğitim Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı verileri	-	-	-	-	-	-	1	1.4	1	1.4
Eğitimden sorumlu kişiler (vali, okul müdürü, müftü, imam, öğretmen vb.)	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Evli kadın	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Göçebe mevsimlik tarım işçisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Hane halkı	-	-	-	-	1	1.4	-	-	1	1.4
İlköğretim öğrencisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
İşletme sahibi/Tarım işçisi çalıştıran	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
İşsiz çocukların ailesi	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
İşsiz genç	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
Karar verici	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
Maarif müfettişi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Okul yöneticisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Ortaokul öğrencisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Otistik çocuğun ebeveyni	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Özel eğitim sınıfı öğretmeni	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde öğrenim gören ortopedik engelli, özel öğrenme güçlüğü ve duygusal davranışsal ve sosyal uyum güçlüğü olan öğrenci	-	-	1	1.4	-	-	-	-	1	1.4
Özel okul öğrencisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Semt pazarlarında taşımacılık yapan çocuk	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Tarım işçisi olmayanlar	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Türkçe öğretmeni	-	-	-	-	1	1.4	-	-	1	1.4
Yerleşik düzende (kırsalda) yaşan tarım işçisi	1	1.4	-	-	-	-	-	-	1	1.4
Belirtilmemiş	-	-	-	-	1	1.4	3	4.1	4	5.4
Toplam	51	68.9	11	14.9	6	8.1	6	8.1	74	100

*Bir çalışmada iki farklı grupta çalışıldığından toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar; ya teorik çalışmalar ya da tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.2.11’de ve Şekil 3.2.12’de görüldüğü gibi 2005 ile 2001 yılları arasındaki çalışmaların örneklem türleri sayısı (%8.1) ile 2010 ile 2006 yılları arasındaki çalışmaların

örneklem türleri sayısı (%14.9) arasında iki kata yaklaşan; 2010 ile 2006 yılları arasındaki çalışmaların örneklem türleri sayısı (%14.9) ile 2017 ile 2011 yılları arasındaki çalışmaların örneklem türleri sayısı (%68.9) arasında beş kata yaklaşan artış olmuştur. Analizler sonucunda, çalışmaların %9.5'inin sağlık kuruluşuna başvuran ve faydalanan çocuk, anne ve diğer kişileri, %8.1'inin ilköğretim çağındaki öğrencileri, %6.8'inin mevsimlik tarım işçisi aile gibi grupları örneklem olarak ele aldıkları belirlenmiştir. Dahası, 2017 ile 2011 yılları arasındaki çalışmalarda mevsimlik tarım işçisi (%6.8), mevsimlik tarım işçisi çocuk (%4.1), travmaya maruz kalan çocuk (%4.1) ve zorunlu eğitime devam etmeyen kız çocukları (%2.7) örneklemi üzerinde çalışan çalışmaların görülmesi dikkat çekicidir.

Şekil 3.2.12. Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

e) Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 3.2.12’de ve Şekil 3.2.13’de gösterilmektedir.

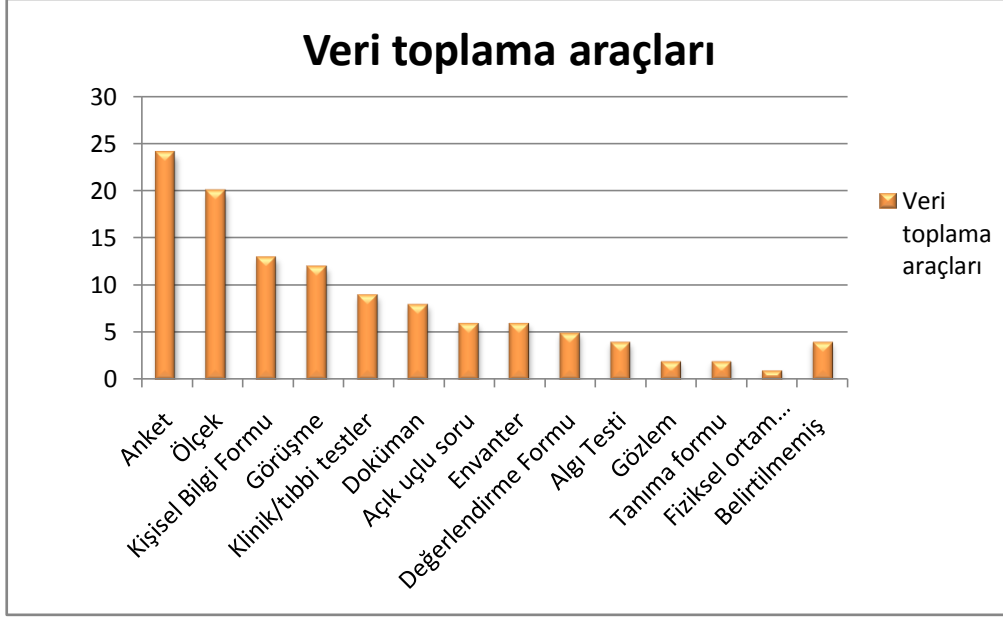
Tablo 3.2.12.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Yıl aralığı	Veri toplama aracı	2017-2011 yılları		2010-2006 yılları		2005-2001 yılları		2000 ve altı		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Anket		15	12.9	4	3.4	5	4.3	-	-	24	20.7
Ölçek		18	15.5	2	1.7	-	-	-	-	20	17.2
Kişisel Bilgi Formu		10	8.6	2	1.7	1	0.9	-	-	13	11.2
Görüşme		8	6.9	3	2.6	-	-	1	0.9	12	10.3
Klinik/tıbbi testler		4	3.4	1	0.9	4	3.4	-	-	9	7.8
Doküman		3	2.6	2	1.7	-	-	3	2.6	8	6.9
Açık uçlu soru		5	4.3	1	0.9	-	-	-	-	6	5.2
Envanter		5	4.3	1	0.9	-	-	-	-	6	5.2
Değerlendirme Formu		5	4.3	-	-	-	-	-	-	5	4.3
Algı Testi		2	1.7	2	1.7	-	-	-	-	4	3.4
Gözlem		1	0.9	1	0.9	-	-	-	-	2	1.7
Tanıma formu		1	0.9	-	-	1	0.9	-	-	2	1.7
Fiziksel ortam ölçümleri		1	0.9	-	-	-	-	-	-	1	0.9
Belirtilmemiş		-	-	-	-	1	0.9	3	2.6	4	3.4
Toplam		78	67.2	19	16.4	12	10.3	7	6.0	116	100

*Bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanıldığında toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışma, tam metine ulaşamayan çalışmaya aittir.

Tablo 3.2.12’de ve Şekil 3.2.13’de görüldüğü gibi çalışmaların %20,7’sinde anket, %17,2’sinde ölçek, %11,2’sinde kişisel bilgi formu gibi veri toplama araçlarının kullanılmıştır. Analizler sonucunda veri toplama araçlarının yıllar arasında değişim gösterdiği ve 2017 ile 2011 yılları arasında %12,9 anket ve %15.5 ölçek, 2010 ile 2006 yılları arasında %3.4 anket ve %2.6 görüşme, 2005 ve 2001 yılları arasında %4.3 anket ve %3.4 klinik/tıbbi test gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Dahası, 2017 ile 2011 yılları arasında %4.3’ünün açık uçlu sorular, %4.3’ünün envanter, %4.3’ünün değerlendirme formu; 2010 ile 2006 yılları arasında %1.7’sinin doküman, %1.7’sinin algı testi gibi veri toplama araçları diğer sık kullanılan veri kaynaklarıdır.

Şekil 3.2.13.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

f) Çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımına Tablo 3.2.13'te ve Şekil 3.2.14'te yer verilmiştir.

Tablo 3.1.13.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

Temalar	Kategoriler	Kod	f	%	f	%
Mevsimlik tarım işçisi çocuklar ve aileleri	Mevsimlik tarım işçisi eğitim	MİT çocukların okula belli dönemlerde ara verdikleri ya da öğrenimin kesintiye uğradığı	3	1.2	71	28.5
		Çocukların eğitim olanaklarından (sanat, spor, kültür vb.) yeterince faydalanamadıkları	3	1.2		
		MİT ergenlerin ilkokul ve altı eğitim düzeyinde olduğu	2	0.8		
		MİT çocukların büyük çoğunluğunun okulu/öğrenimi bıraktıkları	2	0.8		
		Çocukların grupla çalışma, iletişim kurma gibi sosyal becerilerinin gelişmediği	2	0.8		
		MİT çocukların ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin düşük olduğu	1	0.4		
		MİT çocukların resimlerinin, plastik açıdan (renk, şema, mekan ve anlatımsallık) çizgisel gelişim düzeylerinin gerisinde olduğu	1	0.4		
		MİT çocukların sınıflarında utangaç oldukları, kendilerini okula ait hissetmedikleri	1	0.4		
		MİT çocukların kalacakları yurt vb. ile maddi kaynakların sınırlı olması okulu bırakma nedeni olduğu	1	0.4		
		Çocukların sosyo-kültürel koşulları ve yaşadıklarını	1	0.4		

	hayallerine nazaran daha iyi resmettikleri		
	Çocukların şiddete başvurdukları ve saldırgan davranışlar gösterdikleri	1	0.4
	MİT çocukların ihmal ve istismara maruz kaldıkları	1	0.4
	Zorunlu eğitim çağında, 30000-70000 MİT çocukları bulunduğu	1	0.4
	Çocukları, yılda yaklaşık iki ay zorunlu eğitimden uzak kaldığı	1	0.4
	Çocukların Yatılı İlköğretim Bölge İlkokullarında (YİB0) eğitim öğretim görmeleri önerisini benimsedikleri	1	0.4
	MİT aileler temel eğitim çağındaki çocuklarını maddi imkânsızlıkları bahane göstererek çocuk işçi olarak çalıştırdıkları	1	0.4
	Ailelerin eğitim konusunda ilgisiz olduğu	1	0.4
	Çocuklarının okuma yazma bilmeme veya okuma yazma güçlüğü çekme sorunları ile mücadele ettiği,	1	0.4
	Ailelerin eğitimin ekonomik hayata katkı sunacağına inanmadıkları,	1	0.4
	Çocuklarının akademik başarılarının düşük olduğu,	1	0.4
	Çocukların eğitim gördüğü okullarda hep deneyimsiz öğretmenlerin çalıştığı	1	0.4
Mevsimlik tarım işçileri	Çocukların yeterli ve dengeli beslenemediği	4	1.6
	Barınma yerlerinin temel altyapıdan yoksun ve korunaksız alanlar olduğu	2	0.8
beslenme/y aşam durumları	MİT'lerin temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları	2	0.8
	Annelerin toplam beslenme bilgi puanı ile aile tipi ve evde-tarlada doğum yapma durumu arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
	MİT'lerin evlerinden 6-7 ay uzak kaldıkları	1	0.4
	MİT ailelerin ortalama 6-7 kişilik kalabalık ailelerden oluştukları	1	0.4
	Çocukların zayıf, düşük kilolu ve bodurluk olduğu	1	0.4
	Düşük kiloluluk ile tarlada kalınan yer arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
	Kadın göçebe mevsimlik tarım işçilerinin yaşam kalitelerinin erkeklere nazaran daha kötü olduğu	1	0.4
	Bodurluk ile aile yapısı ve düzenli sağlık kontrolü yapılma durumu arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
Mevsimlik tarım işçilerinin sağlık durumu	MİT çocukların bir çok açıdan (psikomotor gelişim, enfeksiyon rahatsızlıkları vb.) açıdan yüksek riskli grup oldukları	3	1.2
	Olumsuz barınma ve beslenme koşulları beraberinde sağlık sorunlarını da getirdiği	2	0.8
	MİT'ler aşılama, poliklinik hizmeti gibi temel sağlık hizmetlerine ulaşamadığı	2	0.8
	Mobil temel sağlık hizmetlerinin uygulanması sonucunda MİT'lerin birincil sağlık hizmetlerinden faydalanma durumlarının arttığı	2	0.8
	Mobil temel sağlık hizmetlerinin uygulanması sonucunda MİT'lerin anemi olgularının ve paraziter enfeksiyonlar görülme oranının azaldığı ve tedavi edildiği	2	0.8
	MİT ergenlerde kadın cinsiyetinde sorun davranışları	1	0.4

		puanının yüksek olduğu				
		Tarımsal işletme sahiplerinin bazı değişkenlere göre (çevresel, nakliye, pestisit, stres vb.) risklerle ilişkili davranışlarının yüksek olduğu	1	0.4		
		Tarımsal işletme sahiplerinin bazı değişkenlere (öğrenim durumu, yaş, işletme büyüklüğü vb.) ile riskli davranışlar arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4		
Mevsimlik tarım işçileri çalışma durumları		Yıllık ortalama gelirlerinin yoksulluk sınırının çok altında olduğu	4	1.6		
		Ailelerin herhangi bir sağlık/sosyal güvencesi ve iş garantisi bulunmadığı ve hak kaybına uğradıkları	3	1.2		
		İşverenle iş bağlantısını elçi-çavuş aracılığı ile kurdukları	1	0.4		
		Çocukların, yasalarda belirtilen çocuk işçiliği yaş sınırının altında olduğu	1	0.4		
		Gökçeme nedenleri ile cinsiyet arasında ilişki olduğu	1	0.4		
		Çalışma bölgelerine taşımada kullanılan araçların güvenli olmadığı	1	0.4		
		Kadınların tarım dışında farklı çalışma alanlarında iş görme/sömürülme durumunda kaldıkları	1	0.4		
Mevsimlik tarım işçileri sorunlu davranış		Ergenlerde sorunlu davranışları toplam puanının Türkiye geneli sonuçlarından daha yüksek olduğu	1	0.4		
		MİT çocukların bedensel, ruhsal ve ulusal çevresel alanların puan ortalamaları ile sosyo-ekonomik durum arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4		
Eğitimle ilgili genel sonuçlar	Okullaşma daki engeller	Okullaşma oranının düşük olmasının temel nedeninin sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik düzeyleri ve ailevi nedenler olduğu	5	2.0	66	26.5
		Ebeveynlerin büyüyen çocuğu para kazanma aracı olarak görme anlayışı	3	1.2		
		Okula devamsızlıkta arkadaş gruplarının ve öğretmenlerin etkisi olduğu	2	0.8		
		Okul terkinde yaşın büyümesi, biyolojik büyüme, ergenlik dönemine giriş ve erken evlilikler önemli nedenler olduğu	2	0.8		
		Okula devam eden ve okulu terk etmelerinde derslerin zorluğu, başarısızlık korkusu olduğu	2	0.8		
		Çocukların zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmemesinde aile en etkili karar vermesi	2	0.8		
		Çocukların yaşadıkları yerde bir ortaöğretim kurumunun olmaması	2	0.8		
		Ortaöğretim kurumlarında karma eğitim uygulanması	1	0.4		
Öğrenme çıktıları ve nedenleri		Yöresel özelliklerin, çocuk resimlerine anlatım çeşitliliği kazandırdığı	2	0.8		
		Sosyo-ekonomik düzey ile öğrenci yetenek ve becerileri arasında anlamlı ilişki olduğu	2	0.8		
		Çocuk resimlerinin analizi sonucunda öğrencilerin çoğunun çizgisel gelişim basamağının gerisinde yer aldığı	2	0.8		
		Görsel Sanatlar Dersine ilişkin tutum ile demografik özellikleri (anne eğitim, ailede sanatla ilgilenen birinin olması vb.) arasında anlamlı farklılık olmadığı	1	0.4		
		Okul öncesi eğitim alan ve almayan iki dilli öğrencilerin okula hazırbulunmuşlukları ile alıcı dil düzeyleri arasında	1	0.4		

	farklılık olduğu		
	Okul öncesi eğitim alan ve almayan iki dilli çocukların okula hazır bulunuşluklarında demografik özelliklerinin etkisinin olduğu	1	0.4
	Görsel Sanatlar Dersine ilişkin tutum ölçeği puanları ile yaşanan bölge arasında anlamlı farklılık olmadığı	1	0.4
	Yöresel ağızla okuma ve konuşmanın ilkokullarda Türkçe öğretimini olumsuz yönde etkilediği	1	0.4
	Anadili eğitimi beklenen ve düşünülen hedefe ulaşmada Türkçe öğretim materyallerinin yeterli olmadığı	1	0.4
	Sosyoekonomik düzey çocukların çoklu zeka alanları arasında ilişki olduğu etkilediği	1	0.4
Öğretim programının çocuklara uygunluğu	Fırsat ve olanak eşitsizliğinin bölgesel-yöresel, iller, kentsel-kırsal ve kız-erkek eğitimin her tür ve düzeyinde giderek derinleştiği	2	0.8
	Sosyal Bilgiler Dersi içeriğinin eğitilebilir zihin engelli öğrenci merkezli eğitime uygun olmadığı	1	0.4
	Eğitilebilir zihin engelli öğrenciler için sınıflarda bulunan araç-gereçlerin sosyal bilimler programını uygulamak için yeterli olmadığı	1	0.4
	Sosyal Bilgiler Dersi Programı'nda yer alan değerlendirme çalışmalarının eğitilebilir zihin engelli öğrencilere uygun olmadığı	1	0.4
	Sosyal Bilgiler hedeflerinin eğitilebilir zihin engelli öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine uygun olmadığı	1	0.4
	Kalkınma ile eğitim düzeyi arasında doğrusal bir ilişkinin olduğu	1	0.4
	Kalkınma planlarında yer alan eğitim planlarında güçlüklerin dikkate alınmadığı ve eğitim hedeflerinin gerçekçi olmadığı	1	0.4
	Nüfusun yaş yapısı çözümlemesinde yaş piramidinin, eğitimin sayısal değişimini değerlendirmede etkili olduğu	1	0.4
Öğretmen/ yöneticilerin duygusal zekası	Çocuk yuvalarında çalışan personelin bazı değişkenlere (cinsiyet, eğitim vb.) göre empati düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu	2	0.8
	Çocuk yuvalarında çalışan personelin bazı değişkenlere (yaş, çocuk sahibi olma vb.) göre empati düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı	2	0.8
	Yöneticilerin ahlaki değer yönelimlerinin örgütsel bağlılığa etkisinin orta düzeyde olduğu	1	0.4
	Yöneticilerin ahlaki değer yönelimleri ile bazı değişkenlere (okullarının fiziki donanımı, karar sürecine katılım vb.) göre anlamlı bir farklılık olduğu	1	0.4
	Öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı	1	0.4
Ebeveynlerin rehberlik gereksinimleri	Ebeveynlerin rehberlik kaynağı olarak sınıf öğretmenlerini gördükleri	2	0.8
	Üstün yetenekli çocukların ebeveynlerinin okul PDR servislerinden yararlanmadıkları	2	0.8
	Üstün yetenekli çocukların ebeveynlerinin çeşitli konularda rehberlik gereksinimlerinin düşük olduğu	1	0.4
	Ebeveynlerin rehberlik kaynağı olarak BİLSEM resmi web	1	0.4

		sitesinden faydalandıkları				
		Hem okul PDR servisi hem de diğer uzmanlardan yardım alan anne/babalar bu yardımı yetersiz bulduklarını	1	0.4		
Öğretmen görüşleri		Öğretmenlerin müzik eğitimini etkili şekilde gerçekleştiremedikleri	1	0.4		
		Öğretmenlerin okulöncesi eğitim programında müzik etkinliklerinin yeri ve önemine ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu	1	0.4		
		Öğretmenlerin müzik etkinliklerini değerlendirme durumlarının farklı olduğu	1	0.4		
		Öğretmenlerin temel müzik bilgi, beceri ve müzik etkinlikleri uygulamalarına yönelik yetersiz oldukları	1	0.4		
		Oyun ve fiziki etkinlikler dersinin geleneksel çocuk oyunlarına uygulanmasının çocukların sosyalleşmesini sağladığı	1	0.4		
		Oyun ve fiziki etkinlikler dersinin geleneksel çocuk oyunlarına uygulanmasının çocuklarda obeziteyi önlediği	1	0.4		
		Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre oyun ve fiziki etkinlikler dersine ilişkin görüşlerinin farklılaşmadığı	1	0.4		
Gelir destekli ruhsat usulü eğitim merkezi		Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde velilerin mali belgelerin doğruluğuna bakmaksızın ödeme evrakını imzaladığı	1	0.4		
		Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde derse giren personelin mali belgelerin doğruluğuna bakmaksızın ödeme evrakını imzalaması	1	0.4		
		Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde öğretmenlerin sınıf içindeki performanslarının gözlemlenememesi	1	0.4		
Tanımlayıcı sağlık çalışmaları ve nedenleri	Çocukların fiziksel sağlık sorunları ve nedenleri	Paraziter enfeksiyonlar riski ile sosyo-ekonomik durum (anne-baba öğrenimi, ekonomik durum vb.) ilişkisi olduğu	5	2.0	54	21.7
		Sosyo-ekonomik düzey ile çocuklarda büyüme-gelişme geriliği arasında anlamlı ilişki olduğu	4	1.6		
		Paraziter enfeksiyon saptandığı çocuklarda büyüme-gelişme geriliği görüldüğü	2	0.8		
		Yaşla birlikte paraziter enfeksiyon durumunu arasında negatif yönde ilişki olduğu	2	0.8		
		Sosyo-ekonomik düzey ile kronik, anemi vb. hastalıklar arasında anlamlı ilişki olduğu	2	0.8		
		Paraziter enfeksiyon hastalıklarının genellikle ilkökul çağında görüldüğü	2	0.8		
		Elektrik çarpmasıyla yanık tedavisi göre bireylerin daha çok çocuk yaşta oldukları	1	0.4		
		Paraziter enfeksiyon hastalıklarının büyük çoğunluğunun tarım işçisi olarak aileleriyle birlikte açık alanlarda kum sineklerinin ısırıklarıyla oluştuğu	1	0.4		
		Yanıkların daha çok ev ortamında meydana geldiği	1	0.4		
		Paraziter enfeksiyon saptandığı çocuklarda fiziksel büyüme geriliği görüldüğü	1	0.4		
		Paraziter enfeksiyonların çocuklarda dil-bilişsel gelişim geriliğini	1	0.4		
		Hijyenik alışkanlıklar ve sterilizasyon eksikliği vb. durumların paraziter enfeksiyonlara neden olduğu	1	0.4		

	Okulun sosyo-ekonomik durumu ve fiziksel koşulları ile çocukların hijyen tutumları arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
Çocukların zararlı madde tüketim durumları ve nedenleri	Madde bağımlısı çoğu kişinin küçük yaş grubu erkekler olduğu	1	0.4
	Madde bağımlısı çocukların sigara, sigara dışındaki diğer maddeleri kullandığı	1	0.4
	Madde bağımlısı çocukların kalabalık ailelerde yaşadıkları	1	0.4
	Madde bağımlısı çocukların okul dışı zamanlarda bir işte çalıştığı	1	0.4
	Madde bağımlısı çocukların merak nedeniyle ya da kendini daha güçlü hissetmek için madde kullandığı	1	0.4
	Zehirlenme vakasının en çok çocuklarda görüldüğü	1	0.4
	Zehirlenme nedenleri en çok akrep sokması, sonra ilaç ve gıda olduğu	1	0.4
	Zehirlenme kaynaklı ölümler en çok çocuklarda görüldüğü	1	0.4
	Aile sosyo-ekonomik yapısı ve aile içi şiddetin madde bağımlılığını arttırdığı	1	0.4
	Urfa biberi tüketen çocukların büyük çoğunun vücut kütle indeksinin gelişimin gerisinde kaldığı	1	0.4
	Urfa biberi tüketen kızların vücut kütle indeksinin erkeklere göre daha düşük olduğu	1	0.4
Besin tüketim alışkanlıkları	Ailelerin süt tüketim düzeyinin gelir gruplarına göre farklılık gösterdiği	1	0.4
	Ailelerin daha çok kapalı süt tüketmeyi tercih ettikleri	1	0.4
	Ailelerin sütü daha çok kış aylarında tükettikleri	1	0.4
	Ailelerin büyük çoğunluğunun inek sütünü tercih ettikleri	1	0.4
	Çocukların çoğunlukla okula aç geldikleri	1	0.4
Çocukların ruhsal sağlık sorunları ve nedenleri	İntihar girişiminde bulunan kişilerde major depresif bozukluk ve anksiyete bozukluğu görüldüğü	1	0.4
	İntihar girişimi yöntemi olarak en çok kimyasal madde-ilaç kullanıldığı	1	0.4
	Hastaların çok azının psikiyatrik tedavi öyküsünün bulunduğu	1	0.4
	Sosyo-demografik özelliklerin (eğitim seviyesi, evlilik durumu vb.) intihar girişimini etkilediği	1	0.4
Aile planlaması	Modern aile planlaması kullanımı yüksek oranda olduğu ve büyük çoğunluğunun aile planlaması yöntemini sağlık ocaklarından karşıladıkları	2	0.8
	Aile planlaması hizmetlerinden Türkçe bilmeme, kadın dışında başkasının karar vermesi gibi nedenlerden dolayı faydalanamamaları	2	0.8
Hastane fiziksel ortamı ve personel üzerindeki etkileri	Hastanelerin gürültü düzeyi en yüksek çocuk acil servisinde ölçüldüğü	1	0.4
	Diyaliz Ünitesi en yüksek ve termal konforu hafif sıcak olan tek birim olduğu ve diğer birimler normal sınırlarda olduğu	1	0.4
	Elektromanyetik alan ile gözlerde batma, yanma, sulanma ve bulantı arasında negatif ilişki olduğu	1	0.4
	Hastane çalışanlarının stres puanı ile fiziksel ortam faktörleri arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
Ebeveynlerin sağlık ile	Ebeveynlerin çocuklarının ateşini ölçme konusunda yanlış uygulamalarının olduğu	1	0.4

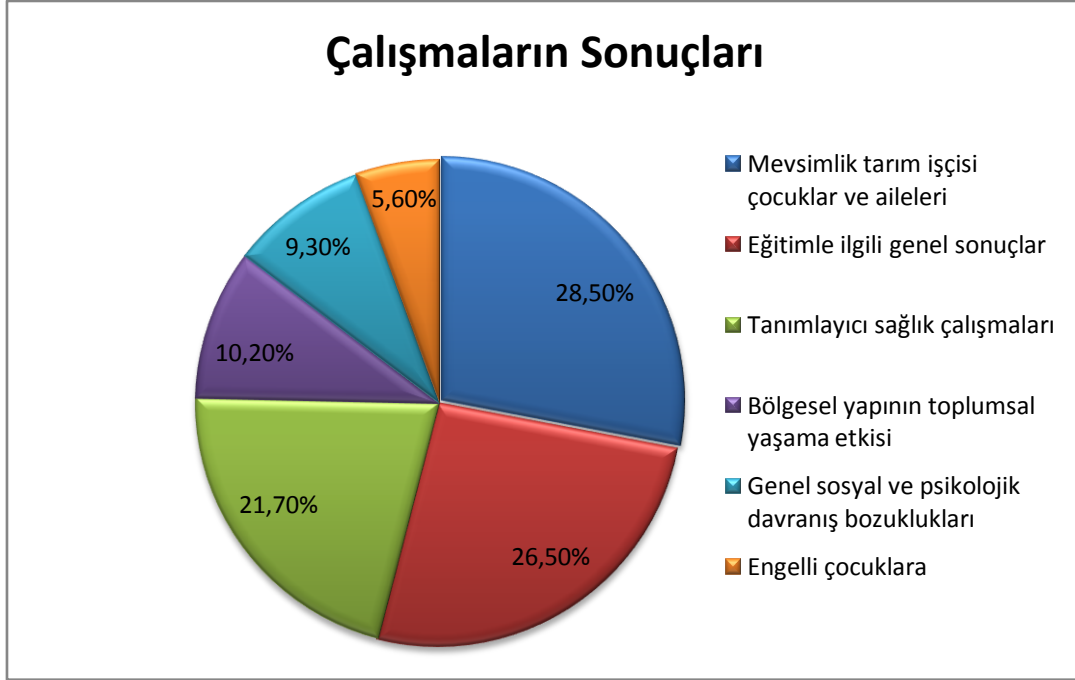
	ilgili bilgileri	Annelerin eğitim durumları ve sahip oldukları çocuk sayıları ile ateş belirleme yöntemleri arasında anlamlılık olduğu	1	0.4		
Bölge yapısının toplumsal yaşama etkisi	Halkın eğitim durumu ve anlayışları	Öğrenme fiziki ortam ve koşullarının ilçelere göre değişiklik gösterdiği Eğitim seviyesinin düşük (okuryazar olmayan, ilkokul) düzeyde olduğu Bazı ilçelerde eğitim kurumu olmasına rağmen henüz hiç kullanılmadığı Kız çocuklarının okula gitme oranının erkeklere nazaran düşük olduğu Okullaşma oranın, Türkiye ortalamasının altında olduğu	2	0.8	23	10.2
	Yaşam kaliteleri	Kadınların genç yaşta evlendiği ve en az 4 çocuğa sahip oldukları Yaşanılan evlerin kötü (mahalle çeşmesinden su temin etme vb.) durumda olduğu Eşlerin birbiriyle akraba oldukları Hane halkı sayısının fazla olduğu (7 ve üzeri kişi)	1	0.4		
	Sağlık durumları ve sahip olduğu imkanlar	Kadınların aile planlaması ve doğum öncesi bakım uygulamalarından faydalandığı Halkın bir sağlık sorununda öncelikle sağlık ocağını imkanları varsa özel doktorları tercih ettikleri Sağlık ocaklarından faydalanma durumunun sosyo-ekonomik duruma göre farklılık gösterdiği Halkın sağlık ocaklarının fiziksel koşullarından ve sağladıkları hizmetlerden memnun oldukları Küçük yaşta çocuk (5 yaşını doldurmadan) ölüm oranının yüksek olduğu	1	0.4		
	Gerçekleştirilen projeler	Toplum içinde kadınların statüsünü yükseltmek için çeşitli eğitim ve ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirildiği Bölgede halkının kültürel ve sağlık hizmetlerinden faydalanması için Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) kurulmaya başlandığı Dezavantajlı gruplara (kadın ve çocuklar) yönelik Sağlık Gönüllüleri projesi yürüttükleri	1	0.4		
	Ailede karar verme durumu	Aileye ilişkin konularda (ev eşyası seçimi, sosyal faaliyetler vb.) eşlerin birlikte karar verdiği Ailede çocukların geleceğine ilişkin konularda eşlerin birlikte karar verdiği Ailede karar verme ve uygulama sürecine bazı değişkenlerin (eğitim durumu, yaşanılan yer vb.) sorun oluşturduğu	1	0.4		
	Geçim koşulları	Halkın geçim için mevsimlik tarım işçiliği yaptığı Halkın kendi topraklarında çiftçilik ve hayvancılık yapma oranlarının yaşanılan ilçeye göre değişiklik gösterdiği	1	0.4		
Genel sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları	Çocuk işçilerin yaşam kaliteleri/k oşulları	Çocuklar çalışabilecek yaşa gelir gelmez aile desteği ile iş hayatına atıldığı Ailelerin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri ile çocukların okulu bırakması arasında anlamlı ilişki olduğu Sokakta çalışan çocukların ruhsal ve fiziksel gelişimlerinin üstünde işlerde (kağıt ve çöp toplayıcılığı, pazarda taşıyıcılık, tarım işçiliği vb.) işlerde çalıştıkları Ebeveynlerin çocukların okumasını maddi külfet olarak	1	0.4	21	9.3

		görmesi					
		Ebeveynlerin çocukları bir gelir kaynağı olarak görmesi	1	0.4			
		Bölgede çocukların çalışması, gerek aileler gerekse çocuklar için bir yaşam biçimi olduğu	1	0.4			
		Çocuk ve ailelerinin okulları eğitim/öğretim dışında başka amaçlar (ısınmak, burs vb.) için gidilecek bir yer olarak görmesi	1	0.4			
		Ailelerin çoğu, az nüfusa sahip bir ailenin korumasız, çaresiz ve güçsüz kalacağını düşündükleri	1	0.4			
Travmatik yaşantılar ve etkileri		Travmatik yaşantılar geçiren çocukların ciddi psikiyatrik bozukluk/ psikopatoloji (sosyal, duyuşsal vb.) riski taşıdığı	2	0.4			
		Travmatik yaşantılara (patlamaya ve yaralanmaya, konutun zarar görmesi vb.) deneyimleri olan kişilerin sayısının yüksek olduğu	1	0.4			
		Travmaya maruz kalan çocuklarda depresyon arttıkça travma sonrası stres bozukluğunun da arttığı	1	0.4			
		Travma sonrası stres bozukluğu olan çocukların benlik sorunu yaşadıkları	1	0.4			
		Ebeveynleriyle problem yaşayan çocukların travma sonrası stres bozukluğu olduğu	1	0.4			
		Sosyo-ekonomik durumu (anne eğitim seviyesi vb.) ile çocuklarda travma sonrası stres bozukluğu arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4			
Çocuk işçilerin ruhsal sağlıkları		Sokakta çalışan çocukların demografik özellikleri (yaş, kardeş sayısı vb.) ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu	2	0.8			
		Sokakta çalışan çocukların sosyo-ekonomik özellikleri (anne-baba eğitim seviyesi, gelir düzeyi vb.) ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu	2	0.8			
Engelli çocuk	Engelli çocuğa sahip ebeveynlerin ruhsal sağlık durumları	Ebeveynlerin çocuklarının engel durumunu çeşitli nedenlere (akraba evliliği, doktor, gebelik dönemi ve sonrasında yaşadıkları sorunlara vb.) bağladıkları	1	0.4	14	5.6	
		Ebeveynlerin çocuklarının engelli olması nedeniyle kendini suçlu hissettiği	1	0.4			
		Ebeveynlerin sosyo-ekonomik (eğitim, gelir vb. düzey) göre depresyon düzeyleri arasındaki anlamlı fark olmadığı	1	0.4			
		Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon düzeylerinin yüksek olduğu	1	0.4			
		Çocuğun engel durumu ve cinsiyeti ile ebeveynlerin depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu	1	0.4			
		Ebeveynlerin suçluluk durumları ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu	1	0.4			
		Erken yaşlarda çocuklarının engel durumlarının farkına varan aileler bilişsel ve duyuşsal olarak daha fazla stresli oldukları	1	0.4			
		Çocuklarının engel durumunu onlar henüz küçükken kabul etmiş ebeveynlerin diğer ailelere nazaran bu durumla baş etmede daha başarılı oldukları	1	0.4			
		Engelli çocuğun özel eğitim kurumunda geçirdikleri süre ile ebeveynlerin stres düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu	1	0.4			
		Planlı eğitim ve		Planlı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin ebeveynlerin yaşam kalitesini arttırdığı	1	0.4	

danışmanlık hizmetleri	Planlı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin ebeveynlerin duygusal tükenmişlik düzeylerini azalttığı	1	0.4
	Planlı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin ebeveynlerin kişisel başarı düzeylerini ise yükselttiği	1	0.4
İhmal ve istismar	Engelli çocukların, engel türü ile ihmal ve istismara uğrama durumları arasında olumlu anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
	Engelli çocukların, demografik özellikleri (yaş, cinsiyet vb.) ile ihmal ve istismara uğrama durumları arasında olumlu anlamlı ilişki olduğu	1	0.4
Toplam		249	100

*Bazı çalışmalarda birden fazla sonuç yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.2.13'te ve Şekil 3.2.14'te görüldüğü üzere; analiz edilen çalışmalarda %28.5 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi çocuklar ve aileleri, %26.5 sıklıkla eğitimle ilgili genel sonuçlar, %21.7 sıklıkla tanımlayıcı sağlık çalışmaları, %10.2 sıklıkla bölgesel yapının toplumsal yaşama etkisi, %9.3 sıklıkla genel sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları ve %5.6 sıklıkla engelli çocuklara ilişkin temaları içeren sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmalardan elde edilen veriler incelendiğinde mevsimlik tarım işçisi çocuklar ve aileleri temasında mevsimlik tarım işçilerinin eğitimi, beslenme/yaşam durumları, sağlık durumları, çalışma durumları ve işçilerin sorunlu davranışları; eğitimle ilgili genel sonuçlar temasında okullaşmadaki engeller, öğrenme çıktıları ve nedenleri, öğretim programının çocuklara uygunluğu; tanımlayıcı sağlık çalışmaları temasında çocukların fiziksel sağlık sorunları ve nedenleri, çocukların zararlı madde tüketim durumları ve nedenleri gibi kategorilerin yer aldığı belirlenmiştir.

Şekil 3.1.14.Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

g) Çalışmaların önerilerine göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı Tablo 3.2.14'te ve Şekil 3.2.15'te gösterilmektedir.

Tablo 3.2.14.Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Temalar	Kategoriler	Kod	f	%	f	%
Sağlık sorunlarının önlenmesi ve giderilmesine yönelik öneriler	Fiziksel sağlığa ilişkin öneriler	Mevsimlik tarım işçileri için gezici (mobil) sağlık hizmetinin verilmesi ve yasal düzenlemelerin yapılması	6	4.7	28	22.0
		Okul sağlığı programları düzenlenmesi ve çocukların bilinçlendirilmesi	2	1.5		
		Sağlık sorunlarının erken tanı ve uygun tedavilerin yapılması	2	1.5		
		Aile planlaması konusunda kadına söz hakkı verilmesi	1	0.8		
		Aile planlaması yöntemlerinin aile hekimliği uygulama yönetmeliğinde performansa dahil edilmesi	1	0.8		
		Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi işlenmiş hijyenik süt tüketim bilincinin geliştirilmesi için eğitim çalışmalarının artırılması	1	0.8		
		Hastane çalışanlarına daha kısa süreli çalışma planları uygulanmalı ya da en azından mevcut	1	0.8		

		çalışma saatlerinin üzerine çıkılması engellenmeli				
		Madde bağımlılığı konusunda ailelerin bilinçlendirilmesi	1	0.8		
		Madde bağımlılığını önleyici politikaların geliştirilmesi	1	0.8		
		Okul sağlığı programlarının okul çocuklarının beslenme ve sağlık durumunu iyileştirebilecek şekilde sunulması	1	0.8		
		Sağlık ocaklarının birincil sağlık hizmetler için ilk başvuru yeri olma niteliğinin artırılması ve kapsayıcı sağlık hizmeti sunulması	1	0.8		
		Sağlık sorunları hakkında öğretmen, veli, öğrenci ve sağlık görevlisi işbirliği ile toplumun farkındalığı artırıcı eğitim programlarının hazırlanması ve yürütülmesi	1	0.8		
		Kimyasal zehirlenmesi, akrep sokması, yanık vb. sağlık sorunlarına ilişkin kamuoyu bilgilendirilmesi	1	0.8		
		Tarım ilaçları uzmanlar denetiminde kullanılması	1	0.8		
		Tarımdaki riskli sağlık davranışlarıyla ilgili örgün ve yaygın sağlık eğitimi programlarının hazırlanması ve uygulanması	1	0.8		
		Toplum sağlığı merkezlerinin rutin okul taramaları yapması	1	0.8		
		Toplumsal davranış değişikliği için okullarda aile planlaması ve sağlık bilgisi dersleri eklenerek sağlık algısının artırılması	1	0.8		
	Ruhsal sağlıkla ilgili öneriler	Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında çalışan personelin empatik eğilim düzeylerini artırıcı eğitimlerin (etkili iletişim yolları vb.) gerçekleştirilmesi	2	1.5		
		Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında çalışan personelin çocuk ve gençlerin gelişimsel ve psikolojik özellikleri hakkında bilgi sahibi olması gerektiği	2	1.5		
Eğitim hakkına erişim ve sorunlarının çözümü için öneriler	Okullaşma oranını arttırmaya yönelik	Mevsimlik tarım işçileri için YİBO (yatılı bölge okulları) ya da köy okulları imkanının sağlanması	6	4.7	27	21.3
		Çocukların eğitiminin önemi konusunda toplumun bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması	3	2.4		
		Çocukların özellikle de kız çocuklarının okullaşma oranını artırmak için aileye ekonomik destek sağlanması	2	1.5		
		Çocukların özellikle de kız çocuklarının okullaştırılması konusunda okul yöneticisi ve öğretmenlerin ev ziyaretleri gerçekleştirmesi	2	1.5		
		Mevsimlik tarım işçileri için mobil okul ya da taşınabilir eğitim imkanı sağlanması	2	1.5		
	Politika ve öğretim programlarının geliştirilmesi	Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukların eğitimi için özel müfredat ve öğretim programlarının hazırlanması gerektiği	3	2.4		
		Okul müdürü, öğretmen ve öğrencilere çocuk hakları ve eğitim hakkı ihlali eğitimi verilmeli ve sonrası çalışmaları izlenmeli	2	1.5		

		Çocuk eğitiminin önemi konusunda yerel ve bölgesel politikaların düzenlenmesi	1	0.8	
		Çocukların özellikle de kız çocuklarının okullaşması için kitle iletişim araçlarından faydalanılması ve olumlu örnek programların hazırlanması	1	0.8	
		Eğitim planının hedeflerinin devlet planlama teşkilatı ve milli eğitim bakanlığıyla izlenmesi ve değerlendirilmesi	1	0.8	
		Mevsimlik tarım işçiliğinde çalıştırılan çocuklara yönelik kaybettikleri eğitimsel zaman için telafi edici rehabilitasyon hizmetlerinin sağlanması	1	0.8	
		Mevsimlik tarım işçisi çocuklar için sanat, spor ve kültürel aktiviteler düzenlemesi	1	0.8	
		Öğrencinin okula devamını sağlayıcı kanuni önlemlerin etkili hale getirilmesi	1	0.8	
		Öğretmenlere mevsimlik tarım işçisi çocuklara nasıl yaklaşacakları konusunda eğitim verilmesi	1	0.8	
İleriki araştırmalara yönelik öneriler	Geliştirme çalışmaları	Özel yetenekli öğrencilerin ailelerinin özel ölçme aracının geliştirilmesi	1	0.8	13.4
		Engelli çocuğa sahip ailelerin depresyon durumlarını önleyici çalışmaların yapılması gerektiği	1	0.8	17
		Mesleki eğitim ve değişik kamu kurumlarının yapmış olduğu projelerin çocuklar üzerinde olumlu etki konusunda etkinliklerin ve projelerin gerçekleştirilmesi	1	0.8	
		Okulöncesi eğitim öğretmeni yetiştiren programlarda müzik derslerinin etkililiğine yönelik araştırmalar gerçekleştirilmesi	1	0.8	
	Araştırma çalışmaları	Üstün yetenekli ve engelli öğrencilerin ve ailelerinin rehberlik gereksinimleri ve nedenlerinin araştırılması	2	1.5	
		Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan farklı illerdeki iki dilli çocukların hazır bulunuşlukları karşılaştırılmalı araştırılması	1	0.8	
		Çocuk resimlerinde, yöresel özelliklerin yansımaları konusunun farklı yörelerde tekrarlanması	1	0.8	
		Çocuklardaki travmatik yaşantılar ve travma sonrası stres bozukluğu ile uyumlu konularının daha büyük örneklem ve uzman kişilerin katıldığı tanı görüşmelerinin yapılması	1	0.8	
		Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların farklılaşan zeka alanlarını tespit eden araştırmaların yapılması	1	0.8	
		Engelli çocuğa sahip ailelerin depresyon durumunun daha geniş örneklem üzerinde çalışılması	1	0.8	
		Engelli çocukların kardeşleriyle olan ilişkilerinin incelenmesi	1	0.8	
		İki dilli ve tek dilli öğretmenlerin iki dilli çocukların hazır bulunuşluğuna yönelik görüşleri	1	0.8	

		karşılaştırmalı araştırılması				
		Mevsimlik gezici tarım işçisi çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterliliklerinin nitel ve nicel araştırma yöntemleriyle tekrarlanması	1	0.8		
		Mobil sağlık hizmetleri üzerine daha fazla çalışma yapılması	1	0.8		
		Okul yöneticilerinin ahlak değer yönelimleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin farklı örneklemeler üzerinde çalışılması	1	0.8		
		Travma sonrası stres bozukluğu gelişimi ve şiddetiyle ilişkili boylamsal araştırması	1	0.8		
Çocuk işçiliğini önleyici öneriler	Çocuk işçiliğini önleyici öneriler	Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam, çalışma koşullarını ve sağlık durumlarını iyileştirici yasal düzenlemelerin (İş Kanunu ve İş Güvenliği vb.) yapılması	7	5.5	15	11.8
		Çocuklar işçiliğini önleyici çalışmaların yapılması	3	2.4		
		Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam, çalışma koşullarını ve sağlık durumlarının iyileştirilmesi konusunda kamu ve yerel yönetimlerin desteğinin alınması	3	2.4		
		Genç işsizlik sorununun ciddiyetle ele alınması	1	0.5		
		Tarım işverenleri ve işçilerini kapsayan tarıma yönelik güvenli davranış sistemlerinin geliştirilmesinin ve denetlenmesi	1	0.8		
Öğretim programı geliştirme ya da zenginleştirmeye yönelik öneriler	Öğrenme alanına ilişkin öneriler	Görsel Sanatlar alanında yetenekli öğrenciler burs ve mali destek ile uzun vadeli desteklenmesi	1	0.8	8	6.3
		Görsel sanatlar derslerinde teknolojinin kullanılması	1	0.8		
		İki dilli çocuklarla çalışan okul öncesi ve birinci sınıf öğretmenlerine tek dilli (sadece Kürtçe) ve iki dilli çocuklarla iletişim kurabilmelerine yönelik eğitimler ve seminerler verilmesi	1	0.8		
		Okul öncesi öğretmenlerine yönelik okul öncesi dönemde müzik eğitimi ve öğretimi konusunda hizmet içi eğitim verilmesi	1	0.8		
	Öğrenci gelişimi	Okul öncesi eğitim programına eklenmek üzere iki dilli çocukların dil gelişimlerine yönelik eğitim programları geliştirilmesi	1	0.8		
		Okul öncesi eğitimin dezavantajlı bölgelerde yaygınlaştırılması için aileye yönelik eğitim programları hazırlanması	1	0.8		
		Okul öncesi eğitim kurumlarının da çocukların rahat hareket edebileceği, yeni deneyimler kazanabileceği, aktif katılımlarının sağlanabileceği özellikte olması gerektiği	1	0.8		
		Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların bireysel farklılıklarının farkında olması ve bu farklılıkların ortaya çıkmasını sağlayacak etkinlikler hazırlayabilmesi	1	0.8		
Sosyal ve psikolojik	Bilinçlendirme çalışmaları	Çocuk istismarı ve ihmali konusuna ilişkin programların hazırlanması ve kitle iletişim araçları	3	2.4	8	6.3

davranış bozukluklarının giderilmesine ve önlenmesine ilişkin öneriler		aracılığıyla halkın bilinçlendirilmesi					
		Aile içi iletişim ve etkileşimin çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde etkili olduğuna yönelik eğitim programlarının hazırlanması	1	0.8			
		Engelli çocuğa sahip ailelerin depresyon, tükenmişlik düzeyi durumlarını önleyici destek ve danışmanlık hizmetinin verilmesi	1	0.8			
		Engelli çocuğa sahip ailelerin yaşam kalitesi arttırıcı eğitim ile destek ve danışmanlık hizmetinin verilmesi	1	0.8			
	Müdehale çalışmaları	Sokakta çalışan çocukların aileleriyle işbirliği/iletişim sağlanmalı ve çocukta görülen/görülecek depresyonu engelleyici çalışmaların yapılması	1	0.8			
		Suriye iç savaşından ya da daha önceki travmatik yaşantılardan etkilenip psikopatoloji geliştiren öğrencilerin psiko-sosyal girişimlerde bulunulması	1	0.8			
Bölge yapısının toplumsal yaşama etkisi	Bölge yapısının toplumsal yaşama etkisi	Çalışan kadınların beceri, yetenek ve kapasitelerini geliştirici yaygın eğitim programları oluşturulması	2	1.5	7	5.5	
		Kadınlar aile planlaması, doğum öncesi, doğum sonrası ve sonrası bakım ve çocuk sağlığı ile ilgili eğitilmesi	1	0.8			
		Çocuk eğitimi konusunda kadınların eğitim düzeyini arttırıcı etkinlik ve projelerin gerçekleştirilmesi	1	0.8			
		Kadın-erkek eşitliği ve kadının ailede statüsünün artırılması ile ilgili eğitim programlarının hazırlanması ve kitle iletişim araçlarında yayımlanması	1	0.8			
		Kadınlara, evlilik öncesinde zorunlu ve kısa süreli olarak evlilik öncesi eğitim, ev idaresi, yaşlı ve çocuk bakımı gibi konularda eğitim verilmesi	1	0.8			
		Kadınların ev içinde ve dışında karar verme sürecine daha fazla katılmaları için gerekli girişimler planlanmalı ve hayata geçirilmesi	1	0.8			
Öğretmen yeterliliklerinin artırılmasına ilişkin öneriler	Öğretmen yeterliliklerinin artırılmasına ilişkin öneriler	Maarif müfettişlerince yapılan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki denetimin idari denetimle sınırlandırılması	1	0.8	5	3.9	
		Okul yöneticilerine moral liderlikle ilgili seminerler verilmesi	1	0.8			
		Okul yöneticilerinin öğretmenlerin örgüte aidiyet hissetmeleri için okulla ilgili alınacak kararlara öğretmenlerin katılımını sağlaması	1	0.8			
		Öğretmen yetiştirme programlarına öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilişsel bilgilerin yanında duyuşsal alanda da gerekli eğitimlerin verilmesi	1	0.8			
		Sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların özellikleri hakkında bilgi sağlayıcı seminer, kurs vb. hizmet içi eğitim almalarının sağlanması	1	0.8			
Engelli çocuk ve ailelerine ilişkin öneriler	Engelli çocuk ve ailelerine ilişkin öneriler	Engelli çocuğa sahip aileleri kapsayacak şekilde sportif ve eğitimsel çalışmaların düzenlenmesi	1	0.8	5	3.9	
		Öğretmenlere zihinsel engelli çocuklara nasıl	1	0.8			

	yaklaşacakları konusunda eğitimlerin verilmesi				
	Hastanelerde, yeni doğan servisinde özel eğitim alanında uzman personele yer verilmesi	1	0.8		
	Öğretmenlere, eğitilebilir zihin engelli çocukların özelliklerine uygun materyaller sağlanması	1	0.8		
	Öğretim programının öğrencilerin zihinsel özellikleri dikkate alınarak yeniden gözden geçirilip düzenlenmesi	1	0.8		
	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	7	7	5.5
Toplam				127	100

*Bazı çalışmalarda birden fazla öneri yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar, ya tam metine ulaşılamayan ya da öneri bulunmayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.2.14'te ve Şekil 3.2.15'te görüldüğü üzere incelenen araştırmalarda %22.0 sıklıkla çocukların sağlık sorunlarının önlenmesi ve giderilmesine yönelik, %21.4 sıklıkla eğitim hakkına erişim ve sorunlarının çözümüne yönelik, %13.4 sıklıkla ileride yapılacak çalışmalara yönelik, %11.8 sıklıkla çocuk işçiliğini önleyici, %6.3'er sıklıkla öğretim programı geliştirme ya da zenginleştirmeye yönelik ve sosyal ve psikolojik davranış bozukluklarının giderilmesi ve önlenmesine ilişkin, %5.5 sıklıkla bölge yapısının toplumsal yaşama etkisine yönelik, %3.9'şar sıklıkla öğretmen yeterliliklerinin artırılmasına ilişkin ve engelli çocuk ve ailelerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

3.3. Şiddet Kavramına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde gerçekleşen şiddet kavramını temel alan akademik çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.3.1. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen şiddet kavramını temel alan akademik çalışmaların genel özellikleri nasıldır?

Çalışmanın genel özelliklere ilişkin bulgularda; çalışmanın türü, yayım yılı, yayın yeri, yazar sayısı, yazarın cinsiyeti ve yazarın yer aldığı kurum hakkındaki veriler yer almaktadır.

a) Çalışmaların türüne (makale veya tez) göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı Tablo 3.3.1'de ve Şekil 3.3.1'de gösterilmektedir.

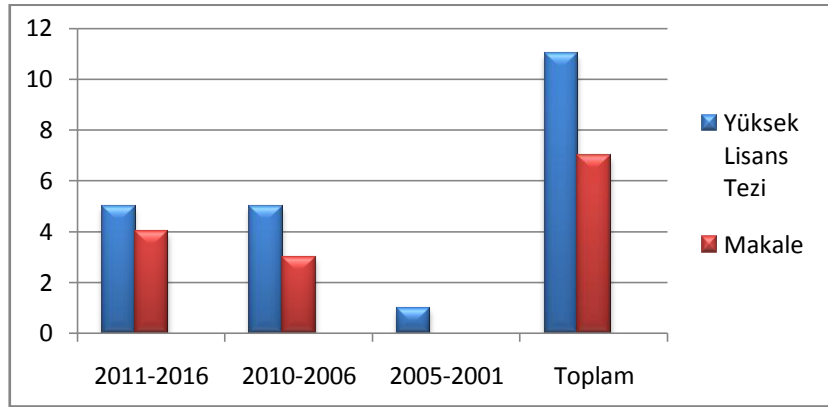
Tablo 3.3.1.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
Yayın türü	f	%	f	%	f	%	f	%

Yüksek lisans tezi	5	27.8	5	27.8	1	5.6	11	61.1
Doktora tezi	-	-	-	-	-	-	0	-
Makale	4	22.2	3	16.7	-	-	7	38.9
Toplam	9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

Tablo 3.3.1’de ve Şekil 3.3.1’de görüldüğü üzere şiddet konusunda incelenen çalışmaların 11’i yüksek lisans tezi ve yedisi makale olarak basılmıştır. 2011-2017 yılları arasında beş yüksek lisans tezi ve dört makale yayınlanmışken, 2010-2006 yılları arasında beş yüksek lisans tezi ve üç makale yayınlanmıştır. 2005-2001 yılları arasında ise sadece bir yüksek lisans tezi gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte Şanlıurfa ilinde şiddet konusunda yapılan doktora tezine rastlanmamıştır.

Şekil 3.3.1.Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

b) Çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayın yılına göre dağılımına Tablo 3.3.2’de ve Şekil 3.3.2’de yer verilmiştir.

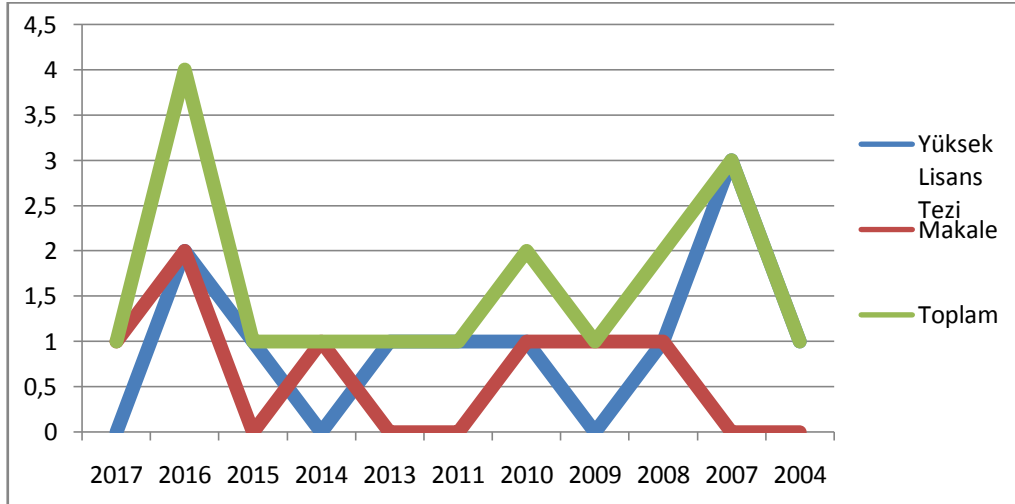
Tablo 3.3.2.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

Yayın yılı	Yüksek Lisans Tezi		Makale		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2017	-	-	1	5.6	1	5.6
2016	2	11.1	2	11.1	4	22.2
2015	1	5.6	-	-	1	5.6
2014	-	-	1	5.6	1	5.6
2013	1	5.6	-	-	1	5.6
2011	1	5.6	-	-	1	5.6
2010	1	5.6	1	5.6	2	11.1
2009	-	-	1	5.6	1	5.6

2008	1	5.6	1	5.6	2	11.1
2007	3	16.7	-	-	3	16.7
2004	1	5.6	-	-	1	5.6
Toplam	11	61.1	7	38.9	18	100.0

Tablo 3.3.2’den ve Şekil 3.3.2’den anlaşılacağı üzere 2016 yılında dört, 2007 yılında üç, 2010 ve 2008 yıllarında ikişer çalışma gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte 2017, 2015, 2014, 2013, 2011, 2009 ve 2004 yıllarında birer çalışma yapılmıştır. Şanlıurfa ilinde şiddet konusundaki ilk çalışma 2004 yılında gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.3.2. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

c) Çalışmaların yayın yerlerine göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayım yerine göre dağılımı Tablo 3.3.3’te ile Şekil 3.3.3 ve Şekil 3.3.4’te yer almaktadır.

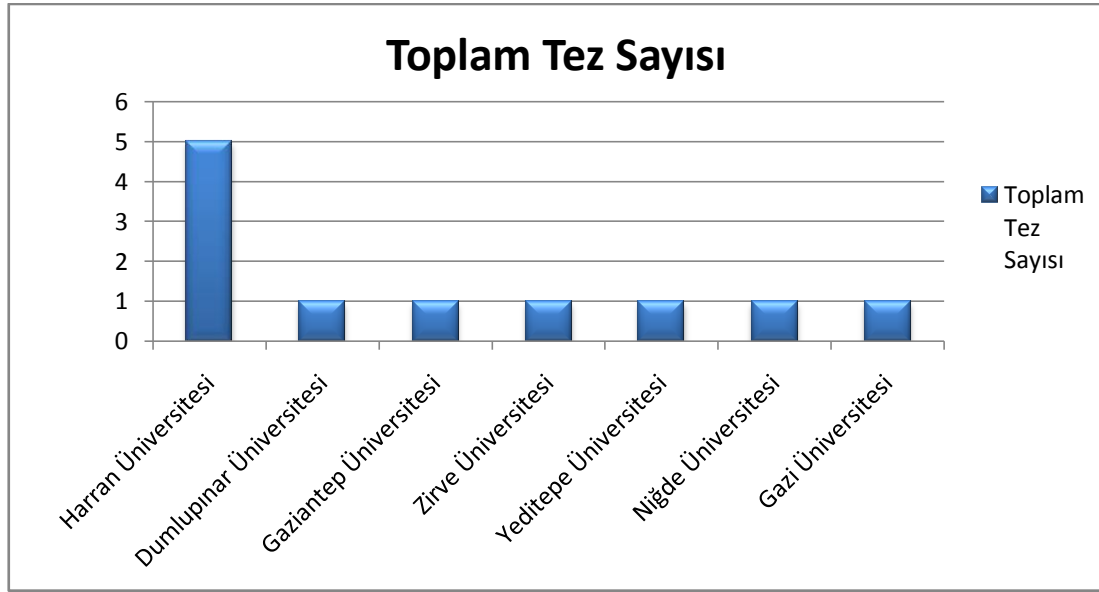
Tablo 3.3.3.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yerlere göre dağılımı

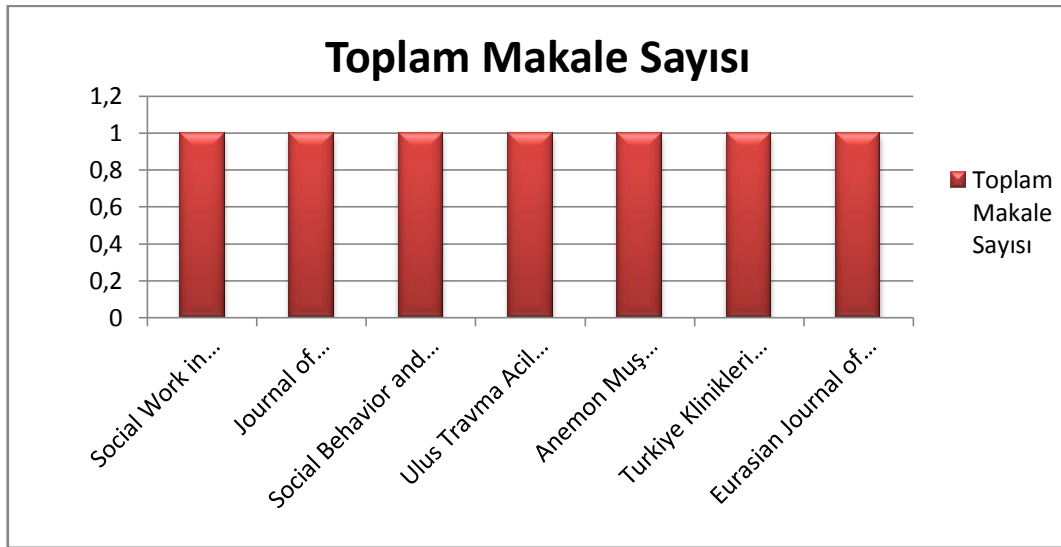
Yıl aralığı	Yayın yeri	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Yüksek lisans tezi	Harran Üniversitesi	2	11.1	3	16.7	-	-	5	27.8
	Dumlupınar Üniversitesi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
	Gaziantep Üniversitesi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
	Zirve Üniversitesi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6

	Yeditepe Üniversitesi	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
	Niğde Üniversitesi	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
	Gazi Üniversitesi	-	-	-	-	1	5.6	1	5.6
	Social Work in Public Health	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
	Journal of Interpersonal Violence	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
	Social Behavior and Personality: an International Journal	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
Makale	Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
	Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Diğer	Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
	Eurasian Journal of Educational Research	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
	Toplam	9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

Tablo 3.3.3'te ile Şekil 3.3.3 ve Şekil 3.3.4'te görüldüğü gibi incelenen çalışmalardaki yüksek lisans tezlerinin beşi Harran Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında Dumlupınar Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Zirve Üniversitesi gibi üniversitelerde de konu üzerine araştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte konu üzerine yapılan makaleler; Social Work in Public Health, Journal of Interpersonal Violence gibi SSCI dergilerde, Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Social Work in Public Health gibi dergilerde yayınlanmıştır.

Şekil 3.3.3. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan tezlerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

Şekil 3.3.4. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan makalelerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

d) Çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı Tablo 3.3.4'te ve Şekil 3.3.5'te gösterildiği gibidir.

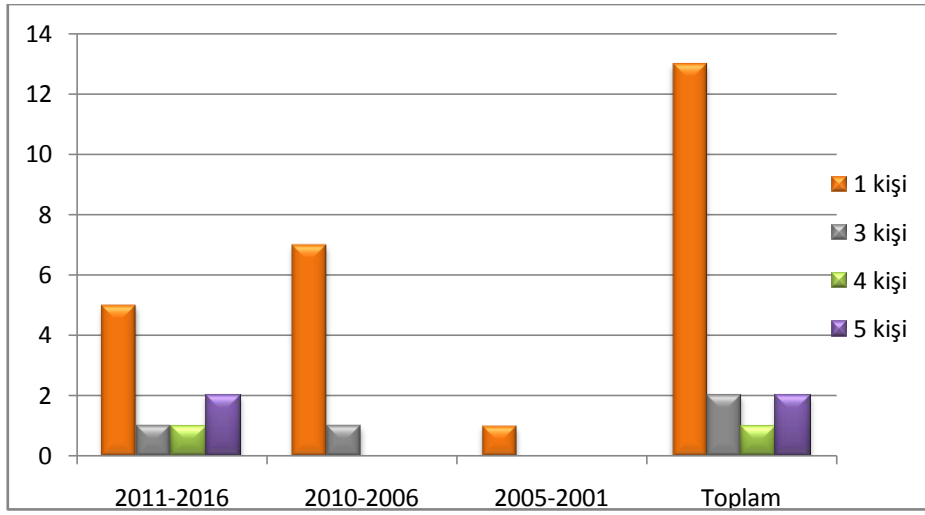
Tablo 3.3.4.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
Yazar sayısı	f	%	f	%	f	%	f	%

1 kişi	5	27.8	7	38.9	1	5.6	13	72.2
3 kişi	1	5.6	1	5.6	-	-	2	11.1
4 kişi	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
5 kişi	2	11.1	-	-	-	-	2	11.1
Toplam	9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

Tablo 3.3.4'te ve Şekil 3.3.5'te görüldüğü gibi analiz edilen çalışmaların %72.2'si tek, %11.1 üç, %5.6'sı dört ve %11.1'i beş yazarlıdır. 2011-2017 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmaların %27.8'si tek ve %11.1'i beş yazarlıdır. 2010-2006 yıllarında gerçekleştirilen çalışmaların ise %38.9'u tek yazarlıdır.

Şekil 3.3.5.Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı

e) Çalışmaların yazar cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 3.3.5'te ve Şekil 3.3.6'da gösterilmektedir.

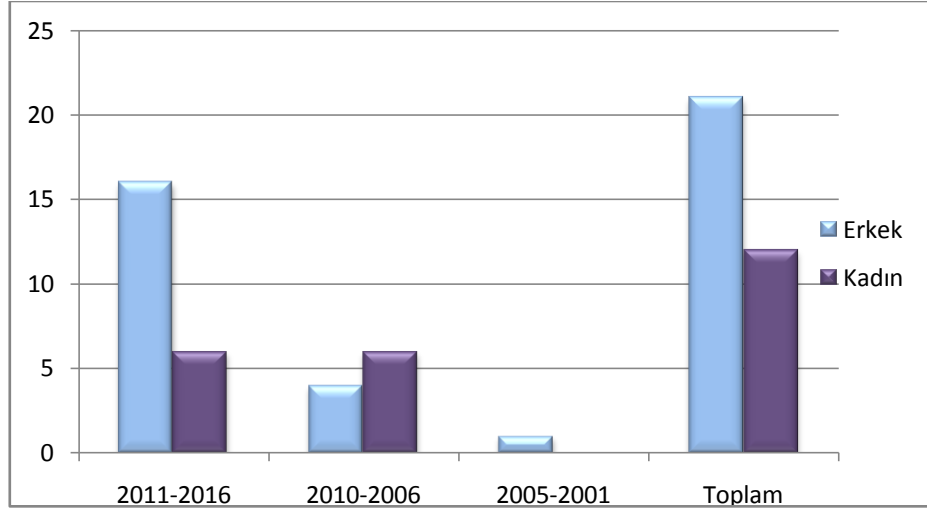
Tablo 3.3.5.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Erkek	16	48.5	4	12.1	1	3.0	21	63.6
Kadın	6	18.2	6	18.2	-	-	12	36.4
Toplam	22	66.7	10	30.3	1	3.0	33	100.0

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.3.5'ten ve Şekil 3.3.6'dan anlaşılacağı üzere; incelenen çalışmalarda %63.6 sıklıkla erkek ve %36.4 sıklıkla kadın yazar yer almaktadır. 2011-2017 yılları arasındaki çalışmalar %48.5 sıklıkla erkek, 2010-2006 yılları arasındaki çalışmalar ise %18.2 sıklıkla kadın yazar/yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.3.6. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı

f) Çalışma yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazar kurumlarına göre dağılımı Tablo 3.3.6'da ve Şekil 3.3.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.6.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı

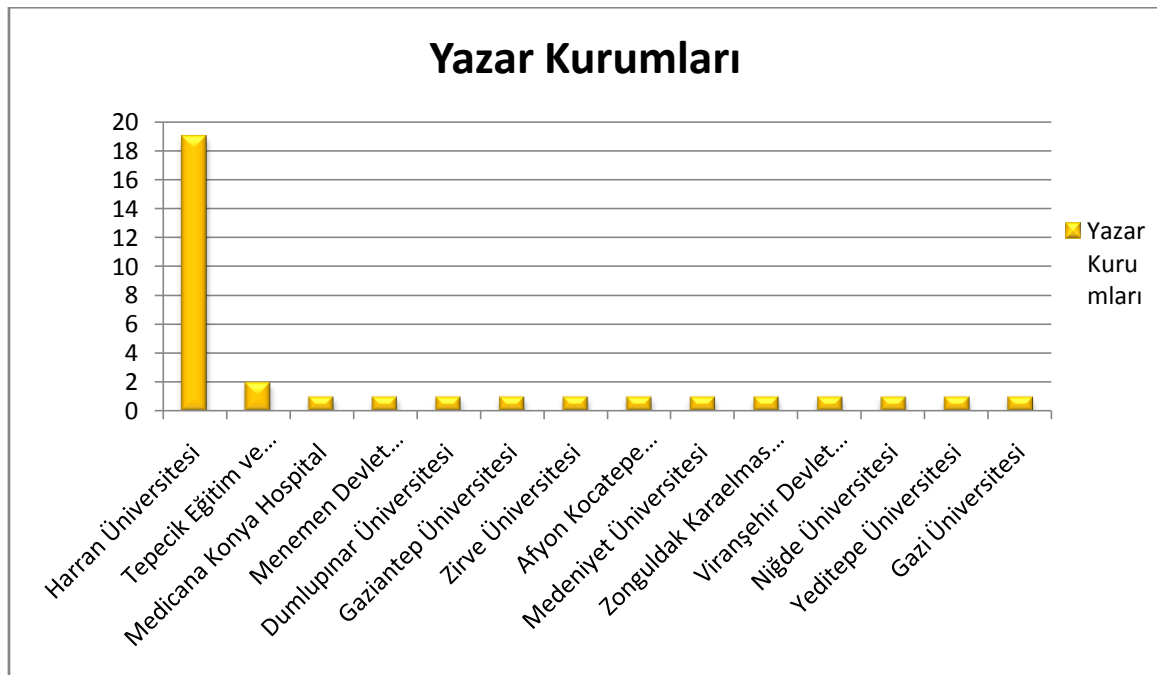
Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Harran Üniversitesi	13	39.4	6	18.2	-	-	19	57.6
Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi	2	6.1	-	-	-	-	2	6.1
Medicana Konya Hospital	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Menemen Devlet Hastanesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Dumlupınar Üniversitesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Gaziantep Üniversitesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0

Zirve Üniversitesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Medeniyet Üniversitesi	1	3.0	-	-	-	-	1	3.0
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	-	-	1	3.0	-	-	1	3.0
Viranşehir Devlet Hastanesi	-	-	1	3.0	-	-	1	3.0
Niğde Üniversitesi	-	-	1	3.0	-	-	1	3.0
Yeditepe Üniversitesi	-	-	1	3.0	-	-	1	3.0
Gazi Üniversitesi	-	-	-	-	1	3.0	1	3.0
Toplam	22	66.7	10	30.3	1	3.0	33	100.0

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.3.6’da ve Şekil 3.3.7’de yer aldığı gibi; analiz edilen çalışmaların yazarlarının %57.6 sıklıkla Harran Üniversitesinde, %6.1 sıklıkla Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görev almaktadır. Bunun yanında %3.0 sıklıkla Medicana Konya Hospital, Menemen Devlet Hastanesi, Dumlupınar Üniversitesi gibi kurumlarda yer alan araştırmacıların çalışmaları da bulunmaktadır. İncelenen çalışmalarda; 2011-2017 yılları arasında yazarlar %39.4 sıklıkla ve 2010-2006 yılları arasında %18.2 sıklıkla Harran Üniversitesinde yer almaktadır.

Tablo 3.3.7. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı

3.3.2. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen şiddet kavramını temel alan akademik çalışmaların içerik bilgileri nasıldır?

İçerik özelliklerine ilişkin bulgularda; çalışmanın konusu/teması, amacı, yöntemi, örnekleme/çalışma grubu, veri toplama araçları, sonucu ve önerisi hakkındaki veriler bulunmaktadır.

a) Çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların konularına göre dağılımı Tablo 3.3.7’de ve Şekil 3.3.8’de gösterildiği gibidir.

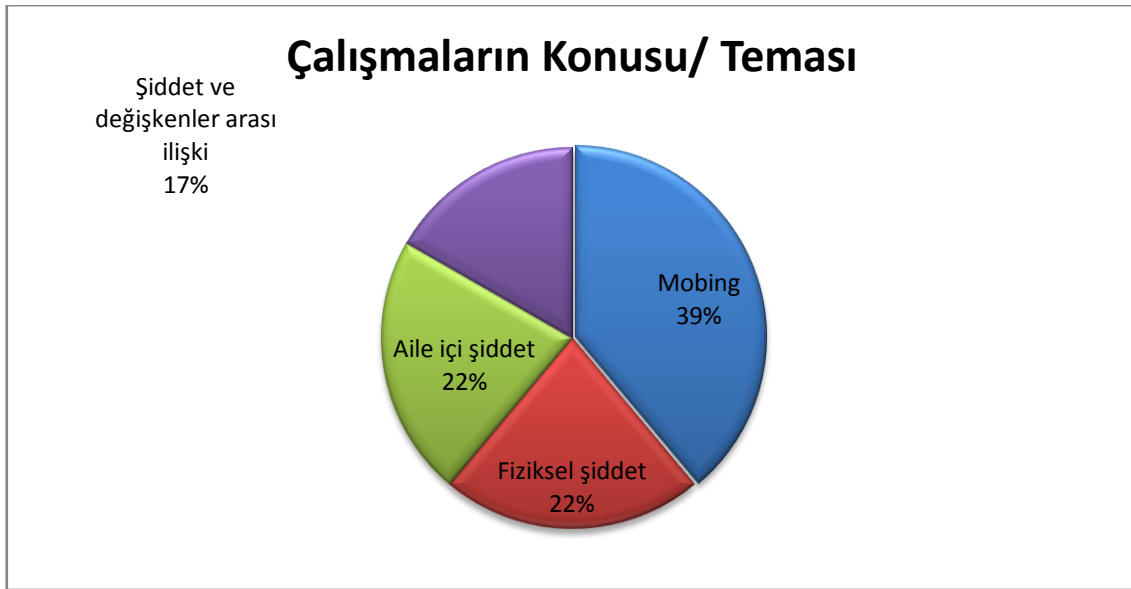
Tablo 3.3.7.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı

Yıl aralığı			2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam			
Çalışmanın Konusu/Teması												
Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mobing	Psikolojik şiddete ilişkin görüş	Öğretmenlerin psikolojik şiddete yönelik görüşleri	1	5.6	1	5.6	-	-	2	11.1		
		Duygusal şiddete ilişkin görüşleri	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6		
		Psikolojik şiddet algısı	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6	7	38.9
	Psikolojik şiddete maruz kalma	Öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma durumu	-	-	2	11.1	-	-	2	11.1		
		Sağlık personelinin psikolojik şiddete maruz kalma durumu	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6		
Fiziksel şiddet	Şiddet algısı	Antrenörlerin şiddet olaylarına bakış açısı	-	-	-	-	1	5.6	1	5.6		
		Şiddet algısı ve şiddet yaygınlığı	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6	4	22.2
	Şiddet durumu	Fiziksel şiddet durumları	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6		
	Şiddet nedenleri	Okullardaki şiddetin nedenleri	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6		
Aile içi şiddet	Şiddet durumu	Aile içi şiddete ilişkin bilgi, tutum ve yaşantılar	2	-	-	11.2	-	-	2	11.2		
		Gebelikte aile içi şiddet	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6	4	22.2
	Din ile şiddet	Din ile kadına yönelik aile içi şiddet arasındaki ilişki	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6		
Şiddet ve değişke	Şiddet ve değişkenler arası	Empatik eğilim ile sporda şiddete yönelik davranışlar arasındaki ilişki	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6	3	16.7

nler arası ilişki	ilişki	Saldırganlık ve okul iklimi arasındaki ilişki	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
		Şiddetin yoğun olarak yaşandığı bölgede çözüm sürecinin ekonomik katkıları	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Toplam			9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

Tablo 3.3.7’de ve Şekil 3.3.8’de görüldüğü üzere; incelenen çalışmaların %38.9 sıklıkla mobing, %22.2 sıklıkla fiziksel şiddet, %22.2 sıklıkla aile içi şiddet ve %16.7 sıklıkla aralarındaki ilişki ile ilgilidir. Mobing teması; psikolojik şiddete ilişkin görüş ve psikolojik şiddete maruz kalma, fiziksel şiddet teması; şiddet algısı, şiddet durumu ve şiddet nedenleri şeklindedir. Aile içi şiddet ise; şiddet durumu ve din ile şiddet şeklinde kategorilerden oluşmuştur. Analiz edilen çalışmalarda %11.1 sıklıkla öğretmenlerin psikolojik şiddete yönelik görüşleri ve %11.1 sıklıkla öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma durumu araştırılmıştır. Bunun yanında %5.6 sıklıkla; fiziksel şiddet durumları, gebelikte aile içi şiddet, din ile kadına yönelik aile içi şiddet arasındaki ilişki, empatik eğilim ile sporda şiddete yönelik davranışlar arasındaki ilişki gibi konularda araştırma konuları arasındadır.

Şekil 3.3.8. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılım

b) Çalışmaların amaçlarına göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımına Tablo 3.3.8’de ve Şekil 3.3.9’da yer verilmiştir.

Tablo 3.3.8.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

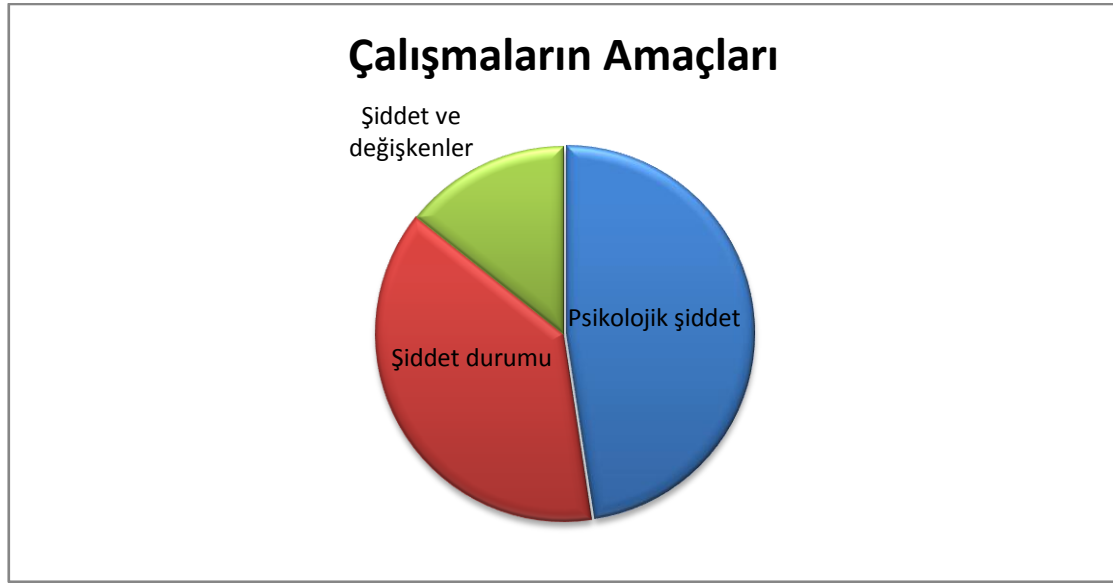
Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
------	----------	-----	---	---	---	---

		Hastane çalışanlarının psikolojik şiddete maruz kalma düzeylerini belirlemek	1	4.8		
	Psikolojik şiddete maruz kalma	Öğretmenlerin karşılaştıkları duygusal şiddet eylemlerini saptamak	1	4.8		
		Öğretmenler arasındaki iletişim tarzı olarak mobbinge uğrama düzeylerini belirlemek	1	4.8		
		Eğitim kurumlarındaki psikolojik şiddeti incelemek	1	4.8		
Psikolojik şiddet	Psikolojik şiddete ilişkin görüş	Öğretmenlerin psikolojik şiddete (mobbinge) ilişkin görüşlerini belirlemek	2	9.5	10	47.6
		İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim örgütlerinde duygusal şiddete ilişkin görüşlerini ortaya koymak	1	4.8		
	Psikolojik şiddet ve değişkenler arası ilişki	Hastane çalışanlarının, psikolojik şiddet ile bazı değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak	2	9.5		
		Duygusal şiddete ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet, kıdem gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak	1	4.8		
		Türkiye fiziksel şiddete uğrayan yaşlıların sosyo-demografik özellikleri ve şiddet mekanizmalarını incelemek	1	4.8		
	Şiddet durumunun tespiti	Gebe kadınlar arasında aile içi şiddetin yaygınlığını değerlendirmek ve aile içi şiddetle ilişkili birçok faktörün bulunup bulunmadığını bulmak	1	4.8		
Şiddet durumu		Sağlık personelinin aile içi şiddet yaşantıları, bilgi düzeyleri ve mağdurlara yaklaşımlarını belirlemek	1	4.8	8	38.1
	Şiddetin nedenleri ve alınacak önlemler	Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre ortaokullarda yaşanan şiddetin nedenlerini tespit etmek	1	4.8		
		Yaşlıya yönelik şiddetle savaş için alınabilecek önlemleri araştırmak	1	4.8		
		Şiddete ilişkin, çözüm sürecinin 2009-2014 döneminde TRC 2 bölgesine (Şanlıurfa ve Diyarbakır)	1	4.8		

		ekonomik katkılarını araştırmak				
	şiddet algısı	Kadın ve erkek mevsimlik tarım işçilerinin şiddet algısını, şiddet yaygınlığını, mağduriyet sıklığını ve ilişkili faktörlerini belirlemek	1	4.8		
		Futbol antrenörlerinin saldırganlık türlerini tespit etmek, futbolda şiddet olaylarına bakış ağılarının analizini yapmak	1	4.8		
şiddet ve değişkenler	şiddet ve değişkenler arasındaki ilişki	Bireylerin empatik eğilimleri ile sporda şiddete yönelik davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak	1	4.8		
		Eşinden şiddet görmüş kadınların; şiddete maruz kalmalarının evliliklerine etkilerini ve dinin kadına karşı şiddete etkilerini ortaya koymak	1	4.8	3	14.3
		Öğrencilerinin okul iklimi algıları ile saldırganlık düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelemek	1	4.8		
		Toplam	21	100.0	21	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla amaç belirtildiği için toplam sayı değişmiştir.

şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmalar %47.6 sıklıkla psikolojik şiddet, %38.1 sıklıkla şiddet durumu ve %14.3 sıklıkla şiddet ve değişkenler üzerinedir. Psikolojik şiddet teması; psikolojik şiddete maruz kalma, psikolojik şiddete ilişkin görüş ve psikolojik şiddet ve değişkenler arası ilişki şeklindedir. şiddet durumu ise; şiddet durumunun tespiti, şiddetin nedenleri ve alınacak önlemler, şiddet algısı şeklinde kategorileştirilmiştir. Analiz edilen makalelerde %9.5 sıklıkla öğretmenlerin psikolojik şiddete (mobbinge) ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, %9.5 sıklıkla hastane çalışanlarının, psikolojik şiddet ile bazı değişkenler arasındaki ilişkilerinin saptanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte %4.8 sıklıkla; Türkiye fiziksel şiddete uğrayan yaşlıların sosyo-demografik özellikleri ve şiddet mekanizmalarını incelemek, sağlık personelinin aile içi şiddet yaşantıları, bilgi düzeyleri ve mağdurlara yaklaşımlarını belirlemek, yaşlıya yönelik şiddetle savaş için alınabilecek önlemleri araştırmak diğer yapılan çalışmaların amaçları arasında yer almaktadır.

Şekil 3.3.9.Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

c) Çalışmaların yöntemlerine göre (nitel, nicel, karma vb.) dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı Tablo 3.3.9'da ve Şekil 3.3.10'da gösterildiği gibidir.

Tablo 3.3.9.

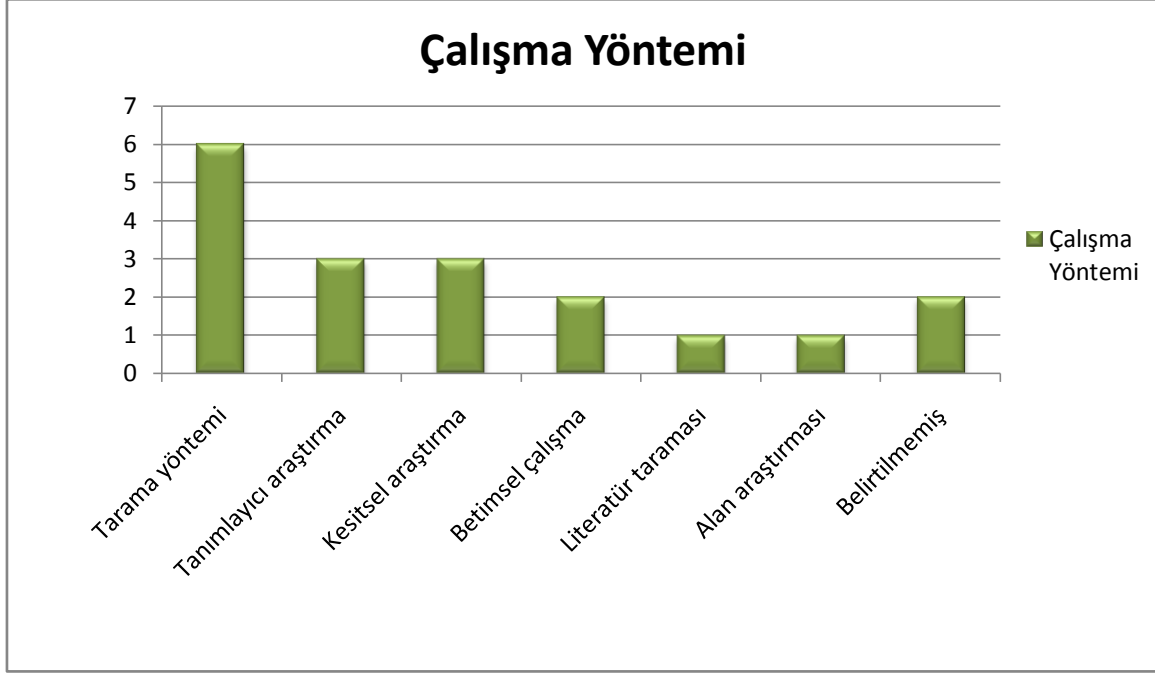
Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

Yıl aralığı / Yöntem	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Tarama yöntemi	2	11.1	3	16.7	1	5.6	6	33.3
Tanımlayıcı çalışma	-	-	3	16.7	-	-	3	16.7
Kesitsel çalışma	2	11.1	1	5.6	-	-	3	16.7
Betimsel çalışma	2	11.1	-	-	-	-	2	11.1
Literatür taraması	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Alan araştırması	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Belirtilmemiş	1	5.6	1	5.6	-	-	2	11.1
Toplam	9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

* Belirtilmemiş olan çalışmalar tam metine ulaşamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.3.9'da ve Şekil 3.3.10'da görüldüğü üzere, yapılan çalışmalarda %33.3 sıklıkla tarama yöntemi, %16.7 sıklıkla tanımlayıcı çalışma, %16.7 sıklıkla kesitsel çalışma, %11.1 sıklıkla betimsel çalışma tercih edilmiştir. 2011-2017 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda %11.1 sıklıkla tarama yöntemi, kesitsel çalışma veya betimsel çalışma

kullanılmıştır. 2010-2006 yılları arasındaki çalışmalarda ise %16.7 sıklıkla tarama yöntemi veya tanımlayıcı çalışma tercih edilmiştir.

Şekil 3.3.10. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

d) Çalışmaların örneklem büyüklüğüne (1-10, 11-30 kişi vb.) ve grubuna (aile, hane, anne, baba, vb.) göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı Tablo 3.3.10'da ve Şekil 3.3.11'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.10.

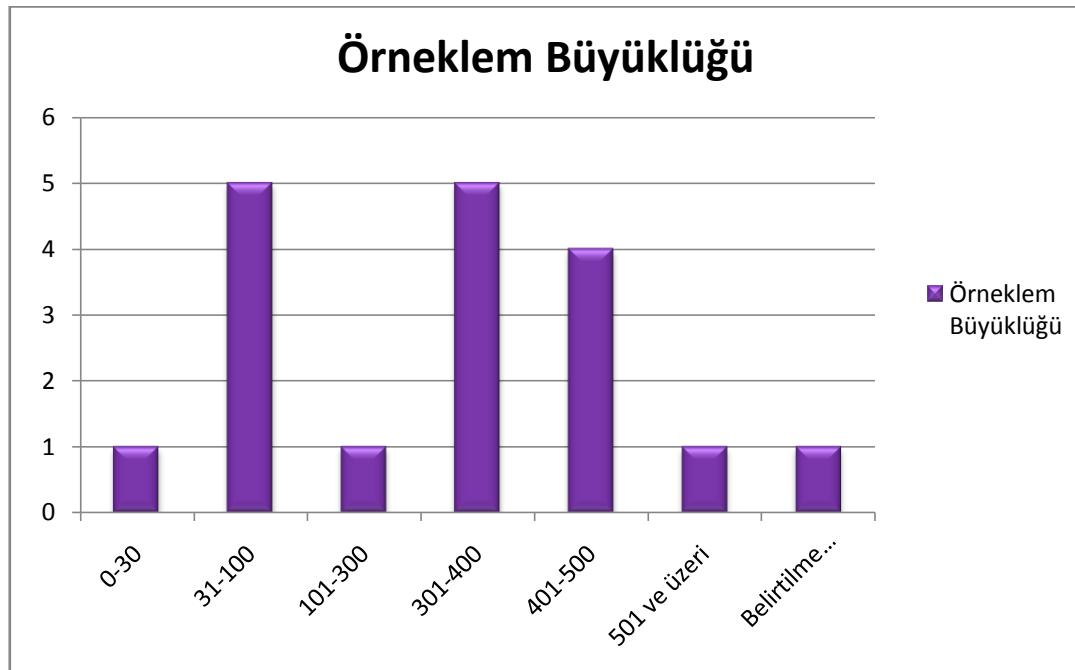
Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
0-30	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
31-100	2	11.1	3	16.7	-	-	5	27.8
101-300	-	-	1	5.6	-	-	1	5.6
301-400	2	11.1	3	16.7	-	-	5	27.8
401-500	2	11.1	1	5.6	1	5.6	4	22.2

501 ve üzeri	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Belirtilmemiş	1	5.6	-	-	-	-	1	5.6
Toplam	9	50.0	8	44.4	1	5.6	18	100.0

* Belirtilmemiş olan çalışma; teorik çalışmaya aittir.

Tablo 3.3.10'da ve Şekil 3.3.11'de görüldüğü gibi analiz edilen çalışmaların; beşi 31-100 kişiyle, beşi 301-400 kişiyle, dördü 401-500 kişiyle gerçekleştirilmiştir. 2011-2017 yılları arasında en fazla (%11.1 sıklıkla) 31-100, 301-400 veya 401-500 kişiyle çalışılırken, 2010-2006 yılları arasında en fazla (%16.7 sıklıkla) 31-100 veya 301-400 kişiyle çalışmalar sürdürülmüştür.

Şekil 3.3.11. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem gruplarına göre dağılımı Tablo 3.3.11'de ve Şekil 3.3.12'de gösterilmiştir.

Tablo 3.3.11.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
Örneklem grubu	f	%	f	%	f	%	f	%

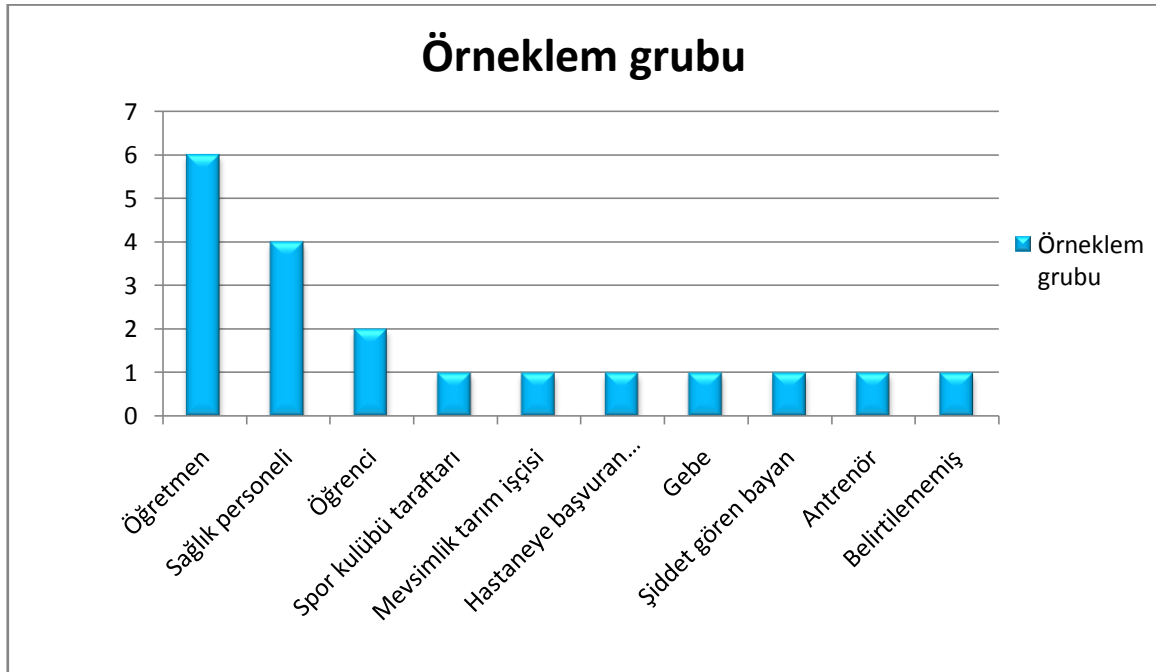

Öğretmen	2	10.5	4	21.1	-	-	6	31.6
Sağlık personeli (hemşire, sekreter vb.)	1	5.3	3	15.8	-	-	4	21.1
Öğrenci	1	5.3	1	5.3	-	-	2	10.5
Spor kulübü taraftarı	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Mevsimlik tarım işçisi	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Hastaneye başvuran hasta	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Gebe	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Şiddet gören bayan	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Antrenör	-	-	-	-	1	5.3	1	5.3
Belirtilmemiş	1	5.3	-	-	-	-	1	5.3
Toplam	10	52.6	8	42.1	1	5.3	19	100.0

*Bir çalışmada iki farklı grupta çalışıldığından toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışma; teorik çalışmaya aittir.

Tablo 3.3.11'den ve Şekil 3.3.12'den anlaşılacağı üzere, analiz edilen çalışmalarda %31.6 sıklıkla öğretmenlerle, %21.1 sıklıkla sağlık personeliyle, %10.5 sıklıkla öğrencilerle çalışılmıştır. 2011-2017 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda en fazla öğretmenlerle (%10.5 sıklıkla) çalışılırken, 2010-2006 yılları arasında en fazla öğretmen (%21.1 sıklıkla) veya sağlık personelleri (%15.8 sıklıkla) ile çalışmalar sürdürülmüştür.

Şekil 3.3.12. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

e) Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 3.3.12’de ve Şekil 3.3.13’te gösterildiği gibidir.

Tablo 3.3.12.

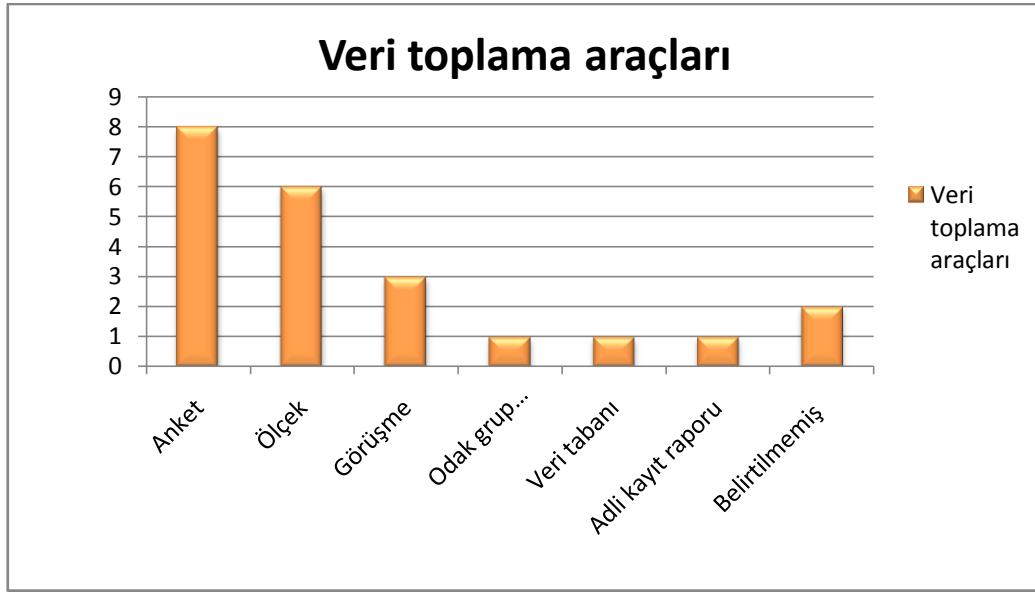
Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2017		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Anket	4	18.2	3	13.6	1	4.5	8	36.4
Ölçek	2	9.1	4	18.2	-	-	6	27.3
Görüşme	1	4.5	2	9.1	-	-	3	13.6
Odak grup görüşmesi	1	4.5	-	-	-	-	1	4.5
Veri tabanı	1	4.5	-	-	-	-	1	4.5
Adli kayıt raporu	1	4.5	-	-	-	-	1	4.5
Belirtilmemiş	2	9.1	-	-	-	-	2	9.1
Toplam	12	54.6	9	40.9	1	4.5	22	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanıldığında toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar, ya tam metine ulaşamayan yada literatür çalışmalarına aittir.

Tablo 3.2.12.’de ve Şekil 3.3.13’te görüldüğü üzere yapılan çalışmalarda veri toplama aracı olarak; %36.4 sıklıkla anket, %27.3 sıklıkla ölçek ve %13.6 sıklıkla görüşme kullanılmıştır. 2011-2017 yılları arasındaki çalışmalarda veri toplama aracı olarak; %18.2 sıklıkla anket ve %9.1 sıklıkla ölçek tercih edilirken, 2010-2006 yılları arasındaki çalışmalarda %18.2 sıklıkla ölçek ve %13.6 sıklıkla anket kullanılmıştır.

Şekil 3.3.13. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

f) Çalışmaların sonuçlarına göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımına Tablo 3.3.13'te ve Şekil 3.3.14'te yer verilmiştir.

Tablo 3.3.13.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

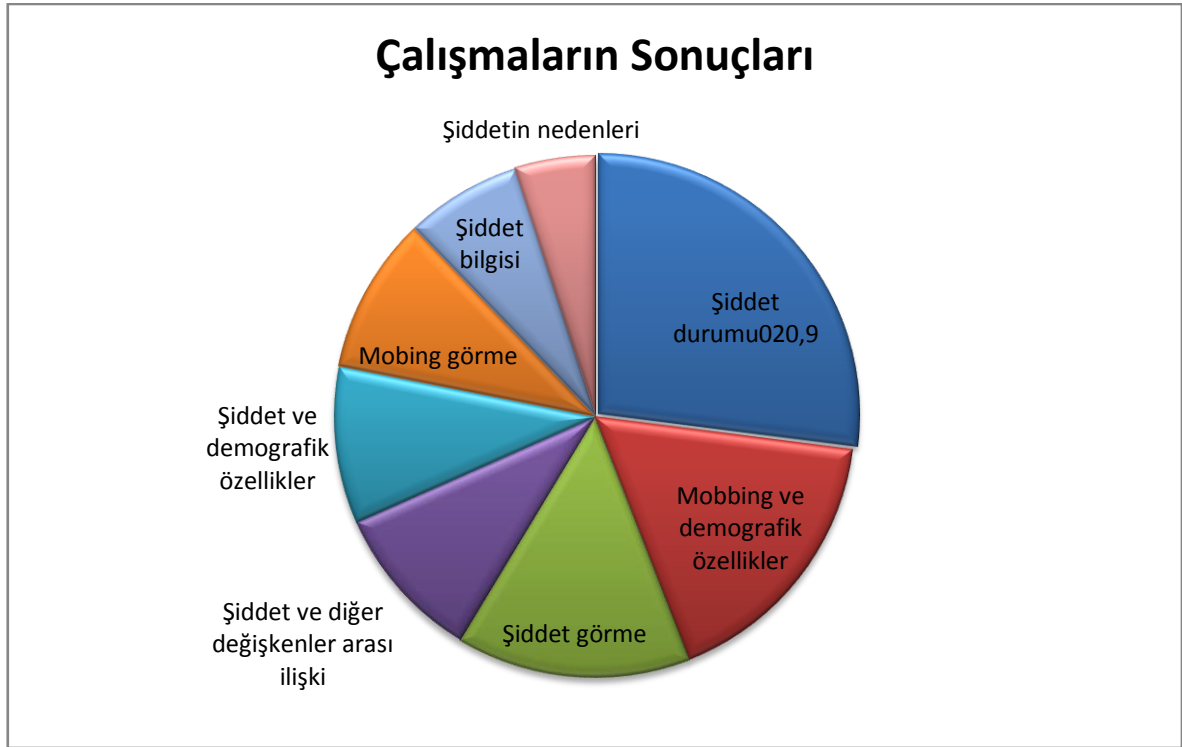
Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
Şiddet durumu	Şiddet uygulama/onaylama	Evli olmayan Arap kökenli kişilerin fiziksel şiddeti onayladığı	1	2.3	9	20.9
		Şanlıurfa'da İslam'ı anlayamamış erkek bireylerin kadına yönelik aile içi şiddet uyguladıkları	1	2.3		
		Mükerrer darp ve ateşli silah yaralanma sıklığının evde gerçekleştiği belirtilen olgularda anlamlı yüksek bulunduğu	1	2.3		
		Cerrahi gerektiren yaralanma sıklığının evde gerçekleşen darp olgularında daha sık görüldüğü	1	2.3		
	Şiddetin sonuçları	Şiddete maruz kalan kadın bireylerin de sığınma yeri olarak İslam'ı gördükleri	1	2.3		
		TRC 2 bölgesinin çözüm sürecinden genel olarak pozitif etkilendiği	1	2.3		
		Sağlık personelinin aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini yansıttıkları	1	2.3		
	Şiddetin sebepleri	Antrenörlerin, futbolda saldırganlık ve şiddetin oluşumunda spor medyasının haberleri işleyiş tarzı ile fanatik seyircilerin yanlış yönlendirmesinin etkili olduğu	1	2.3		
		Gebelikle birlikte aile içi şiddetin önemli ölçüde azaldığı	1	2.3		
	Mobbing ve demografik özellikler	Cinsiyet ve mobbing	Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla mobbinge maruz kaldıkları	2		
Kadın öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma olasılıklarının erkeklerden daha fazla olduğu			1	2.3		

	Çalışma ortamı ve mobbing	Kıdemli ve yeni başlayan öğretmenlerin orta düzeyde kariyerli öğretmenlere göre psikolojik şiddete maruz kalma oranları daha yüksek olduğu	1	2.3		
		Milli eğitim bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenler daha fazla mobbinge maruz kalma problemini yaşadığı	1	2.3		
	Özellikler ve mobbing	Evlenmemiş öğretmenlerin psikolojik şiddet yaşamaları evli kişilerden daha olası olduğu	1	2.3		
		Öğretmenlerin duygusal şiddete ilişkin görüşleri, cinsiyet, medeni durum, kıdem ve öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı	1	2.3		
Şiddet görme	Şiddet görenlerin özellikleri	Hastaneye başvuran darp tanılı yaşlı hastaların %92.4'ünün erkek olduğu	1	2.3		
		Kadınların neredeyse yarısının gebelik öncesi aile içi şiddet yaşadığı	1	2.3		
		Doktor ve hemşirelerin meslek dışı yaşamlarında aile içi şiddetle iç içe olduğu	1	2.3		
		Sağlık personelinin dörtte üçünün çocukluğunda fiziksel ve sözel şiddet gördüğü	1	2.3	6	13.9
	Şiddet görme durumu	Katılımcıların saldırganlık ve şiddet eğiliminin orta düzeyde olduğu	1	2.3		
		Sağlık personelinin %20.6'sı çocukluklarında anne ya da babalarından fiziksel, %43.7'si"ise sözlü şiddet gördüklerini, %8.1'i ise babalarının annelerine uyguladıkları fiziksel şiddete tanık olduklarını ifade ettikleri	1	2.3		
Şiddet ve diğer değişkenler arası ilişki	Okul iklimi ve şiddet	Okullarda olumlu bir iklimin varlığının öğrenci saldırganlığını azalttığı	1	2.3		
		Öğrencilerin saldırganlık düzeyleri ile okul iklimi algıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu	1	2.3	4	9.3
	Duyuşsal özellikler ve şiddet	Empatik eğilim ile sporda şiddet ve saldırganlık davranışı arasında düşük düzeyde, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu	1	2.3		
		Aile içi şiddete maruz kalan kadınların sosyal etkileşimi daha az olduğu	1	2.3		
Şiddet ve demografik özellikler	Sağlık çalışanlarına ilişkin	Hastane çalışanlarında psikolojik şiddete maruziyetleri ile ilgili tutumlarının yaşlarına, eğitim durumlarına ve mesleklerine göre farklılaştığı	1	2.3		
		Hastane çalışanlarında psikolojik şiddete maruziyetleri ile ilgili tutumlarının cinsiyetlerine ve medeni durumlarına göre dikkate değer bir farklılık göstermediği	1	2.3	4	9.3
	Öğretmenler e ilişkin	Evlilik durumu, çalışma süresi ve sağlığın şiddete maruz kalmayı etkilediği	1	2.3		
		İlköğretim okulu öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve okul iklimi algılarının demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı	1	2.3		
Mobbing görme	Sağlık çalışanlarına ilişkin	Sağlık memuru, ebe ve hemşirelerin mobbinge nadiren maruz kaldıkları	1	2.3		
		Sağlık çalışanlarının psikolojik şiddetin aritmetik ortalaması 53,57 yani; literatürde "Hiç" anlamına geldiği	1	2.3		
	Öğretmenler e ilişkin	Öğretmenlerin, mobbingi en çok müdür ya da müdür yardımcılarında gördükleri	1	2.3	4	9.3
		İlköğretim okulu öğretmenlerinin, iletişim biçimine saldırılar boyutunda yer alan duygusal şiddet davranışlarına bazen düzeyinde, sosyal ilişkilere saldırılar, itibara saldırılar, göreve yönelik saldırılar boyutlarında yer alan duygusal şiddet davranışlarına ise nadiren düzeyinde maruz kaldıkları	1	2.3		
Mobbing durum	Öğretmenler e ilişkin	Öğretmenlerin en sık karşılaştıkları psikolojik şiddet saldırılarının; konuşmanın kesilmesi, bağırılma, azarlanma, çaba ve başarının haksız biçimde değerlendirilmesi gibi davranışlar olduğu	1	2.3		
		İlköğretim okullarında psikolojik şiddet eylemlerinin yöneticiler tarafından gerçekleştirildiği kadar öğretmenler arasında da yaygın olduğu	1	2.3	4	9.3
		Orta öğretim öğretmenlerine yönelik uygulanan mobbing daha çok	1	2.3		

		öğretmenlerin yaşam kalitesine yönelik olduğu				
	Sağlık çalışanlarına ilişkin	Sağlık kurumlarında en sık mobbing uygulayanların hasta yakınları olduğu	1	2.3		
Şiddet bilgisi	Sağlık personellerinin şiddet bilgisi	Sağlık personellerinin şiddetin tanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmasına karşın, aile içi şiddet mağdurlarını tespit etmede yeterli bilgi beceriye sahip olmadıkları	1	2.3		
		Sağlık personelinin aile içi şiddet bilgi düzeyleri şiddetin türlerine göre değişiklik gösterdiği	1	2.3	3	6.9
		Sağlık personelinin %88-%93 sözlü şiddeti, %90-100'ü cinsel şiddeti, %93-96'sı ekonomik şiddeti doğru olarak tanımlayabildikleri	1	2.3		
Şiddetin nedenleri	Şiddetin nedenleri	Öğretmen ve öğrenciler okullardaki şiddetin oluşumunu en fazla etkileyen boyutun teknoloji kaynaklı risk faktörleri olduğunu düşündüğü	1	2.3		
		Öğretmenler şiddetin kaynağına ilişkin en düşük düzeyde öğretmen kaynaklı risk faktörlerini düşünürken; öğrenciler de aile kaynaklı risk faktörlerini en düşük düzeyde şiddeti etkilediğini düşündüğü	1	2.3	2	4.7
Toplam			43	100.0	43	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla sonuç yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.3.13'te ve Şekil 3.3.14'te görüldüğü gibi; analiz edilen çalışmaların sonuçları %20.9 sıklıkla şiddet durumu, %16.3 sıklıkla mobbing ve demografik özellikler, %13.9 sıklıkla şiddet görme, %9.3 sıklıkla şiddet ve diğer değişkenler arası ilişki, %9.3 sıklıkla şiddet ve demografik özellikler, %9.3 sıklıkla mobbing görme, %6.9 sıklıkla şiddet bilgisi ve %4.7 sıklıkla şiddetin nedenlerine ilişkindir. Yapılan çalışmalarda %2.3 sıklıkla; Evli olmayan Arap kökenli kişilerin fiziksel şiddeti onayladığına, gebelikle birlikte aile içi şiddetin önemli ölçüde azaldığına, sağlık personelinin aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini yansıttıklarına ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Bununla birlikte analiz edilen çalışmalarda; %4.7 sıklıkla erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla mobbinge maruz kaldıkları, %2.3 sıklıkla kadın öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma olasılıklarının erkeklerden daha fazla olduğu, %2.3 sıklıkla evlenmemiş öğretmenlerin psikolojik şiddet yaşamaları evli kişilerden daha olası olduğu sonuçları ifade edilmiştir. Ayrıca incelenen çalışmalarda %2.3 sıklıkla; okullarda olumlu bir iklimin varlığının öğrenci saldırganlığını azalttığı, öğretmenlerin, mobbingi en çok müdür ya da müdür yardımcılardan gördükleri, sağlık memuru, ebe ve hemşirelerin mobbinge nadiren maruz kaldıkları, sağlık kurumlarında en sık mobbing uygulayanların hasta yakınları olduğu çalışmaların sonuçları arasında yer almaktadır.

Şekil 3.3.14. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

g) Çalışmaların önerilerine göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı Tablo 3.3.14'te ve Şekil 3.3.15'te gösterilmektedir.

Tablo 3.3.14.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
Şiddeti önlemeye yönelik	Eğitim yoluyla	Yöneticilere ve öğretmenlere mobbing ilişkin hizmet içi seminer verilmeli	5	20.8	13	54.2
		Eğitim programında mobbing ve fiziksel taciz konularına yer verilmeli	1	4.2		
		Sağlık çalışanlarının aile içi şiddeti tanınması uygun yaklaşımlar, tedavi ve destek için eğitim, koordinasyon ve sevk sistemi geliştirilmeli	1	4.2		
		Kadınlar arası şiddet yaygınlığına ilişkin özel müdahale araçları geliştirilmeli	1	4.2		
	Ortam oluşturma yoluyla	Güvenli bir okul ortamının yaratılması için gerekli tedbirler alınmalı	1	4.2		
		Darp nedeniyle başvuran yaşlıların koruma	1	4.2		

		altına alınmalı				
		Futbolda şiddete karşı etki bir mücadele ve fair play'de dayanıklılığı sağlayacak bir sistem oluşturulmalı	1	4.2		
	Yasal yolları kullanarak	Saldırıları karşısında yazılı ya da sözlü olarak üst makamlara başvurularak yasal yollar kullanılmalı	1	4.2		
		Aile içi şiddete maruz kalanlar bildirilerek yerel ve ulusal risk haritaları oluşturulmalı	1	4.2		
Yapılacak çalışmalarla ilgili	Örnekleme ilişkili	Farklı örneklem gruplarıyla çalışma tekrarlanmalı	2	8.3		
		Çalışmanın daha geniş örneklem üzerinde tekrardan yapılmalı	2	8.3		
	Nitel odaklı çalışmalar	Geleneksel kültür ile şiddet arasındaki ilişki incelenmeli	1	4.2	8	33.3
		Çalışmaya paralel nitel çalışmalar yapılmalı	1	4.2		
	Benzer çalışmalar	Yapılan çalışmanın geliştirilmesi için yeni çalışmalar yapılmalı	2	8.3		
Belirtilmemiş			3	12.5	3	12.5
Toplam			24	100.0	24	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla öneri yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

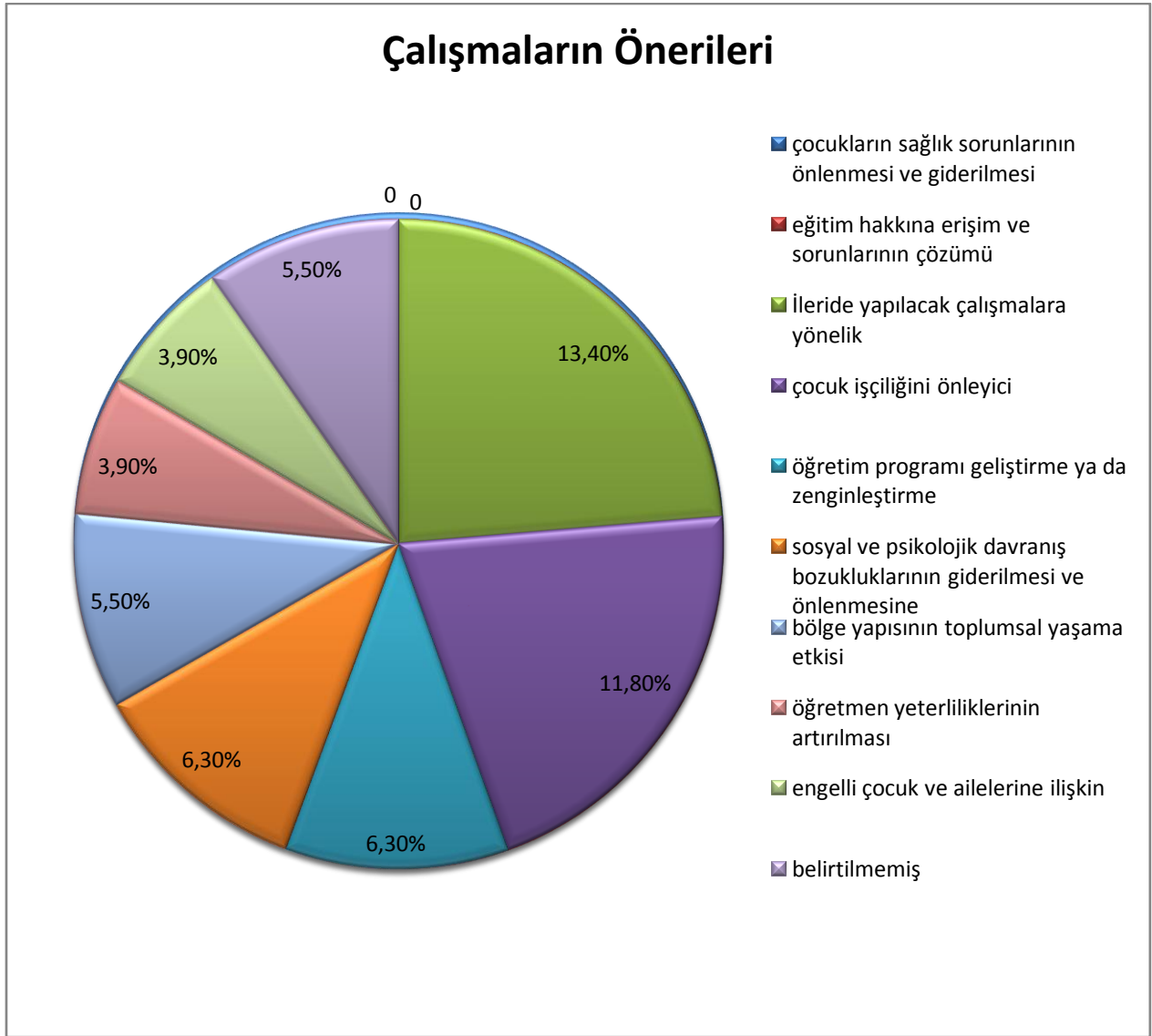
** Belirtilmemiş olan çalışmalar, ya tam metine ulaşılamayan ya da öneri bulunmayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.3.14'te ve Şekil 3.3.15'te görüldüğü üzere incelenen araştırmalarda %54.2 sıklıkla şiddeti önlemeye yönelik ve %33.3 sıklıkla ileride yapılacak çalışmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar; eğitim yoluyla, ortam oluşturma yoluyla ve yasal yolları kullanarak şeklinde sınıflandırılırken, yapılacak çalışmalara ilişkin öneriler; örnekleme ilişkili, nitel odaklı çalışmalar ve benzer çalışmalara yöneliktir. Analiz edilen çalışmalarda; %20.8 sıklıkla yöneticilere ve öğretmenlere mobbing ilişkin hizmet içi seminer verilmesi, %4.2 sıklıkla darp nedeniyle başvuran yaşlıların koruma altına alınması, %4.2 sıklıkla saldırılar karşısında yazılı ya da sözlü olarak üst makamlara başvurularak yasal yolların kullanılması, %4.2 sıklıkla aile içi şiddete maruz kalanlar bildirilerek yerel ve ulusal risk haritaları oluşturulması gerektiğine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca incelenen çalışmalarda %8.3 sıklıkla; farklı örneklem gruplarıyla çalışmanın tekrarlanması, çalışmanın daha geniş örneklem üzerinde tekrardan yapılması, yapılan çalışmanın geliştirilmesi için yeni çalışmalar yapılması yönünde öneriler yer almaktadır.

Şekil 3.3.15. Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Şekil3.2.15.Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

3.4. Göç Kavramına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde gerçekleşen göç kavramını temel alan akademik çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.4.1. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç kavramını temel alan akademik çalışmaların genel özellikleri nasıldır?

Çalışmanın genel özelliklere ilişkin bulgularda; çalışmanın türü, yayım yılı, yayın yeri, yazar sayısı, yazarın cinsiyeti ve yazarın yer aldığı kurum hakkındaki veriler yer almaktadır.

a) Çalışmaların türüne (makale veya tez) göre dağılımı nasıldır?

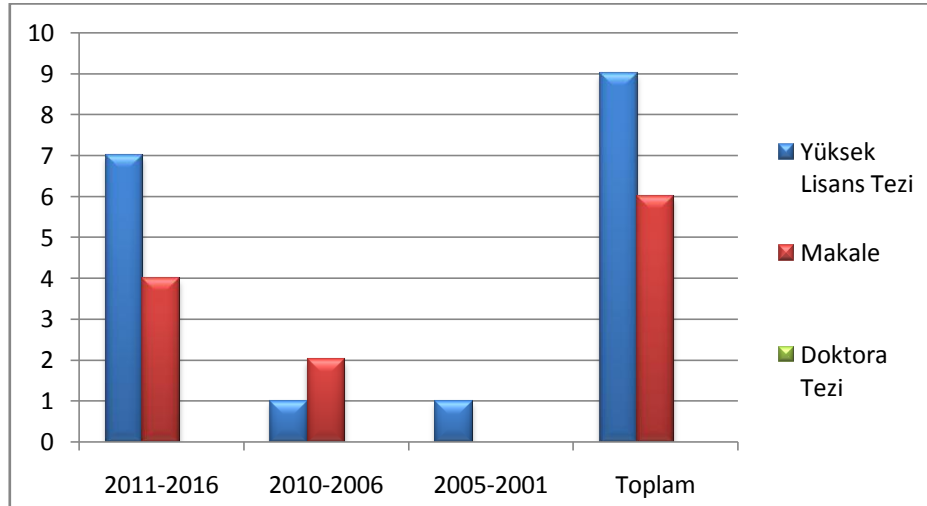
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı Tablo 3.4.1’de ve Şekil 3.4.1’de gösterilmektedir.

Tablo 3.4.1.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Yüksek lisans tezi	7	46.7	1	6.7	1	6.7	9	60.0
Doktora tezi	-	-	-	-	-	-	0	-
Makale	4	26.7	2	13.3	-	-	6	40.0
Toplam	11	73.3	3	20.0	1	6.7	15	100.0

Tablo 3.4.1’de ve Şekil 3.4.1’de görüldüğü üzere, Şanlıurfa ilinde göç kavramına ilişkin 9 yüksek lisans tezi ve 6 makale gerçekleştirilmiştir. Şanlıurfa ilinde göç kavramına yönelik herhangi bir doktora tezine rastlanmamıştır. 2011-2016 yılları arasında 11, 2010-2006 yılları arasında 3 ve 2005-2001 yılları arasında 1 çalışma gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.4.1. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın türüne göre dağılımı

b) Çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?

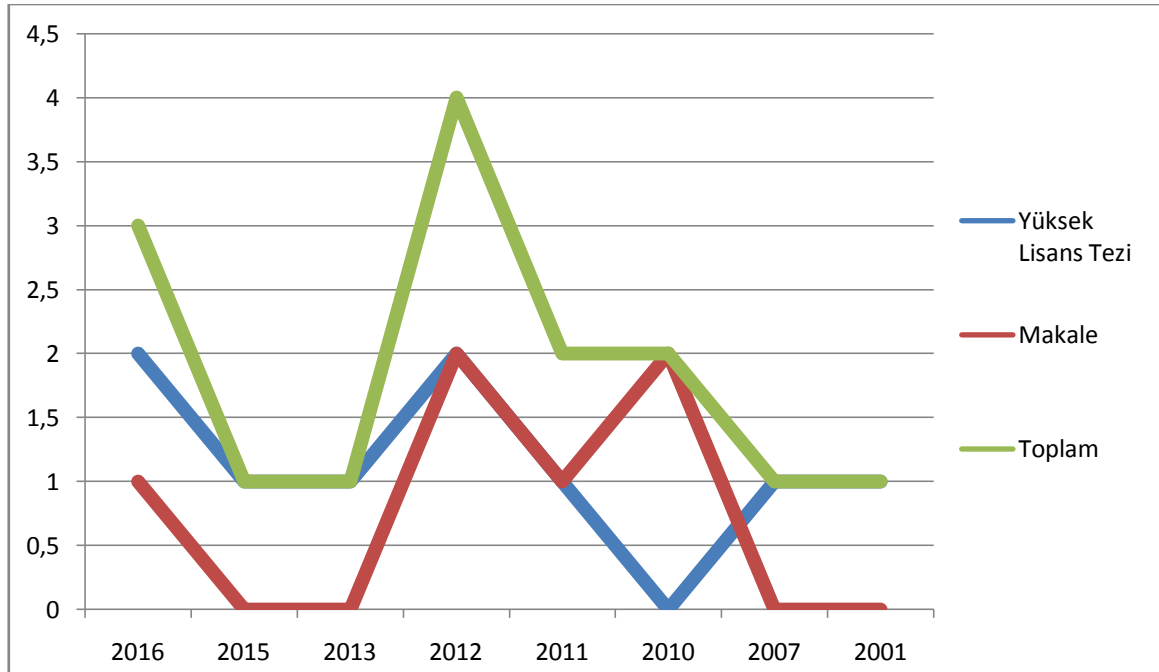
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı Tablo 3.4.2’de ve Şekil 3.4.2’de gösterildiği gibidir.

Tablo 3.4.2.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı

Yayın yılı	Yüksek Lisans Tezi		Makale		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
2016	2	13.3	1	6.7	3	20.0
2015	1	6.7	-	-	1	6.7
2013	1	6.7	-	-	1	6.7
2012	2	13.3	2	13.3	4	26.7
2011	1	6.7	1	6.7	2	13.3
2010	-	-	2	13.3	2	13.3
2007	1	6.7	-	-	1	6.7
2001	1	6.7	-	-	1	6.7
Toplam	9	60.0	6	40.0	15	100.0

Tablo 3.4.2’de ve Şekil 3.4.2’de görüldüğü gibi, 2012 yılında dört, 2016 yılında üç, 2012 yılında iki, 2010 yılında iki çalışma yapılmıştır. Bunun yanında 2015, 2013, 2007 ve 2001 yıllarında birer çalışma yapılmıştır. Şanlıurfa ilinde göç konusunda ilk çalışma 2001 yılında gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.4.2. *Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yıllara göre dağılımı*

c) Çalışmaların yayın yerlerine göre dağılımı nasıldır?

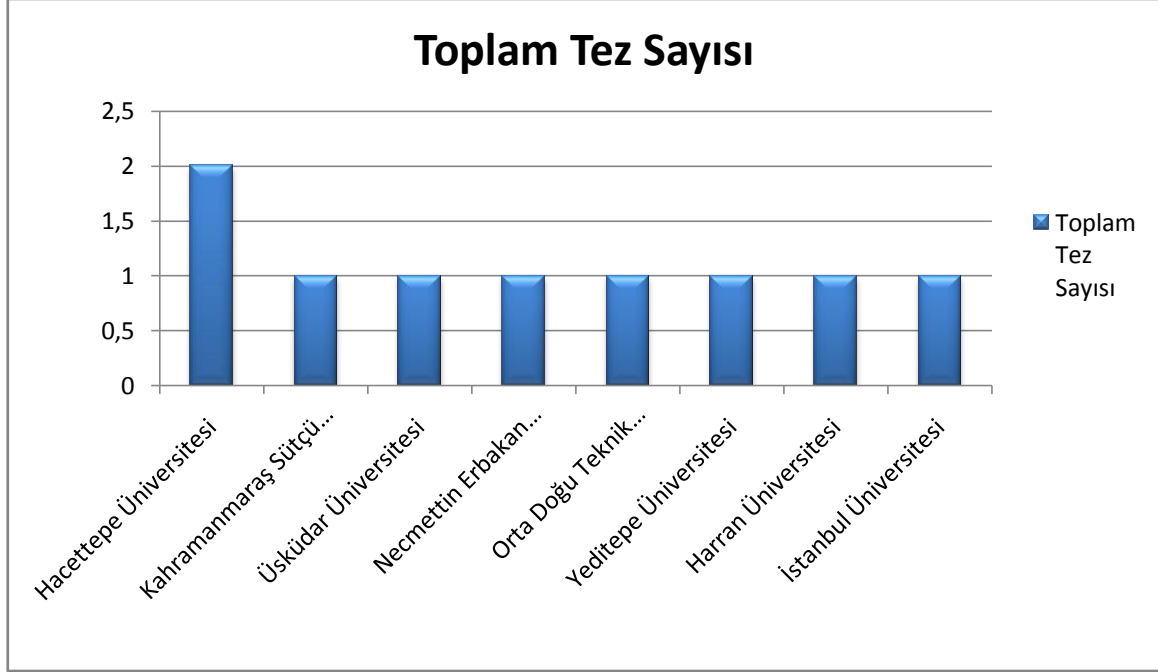
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın yerlerine göre dağılımı Tablo 3.4.3'te, Şekil 3.4.3'te ve Şekil 3.4.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.3.

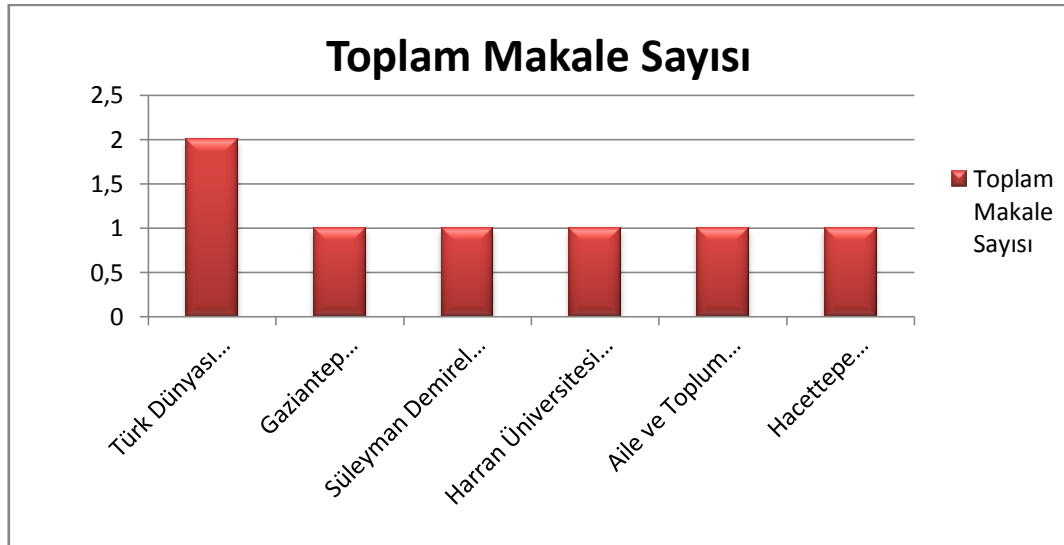
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayımlandığı yerlere göre dağılımı

Yıl aralığı		2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
Yayın yeri		f	%	f	%	f	%	f	%
Yüksek lisans tezi	Hacettepe Üniversitesi	1	6.7	-	-	1	6.7	2	13.3
	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Üsküdar Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Yeditepe Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Harran Üniversitesi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	İstanbul Üniversitesi	-	-	1	6.7	-	-	1	6.7
Ulakbim	Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Gaziantep Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
Makale	Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Harran Üniv. İlahiyat Fakültesi Dergisi	1	6.7	-	-	-	-	1	6.7
	Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Derg.	-	-	1	6.7	-	-	1	6.7
	Hacettepe Üniv. Türkiyat Araştırmaları Dergisi	-	-	1	6.7	-	-	1	6.7
Toplam		11	73.3	3	20.0	1	6.7	15	100.0

Tablo 3.4.3'te, Şekil 3.4.3 ve 3.4.5'te görüldüğü üzere yüksek lisans tezlerinin ikisi Hacettepe üniversitesinde, biri Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi gibi farklı üniversitelerde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında birer çalışma; Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi gibi farklı dergilerde yayınlanmıştır.

Şekil 3.4.3. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan tezlerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

Şekil 3.4.4. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan makalelerin yayımlandığı yerlere göre dağılımı

d) Çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?

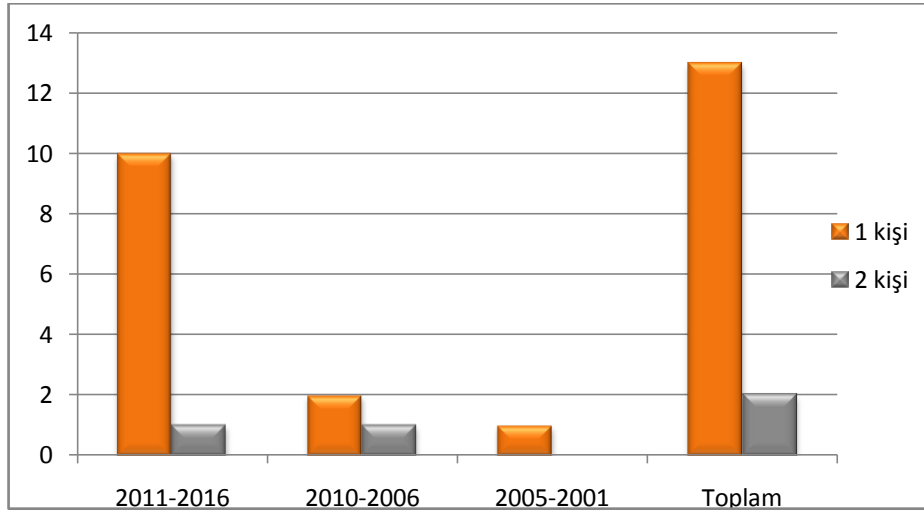
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yayın yerlerine göre dağılımına Tablo 3.4.4'te ve Şekil 3.4.5'te yer verilmiştir.

Tablo 3.4.4.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	Yazar sayısı	f	%	f	%	f	%	f
1 kişi	10	66.7	2	13.3	1	6.7	13	86.7
2 kişi	1	6.7	1	6.7	-	-	2	13.3
Toplam	11	73.3	3	20.0	1	6.7	15	100.0

Tablo 3.4.4'ten ve Şekil 3.4.5'ten anlaşılacağı üzere, incelenen çalışmaların %86.7'si tek yazar ve %13.3'ü iki yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011-2016 yıllarında gerçekleştirilen çalışmaların %66.7'si ve 2010-2006 yılları arasındaki çalışmaların ise %13.3'ü tek yazarlıdır.

Şekil 3.4.5. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı

e) Çalışmaların yazar cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımına Tablo 3.4.5'te ve Şekil 3.4.6'da yer verilmiştir.

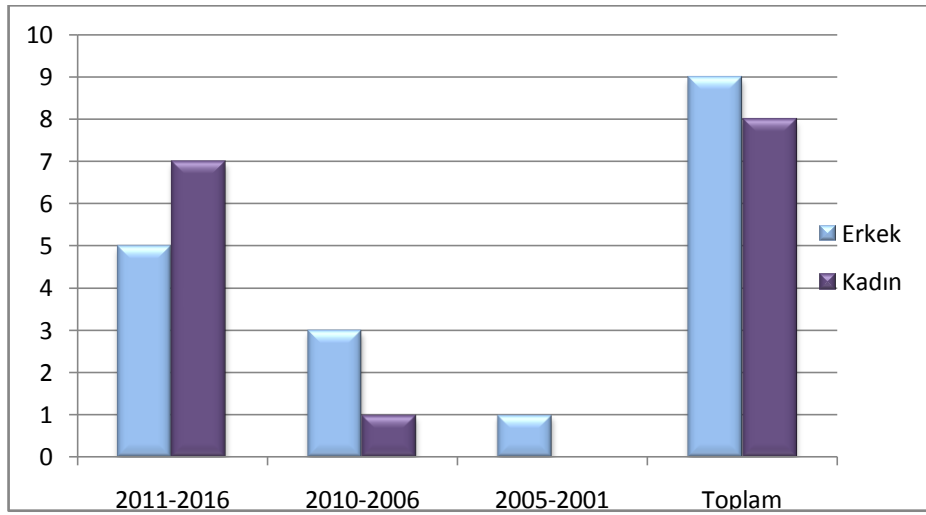
Tablo 3.4.5.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	Cinsiyet	f	%	f	%	f	%	f
Erkek	5	29.4	3	17.7	1	5.9	9	52.9
Kadın	7	41.2	1	5.9	-	-	8	47.1
Toplam	12	70.6	4	23.5	1	5.9	17	100.0

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tabloda ve şekilde görüldüğü üzere çalışmaların %52.9'u erkek ve %47.1'ü kadın yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011-2016 yılları arasında beş çalışma erkek ve yedi çalışma kadın yazarlar tarafından yapılmıştır. 2010-2006 yıllarında ise üç çalışma erkek yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.4.6. *Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazar cinsiyetlerine göre dağılımı*

f) Çalışma yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının kurumlarına göre dağılımı Tablo 3.4.6'da ve Şekil 3.4.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.4.6.

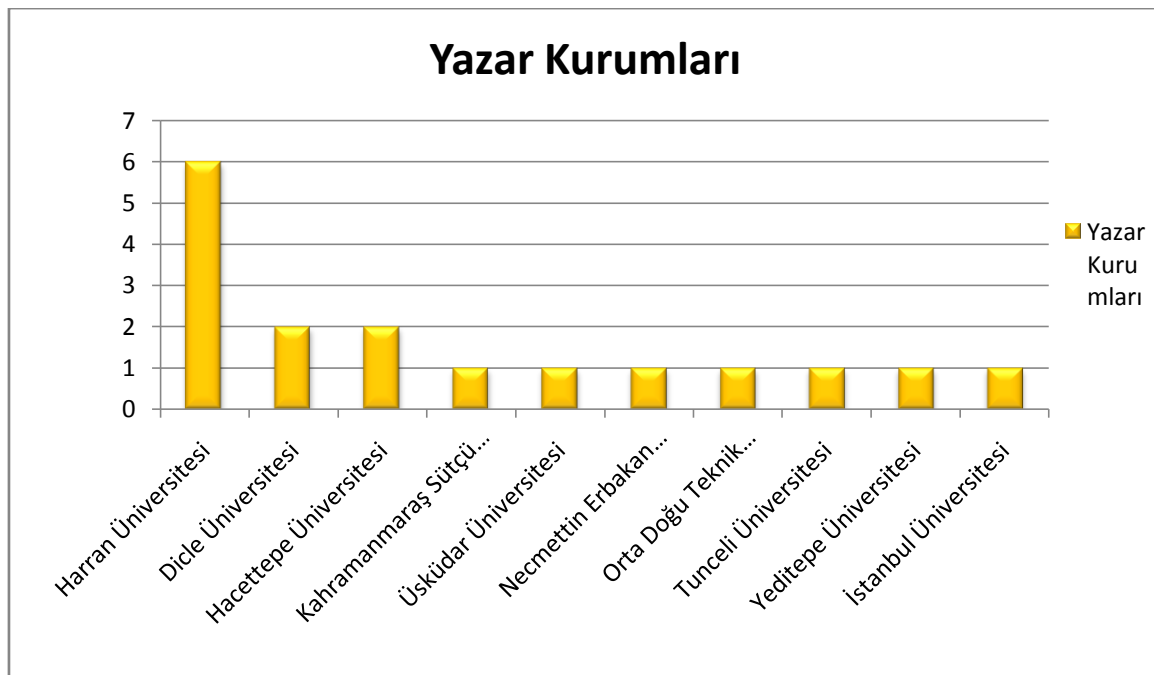
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016	2010-2006	2005-2001	Toplam

Kurum	f	%	f	%	f	%	f	%
Harran Üniversitesi	5	29.4	1	5.9	-	-	6	35.3
Dicle Üniversitesi	-	-	2	11.8	-	-	2	11.8
Hacettepe Üniversitesi	1	5.9	-	-	1	5.9	2	11.8
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Üsküdar Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Tunceli Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
Yeditepe Üniversitesi	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9
İstanbul Üniversitesi	-	-	1	5.9	-	-	1	5.9
Toplam	12	70.6	4	23.5	1	5.9	17	100.0

*Çalışmalarda yazar sayısı farklılaştığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.1.6'da yer aldığı gibi; incelenen çalışma yazarlarının %35.3'ü Harran Üniversitesi, %11.8'i Dicle Üniversitesi ve %11.8'i Hacettepe Üniversitesi personelleri tarafından gerçekleştirilmiştir. 2011-2016 yılları arasında yazarların %29.4'ü Harran üniversitesinde ve %11.8'i Dicle üniversitesinde çalışmaktadır.

Şekil 3.4.7. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yazarlarının yer aldığı kurumlara göre dağılımı

3.4.2. Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen göç kavramını temel alan akademik çalışmaların içerik bilgileri nasıldır?

İçerik özelliklerine ilişkin bulgularda; çalışmanın konusu/teması, amacı, yöntemi, örnekleme/çalışma grubu, veri toplama araçları, sonucu ve önerisi hakkındaki veriler bulunmaktadır.

a) Çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı Tablo 3.4.7’de ve Şekil 3.4.8’de gösterildiği gibidir.

Tablo 3.4.7. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılımı

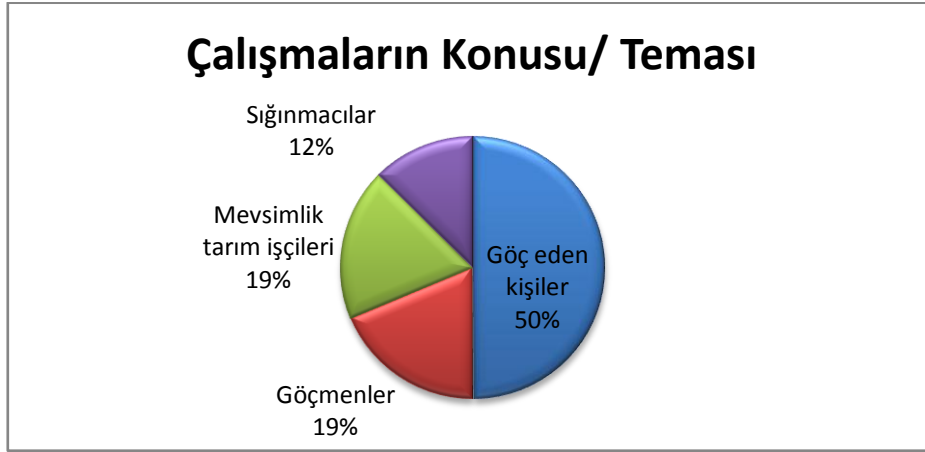
Yıl aralığı		Çalışmanın Konusu /Teması	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam			
Tema	Kategori		f	%	f	%	f	%	f	%		
Göç eden kişiler		Mevsimlerin meydana getirdiği değişiklikler	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9	8	47.1
	Kültürel adaptasyonu etkileyen faktörler	Doğal çevrelerin, ekonomi ve kültür üzerindeki yansımaları	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
		Aşiret üyelerini yerleşik hayata geçmeye zorlayan sebepler ve süreçleri	-	-	-	-	1	5.9	1	5.9		
		Göç ile kültürel aktarım arasındaki ilişki	-	-	1	5.9	-	-	1	5.9		
	Kültürel adaptasyon	Kent ile bütünleşebilme süreçleri	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
		Yer değiştirmenin toplumsal/kültürel süreçleri ve sonuçları	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
	Durumları	Eğitim, sağlık ve istihdam açısından farklılıklar	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
İllerin nüfusu ve göç eğilimleri		-	-	1	5.9	-	-	1	5.9			
Göçmenler	Göçmen ve halk arasındaki ilişki	Göçmenlerin ilçe halkıyla ilişkileri	2	11.8	1	5.9	-	-	3	17.7	3	17.7
Mevsimlik tarım işçileri	Ailelerin durumu	Yaşadıkları sorunları tespit etme ve çözüm önerilerinde bulunma	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9	3	17.7
		Yaşam kalitesi ve ruhsal durumu	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
	Çocukların	Çocukların sosyal beceri yeterlilikleri ve	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		

	durumu	eğitim hakları										
Sığınmacılar	Sığınmacıların uyum süreci	Sığınmacıların kent yaşamına ne derece uyum sağladığı	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9	2	11.8
		Şanlıurfa'lıların sığınmacıları ne derece benimsedikleri	1	5.9	-	-	-	-	1	5.9		
Belirtilmemiş			1	5.9	-	-	-	-	1	5.9	1	5.9
Toplam			13	76.5	3	17.7	1		17	100.0	17	100.0

*Çalışmalarda birden fazla konu/tema yer aldığından dolayı toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışma tam metine ulaşamayan bir çalışmaya aittir.

Tablo 3.1.7'de ve Şekil 3.4.8'de görüldüğü üzere; incelenen çalışmaların %47.1 sıklıkla göç eden kişiler, %17.7 sıklıkla göçmenler, %17.7 sıklıkla mevsimlik tarım işçileri ve %11.8 sıklıkla sığınmacılar ile ilgilidir. Göç eden kişilerle ilgili olan çalışmalarda; kültürel adaptasyon, kültürel adaptasyonu etkileyen faktörler ve durumlar üzerine olduğu anlaşılmıştır. Mevsimlik tarım işçilerine ilişkin, ailelerin durumu v çocukların durumu olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. Analiz edilen çalışmalarda göç edilen kişilerin; kent ile bütünleşme süreci, yer değiştirme toplumsal/kültürel süreç ve sonuçları, illerin nüfusu ve göç eğilimleri gibi konular üzerinedir. Yapılan üç çalışma göçmenlerin ilçe halkıyla ilişkileri üzerinedir.

Şekil 3.4.8. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların konu/temalarına göre dağılım

b) Çalışmaların amaçlarına göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı Tablo 3.4.8'de ve Şekil 3.4.9'da gösterilmektedir.

Tablo 3.4.8.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
------	----------	-----	---	---	---	---

Göç süreci	Kültürel adaptasyon	Şanlıurfa'ya göç eden halkın kent ile bütünleşebilme süreçlerinde etkili olan mekanizmaları incelemek	1	6.7	4	26.7
		Şanlıurfa'dan İstanbul'a göç edenlerde meydana gelen kültürel değişimi araştırmak	1	6.7		
	Göçün etkileri	Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde göçebe olarak yaşamakta iken yerleşik hayata geçmeye çalışan Beritan Aşireti incelenmesi	1	6.7		
İllere göre göç durumu	Göçün etkileri	Şanlıurfa'da doğup İstanbul'a göç etmiş kişilerle halen Şanlıurfa'da yaşayanlar arasında mevsimsel affektif bozukluğu sıklığını araştırmak	1	6.7	3	20.0
		İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Gaziantep, Erzurum ve Şanlıurfa illerine göç etmiş göçmenler ile bu illerde doğmuş dezavantajlı gruplar arasında eğitim, sağlık ve istihdamları araştırmak	1	6.7		
	Genel durum	Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinin kendi aralarındaki göç eğilimini incelemek	1	6.7		
Mevsimlik tarım işçileri	Yaşam koşulları	Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarını ve etkileyen faktörleri ortaya koymak	2	13.3	3	20.0
		Çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterliliklerinin öğretmen görüşlerine göre belirlemek	1	6.7		
Göçmenler	Göçmenler ve halk arasındaki ilişki	Afgan/Özbek göçmenlerinin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve kültürel yeniden inşa süreçleri analiz etmek	2	13.3	3	20.0
		Kırım Savaşı'ndan sonra Kafkasya'dan Şanlıurfa'ya yerleştirilen göçmenlere bölge halkının yaptığı yardımları incelemek	1	6.7		
Sığınmacılar	Sığınmacıların uyum süreci	Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu konularda çözümler geliştirmek	1	6.7	2	13.3
		Suriye göçünün Şanlıurfa'nın sosyo-kültürel, ekonomik ve aile yapısındaki etkilerini araştırmak	1	6.7		
Toplam			15	100.0	15	100.0

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmalar %26.7 sıklıkla göç süreci, %20.0 sıklıkla illere göre göç durumu, %20.0 sıklıkla mevsimlik tarım işçileri, %20.0 sıklıkla göçmeler ve %13.3 sıklıkla sığınmacılar üzerine araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada yer alan bir çalışma Şanlıurfa'ya göç eden halkın kent ile bütünleşebilme süreçlerinde etkili olan mekanizmaları incelemek üzerine iken, diğer bir çalışma Şanlıurfa'dan İstanbul'a göç edenlerde meydana gelen kültürel değişimi araştırmak üzerinedir. Bununla birlikte incelenen bir çalışmada Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinin kendi aralarındaki göç eğilimini incelemek amaçlanmıştır. İncelenen iki çalışmada mevsimlik tarım işçilerinin yaşam

koşulları ve etkileyen faktörleri ortaya koyulması hedeflenmiştir. Ayrıca iki çalışma Afgan/Özbek göçmenlerinin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve kültürel yeniden inşa süreçleri analiz etmek üzerindedir.

Tablo 3.4.9. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına göre dağılımı

c) Çalışmaların yöntemlerine göre (nitel, nicel, karma vb.) dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı Tablo 3.4.9'da ve Şekil 3.4.10'da yer almaktadır.

Tablo 3.4.9.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

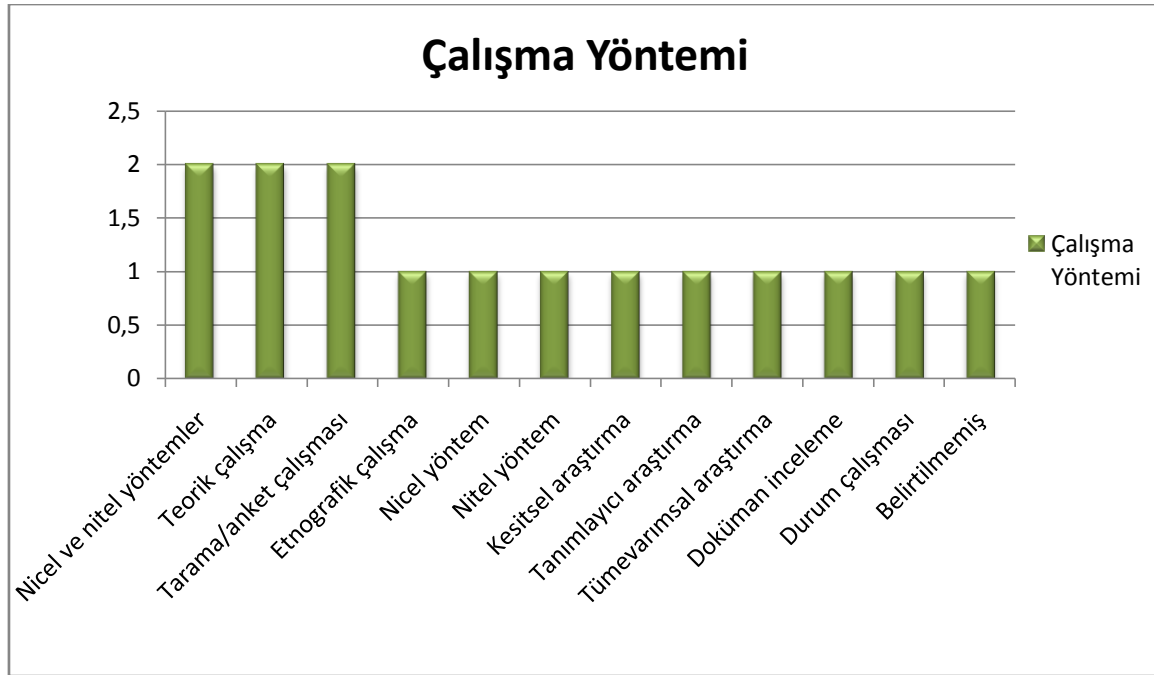
Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Nitel ve nicel yöntem	2	12.5	-	-	-	-	2	12.5
Teorik çalışma	1	6.3	1	6.3	-	-	2	12.5
Tarama/anket çalışması	2	12.5	-	-	-	-	2	12.5
Etnografik çalışma	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Nicel yöntem	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Nitel yöntem	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Kesitsel araştırma	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Tanımlayıcı araştırma	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3

Tümevarımsal anlayış	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Doküman inceleme	-	-	1	6.3	-	-	1	6.3
Durum çalışması	-	-	1	6.3	-	-	1	6.3
Belirtilmemiş	1	6.3	-	-	1	6.3	1	6.3
Toplam	12	75.0	3	18.8	1	6.3	16	100.0

*Bir çalışmada iki yöntem belirtildiği için toplam sayısı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar, tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Tabloda ve şekilde görüldüğü üzere, yapılan çalışmalarda %12.5 sıklıkla nicel ve nitel yöntemler, %12.5 sıklıkla teorik çalışma ve %12.5 sıklıkla tarama/anket çalışması kullanılmıştır. Bununla birlikte %6.3 sıklıkla etnografik çalışma, nicel yöntem, nitel yöntem, kesitsel araştırma gibi araştırma yöntemleri tercih edilmiştir.

Şekil 3.4.10. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların yöntemlerine göre dağılımı

d) Çalışmaların örneklem büyüklüğüne (1-10, 11-30 kişi vb.) ve grubuna (aile, hane, anne, baba, vb.) göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüklerine göre dağılımı Tablo 3.4.10'da ve Şekil 3.4.11'de gösterildiği gibidir.

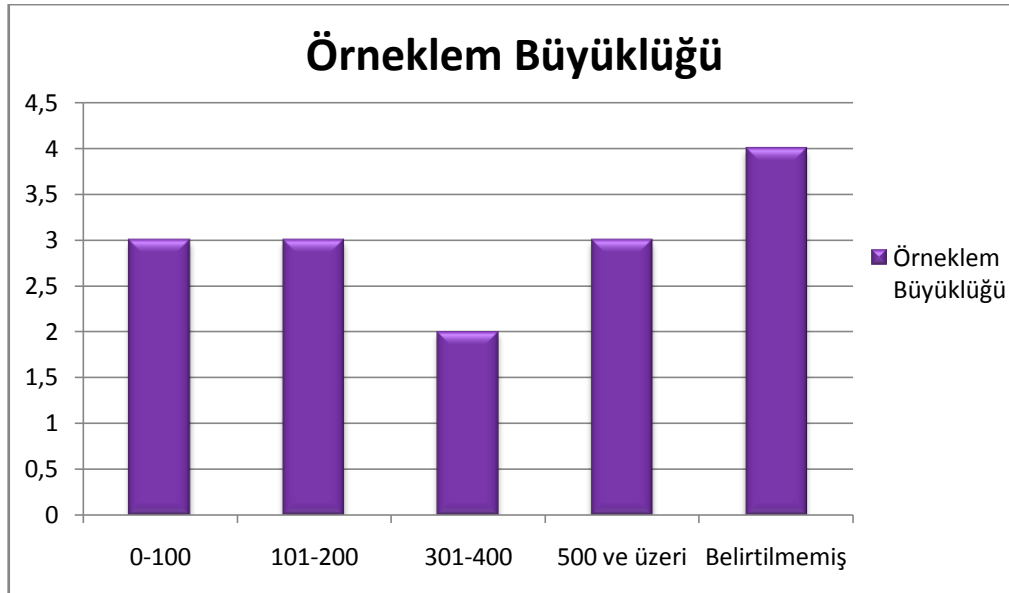
Tablo 3.4.10.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
0-100	3	20.0	-	-	-	-	3	20.0
101-200	1	6.7	2	13.3	-	-	3	20.0
301-400	2	13.3	-	-	-	-	2	13.3
500 ve üzeri	3	20.0	-	-	-	-	3	20.0
Belirtilmemiş	2	13.3	1	6.7	1	6.7	4	26.7
Toplam	11	73.3	3	20.0	1	6.7	15	100.0

* Belirtilmemiş olan çalışmalar; ya çalışmada bilgi verilmeyen, ya teorik çalışmalar ya da tam metine ulaşılamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.4.10'da ve Şekil 3.4.11'de görüldüğü üzere analiz edilen çalışmaların; üçü 0-100 kişi ile, 3'ü 101-200 kişi ile, ikisi 301-400 kişiyle, üçü 500 ve üzeri kişi ile gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında dört çalışmada örneklem büyüklüğüne ulaşamamıştır. 2011-2016 yılları arasında en fazla 0-100 ($f=3$) veya 500 ve üzeri ($f=3$) kişi ile çalışılırken, 2010-2006 yılları arasında en fazla 101-200 ($f=2$) kişi ile gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.4.11. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem gruplarına göre dağılımı ise Tablo 3.4.11'de ve Şekil 3.4.12'de yer verilmiştir.

Tablo 3.4.11.

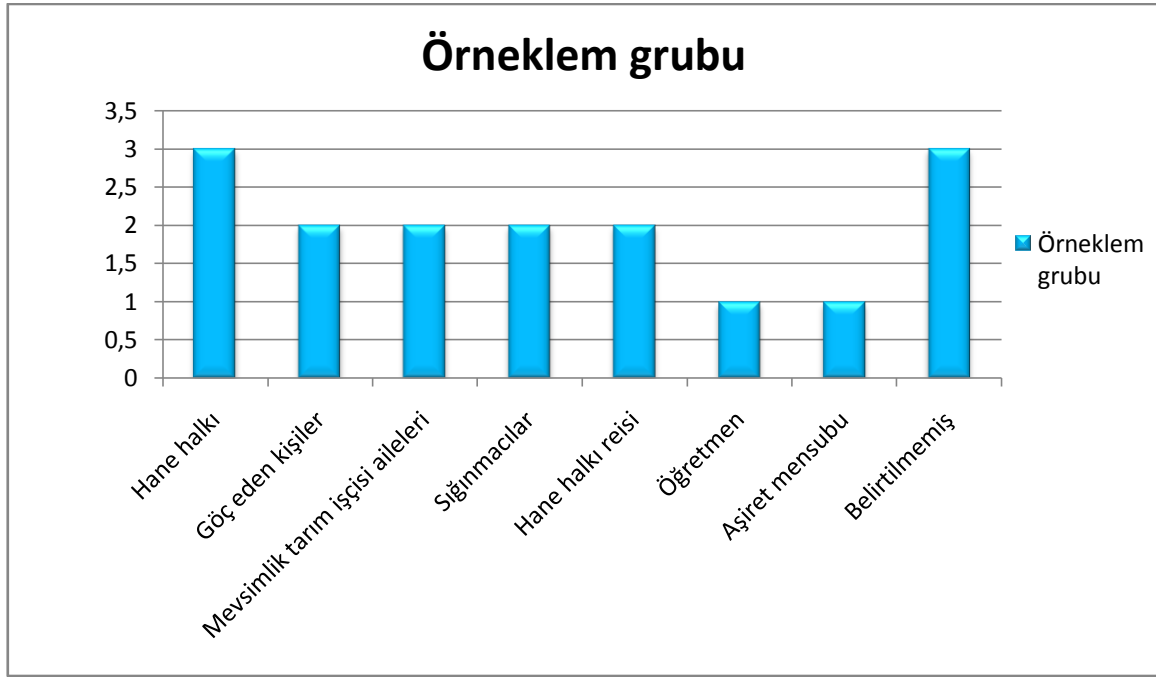
Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Hane halkı	3	18.8	-	-	-	-	3	18.8
Göç eden kişiler	2	12.5	-	-	-	-	2	12.5
Mevsimlik tarım işçisi aileleri	2	12.5	-	-	-	-	2	12.5
Sığınmacılar	2	12.5	-	-	-	-	2	12.5
Hane halkı reisi	1	6.3	1	6.3	-	-	2	12.5
Öğretmen	1	6.3	-	-	-	-	1	6.3
Aşiret mensubu	-	-	1	6.3	-	-	1	6.3
Belirtilmemiş	1	6.3	1	6.3	1	6.3	3	18.8
Toplam	12	75.0	3	18.8	1	6.3	16	100.0

*Bir çalışmada iki farklı grupta çalışıldığından toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar; ya teorik çalışmalar ya da tam metine ulaşamayan çalışmalara aittir.

Tablo 3.4.11’de ve Şekil 3.4.12’de görüldüğü üzere, analiz edilen çalışmalarda %18.8 sıklıkla hane halkıyla, %12.5 sıklıkla göç eden kişilerle, %12.5 sıklıkla mevsimlik tarım işçisi aileleriyle, %12.5 sıklıkla sığınmacılarla ve %12.5 sıklıkla hane halkı reisleriyle gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.4.12. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı

e) Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 3.4.12’de ve Şekil 3.4.13’te yer almaktadır.

Tablo 3.4.12.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Yıl aralığı	2011-2016		2010-2006		2005-2001		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Anket	7	25.9	2	7.4	-	-	9	33.3
Görüşme	6	22.2	1	3.7	-	-	7	25.9
Gözlem	3	11.1	1	3.7	-	-	4	14.8
Odak grup görüşmesi	2	7.4	-	-	-	-	2	7.4
Literatür taraması	1	3.7	-	-	-	-	1	3.7
Ölçek	1	3.7	-	-	-	-	1	3.7
Döküman	-	-	1	3.7	-	-	1	3.7

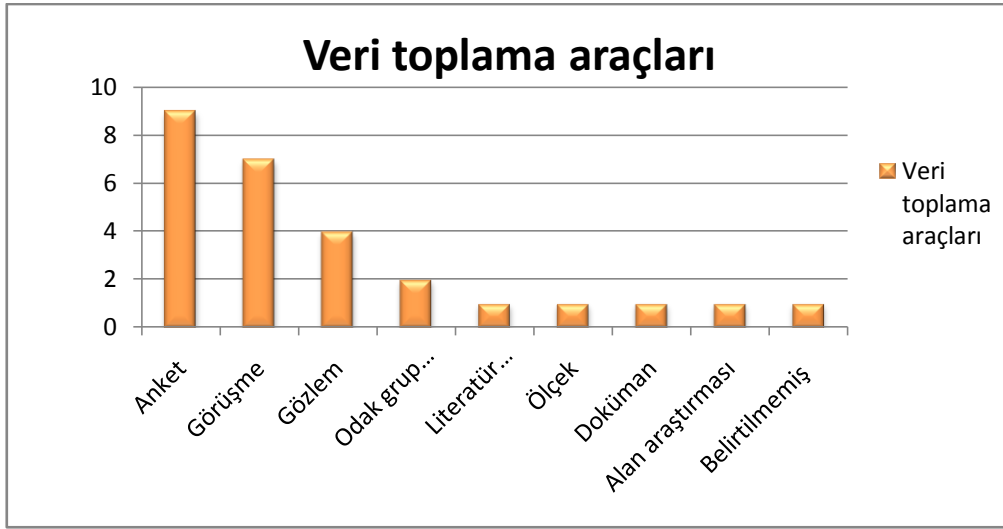

Alan araştırması	-	-	1	3.7	-	-	1	3.7
Belirtilmemiş	-	-	-	-	1	3.7	1	3.7
Toplam	20	74.1	6	22.2	1	3.7	27	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanıldığında toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışma, tam metine ulaşılamayan çalışmaya aittir.

Tablo 3.4.12.'de ve Şekil 3.4.13'te görüldüğü üzere yapılan çalışmalarda %33.3 sıklıkla anket, %25.9 sıklıkla görüşme, %14.8 sıklıkla gözlem, %7.4 sıklıkla odak grup görüşmesi kullanılmıştır. 2011-2016 yılları arasındaki çalışmalarda veri toplama aracı olarak; %25.9 sıklıkla anket, %22.2 sıklıkla görüşme, %11.1 sıklıkla gözlem tercih edilmiştir. 2010-2006 yılları arasında ise %7.4 sıklıkla anket kullanılmıştır.

Şekil 3.4.13. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

f) Çalışmaların sonuçlarına göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımına Tablo 3.4.13'te ve Şekil 3.4.14'te yer verilmiştir.

Tablo 3.4.13.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

Tema	Kategori	Kod	f	%	f	%
Göç ve halk arasındaki ilişki	Göçün halk üzerindeki etkisi	Şanlıurfa'da doğup İstanbul'da yaşayanlara göre Şanlıurfa'da doğup yaşayanların mevsimsel duygu durum bozukluğu sıklığı daha yüksek çıktığı	1	3.2	8	25.8
		Yeni göç eden gruplar, söz konusu illerde doğmuş dezavantajlı gruplarla mukayese edildiğinde sağlık, eğitim ve istihdam alanlarında daha dezavantajlı olmadığı	1	3.2		

		İstanbul'a yerleşenler ile Urfa ve Suruç'ta yaşayanlar arasında medeniyet farkı olduğu	1	3.2		
Göç ve halk arasındaki olumsuz ilişki		Yerli ve mülteci iki grubun kaynaşma-bütünleşme yönünde iki tarafın da istekli davranmadığı	2	6.5		
		Yerlilerden "farklı" ve "yabancı" oldukları inancının mültecileri içine kapatırken sosyal bütünleşmeyi de engelleyici rol oynadığı	2	6.5		
Göç ve halk arasındaki olumlu ilişki		Göçmen problemlerinin çözülmesi aşamasında yerel ahalinin yardım etmeye çalıştığı	1	3.2		
Mevsimlik tarım işçileri (MTİ)	Çocuklar üzerindeki etkileri	MTİ çocukların eğitim hakkına erişimleri engellendiği	2	6.5		
		MTİ çocukların sınıflarında utangaç oldukları ve kendilerini okula ait hissetmedikleri	1	3.2		
		MTİ çocukların sosyal beceri yeterliliklerinin yeteri kadar gelişmediği	1	3.2		
		MTİ'nin barınma, beslenme, ortamın sağlıksız koşulları ve düşük ücret gibi sorunlar yaşadığı	1	3.2	7	22.6
	İşçilerin sorunları	MTİ'nde bedensel, ruhsal ve ulusal çevresel alan puanlarının tarım işçileri ve tarım işçisi olmayanlardan daha düşük olduğu	1	3.2		
		MTİ'inin genel sağlık puanlarının tarım işçileri ve tarım işçisi olmayanlardan daha yüksek olduğu	1	3.2		
Göçün etkisi	Göç mahalle/ mekanlar üzerindeki etkisi	Göç alan mahallelerin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından farklı gelişimler gösterdiği	1	3.2		
		Göç alan mahallelerin bazı değişkenler açısından kırsal karakteri korudukları, bazı değişkenlerde kentsel özellikler gösterdiği	1	3.2		
		Türkmen asıllı Halfetililerin yeni mekânlarına uyum sağladığı	1	3.2	6	19.4
	Göçün kişiler üzerindeki etkileri	Kırsal yaşamdan kentsel yaşama geçiş sürecinin devam ettiği	1	3.2		
		Göç ve yeniden yerleşmenin neden olduğu kültür sorunlarının üstesinden geldiği	1	3.2		
		İstanbul'a yerleşenlerde kültürel olarak olumlu değişimler yaşandığı	1	3.2		
Sığınmacı/ mülteciler	Kabullenme süreci	Suriyeli misafirliğin uzamasıyla birlikte sorunların da arttığı	1	3.2		
		Urfalıların % 74,2'si Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmesini doğru bulduğu	1	3.2	4	12.9
	Süreçte yaşanan sorunlar	Suriyelilerin Urfa'da yaşadıkları sorunlar arasında dil bilmeme, işsizlik, sosyal ve kültürel farklılıklar ve emek sömürüsü yer aldığı	1	3.2		
		Mültecilerin dışarıyla ilişki kurmada çekingen davrandığı	1	3.2		
Göç sebepleri	Göç sebepleri	Göçmenlerin Şanlıurfa'ya iskânın temelinde tarım arazilerinin ve iklimin yer aldığı	1	3.2		
		Şeddadi aşireti mensupları ve diğer Urfalıların göç gerekçelerinin başında eğitim ve sağlığın geldiği	1	3.2	3	9.7
		Aşiret mensuplarını yerleşik hayata sevk eden sebeplerin, iş bulma, güvenlik kaygısı ve daha rahat bir yaşam beklentisi olduğu	1	3.2		
Göç	Göç durumu	Bölge dışındaki illerde sırasıyla en çok Mardin, Diyarbakır ve Şanlıurfa	1	3.2	2	6.5

durumu	nüfusuna kayıtlı olanlar yaşadığı				
	Güneydoğu Anadolu Projesi'ne rağmen bölge dışına göç eğiliminin devam ettiği	1	3.2		
Belirtilmemiş		1	3.2	1	3.2
Toplam		31	100.0	31	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla sonuç yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

Tablo 3.4.13'te ve Şekil 3.4.14'te görüldüğü üzere; analiz edilen çalışmaların sonuçları göç ve halk arasındaki ilişki (%25.8), mevsimlik tarım işçileri (%22.6), göçün etkisi (%19.4), sığınmacı/ mülteciler (%12.9), göç sebepleri (%9.7) ve göç durumu (%6.5) üzerinedir. Yapılan çalışmalarda %6.5 sıklıkla yerli ve mülteci iki grubun kaynaşma-bütünleşme yönünde iki tarafın da istekli davranmadığı, %6.5 sıklıkla yerlilerden “farklı” ve “yabancı” oldukları inancının mültecileri içine kapatırken sosyal bütünleşmeyi de engelleyici rol oynadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna karşın %3.5 sıklıkla göçmen problemlerinin çözülmesi aşamasında yerel ahalinin yardım etmeye çalıştığı sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur. Mevsimlik tarım işçilerine yönelik yapılan çalışmalarda %6.5 sıklıkla çocukların eğitim hakkına erişimleri engellendiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte %3.2 sıklıkla göç alan mahallelerin bazı değişkenler açısından kırsal karakteri korudukları, bazı değişkenlerde kentsel özellikler gösterdiği, %3.2 sıklıkla Suriyeli misafirliğin uzamasıyla birlikte sorunların da arttığı ve %3.2 sıklıkla göçmenlerin Şanlıurfa'ya iskânın temelinde tarım arazilerinin ve iklimin yer aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şekil 3.4.14. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı

g) Çalışmaların önerilerine göre dağılımları nasıldır?

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı Tablo 3.4.14'te ve Şekil 3.4.15'te gösterildiği gibidir.

Tablo 3.1.14.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

Kategori	Kod	f	%	f	%
Bilgilendirme amaçlı	Suriyeliler konusunda karşılıklı iletişim kanalları açılmalı	1	5.9		
	MTİ çocukları konusunda okul müdürleri ve öğretmenler, eğitime erişim ve devam konusunda bilgilendirmeli	1	5.9	3	17.7
	Eğitim alanında yapılacak çalışmalar ile olumsuz görünen davranışlar konusunda vatandaşın bilinçlendirilmesi	1	5.9		
Düzenlemelere ilişkin	MTİ'nin yaşam kalitelerini artırmak için temel sağlık hizmetleri, barınma ve çalışma koşullarını iyileştirmek için yasal düzenlemelerin uygulanması sağlanmalı	1	5.9	2	11.8
	Bölgede işsizliğin sona erdirilmesi	1	5.9		
Yeni çalışmalara yönelik	Benzer bir araştırma modeli ile veriler başka kaynaklardan da (veliler, çocuklar, okul yöneticileri vb.) toplanmalı	1	5.9	2	11.8
	Bölgede yeni araştırmalar yapılmalı	1	5.9		
Belirtilmemiş		10	58.8	10	58.8
Toplam		17	100.0	17	100.0

*Bazı çalışmalarda birden fazla öneri yer aldığı için toplam sayı değişmiştir.

** Belirtilmemiş olan çalışmalar, ya tam metine ulaşamayan ya öneri bulunmayan çalışmalara aittir.

Tabloda ve şekilde görüldüğü üzere incelenen araştırmalarda %58.8 sıklıkla öneri belirtilmemiştir. Önerilere yer verilen çalışmalarda; Suriyeliler konusunda karşılıklı iletişim kanalları açılmalı, MTİ çocukları konusunda okul müdürleri ve öğretmenler, eğitime erişim ve devam konusunda bilgilendirmeli, benzer bir araştırma modeli ile veriler başka kaynaklardan da (veliler, çocuklar, okul yöneticileri vb.) toplanmalı, bölgede yeni araştırmalar yapılmalı gibi önerilerde bulunulmuştur.

Şekil 3.4.15. Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların önerilerine göre dağılımı

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde Şanlıurfa ilinde gerçekleşen göç, şiddet, aile ve çocuk kavramını ele alan araştırmalara ilişkin tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Aile Kavramına İlişkin Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde; çalışmaların 2011 yılından itibaren önemli derecede yoğunlaştığı, son beş yıllık dönemde ise araştırmaların daha da çok artma eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. Türk toplum yapısında meydana gelen hızlı değişimler, bu değişime paralel olarak aile ve akrabalık ilişkilerindeki çözümler, boşanmaların artması, sanayileşme, göç, kentleşme, gibi sosyolojik olgular aile kavramının bilimsel araştırmalar ile ele alınmasına zemin hazırlamıştır (Aktaş, 2015). Bu sayede, aile kavramını konu alan çalışma ve tartışmaların niceliksel olarak artışı, hem ailedeki hem de toplumdaki değişim ve dönüşümleri anlamaya, analiz etmeye ve açıklamaya önemli katkı sağlamaktadır (Bayer, 2013).

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların çoğunlukla yüksek lisans tezlerinden oluştuğu ve bu tezlerin büyük bir kısmının Şanlıurfa ilinde bulunan Harran Üniversitesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Benzer olarak çalışma grubunda yer alan araştırmaların büyük bir kısmının Harran ve Dicle Üniversitelerinde görev yapan bilim insanları tarafından gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu durum araştırmacıların katılımcılara kolay ulaşılabilirliğini sağladığı için olağan görülmektedir. Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel'e (2012) göre; zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklem kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilebilmektedir. Ancak yapılan araştırmanın çalışma grubunda yer alan doktora tezlerinin Harran Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmediği görülmektedir. Bu durumun sebebinin Harran Üniversitesi yüksek lisans programlarının doktora programlarından daha yaygın olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Görüldüğü üzere Harran Üniversitesinin fen, sosyal ve sağlık bilimleri enstitüsü bünyesinde 54 yüksek lisans, 26 doktora programı bulunmaktadır (www.harran.edu.tr). Araştırma kapsamında incelenen doktora tezlerinin hemen hepsinin Türkiye'nin gelişmiş olarak nitelendirilebilecek üniversitelerinde (Gazi, Ankara, ODTÜ, Selçuk ve Erciyes) gerçekleştirildiği görülmektedir.

Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan makalelerin büyük bir kısmının TR dizin tarafından indekslendiği belirlenmiştir. Ulakbim tarafından oluşturulan TR Dizin; Sağlık Bilimleri (Tıp), Mühendislik ve Temel Bilimler, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Yaşam Bilimleri

ve Hukuk olmak üzere beş ayrı temel konu alanında dergileri bünyesinde barındırmaktadır. Araştırma kapsamında temel alınan konunun aile olması ve ailenin tarihsel, kurumsal, hukuki ve sosyolojik boyutlarıyla farklı dinamikleri içinde barındırdığı (Aktaş, 2015) göz önünde bulundurulduğunda farklı disiplin alanlarında çalışmaların yapılmış olması olağan görünmektedir. Eğitim konu alanında yer alan çalışmaların (Şimşek & Katıtaş, 2014; Şimşek & Şahin, 2012) eğitim alanına katkıda bulunma amacındaki dergilerde; sağlık konu alanındaki çalışmaların (Atli, vd., 2014; Karaca Çiftçi & Beklen, 2014; Özcanarlan, Karataş, & Aydın, 2014) genel tıbbi konularda yayın yapan dergilerde; toplumsal konuları temel alan çalışmaların (Altuntek, 2008; Benek & Ökten, 2011; Demirli Yıldız, 2015; Karasu, 2012) sosyal bilimler alanında yayın yapan dergilerde yayımlandığı belirlenmiştir. Bu bağlamda incelenen çalışmaların konu alanlarına göre yayımlandıkları dergilere uygun oldukları görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde; üzerinde çalışılan makalenin içeriğine uygun olan dergiye gönderilmesi kabul edilme olasılığını arttıracak önemli bir değişken olarak görülmekte ve bu sayede üst düzey bilimsel niteliği kanıtlanmış dergilerde yayım yapma olasılığı artmış olacaktır (Poyrazlı & Şahin, 2009). Bununla birlikte araştırma kapsamında incelenen makalelerden sadece bir tanesinin SSCI kapsamında tarandığı belirlenmiştir. Tüm sosyal bilimler alanında olduğu gibi tıp alanında da uluslararası dergilerde yayın kabul ettirilebilmenin zor olduğu bilinmektedir (Karaoğlu & Karaibrahimoğlu, 2016). Yaşanan bu zorluğun bilimsel bir üslupla yazma becerisini de içerisine alan dil yetersizliklerinden, araştırma konularının önemsiz, yerel, yüzeysel ya da güncelliğini yitirmiş konulardan seçilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Olkun, 2006). Burada araştırmanın amacı kapsamında incelemeye alınan çalışmaların yerel nitelik taşımasının uluslararası yayın yapmanın önünde engel teşkil edebileceği düşünülmektedir.

İncelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun tek yazarlı (%76.32) olarak gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Üç (%2.63) ve üçten fazla yazarlı makalelerin ise sıklıkla tercih edilmemekle birlikte son beş yıllık dönemde çok yazarlı çalışmaların da yapılmaya başlandığı görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde farklı disiplinlerde benzer araştırma sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir. Bu kapsamda, eğitim bilimleri (Arık & Türkmen, 2009; Saban vd., 2010), eğitim programları ve öğretim (Ozan & Köse, 2014), eğitim teknolojileri (Alper & Gülbahar, 2009), fen eğitimi (Bacanak, Değirmenci, Karamustafaoğlu, & Karamustafaoğlu, 2011), türkçe eğitimi (Varışoğlu, Şahin, & Göktaş, 2013), okuma becerisi (Akaydın & Çeçen, 2015) alanlarında yapılan makalelerin sıklıkla tek yazarlı ve iki yazarlı gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu durumun araştırma sürecinde yazarların görev dağılımının

yeterince açık olmaması ve dolayısıyla araştırmanın güvenilirliğinin tehlikeye düşmesinden (Bacanak, Değirmenci, Karamustafaoğlu, & Karamustafaoğlu, 2011) ve Türkiye'deki akademik yükselme ve atanma kriterlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Akaydın & Çeçen, 2015; Ozan & Köse, 2014; Varışoğlu, Şahin, & Göktaş, 2013). Yaşanan bu durum ayrıca ülkemizde akademik ortamda işbirliği ve ekip çalışmalarının yeterince gelişmediğini göstermektedir (Alper & Gülbahar, 2009). Ancak uluslararası alan yazın incelendiğinde son yıllarda çok yazarlı araştırmaların tercih edildiği görülmektedir (Baerlocher, Gautam, Newton, & Tomlinson, 2009).

Yapılan analiz sonucunda 2011-2016 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda erkek yazar sayısında gözle görülür bir artış yaşandığı belirlenmiştir. Kadın araştırmacı sayısında da artış gözlemlenmesine rağmen oran olarak 2010-2006'nın gerisinde kalmıştır. Bu durum artan erkek araştırmacı sayısından kaynaklandığı düşünülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde benzer araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Kanlı vd. (2014) fizik eğitimi araştırmalarını incelediği çalışmasındaki yazarların çoğunluğunu erkek (%66) olarak belirlemiştir. Yıllara göre erkek yazarların sayısı çoğunlukta, kadın yazarların oranlarında bir artış görüldüğü belirlenmiştir. Fazlıoğulları & Kurul (2012) eğitim bilimleri alanında yapılan doktora tezlerini incelediği araştırmasında doktora tezleri danışman (%67.5) ve araştırmacılarının (%57.7) çoğunlukla erkeklerden oluştuğunu tespit etmiştir. Apaydın & Erol (2017) çalışmasında yüksek lisans seviyesinde tez yazan erkeklerin kadınlardan fazla olduğunu görürken, doktora seviyesinde tez yazan kadınların erkeklerden daha fazla olduğunu, yüksek lisans ve doktora seviyesinde tez danışmanlığı yapan erkek araştırmacıların kadınlardan fazla olduğunu belirlemiştir. İlgili araştırma bulguları genel olarak incelendiğinde kadın araştırmacı sayısının artmakta olduğu sonucunu desteklemektedir.

Çalışma kapsamında incelenen makale ve tez konuları toplumsal yapı, eğitim ve sağlık olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. İncelenen çalışmalardaki toplumsal yapıya yönelik çalışmaların mevsimlik tarım işçiliğinin etkileri (Benek & Ökten, 2011; Demirli Yıldız, 2015; Teker, 2015; Uzundere, 2015; Zengin, 2016) ve aile içi şiddet (Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin & Selek, 2014; Kandemir, 2007; Okcu, 2016; Selçuk, 2013) oluşturmaktadır. Eğitim konusunda yapılan çalışmaların akademik başarı (Adıgüzel, 2016; Demirel, 2016), okulu bırakma (Katıtaş, 2012; Şimşek & Şahin, 2012) ve okula yabancılaşma kavramlarına (Katıtaş, 2012; Şimşek & Katıtaş, 2014) odaklandığı belirlenmiştir. Sağlık kavramına yönelik çalışmaların sağlık uygulamaları (Dinç Kahraman, 2011; Karaca Çiftçi & Beklen, 2014) ve aile planlamasına (Ayhan, 2016; Hamidanoğlu, 2011) dönük olduğu tespit edilmiştir. 2010-

2006 yılları arasındaki çalışmaların büyük bir kısmının toplumsal yapıya yönelik olduğu (Altuntek (2008; Çelik, 2006), eğitim konusuna az da olsa önem atfedildiği (Şenol & Yıldız, 2010) ancak sağlık konularına odaklanan herhangi bir çalışmaya yer verilmediği belirlenmiştir. Çalışma konularını yıllara göre dağılımı incelendiğinde; her iki dönemde de toplumsal yapıya ilişkin konular ağırlıkta olmakla birlikte 2006-2010 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda sağlık konulu çalışmalara yer verilmemiştir. Bu durumun 2006-2010 yılları arasında sadece dört tane çalışma yapılmış olmasından kaynaklanabileceği gibi toplumsal yapıya ve eğitime ilişkin sorunlara sağlığa nazaran daha fazla önem atfedildiğinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Şanlıurfa ilinde yapılan ve aile kavramını temel alan çalışmalar; eğitim durumlarının incelenmesi, sağlık durumlarının incelenmesi, toplumsal yapının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarda sıklıkla mevsimlik tarım işçisi aile çocuklarının sağlık durumlarının (Demirli Yıldız, 2015; Teker, 2015; Zengin, 2016) ve mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişim durumlarının incelenmesi (Benek & Ökten, 2011; Teker, 2015; Uzundere, 2015) amaçlanmaktadır. Bu durumun temel geçim kaynağı tarım olan Şanlıurfa'da (Adıgüzel, 2013) mevsimlik tarım işçilerinin en yoğun olmasından ve hatta bu sektörü ayakta tutan en önemli il olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (TÜİK, 2013). Mevsimlik tarım işçiliği aileler için önemli bir gelir kapısı olmasına rağmen çocukların göç edilen mekânlardaki sağlıksız koşullarda yaşamaları, yetersiz beslenmeleri ve eğitim ortamından uzak kalmaları gelişimlerini olumsuz etkilemektedir (Kantar Davran, Sevinç, & Seçer, 2014). Bu kapsamda mevsimlik tarım işçisi aile çocuklarının sorunlarının betimlenmesi yerine sorunların çözümüne yönelik çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

İncelenen çalışmalarda ortaokul öğrencilerin okula yabancılaşma, okulu bırakma eğilimleri ve bu eğilimlerin nedenlerini belirlemek amaçlarına odaklanıldığı belirlenmiştir (Katıtaş, 2012; Şimşek & Katıtaş, 2014; Şimşek & Şahin, 2012). Benzer olarak kız çocukların zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmeme nedenlerine yönelik çalışmaya da yer verildiği görülmektedir (Bora, 2012). Bu durumun Şanlıurfa'da zorunlu eğitim sonrası okullaşma oranının Türkiye ortalamasından çok düşük olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Şanlıurfa ilinde ortaöğretimde okullaşma oranı %53.06 ile okullaşma oranı Türkiye ortalamasının oldukça altındadır (TÜİK, 2013). Sağlık durumlarının incelenmesine yönelik çalışmalar incelendiğinde aile planlaması amacıyla çalışmalarının yapılmış olması kentteki yüksek doğum oranından kaynaklandığı düşünülmektedir. Buna göre; 2013 doğum istatistiklerinde Türkiye'de toplam doğurganlık hızı 2,07 (çocuk) iken Şanlıurfa 4,31'lik

toplam doğurganlık hızı ile ilk sırada yer almaktadır (TÜİK, 2013). Doğurganlık hızının bu denli yüksek oluşunun toplumda meydana getireceği sorunlar göz önünde bulundurulduğunda çalışmaların önemi ortaya çıkmakta ve çözülmesi gereken bir sorun olarak kendisini göstermektedir.

Toplumsal yapıyı incelemek amacıyla gerçekleştirilen çalışmaların aile içi şiddet, aşiret yapılanması, göç sürecinin etkileri, toplumsal cinsiyet rolleri, işsizlik deneyimi ve suç işleme başlıklarında gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Aile içi şiddete yönelik çalışmalar şiddetin yaygınlığı, farklı değişkenler ile ilişkisi (Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin & Selek, 2014), şiddetin evliliklere etkisi (Topuz, 2013) gibi var olan durumu ortaya koymayı amaçladığı görülmektedir. Aileyi ve dolayısıyla toplumsal yapıyı tehdit eden aile içi şiddet olgusu aile bireylerinin özellikle kadın ve çocukların fiziksel, ahlaki ve psikolojik yapısını olumsuz olarak etkilemektedir (Könzeoğlu, 2006). Bu doğrultuda aile içi şiddetin azaltılmasına yönelik erkekleri de içerisine alan müdahale çalışmalarına yer verilmesi oldukça önem kazanmaktadır. Bu sayede hem aile içi şiddete yönelik farkındalık kazandırılacak hem de bireylerde hayatları boyunca silinmesi zor izler kalması önlenmiş olacaktır. Dolayısıyla daha sağlıklı nesillerin yetişmesine imkan tanınacaktır.

Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan çalışmalarda çoğunlukla kesitsel (Ayhan, 2016; Göv, 2016; Hamidanoğlu, 2011; Karaca, Çiftçi, Beklen, & 2014; Okcu, 2016; Özcanarlan, Karataş, & Aydın, 2014), tarama (Demirli Yıldız, 2015; Belur, 2014; Öztürk, 2012; Mutlu, 2012) ve karma yöntemlerin (Kaya, 2013; Katıtaş, 2012; Benek & Ökten, 2011; Çelik, 2006) kullanıldığı belirlenmiştir. Bunları sırasıyla betimsel (Demirel, 2016; Teker, 2015; Doktaş Yeşiltaş, 2015), durum çalışması (Adıgüzel, 2016; Bora, 2012), doküman analizi (Atlı vd., 2014; Selçuk, 2013), tanımlayıcı (Kandemir, 2007; Özcanarlan, Karataş, & Aydın, 2014; Zengin, 2016) ve alan araştırması (Topuz, 2013; Nar, 2012; Şenol & Yıldız, 2010) yöntemleri takip etmektedir. Ulaşılan bu sonuç; araştırmaların sıklıkla betimsel taramaya dayalı olarak gerçekleştirildiği (Selçuk, Palancı, Kandemir, & DüNDAR, 2014; Ulutaş & Ubuz, 2008; Çiltaş, Güler, & Sözbilir, 2012) sonucuyla uyumla birlikte nitel ve karma desenlerin çok az tercih edildiği sonucu (Çiltaş, Güler, & Sözbilir, 2012; Ulutaş & Ubuz, 2008) ile uyumsuzdur. Bu durum çalışma alanının bir getirisi olarak görülmektedir. Buna göre; aile kavramının çok boyutlu olması ve tek yönlü bakış açısının sorunları açıklamada yetersiz kalacağı, çoklu bakış açısıyla yapılacak değerlendirmelerin daha nitelikli çalışmaların ortaya çıkarılmasını sağlayacağı gerekçesiyle çalışmalarda nitel ve karma yöntemlerin tercih edildiği düşünülmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan çalışmaların çoğunlukla 301-500 kişi, 201-300 ve 31-100 kişilik örneklem gruplarıyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yıllara göre değişim incelendiğinde son yıllarda daha büyük örneklem sayıları ile çalışılmaktadır. Çalışılan örneklemin anne/baba, öğrenci, aile ve evli kadın üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. İncelenen araştırmaların aile kavramını temel alma kriterine göre seçildiği göz önünde bulundurulduğunda bu durumun olağan olduğu düşünülmektedir. Burada göze çarpan örneklem grubu evli kadınlar olarak görülmektedir. Araştırmaların sorunları tespit etmek ve çözmek amacıyla gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda Şanlıurfa ilinde kadınlar ile çalışılması bu bölgede kadınların sorun yaşadığı fikrinin önem kazanmasına neden olmaktadır. Buna göre örneklem grubunu kadın olarak belirten çalışmaların amaçları incelendiğinde aile planlaması (Ayhan, 2016; Hamidanoğlu, 2011), aile içi şiddet (Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin, & Selek, 2014; Topuz, 2013), ailede karar verme uygulamaları (Mutlu, 2012) bunu destekler niteliktedir. Şanlıurfa ilinde ataerkil toplum yapısının hüküm sürdüğü göz önünde bulundurulduğunda erkeklerin araştırmalara daha fazla dahil edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmalarda çoğunlukla anket, görüşme, kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığıyla veri toplanmıştır. Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının beşer yıllık dönemlere göre dağılımı incelendiğinde geçmiş yıllarda anket ve görüşmelerin yoğun olarak kullanıldığı yakın dönemde yapılan çalışmalarda ise anket ve görüşmeye ek olarak ölçekler ve katılımcıların demografik verilerini elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanıldığı tespit edilmiştir. Kaya Uyanık, Güler, Taşdelen Teker, & Demir'e (2017) göre özellikle son yıllarda ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında bir artış gözlenmektedir. Bu doğrultuda; ulaşılan sonucun son yıllarda ölçeklerin sayıca artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları sıklıkla eğitim durumlarına yönelik, aile içi şiddete yönelik, toplumsal yapıya yönelik ve sağlık durumlarına yönelik olarak belirlenmiştir. Çalışmaların sonuçları mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarında beslenme yetersizliği ve sağlık problemleri bulunduğunu (Demirli Yıldız, 2015; Teker, 2015; Zengin, 2016), bu ailelerin zorunlu eğitim çağındaki çocuklarının eğitimden uzak kaldığını (Benek & Ökten, 2011; Teker, 2015; Uzundere, 2015) vurgulamaktadır. Araştırma sonuçları çocukların okullaşması üzerindeki en büyük engelin olumsuz aile koşulları olduğunu göstermektedir (Bora, 2012; Uzundere, 2015; Benek & Ökten, 2011; Teker, 2015; Şimşek & Katıtaş, 2014; Katıtaş, 2012). İncelenen çalışmalarda düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin okula yabancılaşma ve okulu bırakma düzeylerinin daha fazla olduğu (Katıtaş, 2012; Şimşek & Katıtaş, 2014) ve

ailesiyle ilişkisi zayıf olan, eğitimiyle ilgilenilmeyen öğrencilerin daha fazla okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimi gösterdiği (Katıtaş, 2012; Şimşek & Şahin, 2012) sonuçlarına ulaşılmıştır. Maddi imkansızlıklar yaşayan ailelerin erkek çocuklarını okutmayı tercih ettikleri, kızların zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmemesinde yine aynı şekilde ekonomik düzeyin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailenin bu tutumunda ekonomik durum temel oluşturmasıyla birlikte okullarda uygulanan karma eğitim, kılık kıyafet uygulaması ve kız çocuklarına biçilmiş toplumsal rolleri içerisinde barındıran geleneksel toplumsal yapının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Bora, 2012). Bu kapsamda Şanlıurfa ilinde ailelerinin ekonomik düzeylerinin iyileştirilmesi başta olmak üzere aile içi olumsuzlukları en aza indirerek okullaşma oranının artırılması sağlanabileceği düşünülmektedir.

Aile içi şiddetin toplumsal yapıdan etkilendiği düşünülmele birlikte araştırma sonuçlarında sıklıkla yer alması farklı başlık altında incelenmesi gereğini doğurmaktadır. Bu sayede araştırmalardan daha detaylı bilgi sağlanacağı düşünülmektedir. Aile içi şiddete yönelik araştırma sonuçları kadınların neredeyse yarısının aile içi şiddete maruz kaldığını göstermektedir (Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin, & Selek, 2014). Buna göre aile içi özellikle kadına yönelik şiddetin olağan görüldüğü sonucuna ulaşılmaktadır (Karasu, 2012). Toplumsal yapıya yönelik araştırma sonuçlarında aşiret kültürü ve ataerkil aile yapısına vurgu yapılmakta, modernleşme süreci ile birlikte aile ve aşiret yapısında değişimler yaşandığı görülmektedir (Karasu, 2012; Kaya, 2013; Nar, 2012). Buna ek olarak bölgede yaşanan kavgalar ve suçların temelinde şiddete dayalı sosyalleşme ve ataerkil aile yapısıyla beslenen aşiret kültürü yattığı düşünülmektedir (Karasu, 2012). Araştırma sonuçlarının ruhsal sağlık üzerine odaklandığı, eğitimle ruhsal sağlık problemlerinin olumlu şekilde değiştiğini göstermektedir (Dinç Kahraman, 2011; İnalı, 2012). Bu kapsamda annelere verilen planlı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin annelerin duygusal tükenmişliklerini azaltmakta, kişisel başarı düzeylerini arttırmakta, yaşam kalitesinde olumlu etkiler sağladığı belirlenmiştir (İnalı, 2012).

İncelenen çalışmalarda yer alan öneriler; sağlık uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik, okul yaşantısının iyileştirilmesine yönelik, mevsimlik tarım işçisi ailelere yönelik, aile kurumunun işlevselliğine yönelik ve diğer kategorilerinde toplanmıştır. Çalışmalarda; engelli çocuğa sahip annelere destek ve danışmanlık hizmetinin verilmesi önerilmektedir (İnalı, 2012; Özcanarlan, Karataş & Aydın, 2014). Çocukların okulu bırakma ve yabancılaşmasının önüne geçmek için aile ile işbirliği yapılması, aile eğitimlerinin

düzenlenmesi, maddi imkansızlık yaşayan çocuklara burs verilmesi önerilerinde bulunmaktadır (Katıtaş, 2012). Ayrıca kız çocuklarının zorunlu eğitim sonrası okullarını sağlamada ortalama aylık gelirleri düşük olan ailelere maddi yardım sağlanması önerilmektedir (Bora, 2012). Çalışmalarda mevsimlik tarım işçisi ailelerin sağlık koşullarının iyileştirilmesine yönelik olarak modern doğum kontrol yöntemlerinin kullanılmasını sağlamaya yönelik hemşirelik girişimlerinin yapılması (Ayhan, 2016), sağlık hizmetlerinden yararlanılmasını sağlayıcı sistemler geliştirilmesi (Demirli Yıldız, 2015), yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik iş sahaları açarak göç etmelerinin önlenmesi (Uzundere, 2015) sorunların çözümü için disiplinler arası işbirliğinin sağlanması (Teker, 2015; Zengin, 2016), eğitim koşullarına yönelik çocukların gittikleri yerde eğitim almasına olanak sağlanması (Teker, 2015) ve yetkili kurumların mevsimlik tarım işçisi çocuklar için sanat, spor ve kültürel aktiviteler düzenlemesi önerilmektedir. Bununla birlikte araştırmaların büyük bir kısmında önerilere yer verilmediği tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçları genel olarak incelendiğinde; Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen ve aile kavramını temel alan çalışmaların 2011 yılından itibaren önemli derecede yoğunlaştığı, son beş yıllık dönemde ise çalışmaların daha fazla artma eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmaların çoğunlukla yüksek lisans tezlerinden oluştuğu, tezlerin büyük bir kısmının Harran Üniversitesinde ve burada görev yapan bilim insanları tarafından gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmaların sıklıkla tek yazarlı (%76.32) olarak gerçekleştirildiği, son dönemde çok yazarlı çalışmaların da yapılmaya başlandığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda 2011-2016 yılları arasında erkek yazar sayısında gözle görülür bir artış yaşandığı belirlenmiştir. Kadın araştırmacı sayısında da artış gözlemlenmesine rağmen oran olarak 2010-2006'nın gerisinde kaldığı tespit edilmiştir.

Çalışmaların çoğunlukla toplumsal yapıyı temel aldığı, toplumsal yapının kanayan yarası olarak mevsimlik tarım işçiliği ve aile içi şiddet sorunlarına odaklanıldığı saptanmıştır. Çalışma konularını yıllara göre dağılımı incelendiğinde her iki dönemde de toplumsal yapıya ilişkin konular ağırlıkta olmakla birlikte 2006-2010 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalarda sağlık konulu çalışmalara yer verilmediği görülmektedir. Şanlıurfa ilinde yapılan ve aile kavramını temel alan çalışmaların; eğitim durumlarının incelenmesi, sağlık durumlarının incelenmesi, toplumsal yapının incelenmesi amacıyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Çalışmalar sıklıkla kesitsel, tarama ve karma yöntemleri temel aldığı ve çoğunlukla 301-500 kişi, 201-300 ve 31-100 kişilik örneklem gruplarıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Son yıllarda daha büyük örneklem sayıları ile çalışmalar da

gerçekleştirildiği saptanmıştır. Çalışılan örneklem grubunun anne/baba, öğrenci, aile ve evli kadın üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Çalışmalarda çoğunlukla anket, görüşme, kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığıyla veri toplanmıştır. Araştırma sonuçları Şanlıurfa ilinde aile içi şiddetin yaygın olarak görüldüğünü, kadınların neredeyse yarısının gebelik öncesi aile içi şiddete maruz kaldıkları ve aile içi, özellikle kadına yönelik şiddetin normalleştirildiğini göstermektedir. Araştırma sonuçları çocukların okullaşması üzerindeki en büyük engelin olumsuz aile koşulları olduğunu göstermektedir. Buna göre; çocukların okuldan uzak kalmasında mevsimlik tarım işçiliğinin, maddi imkansızlıkların ve aile içi ilişkilerin önemli rol oynadığı görülmektedir. Bu kapsamda bölgenin ekonomik ve toplumsal yönden kalkındırılmasının okullaşma üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarının eğitim, sağlık, toplumsal yapı vb. temel alanlara dağılmış olması aile kurumunun önemini gözler önüne sermektedir. Bu doğrultuda ailenin desteklenmesi, aile içi olumsuzlukların asgari düzeye indirilmesi, aile bağlarının kuvvetlendirilmesi önem arz etmektedir. Aile kurumunda yapılan iyileştirmelerin tüm topluma yayılacağı unutulmamalıdır.

4.2. Çocuk Kavramına İlişkin Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını ele alan otuz bir yüksek lisans tezine, yirmi üç bilimsel makale, üç doktora tezi ve 2 tıpta uzmanlık tezi olmak üzere toplam elli dokuz çalışmaya erişilmiştir. Analizler sonucunda çocuk ve çocuğu etkileyen durumların gelecek için önemli bir konu olmasına rağmen konu üzerine çalışılmış doktora tez sayısının az olmasını bu alan için önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çocuk kavramını derinlemesine ele alan doktora çalışmaları yapılmasının gerekliliği olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; Şanlıurfa ilinde çocuk konusunda ilk çalışmanın Koçak tarafından 1989 yılında Çukurova'ya pamuk toplamaya gelen mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim durumlarını araştıran yüksek lisans tezi olduğu, 1990 yılında Demir-Özcan 'ın GAP projesinin çocukların okullaşma oranına etkisi ve 1991 yılında Varlık'ın Şanlıurfa ili Kisas ve Uğurtaş köylerinin eğitim ve sağlık koşullarını araştıran yüksek lisans tezleriyle devam edildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte 1992 ve 2008 yılları arasında ortalama ikişer çalışmanın yapıldığı ve 2011 yılında altı çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir. Bu durum konunun öneminin her geçen gün daha iyi kavrandığı şeklinde yorumlanabilir.

Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını temel alan doktora tezlerinin Gazi Üniversitesi (Teker, 2015), İstanbul Üniversitesi (Sovyer, 1992) ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Çelik, 2006); yüksek lisans tezlerinin altısının Harran Üniversitesi (Havlioğlu, 2011), beşinin Hacettepe Üniversitesi (Varlık, 1991), üçerinin ise Ankara Üniversitesi (Büyüköztürk, 1992), Gazi Üniversitesi (Küçük-Teker, 2009), İnönü Üniversitesi (Akıllı, 2015); tıpta uzmanlık tezlerinden birinin Çukurova Üniversitesi (kim yapmış) ve diğerinin Harran Üniversitesi (kim yapmış) gibi çeşitli üniversiteler tarafından araştırılmıştır. Bu durum konunun farklı üniversiteler tarafından araştırılmış olsa da daha çok Şanlıurfa ve çevre illerdeki üniversiteler ile daha çok öğrenci kabul eden büyük üniversiteler tarafından araştırıldığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte ikisi *The Journal of Pediatric Research* (Karataş, Kahraman ve Marangoz, 2017; Aydın, Karaca Çiftçi ve Karataş, 2015), birinin *European Journal of Clinical Nutrition* (Ulukanlıgil and Seyrek, 2004) gibi SSCI; bir çalışmanın *Tarım Ekonomisi Dergisi* (Çelik, Karlı, Bilgiç ve Çelik, 2005) gibi Ulakbim ve diğer veri tabanlarındaki farklı dergilerde yayınlandığı anlaşılmıştır. Çocuk konusunun özellikle SSCI gibi uluslararası alanda yayınlanan hakemli dergilerde ele alınmasının konunun uluslararası alanda önem taşıdığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu noktada SSCI dergilerde daha çok çocukların sağlık ve yaşam durumları gibi konuları ele alan tıp alanı dergilerinde yayımlanması dikkat çeken bir başka noktadır. Bunun ise bölgenin son zamanlarda göç çekmesiyle ilişkili olduğu söylenebilir. Çünkü Şanlıurfa ilinin yakın çevresindeki savaş mağdurlarının dış göç ve yerel halkın geçim sıkıntısı gibi nedenlerle mevsimlik tarım işçisi olarak civar illere iç göç etmesi sonrası uygun olmaya koşullarda yaşaması, çeşitli sağlık sorunlarının oluşması sağlık alanındaki çalışmaların daha fazla sayıda gerçekleşmesine neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; çalışmalarının üçte ikisine yakınının tek yazarlı (Kutlu, 2011; Zorlu, 2010), geri kalanların genellikle iki (Ulukanlıgil ve Seyrek, 2004) ve üç yazarlı (Karataş, Kahraman ve Marangoz, 2017) olduğu anlaşılmıştır. Çalışmaların büyük kısmının yüksek lisans tezi olduğu düşünüldüğünde bu sonucun çıkmasının beklendiği bir durum olduğu anlaşılmaktadır. Dahası çalışmalar arasında beş, altı ve yedi yazarlı çalışmaların olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar ise daha çok tıp alanındaki araştırmalarda (Yentür-Doni, Gürses, Dikme, Şimşek, Muratoğlu, Yıldız Zeyrek ve Yeşilova, 2016) görülmektedir. Bu sonuç tıp alanındaki çalışmaların daha çok tarama şeklinde ilerleyen ve büyük örneklem grupların taranması gerektiren araştırmalar olmasına bağlanabilir.

Ele alınan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun kadın ve geri kalanı erkek yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu noktada çalışmanın kadın yazarlar tarafından daha çok ele

alındığı söylenebilir. İncelenen çalışmalardaki yazarların neredeyse yarısının Harran Üniversitesi'nde (Zengin, 2016), altısının İnönü Üniversitesinde (Akıllı, 2005), beşerinin ise Dicle Üniversitesinde (Ceylan, 2003) ile Hacettepe Üniversitesi'nde (Koşan, 2015) görevli akademisyenler tarafından ele alındığı anlaşılmıştır. Analiz edilen çalışmaların birerinin Özel Lokman Hekim Van Hastanesinde (Yentür-Doni, Gürses, Dikme, Şimşek, Muratoğlu, Yıldız Zeyrek ve Yeşilova, 2016), Siverek Devlet Hastanesinde (Aliosmanoğlu, Aliosmanoğlu, Kapan, Büyük ve Önder, 2011) görevli personeller tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu durum, çocuk sağlığı gibi önemli bir konunun akademisyenler ve doktor, hemşire, sağlık personeli gibi sağlık çalışanları tarafından birlikte ele alındığı şeklinde yorumlanabilir.

İncelenen çalışmalarda ele alınan konuların; en fazla çocuk işçiler olduğu, hemen onu ilköğretim çağı çocukları takip ettiği ve ardından mevsimlik tarım işçileri, yaşam/beslenme koşulları ile ilgili çalışmaların takip ettiği anlaşılmıştır. Dahası ele alınan konular arasında travmatik yaşantılar, travma sonrası stres bozukluğu, Urfa biberinin etkileri, resim ve müzik eğitimi gibi konuları ele alan çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Bu durum çocuk kavramının çok geniş yelpazede ele alındığı şeklinde söylenebilir. Analiz edilen çalışmalarda mevsimlik tarım işçilerinin beslenme durumları (Zengin, 2016), yaşam, çalışma koşullarını ve sağlık durumlarını (Kaya Ve Özgülner, 2015) gibi konular üzerine olduğu belirlenmiştir.

İncelenen çalışmaların amaçlarında; en fazla eğitim, mevsimlik tarım işçiliği, tanımlayıcı sağlık çalışmaları, sosyal ve psikolojik davranış bozuklukları gibi çalışmaların yapıldığı anlaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda kız çocuklarının okullaşmalarındaki engelleri araştırmak ve çözüm önerileri geliştirmek (Adıgüzel, 2013), ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların yaşantılarının resimlerine yansımaları (Tekler, 2015) üzerinedir. Mevsimlik tarım işçiliğini amaçlayan bir çalışma mevsimlik tarım işçi çocukların yaşam koşullarını/kalitesini ve bunu etkileyen faktörleri araştırmak (Uzundere, 2015), diğeri ise Mevsimlik tarım işçisi çocukların sosyal beceri yeterliliklerini incelemek (Karaman, 2013) hedeflendiği belirlenmiştir. Bu bağlamda, bölge halkının emel geçim kaynağı olan mevsimsel tarım işçiliğinin çocukların yaşantısını hangi boyutlarda ve nasıl etkilediğine yönelik araştırmaların yapılmaya çalışıldığı anlaşılmıştır.

İncelenen çalışmalarda; daha çok tarama (Tabur, 2016), ardından kesitsel araştırma yöntemi (Zengin, 2016) ve tanımlayıcı modeli (Aydın, Karaca Çiftçi ve Karataş, 2015) kullandığı anlaşılmıştır. Dahası, çocuk kavramı 2000 yılı ve öncesinde sadece tarama modeliyle ele alınırken ilerleyen yıllarda araştırma yönteminin çeşitlendiği belirlenmiştir. Ancak yine de konunun artan önemine nazaran araştırmalarda kullanılan yöntemlerin zayıf kaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Yapılan analizler sonucunda; üçünün 0 ile 30 kişiyle (Karaman, 2013), sekizinin 31 ile 100 kişiyle (Kahraman, Çidem ve Akçakoca, 2016), dokuzarının 101 ile 200, 301 ve üzerindeki kişileri (Acer, 2016) kapsayan örneklerle gerçekleştirilmiştir. Bu sonuç beklendik bir durumdur. Bunun nedenin gerçekleştirilen çalışmalarda daha çok tarama ve kesitsel araştırma yöntemi gibi nicel araştırma yöntemlerinin kullanılması olduğu düşünülmektedir. Ancak Şanlıurfa ilinde çocuk kavramının ulusal ve uluslararası araştırmacılar tarafından dikkat çeken konu haline gelmesine rağmen, konuyu nitel boyutta ele alan çalışmaların sınırlı olması dikkat çekmektedir. Analizler sonucunda, çalışmaların yedisinin sağlık kuruluşuna başvuran ve faydalanan çocuk, anne ve diğer kişileri (Hamidanoğlu, 2011), 6'sının ilköğretim çağındaki öğrencileri (Küçük-Teker, 2009), beşinin mevsimlik tarım işçisi aile (Çelik, 2006) gibi grupları örneklem olarak ele aldıkları belirlenmiştir. Dahası, 2017 ile 2011 yılları arasındaki çalışmalarda travmaya maruz kalan çocuk (Okcu, 2016) ve zorunlu eğitime devam etmeyen kız çocukları (Bora, 2012) örneklemi üzerinde çalışan çalışmaların görülmesi dikkat çekicidir. Bu bağlamda çocuk kavramını ve özellikle mevsimsel tarım işçisi çocuk, sokakta çalışan çocuk konularının derinlemesine araştırıldığı çalışmalara gereksinim duyulduğu söylenebilir.

Çalışmadan elde edilen bulgularda; analiz edilen araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla anket (Mutlu, 2012), görüşme (Benek & Ökten, 2011), gözlem (Küçük-Teker, 2009), açık uçlu sorular (Güler, 2006), envanter (Asoğlu, Bulbul, ve Altındag, 2013) kullanıldığı anlaşılmıştır. İncelenen çalışmalarda dikkat çeken bir başka veri toplama aracı ise klinik/tıbbi testlerin kullanılması (Yentür-Doni, Gürses, Dikme, Şimşek, Muratoğlu, Yıldız Zeyrek ve Yeşilova, 2016) ve bazı anketlerin özellikle de örneklemin mevcut sağlık problemi gibi koşulların araştırıldığı çalışmalarda maddelerin katılımcılara tek tek okunduğu ve işaretlenmediği (Sevinç, Davran, Özel ve Sevinç, 2014) söylenmiştir. Bu durum göç ile Şanlıurfa'ya yerleşen sığınmacıların ya da ana dili Kürkçe olan yerel halkın Türkçe'yi iyi bilmemesinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda, örnekleme grubuna savaş mağduru çocuklar gibi kişileri de katabilmek, hedef katılımcı kitlesinden daha doyurucu veri çekebilmek amacıyla Arapça, Kürkçe gibi dillerde veri toplama araçlarının toplanmasının önemli olduğu söylenebilir.

Analiz edilen araştırmaların sonuçlarının daha çok okul çağındaki çocukların eğitim açısından genel durumlarını ortaya koyan ya da bir derse ilişkin (müzik, görsel sanatlara ilişkin tutum gibi), ardından mevsimlik tarım işçilerinin sağlık, yaşam, çalışma koşulları, eğitim durumlarını gibi konuların sonuçlarını ortaya koyan nitelikte olduğu anlaşılmıştır.

Çalışma amaçlarına paralel olarak, Şanlıurfa ilinde çocuk kavramına ilişkin çok geniş yelpazede sonuçlara ulaşıldığı söylenebilir. Ancak ulaşılan sonuçların görülme sıklıklarının düşük olması (genelde bir bir) araştırma bulgularının genellenebilirliğini düşüğü şeklinde yorumlanabilir. Bu nedenle Şanlıurfa ilinde çocuk kavramını ele alan benzer çalışmaların gerçekleştirilmesi, bu ilde çoğun mevcut durumunun daha iyi belirlenebilmesi, yaşam, çalışma vb. koşullarının iyileştirici çabaların başlatılabilmesi adına önemli olduğu söylenebilir.

Yapılan analizler sonucunda daha çok çocukların sağlık sorunlarının önlenmesi ve giderilmesine, eğitim hakkına erişim ve sorunlarının çözümüne ve ileride yapılacak çalışmalara yönelik öneriler sunulduğu belirlenmiştir. Bu durumun bölge hakkının çoğunluğunun yoksulluk sınırında olması ve çocuk bakımına ve gelişimine gereken önemin verilmemesinden kaynaklandığı şeklinde ifade edilebilir. Ancak tıpkı araştırma sonuçlarının mevcut durumunun belirlenmesinde karşılaşılan durumun önerilerde de gözlemlenmesi ve önerilerin tek etme sıklığının düşük olması ileriki çalışmalar için tavsiyeden ileriye gidememesine neden olduğu belirtilebilir.

4.3. Şiddet Kavramına İlişkin Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde gerçekleşen şiddet kavramını temel alan akademik çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; şiddet konusunda incelenen çalışmaların yarısından fazlasının yüksek lisans tezi ve neredeyse yarısının makale olarak basıldığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte Şanlıurfa ilinde şiddet konusunda yapılan doktora tezine rastlanmamıştır. Erdoğan ve Çağiltay (2009) BÖTE konusunda yaptığı çalışmada eksikliğin sebebini; Türkiye’de kurulu olan master ve doktora programlarının azlığı, tezleri yönetecek öğretim elemanı sayısının azlığından kaynaklandığını belirtmektedir. Benzer durum yapılan çalışma içinde geçerli olabileceği düşünülmektedir. Şiddet konusu özellikle Şanlıurfa gibi güneydoğu Anadolu illeri için önemli bir konu olmasına karşın hiçbir doktora programında çalışılmaması ilginç bir sonuçtur. Bu durumun konu üzerine alt yapının yani doktora programlarının azlığından, ama aynı zamanda (belki de daha yüksek olasılıkla) üniversitelerin ve diğer ilgili kurumların/kuruluşların şiddet konusuna ilgisizliğinden kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Bu noktada son zamanlarda ülkemiz için oldukça önemli olan bu konuda çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Yapılan çalışma sonucunda;

Şanlıurfa ilinde şiddet konusundaki ilk çalışmanın 2004 (Cengiz, 2004) yılında yapıldığı anlaşılmıştır. Ardından 2007 yılında üç, 2008 yılında iki, 2009 yılında bir, 2010 yılında iki çalışma yapıldığı belirlenmiştir. 2011, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında birer çalışma gerçekleştirilmiş olup 2016 yılında dört çalışma yapılmıştır. Bunun yanında 2017 yılında da bir çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir. Anlaşılacağı üzere 2007 yılından itibaren çalışmaların yapıldığı ve 2016 yılında en fazla çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir. Ülkemizde hem fiziksel hem de psikolojik şiddetin uzun yıllardır önemli bir konu olduğu düşünüldüğünde, bu konuda her yıl çalışmanın/çalışmaların yapılması olağandır. Son zamanlarda ise şiddet olaylarının (ki, terör de bir şiddet türüdür) artmasına paralel olarak konuya yönelik çalışmaların artmış olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca olayların çözüm sürecinin tamamlanmamasına paralel olarak ileride de konu üzerine çalışmaların yapılacağı düşünülmektedir.

Şanlıurfa ilinde göç konusunda analiz edilen yüksek lisans tezlerinin beşi Harran Üniversitesinde (Ehi, 2011; Onbaş, 2007) gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Üniversitenin Şanlıurfa'da olduğu düşünüldüğünde en fazla tezin bu üniversite çıkması beklenen bir durumdur. Bunun yanında yapılan çalışmada; Dumlupınar Üniversitesi (Beşkat, 2016), Gaziantep Üniversitesi (Öksüzöğlü, 2016), Zirve Üniversitesi (Maytı, 2015) gibi üniversitelerde de konu üzerine araştırmalar yapıldığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda konunun birçok üniversitede de ilgi gördüğü söylenebilir. Bununla birlikte konu üzerine yapılan makaleler; Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi (Kılıç Öztürk, Düzenli, Karaali & Öztürk, 2017), Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (Barut, Asoğlu & Yıldırım, 2016), Social Work in Public Health gibi dergilerde yayınlanmıştır. Yapılan çalışmaların bir kısmı sağlık personeli bir kısmının da sosyal bilimler üzerine olmasına paralel olarak çalışmaların bir kısmı sağlık dergilerinde bir kısmı da sosyal bilimler dergilerinde yayınlanmıştır. Dergilere baktığımızda yayın yapılan dergilerin üçünün SSCI, ikisinin Ulakbim ve diğer ikisinin diğer veri tabanlarında tarandığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda SSCI/SCI veri tabanında yer alan yayınlar göz önüne alındığında, konunun ulusal literatürün yanında uluslararası literatürde de oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; analiz edilen çalışmaların yarısından fazlası tek, bir kısmı üç, dört veya beş yazarlıdır. İncelenen araştırmaların birçoğunun tez olduğu düşünüldüğünde, tek yazarlı çalışma sayısının fazla olması olağandır. Bununla birlikte makalelerde ya tek yazar, ya da üç, dört veya beş yazarlı olarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada; araştırmaların yarısından fazlası erkek ve neredeyse yarısı kadın yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. Anlaşılacağı üzere kadın ve erkek sayısının birbirine denk olmakla birlikte, Şanlıurfa'da şiddet konusunun kadın ve erkek yazarlar tarafından da çalışılmaktadır.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; incelenen çalışma yazarlarının yarısından fazlası Harran Üniversitesindeki (Şimşek, Kara, Ersin, Ökten & Yıldırımkaaya, 2016; Topuz, 2013) personel ve öğrenciler tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Medicana Konya Hospital, Menemen Devlet Hastanesi, Dumlupınar Üniversitesi gibi kurumlarda yer alan araştırmacıların çalışmaları bulunmaktadır.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda analiz edilen çalışmaların konularının; en fazla mobbing, fiziksel şiddet, aile içi şiddet ve aralarındaki ilişki ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Analiz edilen çalışmalarda öğretmenlerin psikolojik şiddete yönelik görüşleri (Çiçek Sağlam, 2008) ve öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma durumu (Kılıç, 2009) araştırıldığı anlaşılmıştır. Bunun yanında fiziksel şiddet durumları (Kılıç Öztürk ve diğerleri, 2017), gebelikte aile içi şiddet (Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin & Selek, 2014), din ile kadına yönelik aile içi şiddet arasındaki ilişki (Topuz, 2013), empatik eğilim ile sporda şiddete yönelik davranışlar arasındaki ilişki (Beştat, 2016) gibi konularda araştırma konuları arasında yer aldığı söylenebilir. Anlaşılabacağı üzere mobbing yani psikolojik şiddet konusu en fazla çalışılan konular arasında olup, özellikle öğretmenler ve sağlık personellerine yönelik yapılan mobbing üzerinde durulmaktadır. Gürhan (2015)'ın belirttiği gibi yıldırma, hayatımızda çok önemli bir yer almakta ve son zamanlarda yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Benzer olarak Şanlıurfa'da yapılan çalışmalarda da mobbing konusu sıklıkla çalışılmaktadır. Ayrıca yaptığımız analizlere paralel olarak Tekin (2016) psikoloji şiddet konusundaki yüksek lisans tezlerini incelediği çalışmasında; tezlerin uygulama bölümünün büyük bir kısmını öğretmenlerin ve sağlık çalışanlarının oluşturduğu anlaşılmıştır. Bunun yanında ülkemizde fiziksel şiddet ile aile içi şiddet konularının da sıklıkla gündemde olduğu ve bunlara yönelik akademik çalışmaların yapıldığı söylenebilir. Buna karşın ülkemiz için önemli olan ve sıklıkla karşılaşılan şiddet ve terör ilişkisi veya kadına yönelik şiddet konularında çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu konularda yapılacak çalışmaların alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Şanlıurfa ilinde şiddet kavramını temel alan çalışmaların amaçları en fazla psikolojik şiddet, şiddet durumu ve şiddet ve değişkenler üzerine yapıldığı belirlenmiştir. Bu durumun çalışmaların konularına benzer olduğu açıktır. Yapılan çalışmada analiz edilen makalelerde; öğretmenlerin psikolojik şiddete (mobbinge) ilişkin görüşlerinin belirlenmesi (Ehi, 2011), hastane çalışanlarının, psikolojik şiddet ile bazı değişkenler arasındaki ilişkilerinin saptanması (Öksüzöğlü, 2016) amaçlandığı tespit edilmiştir. Anlaşılabacağı üzere mobbing konusu özellikle öğretmenler ve sağlık çalışanları ile çalışılmış, katılımcıların görüşleri ve farklı değişkenler açısından durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte yapılan çalışmada; Türkiye

fiziksel şiddete uğrayan yaşlıların sosyo-demografik özellikleri ve şiddet mekanizmalarını incelemek (Kılıç Öztürk ve diğerleri, 2017), sağlık personelinin aile içi şiddet yaşantıları, bilgi düzeyleri ve mağdurlara yaklaşımlarını belirlemek (Kandemir, Kurçer & Özdemir, 2010) diğer yapılan çalışmaların amaçları arasında yer aldığı söylenebilir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda temel olarak katılımcıların şiddete yönelik görüşlerini, şiddet görme durumlarını, şiddet yaşantılarını belirlemek amaçlandığı söylenebilir.

Çalışmadan elde edilen bulgularda en fazla tarama yöntemi (Güçkıran, 2008), tanımlayıcı çalışma (Kandemir, 2007), kesitsel çalışma (Gürkan, 2010), betimsel çalışma (Bağcıoğlu ve diğerleri, 2014) tercih edildiği belirlenmiştir. Karadağ (2010) çalışmasında analiz ettiği araştırmalarda en fazla deneysel, tarama, ilişkisel tarama ve durum çalışması modellerinin kullanıldığını belirtmiştir. İncelenen çalışmalarda şiddet durumları ve yaşantıları gibi konular üzerine çalışıldığı düşünüldüğünde en fazla kullanılan araştırma yönteminin tarama veya tanımlayıcı çalışma olması olağandır. Ancak yapılan çalışmada deneysel çalışma, karma araştırma gibi araştırma yöntemlerinin hiç kullanılmadığı göze çarpan bir sonuçtur. Bununla birlikte nitel paradigmayı temel alan yöntemlere de neredeyse hiç yer verilmediği söylenebilir. Tekin (2016) psikoloji şiddet konusundaki yüksek lisans tezlerinin 102'sinde nicel, sekizinde ise nitel yöntemin kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda sadece Şanlıurfa'da değil genel olarak şiddet konusunda yapılan çalışmalarda nitel araştırma yönteminin kullanılmadığı söylenebilir. Bu bağlamda nitel paradigmayla yapılacak şiddet konusundaki bir çalışmanın alan yazın açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada analiz edilen çalışmaların; beşi 31-100 kişiyle (Kandemir, 2007), beşi 301-400 kişiyle (Güçkıran, 2008), dördü 401-500 kişiyle (Onbaş, 2007) gerçekleştirilmiştir. Tercih edilen yöntemlere paralel olarak çok fazla katılımcı ile çalışması olağan bir durumdur. Yapılan çalışmalarda genellikle bir durum belirlenmeye çalışılmış ve tarama yöntemi belirlenmiş, bu duruma paralel olarak çok sayıda katılımcıyla çalışılmıştır. Bunun yanında daha az sayıda katılımcı ile yapılacak derinlemesine çalışmaların alan yazın için önemli olduğu düşünüldüğünde, şiddet konusunda derinlemesine çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Gerçekleştirilen araştırmada; analiz edilen çalışmalarda en fazla öğretmenlerle (Urasoğlu Bulut, 2007), sağlık personeliyle (Kandemir ve diğerleri, 2010), öğrencilerle (Mayti, 2015) çalışılmıştır. Bu bağlamda şiddet konusunda öğretmen, öğrenci, sağlık personeli gibi şiddete uğrayan kişiler tercih edilmiştir. Ancak şiddeti uygulayan kişilerle neredeyse hiç çalışma yapılmaması ilginç bir sonuçtur. Çünkü şiddet konusunda şiddet görenler kadar şiddeti uygulayanlar üzerine de çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Ancak bu şekilde şiddetin önüne geçilebileceği ve şiddetin azaltılabileceği

söylenbilir. Çalışmadan elde edilen bulgularda; analiz edilen araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla anket (Beşkat, 2016; Öksüzoğlu, 2016), ölçek (Gürkan, 2010) ve görüşme (Topuz, 2013) kullanıldığı anlaşılmıştır. Tercih edilen yöntemlere paralel olarak anket ve ölçek tercih edilmesi beklenen bir durumdur. Bunun yanında veri toplama araçlarında çeşitliliğe gidilmesi, bunun yanında bir çalışmada birden fazla veri toplama aracının bir arada kullanılmasının gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgularda; analiz edilen çalışmaların sonuçları şiddet durumu, mobbing ve demografik özellikler, şiddet görme, şiddet ve diğer değişkenler arası ilişki, şiddet ve demografik özellikler, mobbing görme, şiddet bilgisi ve şiddetin nedenlerine ilişkin olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda mobbing ve fiziksel şiddetin tanımlanması ve durumlarının belirlenmesine yönelik birçok çalışmanın yapıldığı ve bunlara ilişkin sonuçların elde edildiği söylenebilir. Yapılan çalışmalarda evli olmayan Arap kökenli kişilerin fiziksel şiddeti onayladığına (Şimşek ve diğerleri, 2016), gebelikle birlikte aile içi şiddetin önemli ölçüde azaldığına (Bağcıoğlu ve diğerleri, 2014), sağlık personelinin aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini yansıttıklarına (Kandemir, 2007) ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Bununla birlikte analiz edilen çalışmalarda; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla mobbinge maruz kaldıkları (Ehi, 2011), kadın öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma olasılıklarının erkeklerden daha fazla olduğu (Kılıç, 2009) tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlara paralel olarak alan yazında bir karışıklığın olduğu söylenebilir. Kış (2016) yaptığı meta analiz çalışmasında araştırmacının cinsiyeti değişkeninin hesaplanan ortalama etki büyüklüğünü etkileyebilen birer moderatör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak yine de bu durumun anlaşılabilmesi için, konu üzerine daha fazla çalışmanın yapılması ve bu farklılığın nedeninin ne olduğuna ilişkin derinlemesine araştırmalar yapılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca incelenen çalışmalarda; okullarda olumlu bir iklimin varlığının öğrenci saldırganlığını azalttığı (Güçkıran, 2008), öğretmenlerin mobbingi en çok müdür ya da müdür yardımcılarında gördükleri (Ehi, 2011), sağlık memuru- ebe ve hemşirelerin mobbinge nadiren maruz kaldıkları (Gürkan, 2010), sağlık kurumlarında en sık mobbing uygulayanların hasta yakınları olduğu (Gürkan, 2010) çalışmaların sonuçları arasında yer aldığı anlaşılmıştır. Benzer olarak Keser Özcan ve Bilgin (2011) yaptıkları inceleme çalışma sonucunda sağlık çalışanlarına yönelik her türlü şiddet türünün yüksek olduğu ve şiddetin en fazla hasta yakınları tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu bağlamda elde edilen bu sonuçlara paralel olarak en fazla mobbing uygulayan müdür/ müdür yardımcılarını ile hasta yakınları ile çalışmaların yapılmasının bu sonuçların desteklenmesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda incelenen araştırmalarda çoğunlukla şiddeti önlemeye yönelik ve bazılarında ise ileride yapılacak çalışmalarla yönelik önerilerde bulunulmuştur. Analiz edilen çalışmalarda; yöneticilere ve öğretmenlere mobbing ilişkin hizmet içi seminer verilmesi (Kılıç, 2009), farklı örneklem gruplarıyla çalışmanın tekrarlanması (Beşkat, 2016) ve çalışmanın daha geniş örneklem üzerinde tekrardan yapılması (Öksüzoğlu, 2016) yönünde önerilerin yer aldığı belirlenmiştir. Bu bağlamda şiddet olaylarının fazlalılığı göz önüne alındığında, şiddeti önlemek için yapılan önerilerin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Özellikle bu önerilerin uygulanması ve bu uygulamalara yönelik çalışmaların yapılmasının, hem şiddetin azaltılması aşamasında hem de alan yazına yeni çalışmaların katılması açısından önemli olduğu düşünölmektedir.

Sonuç olarak, şiddet konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde şanlıurfa ilinde en fazla mobbing, fiziksel şiddet ve aile içi şiddete yönelik çalışmalar yapılmıştır. Mobbing son yıllarda ölkemizde ve tüm dünyada karşı karşıya gelinen bir sorundur. Mobbing temel nedeni güç sahibi olan kişilerin daha alt seviyedeki insanları ezme istediğidir. Bu durumun ortadan kalkması için mobbing yapan kişilerle derinlemesine çalışmalar yapılması ve bu kişilerin psikolojik bir destek almalarıdır. Bu konuda zihinsel dönüşüm sağlayacak sosyal projeler de devreye sokulmalıdır. İncelenen çalışmalarda yer alan bir diğer konu ise fiziksel şiddettir. Bu da özellikle Doğu Anadolu'da olmak üzere ölkemizin tamamında karşılaşılan önemli bir sorundur. Bu duruma paralel olarak şanlıurfa ilinde fiziksel şiddet konusunda da çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda genellikle sağlık personelleri ve öğretmenlerle çalışıldığı ifade edilebilir. Çünkü mobbing ve fiziksel şiddete en fazla uğrayan kişilerinde sağlık personeli veya öğretmenler olduğu söylenebilir. Bu durumu çözmek için alan yazına katkı sağlayacak çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Ölkemize karşılaşılan ve araştırılan bir diğer önemli konu ise aile içi şiddettir. Ancak belirtilen tüm konularda az sayıda çalışma yapıldığı ve var olan çalışmalarda da eksikliklerin olduğu söylenebilir. Ayrıca yapılan bu çalışmalarla konunun tam olarak çözülemeyeceği düşünölmektedir. Yapılan çalışmalarda genellikle tarama yöntemi kullanılmış ve bir durum belirlenmiştir. Bunun yanında nitel odaklı çalışmalarla bu sorunların nasıl çözülebileceğine ilişkin araştırmaların yapılması gerektiği düşünölmektedir.

4.4. Göç Kavramına İlişkin Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu kısmında; Şanlıurfa ilinde gerçekleşen göç kavramını temel alan akademik çalışmaların genel ve içerik özelliklerine ilişkin tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; Şanlıurfa ilinde göç kavramına ilişkin dokuz yüksek lisans tezi ve altı makale gerçekleştirilmiş olup, herhangi bir doktora tezine rastlanmamıştır. Konu alan yazın için önemli olmasına karşın, konu üzerine odaklanan geniş kapsamlı bir doktora çalışmasının olmaması ilginç bir sonuçtur. Bununla birlikte analiz edilen çalışmalara baktığımızda toplam çalışma sayısının 15 olduğu görülmektedir. Bu noktada çalışma sayısının çok az olduğu ve konu üzerine daha fazla çalışmanın yapılması gerektiği düşünülmektedir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; Şanlıurfa ilinde göç konusunda ilk çalışmanın 2001 (Turan, 2001) yılında yapıldığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda; Şanlıurfa ilinde göç konusunun, alan yazına ilk olarak o yıllarda girmeye başladığı söylenebilir. Bununla birlikte yapılan çalışmada; 2007, 2010 ve 2011 yıllarında birer çalışma yapılmış, 2013 yılında dört çalışma gerçekleştirildiği belirlenmiştir. 2013 ve 2015 yıllarında birer çalışma yapıldıktan sonra 2016 yılında üç çalışmanın gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu noktada 2013 yılında konu üzerine bir trend olduğu, ardından azaldığı, son zamanlarda ise konuya tekrardan bir yönelim olduğu söylenebilir. Bu durumun temel nedeni, son yıllarda Suriyelilerin ülkemize yapmış oldukları göçlerden ve terör olaylarına paralel olarak gerçekleşen göç olaylarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kap (2014)'ın belirttiği gibi 2011 yılı Mart ayından bu yana devam eden Suriye iç savaşı ve kitlesel göç hareketi, başta Türkiye olmak üzere tüm bölge ülkelerini etkilemiştir. Bu noktada göçlerin devam etmesine paralel olarak konu üzerine araştırmaların devam etmesi ve derinlemesine çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü 2017 yılı itibari ile Suriye'den Türkiye'ye göç eden kişi sayısının ortalama 3,5 milyon civarında olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmada; Şanlıurfa ilinde göç konusunda analiz edilen yüksek lisans tezlerinin ikisi Hacettepe Üniversitesinde (Karaman, 2013), biri Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (Çelik, 2016), Üsküdar Üniversitesi (Ege, 2016) gibi farklı üniversitelerde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında birer çalışma; Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi (Karasu, 2016), Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (Ökten, 2012) gibi Ulakbim ve diğer veri tabanlarındaki farklı dergilerde yayınlandığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda çalışmaların farklı kurum veya dergilerde basıldığı söylenebilir. Bu noktada konunun farklı üniversitedeki araştırmacılar tarafından ilgi gören bir konu olduğu ifade edilebilir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; neredeyse tamamının tek yazar (Dostlar, 2012) ve bir

kısının ise iki (Benek & Ökten, 2011) yazar tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmının tez çalışması olduğu düşünüldüğünde elde edilen sonucun beklenen bir durum olduğu söylenebilir. İncelenen çalışmaların yarısından fazlası erkek ve neredeyse yarısı kadın yazarlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu noktada erkek ve kadın yazar sayısı arasında paralellik olduğu, ancak erkek yazarlar tarafından konunun daha fazla çalışıldığı söylenebilir. Çalışmadan elde edilen bulgularda; incelenen çalışma yazarları en fazla Harran Üniversitesinde (Karasu, 2016), ardından Dicle Üniversitesi (Erkan & Aydın, 2010) ve Hacettepe Üniversitesinde (Turan, 2001) yer alan personelleri tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Harran Üniversitesi ve Dicle Üniversitelerinin Şanlıurfa'ya çok yakın olmasına paralel olarak konunun bu üniversitelerde ilgi gördüğü ve çalışıldığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda analiz edilen çalışma konularının; en fazla göç eden kişiler, ardından göçmenler, mevsimlik tarım işçileri ve sığınmacılar ile ilgili yapıldığı anlaşılmıştır. Bu noktada göç kavramını içeren birçok alana yönelik çalışmaların yapılmaya çalışıldığı söylenebilir. Analiz edilen çalışmalarda göç edilen kişilerin; kent ile bütünleşme süreci (Çelik, 2016), yer değiştirmenin toplumsal/kültürel süreç ve sonuçları (Türkeli, 2012), illerin nüfusu ve göç eğilimleri (Erkan & Aydın, 2010) gibi konular üzerine olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan bazı çalışmaların göçmenlerin ilçe halkıyla ilişkileri (Ökten, 2012) üzerine olduğu söylenebilir. Bu noktada yapılan çalışmalara baktığımızda; konuların alana özgü olarak akla gelebilecek olan ilk konular olduğu söylenebilir. Bu bağlamda konu bazında baktığımızda; alana özgü derinlemesine bir konuya rastlanmamış olması ilginç bir durumdur. Ülkemizde göç konusunun devamlı gündemde olduğu düşünüldüğünde, özellikle Şanlıurfa'da yaşanan şiddet ve terör olaylarına, Suriyelilerin göç hareketliliğine ve ilin yapısı gereği mevsimlik veya sürekli göç etmeye neden olmasına paralel olarak bu alana yönelimin olmamasının alan yazın açısından önemli bir eksiklik olduğu düşünülmektedir.

Şanlıurfa ilinde göç kavramını temel alan çalışmaların amaçlarına ilişkin sonuçlara bakıldığında; en fazla göç süreci, illere göre göç durumu, mevsimlik tarım işçileri, göçmeler ve sığınmacılar üzerine araştırmalar olduğu anlaşılmıştır. Bu durumun çalışmaların konularına paralel olduğu söylenebilir. Yapılan çalışmada yer alan bir çalışma Şanlıurfa'ya göç eden halkın kent ile bütünleşebilme süreçlerinde etkili olan mekanizmaların incelenmesi (Çelik, 2016) üzerine iken, diğer bir çalışma Şanlıurfa'dan İstanbul'a göç edenlerde meydana gelen kültürel değişimi (Kırmızı, 2007) araştırmaları üzerinedir. Bu noktada yapılan çalışmalarda; göç etmiş kişilerin adapte olma süreci ve bu süreçte yaşadıkları deneyimleri ortaya koymaya

çalışan çalışmaların alan yazında yer aldığı ifade edilebilir. Çalışma sonucunda incelenen iki çalışmanın mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşulları ve etkileyen faktörleri ortaya koyulması (Kutlu, 2011) hedeflendiği belirlenmiştir. Bu bağlamda Şanlıurfa'da göç konusunda mevsimlik tarım işçileri üzerine yapılan çalışmaların olduğu, mevsimlik tarım işçilerinin ve çocuklarının süreçten nasıl etkilendiklerine yönelik araştırmaların yapılmaya çalışıldığı anlaşılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda iki çalışma Afgan/Özbek göçmenlerinin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve kültürel yeniden inşa süreçleri analiz etmek (Ökten, 2010) üzerine olduğu belirlenmiştir. Anlaşılacağı üzere göç konusunda; mevsimlik tarım işçileri kadar göçmenler üzerine de yapılan çalışmalar olduğu ve göçmenlerin göç süreçlerine ilişkin durum belirlemeye yönelik çalışmaların yapıldığı anlaşılmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgularda en fazla nicel ve nitel yöntemler (Benek & Ökten, 2011), teorik çalışma (Satış, 2012) ve tarama/anket, (Karasu, 2016) çalışması kullanıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca etnografik çalışma, nicel yöntem, nitel yöntem, kesitsel araştırma gibi araştırma yöntemleri tercih edildiği söylenebilir. Bu noktada öncelikle yapılan çalışmaların yöntemlerinde büyük eksikliklerin veya hataların olduğu düşünülmektedir. Bu durumun temel nedeni çalışmalarda yöntem kısmına çok fazla önem verilmemiş olması ve belirtilen yöntemlerin belirli bir literatüre dayandırılmamasıdır. Örneğin; nicel ve nitel yöntemlerden kasıt karma yöntem olmasına karşın, çalışmada bu durum belirtilmemiş ve çok fazla açıklanmamıştır. Alan yazında Oruç ve Ulusoy (2008) araştırmacıların çalışmalarında yanlış veya eksik araştırma yöntemlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Benzer bir durumun yapılan çalışmada da geçerli olduğu söylenebilir. Bunun yanında çalışmada kullanılan yöntemlere bakıldığında genel olarak nicel bir paradigmanın baskın olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmada analiz edilen araştırmaların; üçü 0-100 kişiyle (Ezberci, 2015), üçü 101-200 kişiyle (Ökten, 2010), ikisi 301-400 kişiyle (Karasu, 2016), üçü 500 ve üzer kişi (Dostlar, 2012) ile gerçekleştirilmiştir. Anlaşılacağı üzere; incelenen çalışmaların birçoğunda bir durumun belirlenmesine ilişkin tarama veya nicel yöntemler tercih edildiğinden, çalışmalarda çok sayıda katılımcıyla yürütülmüştür. Bu duruma paralel olarak katılımcı sayısının fazla olması beklenen bir durumdur. Analiz edilen çalışmalarda derinlemesine incelemelere yönelik bir araştırma olmadığından veya az sayıda olduğundan, örneklemdaki kişi sayısının az olduğu çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu noktada ileride yapılacak çalışmalarda göç konusunda derinlemesine araştırmalar yapılırken nitel bir paradigma benimseyerek, nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı uzun soluklu çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışmada analiz edilen araştırmalarda en fazla hane halkıyla (Dostlar, 2012), göç eden kişilerle (Ege, 2016), mevsimlik tarım işçisi

aileleriyle, sığınmacılarla ve hane halkı reisleriyle gerçekleştirildiği söylenebilir. Çalışmaların amaçlarına ve konularına paralel olarak, Şanlıurfa'da yaşayan ve farklı şekillerde göç etmiş veya Şanlıurfa'ya göç etmiş kişilere yönelik çalışmalar yapılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda amaca uygun kişilerle çalışılmış olmasına karşın, bu kişilerle yapılacak derinlemesine kültür çalışmalarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgularda; analiz edilen araştırmalarda veri toplama aracı olarak en fazla anket (Çelik, 2016; Karasu, 2016), görüşme (Ezberci, 2015), gözlem (Türkeli, 2012), odak grup görüşmesi (Benek & Ökten, 2011) kullanıldığı anlaşılmıştır. Benzer olarak 2011-2016 yılları arasındaki çalışmalarda veri toplama aracı olarak; anket, görüşme, gözlem tercih edildiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmalarda göç konusuna ilişkin durumlar, şehirle bütünleşme süreci gibi konulara odaklanıldığından genel olarak anket kullanılmıştır. Bununla birlikte yapılan görüşmelerin bir kısmı gözlemlerle birlikte nitel bir paradigmaya paralel olmasına karşın, bir kısmı ise katılımcıların okuma-yazma bilmemelerinden dolayı soruların sesli olarak sorulmasına görüşme denilmiştir. Bu bağlamda yapılacak çalışmalarda veri toplama araçlarının çeşitlenmesinin alan yazın açısından önemli olacağı söylenebilir.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda; analiz edilen araştırmaların sonuçlarının göç ve halk arasındaki ilişki, mevsimlik tarım işçileri, göçün etkisi, sığınmacı/ mülteciler, göç sebepleri ve göç durumu üzerine olduğu anlaşılmıştır. Yapılan çalışmalarda yerli ve mülteci iki grubun kaynaşma-bütünleşme yönünde iki tarafın da istekli davranmadığı (Ökten, 2012), yerlilerden farklı ve yabancı oldukları inancının mültecileri içine kapatırken sosyal bütünleşmeyi de engelleyici rol oynadığı (Ökten, 2010) sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna karşın göçmen problemlerinin çözülmesi aşamasında yerel ahalinin yardım etmeye çalıştığı (Satış, 2012) sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur. Anlaşılacağı üzere göç eden kişilerle yerel halkın kabullenme sürecinde farklılıklar olduğu açıktır. Bu durumun sebeplerinin anlaşılması ve göç eden kişilerle yerel halk arasındaki ilişkilerle derinlemesine çalışmalar yapılması gerektiği düşünülmektedir. Mevsimlik tarım işçilerine yönelik yapılan çalışmalarda çocukların eğitim hakkına erişimleri engellendiği (Karaman, 2013), göç alan mahallelerin bazı değişkenler açısından kırsal karakteri korudukları, bazı değişkenlerde kentsel özellikler gösterdiği (Çelik, 2016), Suriyeli misafirliğin uzamasıyla birlikte sorunların da arttığı (Karasu, 2016) ve göçmenlerin Şanlıurfa'ya iskânın temelinde tarım arazilerinin ve iklimin yer aldığı (Satış, 2012) sonuçlarına ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlarda mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim haklarının engellendiği veya Suriyeli misafirliğin uzamasıyla birlikte sorunların da arttığı gibi sonuçlara ulaşılmış, aslında bunların göç sürecinin olumsuz etkilerine yönelik genel sonuçlar olduğu söylenebilir. Çalışmalardan elde edilen sonuçların

genellikle birer kez tekrar ettiği ve kodların birleşmediği belirlenmiştir. Bu durumun temel nedeni çalışmaların farklı alanlarda ve konularda yapılması, benzer çalışmaların tekrarlanmamasından kaynaklanmaktadır. Ancak yapılan çalışmaların genellikle nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapıldığı düşünüldüğünde, çalışma sonuçlarının teori düzeyine çıkması için tekrarlanması gerektiği söylenebilir. Ancak yapılan çalışmaların sonuçlarından da anlaşılacağı üzere sonuçların neredeyse hiç tekrarlanmadığı açıktır. Bu noktada ileride yapılacak çalışmalarda genellenebilirliğin artması için benzer çalışmaların artması veya derinlemesine çalışmaların artması için nitel odaklı çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda incelenen araştırmaların yarısından fazlasında herhangi bir öneride bulunulmadığı anlaşılmıştır. Bu noktada yapılan çalışmaların birçoğunun tez olduğu düşünüldüğünde öneri bölümünün yer almaması ilginç bir sonuçtur. Ayrıca öneri bazında yapılan tüm çalışmalarda eksikliklerin olduğu da söylenebilir. Yapılan çalışmada; Suriyeliler konusunda karşılıklı iletişim kanalları açılmalı (Karasu, 2016), MTİ çocukları konusunda okul müdürleri ve öğretmenler, eğitime erişim ve devam konusunda bilgilendirmeli (Karaman, 2013), benzer bir araştırma modeli ile veriler başka kaynaklardan da (veliler, çocuklar, okul yöneticileri vb.) toplanmalı, bölgede yeni araştırmalar yapılmalı (Türkeli, 2012) gibi önerilerde bulunulduğu anlaşılmıştır. Göç konusunun çözüm sürecine ilişkin veya ileride yapılacak çalışmalara yönelik önerilerin çok genel olduğu görülmektedir. Buna karşın çalışmalardan elde edilen sonuçlara paralel olarak öneri verilmesi gerektiği düşünüldüğünde, bu kapsamda verilen öneri sayısının oldukça az olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, göç konusunda yapılan çalışmalar incelendiğinde; Şanlıurfa ilinde en fazla göçmenler, sığınmacılar ve mevsimlik tarım işçilerine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Ekonomik nedenlerden dolayı Doğu Anadolu'da yer alan birçok ilde mevsimlik tarım işçilerine yönelik benzer sorunlarla karşılaştığı ifade edilebilir. Bu noktada mevsimlik tarım işçilerinin ve çocuklarının eğitim başta olmak üzere sorunlarının çözülmesi gerekli tedbirlerin alınması gerektiği düşünülmektedir. Ülkemizde en önemli sorunlardan bir diğeri ise sığınmacılardır. Bu konuda da çalışmaların yapılmaya başlandığı ama tam olarak bir çözüm bulunamadığı söylenebilir. Bu da çalışmaların genel olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda başta bu konular olmak üzere göç konusunda yapılan çalışmaların yeterli sayıda olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte var olan çalışmalarda da ise çok genel sonuçlara varıldığı ve alana özgü sonuçlara ulaşamadığı anlaşılmıştır. Bu durumun temel nedenleri; alanda uzman kişilerin azlığından ve yeterli sayıda

çalışma yapılmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü incelenen çalışmaların çoğunda yöntem bölümleri belirtilmemiş veya eksik olarak belirtilmiştir.

Kaynakça

Adıgüzel, A. (2013). Kız çocuklarının okullulaşma engelleri ve çözüm önerileri Şanlıurfa örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 56, 325-344.

*Adıgüzel, A. (2016). The greatest requirement of sense of modern education: individual attention and teaching-family model. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(59), 1232-1249.

*Altuntek, N. S. (2008). Benlik ve kültür: namus kavramına simgesel-bilişsel bir yaklaşım. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25(2), 37-58.

*Atli, A., Uysal, C., Kaya, M. C., Bulut, M., Güneş, M., Karababa, İ. F., ... & Sır, A. (2014). Acil ünitesine intihar girişimi nedeniyle başvuran olguların değerlendirilmesi: Şanlıurfa örnekleme. *Journal of Mood Disorders*, 4(3), 110-114.

*Ayhan, S. (2016). *Şanlıurfa'da mevsimlik tarım işçisi kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemleri, tercih nedenleri ve etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

Akaydın, Ş., & Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.

Aktaş, G. (2015). Türkiye'de aile sosyolojisi çalışmalarına genel bir bakış. *Sosyoloji Konferansları*, 52, 419-441.

Alpaydın, Y. & Erol, İ. (2017). Türkiye'de eğitim ekonomisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 23-41.

Alper, A., & Gülbahar, Y. (2009). Trends and issues in educational technologies: A review of recent research in TOJET. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(2), 124-135.

- Arık, R. S.,& Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Antalya.*
- Arslan, D. A.,& Arslan, G. (2015). Kırsal Türkiye’de, geçmişten geleceğe kadın, evlilik ve aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1(37), 629-684.*
- Aslan, A. K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi, 1(2), 25-33.*
- Bacanak, A., Değirmenci, S., Karamustafaoğlu, S., & Karamustafaoğlu, O. (2011). E-dergilerde yayınlanan fen eğitimi makaleleri: Yöntem analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi, 8(1), 119-132.*
- Baerlocher, M. O., Gautam, T., Newton, M., & Tomlinson, G. (2009). Changing author counts in five major general medicine journals: effect of author contribution forms. *Journal of clinical epidemiology, 62(8), 875-877.*
- *Bağcıoğlu, E., Vural, M., Karababa, İ. F., Akşin, M., & Selek, S. (2014). Decrease in domestic violence during pregnancy: a study from Turkey. *Journal of Interpersonal Violence, 29(2), 203-216.*
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(8), 101-129.*
- *Belur, A. (2014). *Bilsem’e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimlerinin incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- *Benek, S. & Ökten, Ş. (2011). Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarına ilişkin bir araştırma: Hilvan ilçesi (Şanlıurfa) örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(2), 653 -676.*
- *Bora, V. (2012). *Kız çocukların zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmeme nedenleri.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula uyumsuzluk ve başarısızlıkta ailenin rolü. *Eğitim ve Bilim, 14(78), 29-33.*

- Büyüköztürk, S., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). Bilimsel Arastırma Yöntemleri (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ciltas, A., Guler, G., & Sozbilir, M. (2012). Mathematics Education Research in Turkey: A Content Analysis Study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 574-580.
- *Çelik, G. (2016). *İç göçle gelen hane halkının kentle bütünleşme süreci: Şanlıurfa örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- *Çelik, K. (2006). *Ankara ve Şanlıurfa'daki gençlerin işsizlik deneyimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- *Demirel, A. (2016). *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlarda ve ailelerinin yanında kalan ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi özyeterlik algılarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- *Demirli Yıldız, A. (2015). Evaluation of the development characteristics of the 0 to 6 year old children of families engaged in seasonal agricultural work. *Mediterranean Journal of Humanities*, V(1), 207-220.
- *Dinç Kahraman, S. (2011). *Kadınlarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sağlık davranışlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Dişsiz, M., & Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Doğan, İ. (2008). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar* (8. bs.). Ankara: Pegem Yayınevi.
- *Doktaş Yeşiltaş, P. (2015). *Okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Erkan, S. (2013). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. İçinde Z. F. Temel (Ed.) *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (2.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- *Ezberci, L. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Viranşehir'in toplumsal yapısına etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

- Fazlıoğlu, A. (2014). Dezavantajlı bir aile çiftçiliği grubu olarak “Mevsimlik tarım işçileri”. *Ulusal Aile Çiftçiliği Sempozyumu*, 30-31 Ekim 2014, Ankara.
- Fazlıoğulları, O.,& Kurul, N. (2012). Türkiye’deki eğitim bilimleri doktora tezlerinin özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 43-75.
- *Göv, N. (2016). *Şanlıurfa’da bir aile sağlığı merkezinde riskli gebelik sıklığı, etkileyen faktörler, maternal ve fetal sonuçları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Güreşçi, E. (2012). Türkiye’de kırsal göçün aile üzerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 9(17), 149-161.
- *Hamidanoğlu, M. (2011). *Şanlıurfa’da aile planlaması hizmetlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Hallaç, S.,& Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.
- Holt, S., Buckley, H., & Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child abuse & neglect*, 32(8), 797-810.
- İçağasıoğlu Çoban, A. & Özbesler, C. (2009). Türkiye’de aileye yönelik sosyal politika ve hizmetler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(18), 31-41.
- *İnalı, Ç. (2012). *Zihinsel ve/veya bedensel yetersizliği olan çocuğa sahip annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeylerine anneye verilen eğitimin ve danışmanlığın etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- *Kandemir, Ö. (2007). *Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezinde sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kanlı, U., Gülçiçek, Ç., Göksu, V., Önder, N., & Oktay, Ö., Eraslan, F., Eryılmaz, A., Güneş, B. (2014). Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongrelerindeki fizik eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 127.153.

- Kantar Davran, M., Sevinç, M. R., & Seçer, A. (2014). Türkiye’de mevsimlik tarım işçisi çocuklar.*Tarımda İş Gücü Piyasası*.
- *Karaca Çiftçi, E. & Beklen, S. (2014). 0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve inanışları. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(2), 83-91.
- Karaoğlu, N.,& Karabrahimoğlu, A. (2016). Tıp eğitimi alanındaki üç önemli dergide Türkiye kökenli yayınlar. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 15(47), 21-26.
- Karasu, M. A. (2014). Şanlıurfa’da kentsel gelişme ve 6360 sayılı büyükşehir belediye kanunu. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 178-193.
- *Karasu, M. A. (2012). Kent kültürünün suça etkisi -Şanlıurfa örneği-. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(2), 71-103.
- *Katıtaş, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimi (Şanlıurfa ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kaya Uyanık, G., Güler, N., Taşdelen Teker, G., & Demir, S. (2017). Türkiye’de eğitim alanında yayımlanan ölçek geliştirme çalışmalarının uygunluğunun çok yüzeyli rasch modeli ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 8(2), 183-199.
- *Kaya, M. (2013). *Modernleşme sürecinde aşiretlerin dönüşümü: Şanlıurfa aile ve aşiret dernekleri*, Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Könezoğlu, B. (2006). *Aile ve ailenin korunması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- *Mayti, A. (2015). *Ortaokullarda öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre okul içi şiddetin nedenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- *Mutlu, M. (2012). *Kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunları Şanlıurfa ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- *Nar, M. Ş. (2012). *Kültürel örgütlenmenin antropolojik temelleri: Akçakale ve Reyhanlı ilçeleri sınır köylerinin sosyal antropolojik açıdan karşılaştırmalı analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- *Okcu, E. (2016). *Travmaya maruz kalan çocuklarda tssb gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Olkun, S. (2006). Eğitim ile ilgili uluslararası bilimsel dergilerde yayın yapma süreci: fırsatlar, sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık*, 43-52.
- Ozan, C., & Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Ozankaya, Ö. (1991). *Toplumbilim (7. Baskı)*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Ökten, Ş. (2006). GAP Bölgesi'nin sosyo-kültürel ve yapısal özelliklerinin aile yapısına etkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(9), 23-34.
- *Özcanarlan, F., Karataş, H., & Aydın, D. (2014). Şanlıurfa ilinde engelli çocuğa sahip annelerin depresyon durumlarının belirlenmesi. *Journal of Harran University Medical Faculty*, 11(2), 75-82.
- *Öztürk, M. B. (2012). *Anasınıfına devam eden farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların çoklu zeka alanlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Pearson, C., Harwin, N., & Hester, M. & Abraham, H. (2007). *Making an Impact-Children and Domestic Violence: A Reader*. Jessica Kingsley Publishers.
- Poyrazlı, Ş., & Şahin, A. E. (2009). Uluslararası dergiler için İngilizce makale yazma ve yayımlama sürecine ilişkin temel öneriler. *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 117-131.
- Saban, A., Eid, B. N. K., Saban, A., Alan, S., Doğru, S., Ege, İ., Arslantaş, S., Çınar, D., & Tunç, P. (2010). Eğitimbilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 125-142.
- Safe Start (nd). Trauma-Informed Care for Children Exposed to Violence *Tips for Teachers*.
Erişim tarihi: 04.01.2017,
<https://www.justice.gov/sites/default/files/defendingchildhood/legacy/2011/09/19/tips-teachers.pdf>.

Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & Dünder, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.

*Selçuk, H. (2013). Kadına uygulanan şiddetin Osmanlı mahkeme tutanaklarına yansımaları. *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)*, 1(1), 109-126.

*Solak, A. (2016) *Şiddet Kültürü*. Ankara: HEGEM yayınları

*Şenol, D. & Yıldız, S. (2010). İnsan yetiştirme sürecinde aile yapısı ve eğitimin rolü - Şanlıurfa ve Diyarbakır örnekleri-. *Ekev Akademi Dergisi*, 14(42), 275-290.

Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 4(14), 7-31.

*Şimşek, H.,& Katıtaş, S. (2014). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okula yabancılaşmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 81-99.

*Şimşek, H.,& Şahin, S. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri (Şanlıurfa İli Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 41-72.

*Taşğın, S.,& Sarı, İ. (2014). Aile içi enestinin nitel analizi: Şanlıurfa örneği. *Journal of International Social Research*, 7(35), 486-500.

*Teker, E. (2015). *Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların yaşantılarının resimlerine yansımaları ve plastik açıdan incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara

*Topuz, A. (2013). *Kadına karşı şiddete dinin pozitif ve negatif etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

TÜİK (2013). *Seçilmiş göstergelerle Şanlıurfa 2013*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.

TÜİK (2017). İstatistiklerle Aile, 2016. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24646> adresinden 14.09.2017 tarihinde erişilmiştir.

Ulutaş, F.,& Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.

UNICEF (2011). Türkiye’de Çocukların Durumu Raporu. Erişim Tarihi: 03.01.2017, <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim/032.pdf>.

*Uzundere, A. (2015). *Türkiye’de mevsimlik tarım işçileri: temel eğitim sorunları ve çözüm önerileri (Fındık tarımı örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ünlü, F. S. (2008). *Aile yapısı ve ilişkileri*. Eskişehir: A.Ö.F. Yayınları.

Varışoğlu, B., Şahin, A., & Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.

www.harran.edu.tr. Erişim tarihi: 16.08.2017, <https://www.harran.edu.tr/>

Yaşar Ekici, F. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science*, 30, 209-224.

*Zengin, M. (2016). *Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının beslenme durumlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

5. KAYNAKÇA

Abay, E., & Tuğlu, C. (2000). Şiddet ve agresyonun nörobiyolojisi. *Klinik Psikiyatri*, 3, 21-26.

Acar, B. (2006). *Diyarbakır’da köye dönüş ve rehabilitasyon projesi kapsamında üretilen konutların kullanım sonrası değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.

Acar, B., & Bekleyen, A. (2008). Köye dönüş ve rehabilitasyon projesi kapsamında üretilen konutların kullanıcı memnuniyeti açısından incelenmesi: İslamköy ve Tur mezrası örneği. *Anadolu University Journal of Sciences & Technology*, 9(2), 241-259.

Aker, T. (2006). *Zorunlu göç yaşayan ailelerin ikinci kuşak üyelerinin sağlık durumu*. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Kocaeli.

Aküzüm, C., & Oral, B. (2015). Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 19(61), 1-30.

Annagür, B. (2010). Sağlık çalışanlarına yönelik şiddet: risk faktörleri, etkileri, değerlendirilmesi ve önlenmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(2), 161-173.

- Arslan, S. Y. (2015). *Hastanelere başvuran hasta ve hasta yakınlarında MVQ (Maudsley Violence Questionnaire) ölçeği ile şiddetin değerlendirilmesi*. Tıpta Uzmanlık Testi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Aytaç, T. (2015). Öğretmenlerin okulda karşılaştıkları mobbinge ilişkin hizmet süresinin etkisi: bir meta-analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 21(2), 161-182.
- *Bağcıoğlu, E., Vural, M., Karababa, İ. F., Akşin, M., & Selek, S. (2014). Decrease in domestic violence during pregnancy: a study from Turkey. *Journal of interpersonal violence*, 29(2), 203-216.
- Bahar, O., & Bingöl, F. K. (2010). Türkiye'de iç göç hareketlerinin istihdam ve işgücü piyasalarına etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 43-61.
- *Barut, A., Asoğlu, V., & Yıldırım, N. T. (2016). Çözüm sürecinin TRC 2 (Şanlıurfa ve Diyarbakır) bölgesine ekonomik etkileri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 31-44.
- *Benek, S. & Ökten, Ş. (2011). Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarına ilişkin bir araştırma: Hilvan ilçesi (Şanlıurfa) örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 653-676.
- *Beşkat, M. (2016). *Futbol seyircilerinin empatik eğilimleri ile sporda saldırganlık ve şiddet düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Bülbül, S., & Köse, A. (2010). Türkiye'de bölgelerarası iç göç hareketlerinin çok boyutlu ölçekleme yöntemi ile incelenmesi. *Istanbul University Journal of the School of Business Administration*, 39(1), 75-94.
- Can, Y. (2011). *Göç ve kent: 1989'dan günümüze göç eden insanların kent adaptasyonu Diyarbakır örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- *Cengiz, R. (2004). *Futbol antrenörlerinin saldırganlık türleri ve şiddet olaylarına bakış açıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, O. (2008). İç göçler açısından Erzurum ilinin analizi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 20, 239-266.
- Çalık, M., Ayas, A. & Ebenezer, J. V. (2005). A review of solution chemistry studies: insights into students' conceptions. *Journal of Science Education and Technology*, 14(1), 29-50.

- Çelik, F. (2005). İç göçler: Teorik bir analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 167-184.
- *Çelik, G. (2016). *İç göçle gelen hane halkının kentle bütünleşme süreci: Şanlıurfa örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- *Çiçek Sağlam, A. (2008). Teachers' views about mobbing (psychological violence) at elementary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 133-142.
- Deniz, T. (2014). Uluslar arası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 175-204.
- Dişsiz, M.,& Şahin, N. H. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Donat Bacıoğlu, S. (2014). Şiddet ve Saldırganlığın azaltılmasında önleme ve müdahale programlarının etkililiği: meta analiz çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 294-304.
- *Dostlar, D. (2012). *Socioeconomic determinants of internal migration: A comparative analysis an seven cities in Turkey*. Unpublished Master Thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Durmuş, E.,& Gürkan, U. (2005). Lise öğrencilerinin şiddet ve saldırganlık eğilimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 253-269.
- *Ege, B. (2016). *Şanlıurfa'da doğup İstanbul'a göç etmiş kişilerle halen Şanlıurfa'da yaşayanlar arasında mevsimsel affektif bozukluk sıklığının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul
- *Ehi, D. Y. (2011). *Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin psikolojik şiddete (mobbing) ilişkin görüşleri (Şanlıurfa ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Ekinci, B. (2008). *Göçe maruz kalmış 9-11 yaş çocukların kendilerini dışa vurma açısından resimlerin yorumlanması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Erbek, E., Eradamlar, N., Beştepe, E., Akar, H., & Alpkan, L. (2004). Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*, 17(4), 196-204.
- Erdoğan, F. U.,& Çağiltay, K. (2009). *Türkiye'de eğitim teknolojileri alanında yapılan master ve doktora tezlerinde genel eğilimler*. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

- *Erkan, R.,& Aydın, D. (2010). Güneydoğu Anadolu bölgesi illerinde bölge içi ve bölge dışı göç eğilimleri. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(22), 31-46.
- *Ezberci, L. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Viranşehir'in toplumsal yapısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Gökdemir Arcan, İ. (2012). *Göçmen kadınlarda dil problemi: Kamusal alanda dilsizlik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Göktürk, A. (2001). Diyarbakır ile Mersin'e zorunlu göç. *Toplum ve Hekim*, 16(4), 281-289.
- Gökulu, G.,& Hosta, N. (2013). Basında kadına yönelik şiddet haberlerinin analizi: hürriyet, sabah ve posta gazeteleri örneği (2005-2008). *International Journal of Social Science*, 6(2), 1829-1850.
- *Güçkıran, R. Y. (2008). *İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimi algıları ile saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D., & Altıntaş, M. (2012). Bir kısır döngü olarak şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137.
- Gürbüz, M. (2007). Yüreğir'e göç eden nüfusun sosyo-ekonomik özellikleri ve şehirleşme sürecindeki değişimi. *Coğrafya Dergisi*, 15(1-2), 1-12.
- Gürhan, N. (2015). Yıldırma (mobbing). *Gazi Üniversiteli Öğretim Üyeleri Derneği Akademik Bülten*, 13(1-2), 1-4
- *Gürkan, K. P. (2010). *Şanlıurfa'da çalışan hemşire, ebe ve sağlık memurlarının psikolojik şiddete (mobbing) maruz kalma durumları ve ilişkili faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Haskan Avcı, Ö.,& Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168.
- Haskan, Ö.,& Yıldırım, İ. (2012). Şiddet eğilimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 165-177.
- *Kandemir, Ö. (2007). Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezinde sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- *Kandemir, Ö., Kurçer, M. A., & Özdemir, B. (2010). Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezinde çalışan sağlık personelinin aile içi şiddet yaşantıları, bilgi düzeyleri ve mağdurlara yaklaşımları. *Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine*, 7(1), 13-20.
- Kap, D. (2014). Suriyeli mülteciler: Türkiye'nin müstakbel vatandaşları. *Akademik Perspektif*, 30-35.

- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 49-71.
- *Karaman, Z. (2013). *Mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterliliklerinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- *Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kentle uyum sorunu. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 995-1014.
- Keser Özcan, N.,& Bilgin, H. (2011). Türkiye'de sağlık çalışanlarına yönelik şiddet: Sistematik derleme. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 31(6), 1442-1456.
- *Kılıç Öztürk, Y., Düzenli, E., Karaali, C., & Öztürk, F. (2017). Physical violence among elderly: analysis of admissions to an emergency department. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*, 23(1), 56-60.
- *Kılıç, E. D. (2009). Psychological violence in learning organizations: A case study in Sanliurfa, Turkey. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 37(7), 869-879.
- *Kırmızı, N. (2007). *Şanlıurfa'dan İstanbul'a göç nedeni ile kültür değişimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kış, A. (2016). Öğretmenlerin okulda karşılaştıkları yıldırımaya (mobbing) ilişkin medeni durumun etkisi: bir meta-analiz. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 463-478.
- Kocacık, F. (2001). Şiddet olgusu üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Kocacık, F.,& Çağlayandereli, M. (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 25-43.
- Kurnaz, M. A. & Çalık, M. (2009). A thematic review of 'energy' teaching studies: focuses, needs, methods, general knowledge claims and implications. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 1(1), 1-26.
- *Kutlu, S. (2011). *Erişkin göçebe mevsimlik tarım işçilerinin yaşam kalitesi düzeyi ve etkileyen faktörler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Lala, Ö. (2013). *Ortaöğretim öğrencilerinde görülen şiddetin nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri (Diyarbakır ili örneği.)* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

- *Mayti, A. (2015). *Ortaokullarda öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre okul içi şiddetin nedenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep
- Nabikoğlu, R. (2012). *Futbol seyircisinde şiddet eğiliminin MVQ (maudsley violence questionnaire) ile değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- *Onbaş, N. (2007). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim örgütlerinde duygusal şiddete ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Ormancı, Ü., Çepni, S., Deveci, İ. & Aydın, Ö. (2015). A thematic review of interactive whiteboard use in science education: Rationales, purposes, methods and general knowledge. *Journal of Science Education and Technology*, 24(5), 532-548.
- Oruç, Ş., & Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- *Öksüzöğlü, K. (2016). *Hastane çalışanlarında mobing'i (psikolojik şiddet'i) etkileyen unsurlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- *Ökten, Ş. (2010). “Eski vatan” ile “yeni vatan” arasında ya da hem “içeride” hem de “dışarıda” olmak: Ceylanpınar’daki Afganistan’dan göç etmiş Özbeklerin sosyal bütünleşmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 167-184.
- *Ökten, Ş. (2012). Zorunlu göç zor(un)lu kabul: Ceylanpınar Afgan göçmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(28), 171-186.
- Özen, N. (2009). *GAP Bölgesi’nde yaşanan göçün sürdürülebilirlik bağlamında konut çevrelerine etkisi; Diyarbakır Huzurevleri örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özen, S. (2007). İşyerinde psikolojik şiddet ve nedenleri. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 9(3), 1-24.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Sami, K. (2009). Zorunlu göçle yüzleşirken; kentsel bağlamda ortaya çıkan kültürel ve toplumsal ayrışma: Diyarbakır kent örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 250-265.

- *Satış, İ. (2012). Kırım Savaşı'ndan sonra Kafkasya'dan Anadolu'ya göçler ve Şanlıurfa yöresine iskânlar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XII(1), 517-531.
- *Şimşek, Z., Kara, B., Ersin, F., Ökten, Ş., & Yıldırım, G. (2016). Prevalence of violence: male and female seasonal agricultural workers' approach to violence in Turkey. *Social Work in Public Health*, 31(7), 626-637.
- Tekin, D. (2016). Psikolojik şiddet üzerine yazılan yüksek lisans tezlerine yönelik bir inceleme. *İş ve İnsan Dergisi*, 3(1), 31-41.
- *Topuz, A. (2013). *Kadına karşı şiddete dinin pozitif ve negatif etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Toroğlu, E. (2007). Niğde ili'nde göç faktörleri ve göçler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 5(1), 75-96.
- *Turan, S. (2001). *Göçebelikten yerleşik hayata geçişte bir örnek olay: Beritan aşireti*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tutar, H. (2004). İşyerinde psikolojik şiddet sarmalı: nedenleri ve sonuçları. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 101-128.
- *Türkeli, H. (2012). *Fırat'ın dili olsa: Zorunlu göç ve yeniden yerleşim sürecinde mekân - kültür etkileşimi: Halfeti örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- *Urasoğlu Bulut, H. (2007). *Ortaöğretim öğretmenlerinde psikolojik şiddet düzeyi (mobbing)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Vahip, I., & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- Yakar, M. (2012). Türkiye'de iç göçlerin ilçelere göre mekansal analizi: 1995-2000 dönemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 742-768.
- Yıldırım, D. & Yıldırım, A. (2010). Sağlık alanında çalışan akademisyenlerin karşılaştıkları psikolojik şiddet davranışları ve bu davranışların etkileri. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 30(2), 559-570.
- Yılmaz, A. (2008). *Göç sürecinde kadın: Aile içi konumu üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1685-1704.

- Abuzer (2004). Şanlıurfa'da toplumsal değişme ve Harran Üniversitesinin bu değişime etkisi. *Harran Ü. İlahiyat Fak. Dergisi*, 13, 65-84.
- Adıgüzel, A. (2013). Kız çocuklarının okullulaşma engelleri ve çözüm önerileri Şanlıurfa örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 56, 325-344.
- *Adıgüzel, A. (2016). The greatest requirement of sense of modern education: individual attention and teaching-family model. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(59), 1232-1249.
- *Altuntek, N. S. (2008). Benlik ve kültür: namus kavramına simgesel-bilişsel bir yaklaşım. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25(2), 37-58.
- *Atli, A., Uysal, C., Kaya, M. C., Bulut, M., Güneş, M., Karababa, İ. F., ... & Sır, A. (2014). Acil ünitesine intihar girişimi nedeniyle başvuran olguların değerlendirilmesi: Şanlıurfa örnekleme. *Journal of Mood Disorders*, 4(3), 110-114.
- *Ayhan, S. (2016). *Şanlıurfa'da mevsimlik tarım işçisi kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemleri, tercih nedenleri ve etkileyen faktörler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Akaydın, Ş., & Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Aktaş, G. (2015). Türkiye'de aile sosyolojisi çalışmalarına genel bir bakış. *Sosyoloji Konferansları*, 52, 419-441.
- Alpaydın, Y. & Erol, İ. (2017). Türkiye'de eğitim ekonomisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 23-41.
- Alper, A., & Gülbahar, Y. (2009). Trends and issues in educational technologies: A review of recent research in TOJET. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(2), 124-135.
- Arık, R. S., & Türkmen, M. (2009). Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi. *Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Antalya*.

- Arslan, D. A., & Arslan, G. (2015). Kırsal Türkiye’de, geçmişten geleceğe kadın, evlilik ve aile. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(37), 629-684.
- Aslan, A. K. (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 25-33.
- Bacanak, A., Değirmenci, S., Karamustafaoğlu, S., & Karamustafaoğlu, O. (2011). E-dergilerde yayınlanan fen eğitimi makaleleri: Yöntem analizi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8(1), 119-132.
- Baerlocher, M. O., Gautam, T., Newton, M., & Tomlinson, G. (2009). Changing author counts in five major general medicine journals: effect of author contribution forms. *Journal of clinical epidemiology*, 62(8), 875-877.
- *Bağcıoğlu, E., Vural, M., Karababa, İ. F., Akşin, M., & Selek, S. (2014). Decrease in domestic violence during pregnancy: a study from Turkey. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(2), 203-216.
- Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.
- *Belur, A. (2014). *Bilsem’e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- *Benek, S. & Ökten, Ş. (2011). Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarına ilişkin bir araştırma: Hilvan ilçesi (Şanlıurfa) örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 653 -676.
- *Bora, V. (2012). *Kız çocukların zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmeme nedenleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula uyumsuzluk ve başarısızlıkta ailenin rolü. *Eğitim ve Bilim*, 14(78), 29-33.
- Büyüköztürk, S., Kiliç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Arastırma Yöntemleri* (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Ciltas, A., Guler, G., & Sozbilir, M. (2012). Mathematics Education Research in Turkey: A Content Analysis Study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 574-580.
- *Çelik, G. (2016). *İç göçle gelen hane halkının kentle bütünleşme süreci: Şanlıurfa örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- *Çelik, K. (2006). *Ankara ve Şanlıurfa'daki gençlerin işsizlik deneyimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- *Demirel, A. (2016). *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlarda ve ailelerinin yanında kalan ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi özyeterlik algılarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- *Demirli Yıldız, A. (2015). Evaluation of the development characteristics of the 0 to 6 year old children of families engaged in seasonal agricultural work. *Mediterranean Journal of Humanities*, V(1), 207-220.
- *Dinç Kahraman, S. (2011). *Kadınlarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sağlık davranışlarına etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Dişsiz, M., & Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Doğan, İ. (2008). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar* (8. bs.). Ankara: Pegem Yayınevi.
- *Doktaş Yeşiltaş, P. (2015). *Okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Erkan, S. (2013). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. İçinde Z. F. Temel (Ed.) *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (2.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- *Ezberci, L. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Viranşehir'in toplumsal yapısına etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Fazlıoğlu, A. (2014). Dezavantajlı bir aile çiftçiliği grubu olarak "Mevsimlik tarım işçileri". *Ulusal Aile Çiftçiliği Sempozyumu*, 30-31 Ekim 2014, Ankara.

- Fazlıoğulları, O.,& Kurul, N. (2012). Türkiye'deki eğitim bilimleri doktora tezlerinin özellikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 43-75.
- *Göv, N. (2016). *Şanlıurfa'da bir aile sağlığı merkezinde riskli gebelik sıklığı, etkileyen faktörler, maternal ve fetal sonuçları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Güreşçi, E. (2012). Türkiye'de kırsal göçün aile üzerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 9(17), 149-161.
- *Hamidanoğlu, M. (2011). *Şanlıurfa'da aile planlaması hizmetlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Hallaç, S.,& Öz, F. (2014). Aile kavramına kuramsal bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.
- Holt, S., Buckley, H., & Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child abuse & neglect*, 32(8), 797-810.
- İçağasıoğlu Çoban, A. & Özbesler, C. (2009). Türkiye'de aileye yönelik sosyal politika ve hizmetler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(18), 31-41.
- *İnalı, Ç. (2012). *Zihinsel ve/veya bedensel yetersizliği olan çocuğa sahip annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeylerine anneye verilen eğitimin ve danışmanlığın etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- *Kandemir, Ö. (2007). *Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezinde sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kanlı, U., Gülçiçek, Ç., Göksu, V., Önder, N., & Oktay, Ö., Eraslan, F., Eryılmaz, A., Güneş, B. (2014). Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongrelerindeki fizik eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 127.153.
- Kantar Davran, M., Sevinç, M. R., & Seçer, A. (2014). Türkiye'de mevsimlik tarım işçisi çocuklar. *Tarımda İş Gücü Piyasası*.

- *Karaca Çiftçi, E. & Beklen, S. (2014). 0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve inanışları. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(2), 83-91.
- Karaoğlu, N.,& Karaibrahimoğlu, A. (2016). Tıp eğitimi alanındaki üç önemli dergide Türkiye kökenli yayınlar. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 15(47), 21-26.
- Karasu, M. A. (2014). Şanlıurfa'da kentsel gelişme ve 6360 sayılı büyükşehir belediye kanunu. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 178-193.
- *Karasu, M. A. (2012). Kent kültürünün suça etkisi -Şanlıurfa örneği-. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(2), 71-103.
- *Katıtaş, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimi (Şanlıurfa ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kaya Uyanık, G., Güler, N., Taşdelen Teker, G., & Demir, S. (2017). Türkiye'de eğitim alanında yayımlanan ölçek geliştirme çalışmalarının uygunluğunun çok yüzeyli rasch modeli ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 8(2), 183-199.
- *Kaya, M. (2013). *Modernleşme sürecinde aşiretlerin dönüşümü: Şanlıurfa aile ve aşiret dernekleri*, Yayınlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Könezoğlu, B. (2006). *Aile ve ailenin korunması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- *Maytı, A. (2015). *Ortaokullarda öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre okul içi şiddetin nedenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- *Mutlu, M. (2012). *Kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunları Şanlıurfa ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- *Nar, M. Ş. (2012). *Kültürel örgütlenmenin antropolojik temelleri: Akçakale ve Reyhanlı ilçeleri sınır köylerinin sosyal antropolojik açıdan karşılaştırmalı analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- *Okcu, E. (2016). *Travmaya maruz kalan çocuklarda tssb gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Olkun, S. (2006). Eğitim ile ilgili uluslararası bilimsel dergilerde yayın yapma süreci: fırsatlar, sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık*, 43-52.
- Ozan, C., & Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Ozankaya, Ö. (1991). *Toplumbilim (7. Baskı)*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- *Özcanarlan, F., Karataş, H., & Aydın, D. (2014). Şanlıurfa ilinde engelli çocuğa sahip annelerin depresyon durumlarının belirlenmesi. *Journal of Harran University Medical Faculty*, 11(2), 75-82.
- *Öztürk, M. B. (2012). *Anasınıfına devam eden farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların çoklu zeka alanlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Page, A. Z., & İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Pearson, C., Harwin, N., & Hester, M. & Abraham, H. (2007). *Making an Impact-Children and Domestic Violence: A Reader*. Jessica Kingsley Publishers.
- Poyrazlı, Ş., & Şahin, A. E. (2009). Uluslararası dergiler için İngilizce makale yazma ve yayımlama sürecine ilişkin temel öneriler. *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 117-131.
- Saban, A., Eid, B. N. K., Saban, A., Alan, S., Doğru, S., Ege, İ., Arslantaş, S., Çınar, D., & Tunç, P. (2010). Eğitimbilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 125-142.
- Safe Start (nd). Trauma-Informed Care for Children Exposed to Violence *Tips for Teachers*.
Erişim tarihi: 04.01.2017,
<https://www.justice.gov/sites/default/files/defendingchildhood/legacy/2011/09/19/tips-teachers.pdf>.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M., & DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.

- *Selçuk, H. (2013). Kadına uygulanan şiddetin Osmanlı mahkeme tutanaklarına yansımaları. *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi (KAREFAD)*, 1(1), 109-126.
- *Şenol, D. & Yıldız, S. (2010). İnsan yetiştirme sürecinde aile yapısı ve eğitimin rolü - Şanlıurfa ve Diyarbakır örnekleri-. *Ekev Akademi Dergisi*, 14(42), 275-290.
- Şentürk, Ü. (2008). Aile kurumuna yönelik güncel riskler. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 4(14), 7-31.
- *Şimşek, H.,& Katıtaş, S. (2014). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okula yabancılaşmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 81-99.
- *Şimşek, H.,& Şahin, S. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri (Şanlıurfa İli Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 41-72.
- *Taşgın, S.,& Sarı, İ. (2014). Aile içi ensestinin nitel analizi: Şanlıurfa örneği. *Journal of International Social Research*, 7(35), 486-500.
- *Teker, E. (2015). *Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların yaşantılarının resimlerine yansımaları ve plastik açıdan incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- *Topuz, A. (2013). *Kadına karşı şiddete dinin pozitif ve negatif etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- TÜİK (2013). *Seçilmiş göstergelerle Şanlıurfa 2013*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- Ulutaş, F.,& Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7(3), 614-626.
- UNICEF (2011). Türkiye’de Çocukların Durumu Raporu. Erişim Tarihi: 03.01.2017, <https://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/egitim/032.pdf>.
- *Uzundere, A. (2015). *Türkiye’de mevsimlik tarım işçileri: temel eğitim sorunları ve çözüm önerileri (Fındık tarımı örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ünlü, F. S. (2008). *Aile yapısı ve ilişkileri*. Eskişehir: A.Ö.F. Yayınları.

- Varişoğlu, B., Şahin, A., & Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- www.harran.edu.tr. Erişim tarihi: 16.08.2017, <https://www.harran.edu.tr/>
- Yaşar Ekici, F. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science*, 30, 209-224.
- *Zengin, M. (2016). *Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının beslenme durumlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kurtay, D. (2004). “Çocuk İhmal ve istismarının Önlenmesi”. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. Mart, 15, 2008. www.sosyalhizmetuzmani.org.
- Özdemir, A. (1989). *Çocuğun Fiziksel Yönden istismarı ve ihmali – Ankara’daki Alt ve Üst Toplumsal Ekonomik Düzeydeki Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Ana-Babanın Fiziksel istismar ve ihmali Davranışlarının Karşılaştırılması*.Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tercan, M. (1995). *Çocuğun Ana-Babası Tarafından Fiziksel İstismarı ve İhmali*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Şuşoğlu, Önder. 2005. *İçe Kanayan Yara*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Karaman, Z. (2013). *Mevsimlik tarım işçisi çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterliliklerinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kızmaz Z. ve Bilgin R. (2010). Sokakta çalışan/yaşayan çocuklar ve suç: Diyarbakır örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 269-311.
- Arı, F.A. (2006). Bölgesel Kalkınma Politikalar ve Yeni Dinamikler. *Derin Yayınları*, 352.
- Yıldız, Ö. (2006). Türkiye’de Çocuk İşçi Sorununun Toplumsal Görünümü. *Journal of Qafqaz University*, (18), 134 - 139.
- Bilgin, R. (2008). *Sokakta çalışan çocuklar sorununa sosyolojik bir yaklaşım: Diyarbakır örneği*. Doktora tezi. Fırat üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü, Elâzığ.

- Arslan, S. O., Kösecik, M. ve Ocak, Y. V. (1998). Şanlıurfa'da 1990-1996 yılları arasında görülen zehirlenme olaylarının genel değerlendirmesi. *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi*, 5(4), 264-270.
- Karaca-Çiftçi, E. ve Beklen, S. (2014). 0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve davranışları. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(2), 83-91.
- Şimşek, Z., Koruk, İ. Ve Yenur-Doni (2012). An operational study on implementation of mobile primary healthcare services for seasonal migratory farmworkers, Turkey. *Matern Child Health J*, 16:1906–1912.
- Ulukanligil. M. and Seyrek, A. (2004). Anthropometric status, anaemia and intestinalhelminthic infections in shantytown and apartmentschoolchildren in the Sanliurfa province of Turkey. *European Journal of Clinical Nutrition*, 58, 1056–1061.
- Asoglu, M., Bulbul, F. ve Altındağ, A. (2013). Evaluation of suicide attempts that referred to a university hospital emergency department. *Düşünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26, 376-380.
- Atli, A. Ve Kutlu, M. (2012). Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında çalışan personelin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(1), 49-66.
- Ulukanligil. M. and Seyrek, A. (2003). Demographic and parasitic infection status of schoolchildren and sanitary conditions of schools in Sanliurfa, Turkey. *BMC Public Health*, 3, 1-7.
- Ulukanligil. M. and Seyrek, A. (2004). Demographic and socio-economic factors affecting the physical development, haemoglobin and parasitic infection status of schoolchildren in Sanliurfa province, Turkey. *Public Health*, 118, 151–158.
- Koruk, I., Simsek, Z., Tekin Koruk, S., Doni, N. and Gürses, S. (2010). Intestinal parasites, nutritional status and psychomotor development delay in migratory farm worker's children. *Child: care, health and development*, 36, 6, 888–894.
- Adıgüzel, A. (2013). Kız Çocuklarının Okullaşma Engelleri ve Çözüm Önerileri (Şanlıurfa Örneği). *Ekev Akademi Dergisi*, 17(56), 325-344.
- Akbıyık, N. (2011). Malatya'da çalışan mevsimlik tarım işçilerinin sosyal ve ekonomik sorunlarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 132-154.

- Kaya, M. ve Özgülner, N. (2015). Mevsimlik (Gezici/Geçici) tarım işçilerininiki yerleşim birimindeki yaşam koşulları vesağlık durumlarına niteliksel bakış. *Turk J Public Health*, 13(2), 115-126.
- *Benek, S. & Ökten, Ş. (2011). Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarına ilişkin bir araştırma: Hilvan ilçesi (Şanlıurfa) örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 653-676.
- Çelik, Y., Karlı, B., Bilgiç, A. Ve Çelik, Ş. (2005). Şanlıurfa ili kentsel alanda tüketicilerin süt tüketim düzeyleri ve süt tüketim alışkanlıkları. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 11(1), 5 – 12.
- Aydın, D., Karaca Çiftçi, E. ve Karataş, H. (2015).Sokakta çalışan çocukların depresyondurumlarının belirlenmesi. *The Journal of Pediatric Research*, 2(1), 31-6.
- Şarvan Cengiz, Ş., Baş, M. ve Elaltunkara, C. (2016). Spor okullarına devam eden otizimli çocuğa sahip ebeveynlerin çocuk tabanlı değişkenlere göre stres ve başa çıkma düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4 (2), 439-453.
- Karataş, H., Kahraman, S. ve Marangoz, Z. (2017). Substance use among adolescents, and influencing factors in Şanlıurfa. *J Pediatr Res*, (1), 21-7.
- Özcanarlan, F., Karataş, H. ve Aydın, D. (2014). Şanlıurfa ilinde engelli çocuğa sahip annelerin depresyon durumlarının belirlenmesi. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(2), 75-82.
- Sevinç, M. R., Davran, M. K., Özel, R. ve Sevinç, G. (2014). Şanlıurfa semt pazarlarında taşıyıcılık yapan çocuk işçiler. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 18 (3), 21-31.
- Yentür-Doni, N., Gürses, G., Dikme, R., Şimşek, Z., Muratoğlu, M., Yıldız Zeyrek, F., ve Yeşilova, Y. (2016).Şanlıurfa'da ilköğretim okullarında aktif taramayöntemiyle kütanöz leşmanyaz araştırması. *Mikrobiyol Bul*, 50(4), 559-568.
- Yentür-Doni, N., Yıldız Zeyrek, F., Şimşek, Z., Gürses, G. ve Şahin, İ. (2015). Risk factors and relationship between intestinal parasites and thegrowth retardation and psychomotor development delays of children inŞanlıurfa, Turkey. *Türkiye Parazitoloj Dergisi*, 39, 270-276.
- Aliosmanoğlu, Ç., Aliosmanoğlu, İ., Kapan, M., Büyük, A. ve Önder, A. (2011). Yanık yoğun bakımda elektrik çarpması nedeniyle izlenen çocukların takip ve tedavi sonuçları. *Dicle Tıp Dergisi*, 38 (2), 170-173.
- Kahraman, S., Cidem, F. ve Akcakoca, z. (2016). The effect of Urfa pepper consumption on the growth of children. *Zeitschrift fur Arznei- & Gewurzpflanzen*, 21(3), 124-129.
- Kutlu, S. (2011). *Erişkin göçebe mevsimlik tarım işçilerinin yaşam kalitesi düzeyi ve etkileyen faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Büyüköztürk, Ş. (1992). *Türkiye 'de nüfus ve eğitimde fırsat eşitliği*.Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Atli, A. (2008). *Çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında çalışan personelin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Çelik, K. (2006). *Unemployment experience of youth in ankara and Şanlıurfa*. Doktora tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güler, N. (2006). *Okulöncesi öğretmenlerin müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları ve eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Küçük-Teker, E. (2009). *Yöresel özelliklerin Şanlıurfa merkez okullarında okuyan (9-12 yaş) çocuk resimlerine yansması*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hoşoğlu, R. (2009). *Engelli öğrencilerin ihmal ve istismar düzeyleri*. Yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Zorba, H. (2010). *Adana ili Yüreğir ilçesi Solaklı beldesinde yaşayanların sağlık, bilgi, tutum ve davranışlarına göçün etkisinin araştırılması*. Tıpta Uzmanlık Tezi. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adana.
- Fırat, T. (2010). *Eğitilebilir zihin engelli öğrencilere yönelik hazırlanan ilköğretim sosyal bilgiler dersi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Havlioğlu, S. (2011). *Göçebe mevsimlik tarım işçisi ergenlerde yaşam kalitesi düzeyi ve sorun davranışları sıklığı*. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Öztürk, B. M. (2012). *Anasınıfına devam eden farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların çoklu zeka alanlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Mutlu, M. (2012). *Aile ekonomisi ve beslenme eğitimi ana bilim dalı kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunları Şanlıurfa ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bora, V. (2012). *Kız çocuklarının zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmemesi nedenleri*. Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Yavuz, H. (2013). *Tarımda riskli sağlık davranışları ve ilişkili faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.

- İnali, Ç. (2012). *Zihinsel ve/veya bedensel yetersizliği olan çocuğa sahip annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeylerine anneye verilen eğitimin ve danışmanlığın etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Belur, A. (2014). *BİLSEM'e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Uzundere, A. (2015). *Türkiye'de mevsimlik tarım işçileri: Temel eğitim sorunları ve çözüm önerileri (Fındık tarımı örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tabur (2016) (Fidan, xxx). (Bilgin, 2009; Küçükkaraca, 2001). (19; 298837;). (50; 298837).

EKLER

Ek 1. Şanlıurfa İli Göç Konusuna İlişkin Analiz Tablosu

Yazar	Yayın yeri	Demografik Özellikler			Amaç	Yöntem	Değişken/ Tema	Evren-Örnk./Çalış. Gru.	Veri Topl. Ar.	Sonuç	Öneri
		Cins.	Yazar sayısı	Üniv							
Çelik (2016)	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Kentsel büyüme sürecinde Şanlıurfa kentine göç eden hane halkının kenti algılama, kentsel farkındalık, kentsel kurumlara katılım, kenti sahiplenme, kent sorunlarına duyarlılık gibi kent ile bütünleşebilme süreçlerinde etkili olan mekanizmaları incelemek	Nicel araştırma metodu	Kent ile bütünleşebilme süreçleri	20 mahallede ikamet eden 384 haneye	Anket	-Mahallelerin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından farklı gelişimler gösterdiği - Bazı değişkenlerde kırsal karakterini koruyan ve geldikleri bölgelerin özelliklerini yansıtan özellikler gösterirken, bazı değişkenlerde kentsel özellikler gösterdiği -Değişkenlerin çoğunda kırsal ve kentsel yaşamın ikisinin de görüldüğü ve kırsal yaşamdan kentsel yaşama geçiş sürecinin devam ettiği	Özette yok
Ege (2016)	Üsküdar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Üsküdar Üniversitesi	Şanlıurfa'da doğup İstanbul'a göç etmiş kişilerle halen Şanlıurfa'da yaşayanlar arasında mevsimsel affektif bozukluğu sıklığını araştırmak, mevsimsel değişikliklerin duygu durum ve davranışlar üzerindeki etkisini değerlendirmek, kişilerin konuyla	*Tarama	Mevsimlerin insanlarda meydana getirdiği değişiklikleri	100 kişi	Anket form	- Şanlıurfa'da doğup İstanbul'da yaşayanlara göre Şanlıurfa'da doğup Şanlıurfa'da yaşayanların mevsimsel duygu durum bozukluğu sıklığı daha yüksek çıktı -Mevsimsel duygu durum bozukluğunun cinsiyet, bölgede oturulma yılı ve mesleğe göre istatistiksel bir farklılık	-

					ilgili bilgi düzeyini artırmak ve yaşam kalitelerini geliştirmek					göstermediği - Katılımcıların kendilerini en iyi hissettikleri ve en çok sosyalleştikleri mevsim ilkbahar ve yaz iken, en çok kilo aldıkları mevsimler kış ve ilkbahar olduğu, en az sosyal yaşantı, en kötü hissetme, en az yemek yeme ve en fazla uyuma kış ve yaz olarak belirlendiği	
Karasu (2016)	Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	E	1	Harran Üniversitesi	Kent merkezinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu konularda çözümler geliştirmek	Yoklama (sondaj) yoluyla anket çalışması	-Suriyeli sığınmacıların Şanlıurfa'da kent yaşamına ne derece uyum sağladığı - Şanlıurfalıların Suriyeli sığınmacılarına ne derece benimsediklerini	384 denek	Anket	- Misafirliğin uzamasıyla birlikte sorunların da arttığı - Suriyelilerin Urfa'da yaşadıkları sorunlar arasında dil bilmeme, işsizlik, sosyal ve kültürel farklılıklar ve emek sömürüsü yer aldığı - Urfalıların % 74,2'si Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmesini doğru bulduğu	Suriyeliler konusunda toplumda giderek artan rahatsızlıkları gidermek amacıyla, karşılıklı iletişim kanalları açılmalı
Ezberci (2015)	Necmettin Erbakan Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Yaşanan yoğun Suriye göçünün Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesine; sosyo-kültürel, ekonomik ve aile yapısındaki etkilerini araştırmak	Özette yok	Özette yok	35 Suriyeli ve 42 Viranşehirli	Gözlem Görüşme	Özette yok	Özette yok
Karaman (2013)	Hacettepe Üniversitesi	K	1	Hacettepe Üniversitesi	Mevsimlik gezici ve geçici tarım	Nitel araştırma	Sosyal beceri yeterlilikleri	Şanlıurfa ve Diyarbakır	Öğretmen görüşmesi	- Mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi	- İl eğitim denetmenleri

	Yüksek Lisans Tezi				işçiliğinde çalıştırılan çocukların eğitim hakkına erişim durumları ve sosyal beceri yeterliliklerinin öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi	teknîği	ve eğitim hakkı	illerinden mevsimlik gezici ve geçici tarım işçiliği için göç eden çocukların 31 öğretmeni		olarak çalıştırılan çocukların eğitim hakkına erişimleri engellendiği - Bu çocukların eğitim hayatları genellikle uzun olmadığı - Bu çocukların sınıflarında utangaç oldukları, kendilerini okula ait hissetmedikleri - Okula ara verip tekrar döndüklerinde hissettikleri yoğun suçluluk duygusu ile mevsimlik tarım işçisi olarak çalıştırılan çocukların sosyal beceri yeterliliklerinin yeteri kadar gelişmediği	tarafından okul müdürleri ve öğretmenlere yönelik eğitime erişim ve devam konusunda bilgilendirmeli - Benzer bir araştırma modeli ile veriler başka kaynaklardan da (veliler, çocuklar, okul yöneticileri vb.) toplanmalı
Dostlar (2012)	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Gaziantep, Erzurum ve Şanlıurfa illerine 1990 yılı öncesi ve sonrasında göç etmiş eski ve yeni göçmenler ile bu illerde doğmuş dezavantajlı gruplar arasında eğitim, sağlık ve istihdam açısından bir fark olup olmadığını araştırmak	Tümevarımsal bir anlayış	Eğitim, sağlık ve istihdam açısından farklılıklar	1259 hane halkı 1198 kişisel röportaj 2288 hane halkı mülakat	Literatür taraması Anket Görüşme	-Yeni göç eden gruplar, söz konusu illerde doğmuş dezavantajlı gruplarla mukayese edildiğinde sağlık, eğitim ve istihdam alanlarında daha dezavantajlı olmadığı -Tasarımları, seçilen il ve hedef grupları düşünüldüğünde Avrupa Birliği tarafından finanse edilen projelerin, seçilen iller, hedef grup veya tasarım açısından her zaman amacına uygun olmadığı	-

Ökten (2012)	Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi	E	1	Harran Üniversitesi	Zorunlu göç sonucu Ceylanpınar'a yerleştirilen Afgan/Özbek göçmenlerinin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve kültürel yeniden inşa süreçleri analiz etmek	Nicel ve nitel araştırma teknikleri	Göçmenlerin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve kültürel yeniden inşa süreçleri	183 hane halkı reisine anket	Anket Görüşme Odak grup görüşmesi Gözlem	-Yerli ve mülteci iki grubun kolay kaynaş(a)madığı, diğer bir ifadeyle kaynaşma- bütünleşme yönünde iki tarafın da istekli davranmadığı -Yerlilerden "farklı" ve "yabancı" oldukları inancının mültecileri içine kapatırken sosyal bütünleşmeyi de engelleyici rol oynadığı - Gözlemler ve yapılan odak grup görüşmelerinde insanların dışarıyla ilişki kurmada çekingen davrandığı	-
Satış (2012)	Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi	E	1	Tunceli Üniversitesi	Kırım Savaşı'ndan sonra Kafkasya'dan Anadolu'ya gelen göçmenlerden Şanlıurfa'ya yerleştirilenler ele alınarak, bölge halkının göçmenlere yaptığı yardımları incelemek	*Teorik	Göçmenlerin yerleşmesi Halkın göçmenlere yaptığı yardımlar	-	-	- Göçmenlerin Şanlıurfa'ya iskânın temelinde burada göçmenlerin iskânı için tarıma elverişli arazilerin bulunmasının ve iklimin gelen bir kısım muhacirler için uygun olmasının yattığı - Göçmen problemlerinin çözülmesi aşamasında yerel ahalinin kendi sıkıntılarına rağmen yardıma çalışması dikkate değer bir özellik olduğu -Devletin yardımının çok yetersiz kaldığı anlarda özellikle 1860	-

										sonrası göçlerde yiyecek ve barınma konularında halk desteği de olması	
Türkeli (2012)	Yeditepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Yeditepe Üniversitesi	-Göçün sosyokültürel sonuçları konusunda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki Orta Fırat havzasında inşa edilen Birecik Barajı'ndan etkilenen yerleşimleri incelemek	Etnografik çalışma	Göç nedeniyle yer değiştirmesinin toplumsal/kültürel süreç ve sonuçlarını izlemek Doğal çevrelerin (mekânın), ekonomi ve kültür üzerindeki etki ve yansımaları	Kişiler	Görüşme Gözlem	Türkmen asıllı Halfetililerin deneme yanılma yoluyla da olsa, yeni mekânlarına uyum sağladığı -Göç ve yeniden yerleşmenin neden olduğu kültür sorunlarının üstesinden geldiği ve gelecek güçte görüldüğü	Bölgede yapılacak yeni araştırmalara konu teşkil edebilecek bir mahiyet göstermekte
Benek & Ökten (2011)	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	E-E	2	Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi	Şanlıurfa iline bağlı Hilvan ilçesinde büyük oranda geçimlerini tarım işçiliğiyle sağlayan topraksız veya az topraklı mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarını belirlemek	Hem nicel hem nitel teknikler	Mevsimlik tarım işçiliği ve bu kapsamda yaşadıkları sorunları tespit etmek, anlamak ve çözüm önerilerinde bulunmak	Göçe katılan öğrencilerini n aileleri (523 aile reisi)	Anket Görüşme Odak grup görüşmesi	- Mevsimlik tarım işçilerinin gittikleri yerlerde çalışma ortamlarına ilişkin yaşadıkları sorunlara bakıldığında; bunların başında barınma, beslenme, ortamın sağlıksız koşulları ve düşük ücret geldiği -Yılın önemli bir bölümünü dışarıda çalışarak geçiren mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının çok büyük bir kesiminin okula zamanında başlayamadıkları ve bir kesiminin de okul dönemini sonuna kadar götüremedikleri	-

										- Görüşülenlerin önemli bir kesiminin yeşil kart dışında herhangi bir sağlık güvencesine sahip olmadıkları	
Kutlu (2011)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Harran Üniversitesi	Göçebe mevsimlik tarım işçisi erişkinlerde yaşam kalitesi düzeyini ve etkileyen faktörleri ortaya koymak	Kesitsel araştırma Tanımlayıcı araştırma	Mevsimlik tarım işçilerinin yaşam kalitesi ve ruhsal durumu	300 erişkin	Ölçek Anket	-Göçebe mevsimlik tarım işçilerinde bedensel, ruhsal ve ulusal çevresel alanların puan ortalamalarının; diğer iki gruptan (köyde yaşayan çiftçiler ya da tarım işçileri, tarım işçisi olmayan), sosyal alan puanı tarım işçisi olmayanlardan daha düşük olduğu -Göçebe mevsimlik tarım işçilerinin genel sağlık anketi puan ortalamasının diğer iki gruptan daha yüksek olduğu	Göçebe mevsimlik tarım işçilerinin, yaşam kalitelerini artırmak için temel sağlık hizmetlerine ulaşmaları sağlanmalı, barınma ve çalışma koşullarını iyileştirmek için yasal düzenlemelerin uygulanması sağlanmalı
Erkan & Aydın (2010)	Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi	E-K	2	Dicle Üniversitesi Dicle Üniversitesi	-Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinin, Türkiye'nin hangi bölgelerine ve hangi illerine yoğun olarak göç verdiği ve Güneydoğu Anadolu Projesi'nin bölgedeki göç hareketini nasıl ve hangi yönde etkilediğini incelemek -Bölge kapsamındaki 9 ilin kendi aralarındaki	*Doküman inceleme	İllerin nüfusu, nüfusun hangi illerde yoğunlaştığı, bölge içine ve bölge dışına göç eğiliminin devam edip etmediği, bölgede en çok göçü hangi illerin verdiği	-	Türkiye İstatistik Kurumu	-İstanbul'da 944,481, Adana'da 346,423, İzmir'de 263,077 Güneydoğu Anadolu Bölgesi kökenli kişi yaşadığı -Bölge dışındaki illerde sırasıyla en çok Mardin, Diyarbakır ve Şanlıurfa nüfusuna kayıtlı olanlar yaşadığı -Güneydoğu Anadolu Projesi'ne rağmen bölge dışına göç eğiliminin devam	-

					göç eğilimini incelemek					ettiği - Gaziantep bölge içinde sırasıyla Şanlıurfa, Kilis, Adıyaman başta olmak üzere bütün illerden göç aldığı -Diyarbakır'ın; Mardin, Şanlıurfa ve Batman'dan göç aldığı	
Okten (2010)	Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi	E	1	Harran Üniversitesi	Özbek göçmenlerinin ilçe halkıyla ilişkileri, kimliklerini koruma ve yeniden inşa süreçleri, hangi düzlemlerde ve nasıl bir aidiyet, bütünleşme sağladıklarını analiz etmek	Durum saptayıcı bir araştırma	Özbek göçmenlerinin ilçe halkı ile ilişkilerinin durumu, geliştirdikleri kimlik politikaları, sosyolojik özelliklerinin	183 hane halkı reisine anket	Anket Görüşme Gözlem	-Birbirini açıkça reddetmeyen iki grubun kolay kaynaş(a)madığı, diğer bir ifadeyle kaynaşma-bütünleşme yönünde iki tarafın da istekli davranmadığı -"Farklı" ve "yabancı" oldukları inancı, güçlü bir aidiyet vurgusu ile göçmenleri kendi içlerine kapattığı, "öteki" ile çizilen güçlü sınırların iki grup arasında sosyal bütünleşmeyi engellediği	-
Kırmızı (2007)	İstanbul Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	İstanbul Üniversitesi	Şanlıurfa'dan İstanbul'a göç edenlerde meydana gelen kültürel değişimi araştırmak	Literatür	Şanlıurfa ve İstanbul'da kültürel olarak nelerin değiştiği, kültürel olarak nelerin korunduğu, göç ile kültürel taşımının ne kadarının	172 aşiret mensubu	Suruç'ta araştırma Sosyolojik anket	-Şeddadi aşireti mensupları ve diğer Urfalıların göç gerekçelerinin başında eğitim ve sağlığın geldiği -İstanbul'a yerleşenler ile Urfa ve Suruç'ta yaşayanlar arasında medeniyet farkı olduğunu -İstanbul'a	İstanbul'a yerleşenlerde meydana gelen olumlu değişimin Urfa ve Suruç'ta yaşayanlara uyarlanması için bölgede işsizliğin sona erdirilmesi, eğitim alanında yapılacak çalışmalar ile olumsuz görünen

							yapılabildiği			yerleşenlerde kültürel olarak olumlu değişimler yaşandığını	davranışlar konusunda vatandaşın bilinçlendirilmesi gerektiği
Turan (2001)	Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Hacettepe Üniversitesi	Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde (Diyarbakır, Elazığ, Şanlıurfa, Bingöl, Mardin, Muş, Erzurum ve Erzincan illeri) göçebe olarak yaşamakta iken, 1980 yılından itibaren hızla yerleşik hayata geçmeye çalışan Beritan Aşireti incelenmesi	Özette yok	Aşiret üyelerini yerleşik hayata geçmeye zorlayan sebepler, geçiş sürecinde karşılaşılan problemler ve yerleşik hayatla birlikte ortaya çıkan sosyo-ekonomik ve kültürel değişimleri	Özette yok	Özette yok	Aşiret mensuplarını yerleşik hayata sevk eden sebeplerin, iş bulma, güvenlik kaygısı ve daha rahat bir yaşam beklentisi olduğu	Özette yok

Ek 2. Şanlıurfa İli Şiddet Konusuna İlişkin Analiz Tablosu

Yazar	Yayın yeri	Demografik Özellikler			Amaç	Yöntem	Değişken/ Tema	Evren-Örnk./Çalış. Gru.	Veri Topl. Ar.	Sonuç	Öneri
		Cins.	Yazar sayısı	Üniv							
Kılıç Öztürk, Düzenli, Karaali & Öztürk (2017)	Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi	K-E-E-E	4	Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2Medicana Konya Hospital Tepecik Eğitim ve Araştırma Menemen Devlet Hastanesi	Türkiye fiziksel şiddete uğrayan yaşlıların sosyo demografik özelliklerin ve şiddet mekanizmasının incelenerek Türk toplumunda yaşlıya yönelik şiddetle savaş için alınabilecek önlemlerin araştırılması	Kesitsel çalışma	Fiziksel şiddet durumları	Şanlıurfa Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisi'ne darp nedeniyle başvuran 54 hasta	Veri tabanı ve adli kayıt raporları	-Darp tanılı 54 yaşlı hastanın 50'si (%92.4) erkek olduğu -Olguların %55.6'sında (n=30) mükerrer darp tanımlandığı -Mükerrer darp ve ateşli silah yaralanma sıklığı evde gerçekleştiği belirtilen olgularda anlamlı yüksek bulunduğu	Ateşli silah yaralanması gibi ciddi yaralanmalar ve mükerrer darp olgularının hane içinde gerçekleşmesi darp nedeniyle başvuran yaşlıların koruma altına alınması gerektiği
Barut, Asoğlu & Yıldırım (2016)	Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	E-E-K	3	Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi	Çözüm sürecinin 2009-2014 döneminde TRC 2 bölgesine (Şanlıurfa ve Diyarbakır) ekonomik katkılarını araştırmak	Literatür taraması	Ekonomik katkıları	-	-	2009-2014 döneminde TRC 2 bölgesinin çözüm sürecinden genel olarak pozitif etkilendiği - TRC 2 bölgesinde 2009 yılında 141 olan yatırım teşvik belgesi sayısı yaklaşık % 440 artarak 615'e yükseldiği	Çalışmamız bundan sonra yapılacak olan ampirik çalışmalara katkı sağlayabileceği
Beşkat (2016)	Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Dumlupınar Üniversitesi	Bireylerin empatik eğilimleri ile sporda şiddete yönelik davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak	İlişkisel tarama yöntemi	Empatik eğilim Saldırganlık ve şiddet	Şanlıurfa spor Kulübü 312 taraftarları	Anket Ölçek	- Araştırmaya katılan örneklemin empatik eğilimi orta düzeyde olduğu - Katılımcıların saldırganlık ve şiddet eğiliminin "orta düzeyde" olduğu - Empatik eğilim ile sporda şiddet ve saldırganlık davranışı arasında düşük	18 yaş altı bireylerde empatik eğilimin düşük, buna karşılık sporda saldırganlık ve şiddet davranışının yüksek olduğu bulgusu dikkate alınarak çalışmalarda örneklem olarak 18

										düzye, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu	yaş altı bireylerin seçilmesi uygun olacağı
Öksüzöğlü (2016)	Gaziantep Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Gaziantep Üniversitesi	Şanlıurfa'da Özel Bir Hastane çalışanlarının, psikolojik şiddet maruziyetinin, demografik değişkenler karşısında değişim gösterip göstermediğini saptamak	Betimleme modeli	Psikolojik şiddet algısı	Şanlıurfada Özel Bir Hastane'nde temizlik personeli, sekreter, hemşire, güvenlik ve diğer olarak 5 farklı departmanın 72 çalışan	Anket	- Hastane çalışanlarında psikolojik şiddete maruziyetleri ile ilgili tutumlarının yaşlarına, eğitim durumlarına ve mesleklerine göre farklılaştığı, fakat cinsiyetlerine ve medeni durumlarına göre dikkate değer bir farklılık göstermediği - Çalışanlarının psikolojik şiddetin aritmetik ortalaması 53,57 yani; literatürde "Hiç" anlamına geldiği	Araştırma denek sayısı bakımından sınırlı bir çalışma olması ve konu bakımından da bu tür çalışmalara izin verecek organizasyonlar bulmak güç olduğundan özellikle özel kurumlarda bu tür çalışmaları, daha geniş ve yaygın örneklem üzerinde sürdürmek gerektiği
Şimşek, Kara, Ersin, Ökten & Yıldırımka (2016)	Social Work in Public Health	K-K-K-E-E	5	Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi	Kadın ve erkek mevsimlik tarım işçilerinin şiddet algısını, şiddet yaygınlığını, mağduriyet sıklığını ve ilişkili faktörlerini belirlemek	Nitel ve nicel araştırma yöntemleri (Çok amaçlı kesitsel araştırma)	şiddet algısını, şiddet yaygınlığını, mağduriyet sıklığı	Adıyaman ve Şanlıurfa illerinde yaşayan 1.211 kadın ve 1.064 erkek	Anket Odak grup görüşmesi	-Evlilik durumu, çalışma süresi ve sağlığın şiddete maruz kalmayı etkilediği -Evli olmayan Arap kökenli kişilerin (zayıf bir eğitim geçmişine ve zayıf sağlık algılamasına sahip) fiziksel şiddeti onayladığı	Kadınlar arası şiddet yaygınlığına ilişkin özel müdahale araçlarının geliştirilmesi gerektiği
Mayti (2015)	Zirve Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Zirve Üniversitesi	Ortaokullarda öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, okullarda yaşanan şiddetin nedenlerini tespit etmek	Özette yok	Şiddetin nedenleri	Şanlıurfa ili Siverek ilçesi Merkezinde bulunan 250 sekizinci sınıf öğrencisi ve 225 öğretmen	Özette yok	-Öğretmen ve öğrenciler okullardaki şiddetin oluşumunu en fazla etkileyen boyutun "teknoloji kaynaklı risk faktörleri" olduğunu düşündüğü -Öğretmenler şiddetin kaynağına ilişkin en düşük düzeyde öğretmen kaynaklı risk	Özette yok

										faktörlerini düşünürken; öğrenciler de aile kaynaklı risk faktörlerini en düşük düzeyde şiddeti etkilediğini düşündüğü	
Baçcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin & Selek (2014)	Journal of interpersonal violence	E-E-E-E-E	5	Afyon Kocatepe Üniversitesi Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi Harran Üniversitesi Medeniyet Üniversitesi	Gebe kadınlar arasında aile içi şiddetin yaygınlığını değerlendirmek ve aile içi şiddetle ilişkili birçok faktörün bulunup bulunmadığını bulmak	*Betimsel	Gebelikte aile içi şiddet	Şanlıurfa'da hastaneye başvuran 317 gebe	Anket	-Kadınların neredeyse yarısının gebelik öncesi aile içi şiddet yaşadığı -Gebelikte birlikte aile içi şiddetin önemli ölçüde azaldığı e %10 düştüğü -Aile içi şiddete maruz kalan kadınların sosyal etkileşimi daha az olduğu	Geleneksel kültür ile şiddet arasındaki ilişki incelenmesi gerektiği
Topuz (2013)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Harran Üniversitesi	Çalışmada Şanlıurfa'da yaşayan ve eşinden şiddet görmüş kadınların sosyal gelişimleri aşamasında şiddete maruz kalmalarının evliliklerine etkilerini ve dinin kadına karşı şiddete etkilerini ortaya koymak	Alan araştırması	Din ile kadına yönelik aile içi şiddet arasındaki ilişki	Polis Merkezine eşlerinden şiddet gördüklerini beyan eden 30 kadın	Görüşme	-Şanlıurfa'da İslam'ı anlayamamış ve hayat tarzı haline getirememiş erkek bireylerin kadına yönelik aile içi şiddet uyguladıkları - Şiddete maruz kalan kadın bireylerin de sığınma yeri olarak yine İslam'ı gördükleri, ancak inanç ve ibadet yönünden eksikleri olan bazı kadınların yaşadıkları şiddet karşısında inkar seviyesine gelebildikleri	Araştırmanın birtakım eksiklikleri muhtemelen ileride yapılacak daha farklı araştırmalarla giderileceğini
Ehi (2011)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa il merkezinde yer alan genel ve resmi ortaöğretim	Betimsel-ilişkisel tarama modeli	Psikolojik şiddet	Şanlıurfa ili merkezinde görev yapan 500	Ölçek	- Öğretmenlerin, mobbingi en çok müdür ya da müdür yardımcılardan	Yöneticilere ve öğretmenlere verilecek seminerlerle

					kurumlarında görev yapan öğretmenlerin psikolojik şiddete (mobbinge) ilişkin görüşlerini belirlemek			öğretmen		gördükleri - Erkek öğretmenler, kadın öğretmenlerden daha fazla mobbinge maruz kaldıkları	bilgilenmeleri sağlanarak olası bir mobbingin önüne geçilmesinin sağlanacağı
Gürkan (2010)	Harran Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi	K	1	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa ilinde çalışan hemşire, ebe ve sağlık memurlarının psikolojik şiddete (mobbing) maruz kalma düzeylerinin ve ilişkili faktörlerin saptanması	Kesitsel araştırma	Mobbing	Şanlıurfa ilinde çalışan 275 hemşire, ebe ve sağlık memurları	Ölçek	-Sağlık memuru, ebe ve hemşirelerin Mobbing Algı Ölçeğinden alınan puan ortalamaları 1,89 olup, mobbinge nadiren maruz kaldıkları - En sık mobbing uygulayanların hasta yakınları (% 42,2) olduğu, mobbinge uğrayan bireylerin % 25, 8'inin eylemi sözlü olarak şikayet ettikleri ve % 3, 84'ünün mobbinge maruz kalma nedeni olarak çalışma koşullarının kötü olmasını düşündükleri	Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin eğitim programında mobbing (duygusal taciz) ve fiziksel taciz konularına da yer verilmeli
Kandemir, Kurçer & Özdemir (2010)	Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine	K-E-E	3	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Viranşehir Devlet Hastanesi Harran Üniversitesi	Şanlıurfa İli Viranşehir İlçe Merkezi'nde sağlık personelinin aile içi şiddet yaşantıları, bilgi düzeyleri ve mağdurlara yaklaşımlarının belirlenmesi	Tanımlayıcı çalışma	Aile içi şiddete ilişkin yaşantı, bilgi düzeyi	87 sağlık personel	Görüşme Anket	-Sağlık personelinin %20.6'sı çocukluklarında anne ya da babalarından fiziksel, %43.7'si ise sözlü şiddet gördüklerini, %8.1'i ise babalarının annelerine uyguladıkları fiziksel şiddete tanık olduklarını ifade ettikleri -Doktor ve hemşirelerin, meslek dışı yaşamlarında aile içi şiddetle iç içe	Özette yok

										olduğu -Bu meslek gruplarının şiddetin tanımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmasına karşın, günlük mesleki uygulamaları sırasında aile içi şiddet mağdurlarını tespit etmede yeterli bilgi beceriye sahip olmadıkları	
Kılıç (2009)	Social Behavior and Personality: an International Journal	K	1	Harran Üniversitesi	Eğitim kurumlarındaki psikolojik şiddeti incelemek	Tanımlayıcı araştırma	İlkokul öğretmenlerinin cinsiyete, medeni duruma veya tecrübeye dayalı şiddete maruz bırakılıp bırakılmadığını	Şanlıurfa'daki 310 öğretmen	Anket	- Kadın öğretmenlerin psikolojik şiddete maruz kalma olasılıkları erkeklerden daha fazla olduğu - Evlenmemiş öğretmenlerin psikolojik şiddet yaşamaları evli kişilerden daha olası olduğu - Kıdemli ve yeni başlayan öğretmenlerin orta düzeyde kariyerli öğretmenlere göre psikolojik şiddete maruz kalma oranları daha yüksek olduğu	-Hem psikolojik şiddet yaşayan öğretmenler için hem de bunların yöneticileri için hizmet içi eğitim verilmeli -Daha ileri düzeydeki çalışmalar tüm okul düzeylerinde yapılmalı ve psikolojik şiddetle karşı karşıya kalmanın doğasını belirlemek için nitel araştırmalar yapılmalı
Çiçek Sağlam (2008)	Eurasian Journal of Educational Research	K	1	Harran Üniversitesi	Psikolojik şiddet konusunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemek ve bu konuda öneriler getirmek	-	Psikolojik şiddete yönelik görüş	Şanlıurfa ili merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 58 öğretmen	Mülakat	-İlköğretim okullarında öğretmenlerin en sık karşılaştıkları psikolojik şiddet saldırılarının; konuşmanın kesilmesi, bağırılma, azarlanma, çaba ve başarının haksız biçimde değerlendirilmesi gibi davranışlar olduğu - İlköğretim okullarında psikolojik şiddet	Saldırıları karşısında sessiz kalınmaması gerektiği, yazılı ya da sözlü olarak üst makamlara başvurularak yasal yolların da kullanılması gerektiği

										eylemlerinin var olduğu, bu eylemlerin yöneticiler tarafından gerçekleştirildiği kadar öğretmenler arasında da yaygın olduğu	
Güçkıran (2008)	Yeditepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Yeditepe Üniversitesi	İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimi algıları ile saldırganlık düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi	Tarama yöntemi	Saldırganlık ve okul iklimi arasındaki ilişki	İstanbul ve Şanlıurfa'daki ilköğretim okullarının 351 7. sınıf öğrencisi	Ölçek	-İlköğretim okulu öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri ve okul iklimi algılarının demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı - Öğrencilerin saldırganlık düzeyleri ile okul iklimi algıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu -Okullarda olumlu bir iklimin varlığının öğrenci saldırganlığını azalttığı	-Güvenli bir okul ortamının yaratılması için gerekli tedbirler alınmalı, önleyici ve bilgilendirici çalışmalar yapılmalı - Araştırma, farklı sınıf düzeylerinde, diğer il ve ilçelerden seçilen örneklem grubu üzerinde uygulanmalı
Kandemir (2007)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Harran Üniversitesi	Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezindeki sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları araştırmak	Tanımlayıcı araştırma	Sağlık personelinin bilgi, tutum ve yaklaşımlar	87 sağlık personeli	Anket	-Sağlık personelinin aile içi şiddet bilgi düzeyleri şiddetin türlerine göre değişiklik gösterdiği - Sağlık personelinin %88-%93 sözlü şiddeti, %90-100'ü cinsel şiddeti, %93-96'sı ekonomik şiddeti doğru olarak tanımlayabildikleri - Sağlık personelinin dörtte üçü çocukluğunda fiziksel ve sözel şiddet gördüğü - Sağlık personelinin	-Sağlık çalışanlarının aile içi şiddeti tanınması uygun yaklaşımlar, tedavi ve destek için eğitim, koordinasyon ve sevk sistemi geliştirilmeli - Hastalık bildirim sisteminde aile içi şiddete maruz kalanlar bildirilerek yerel ve ulusal risk haritaları oluşturulması gerektiği

										aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili bilgi düzeyleri çok yetersiz değilse de günlük mesleki uygulamalarda farklı tutum ve davranışlar sergiledikleri, çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini yansıttıkları	
Onbaş (2007)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Harran Üniversitesi	-İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim örgütlerinde duygusal şiddete ilişkin görüşlerini ortaya koymak -Öğretmenlerin karşılaştıkları duygusal şiddet eylemlerini ve duygusal şiddete ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyet, kıdem gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak	Betimsel tarama	Duygusal şiddet	Şanlıurfa ilinde 470 ilköğretim okulu öğretmeni	Ölçek	-İlköğretim okulu öğretmenlerinin, iletişim biçimine saldırılar boyutunda yer alan duygusal şiddet davranışlarına bazen düzeyinde, sosyal ilişkilere saldırılar, itibara saldırılar, göreve yönelik saldırılar boyutlarında yer alan duygusal şiddet davranışlarına ise nadiren düzeyinde maruz kaldıkları -Öğretmenlerin duygusal şiddete ilişkin görüşleri, cinsiyet, medeni durum, kıdem ve öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı	Eğitim örgütlerinde görev yapan yönetici ve öğretmenler duygusal şiddet konusunda eğitilmeli
Urasoğlu Bulut (2007)	Niğde Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	K	1	Niğde Üniversitesi	Orta öğretim öğretmenleri arasındaki iletişim tarzı olarak mobbinge uğrama düzeylerini belirlemek	Tarama Yöntemi	Mobing	Niğde, Konya, Erzurum, Batman, Şanlıurfa, Trabzon illerinde orta öğretim kurumlarında görev yapan	Ölçek	-Orta öğretim öğretmenlerine yönelik uygulanan mobbing daha çok öğretmenlerin yaşam kalitesine yönelik olduğu - Orta öğretim kurumlarında mobbing daha çok erkek	- Kurumda zaman zaman hizmet içi eğitim verilerek çalışanlar ve yöneticiler eğitilmeli - Benzer çalışmalar yine MEB'de farklı branşlar üzerinde yapılmalı

								396 öğretmen		öğretmenlere uygulandığı -Milli eğitim bakanlığına bağlı özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler daha fazla mobbinge maruz kalma problemini yaşadığı	
Cengiz (2004)	Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Gazi Üniversitesi	Futbol antrenörlerinin saldırganlık türlerini tespit etmek, futbolda şiddet olaylarına bakış açılarının analizini yapmak	*Tarama	Şiddet olaylarına bakış açısı	41 ilden (Şanlıurfa'da içinde) seçilen 472 antrenör	Anket	-Antrenörlerin, futbolda saldırganlık ve şiddetin oluşumunda spor medyasının haberleri işleyiş tarzı ile fanatik seyircilerin yanlış yönlendirmesinin etkili olduğu -Şiddet olaylarının eğitimle önlenilebileceği -Hukuksal düzenlemeler, tel örgülerin kalkması gibi tedbirlerin uygulamayı kolaylaştıracağı	Futbolda şiddet eylemlerinin çözümü için, futbol içinde olan gruplar şiddete karşı etki bir mücadele ve fair play'de dayanıklılığı sağlayacak bir sistem oluşturulmalı

Ek 3. Şanlıurfa İli Aile Konusuna İlişkin Analiz Tablosu

Yazar	Yayın yeri	Demografik Özellikler			Amaç	Yöntem	Değişken/ Tema	Evren-Örnk./Çalış. Gru.	Veri Topl. Ar.	Sonuç	Öneri
		Cins.	Yazar sayısı	Üniv							
Ayhan (2016)	Harran Üni YL Tezi	K	1	Harran Üni	Mevsimlik tarım işçisi evli kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemleri, tercih nedenleri ve etkileyen faktörleri belirlemek	Kesitsel	Aile planlaması	15-49 yaş arası evli 300 kadınlar	-Tanımlayıcı Veri Toplama Formu -yüz yüze görüşme	Mevsimlik tarım işçisi kadınların tarladaki çalışma ve yaşam koşullarının gebeliği önleyici yöntem tercihlerini değiştirdiği, eğitim düzeyinin ve yöntem kullanma kararına eşlerin katılımının modern yöntem kullanmayı artırdığı belirlenmiştir	Mevsimlik tarım işçisi kadınların modern yöntemlere erişim ve kullanımını engelleyen faktörlerin belirlenmesi, kontrol altına alınması ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için hemşirelik girişimlerinin yapılması
Okcu (2016)	Hasan Kalyoncu Üni YL Tezi	K	1	Hasan Kalyoncu Üni	Suruç ilçesinde travmaya maruz kalan 9-12 yaş çocuklarda TSSB gelişimi ve şiddetiyle ilişkili faktörlerin incelenmesi	Kesitsel	Aile içi şiddet	Travmaya maruz kalan 9-12 yaş grubu 249 çocuk	-Çocuk ve gençlerde Travma Sonrası Tepki Ölçeği -Piers-Harris'in Çocuklarda Öz-Kavramı Ölçeği - Çocuklarda Depresyon Ölçeği -Kişisel Bilgi Formu	Çalışmaya alınan katılımcıların aile içi şiddet faktörüne bakıldığında; ebeveynleriyle problem yaşayan çocukların büyük bir çoğunluğu ağır ve orta derecede TSSB'li (travma sonrası stres bozukluğu) bulunmuştur. -Annenin eğitim seviyesi düştükçe TSSB gelişimi artmıştır ve annenin eğitim düzeyi arttıkça TSSB gelişimi oranı düşmüştür.	Konunun boyamsal olarak incelenebileceği yeni araştırmaların oluşturulması neden-sonuç ilişkisinin daha sağlıklı şekilde meydana çıkmasını sağlayacaktır.
Zengin	Harran Üni YL	K	1	Harran Üni	Şanlıurfa ve	Tanımlayıcı	Mevsimlik	Mevsimlik	-Çocuk	Mevsimlik tarım işçisi	Beslenme

(2016)	Tezi				Adıyaman'da mevsimlik tarım işçiliği yapan ailelerin çocuklarının beslenme durumlarını değerlendirmek		tarım işçisi aile çocuklarının beslenmesi	tarım işçiliği yapan ve 0-5 yaş grubu çocuğa sahip 250 aile	Beslenmesinin Değerlendirilmesi Formu -Yüz yüze görüşme	ailelerin çocuklarında beslenme yetersizliği olduğu tespit edilmiştir.	durumlarını olumsuz etkileyen faktörlerin belirlenmesi, kontrol altına alınması ve mevsimlik tarım işçisi ailelerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için çalışmaların sürdürülmesi
Demirel (2016)	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni YL Tezi	E	1	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı kurumlarda ve ailelerinin yanında kalan ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi özyeterlik algılarının karşılaştırılmasıdır	Betimsel	öz yeterlik algısı	Kurumda kalan 207, ailesi ile kalan 202 olmak üzere 409 ortaokul öğrencisi	- Türkçe Dersi Özyeterlik Algısı Ölçeği -Kişisel Bilgi Formu	Kurumlarda kalan öğrenciler ile aileleriyle birlikte kalan öğrencilerin Türkçe dersi özyeterlik algıları değerlendirildiğinde aileleri ile birlikte kalan öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır.	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılamamıştır.
Çelik (2016)	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni YL Tezi	K	1	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni	Şanlıurfa kentine göç eden hane halkının kenti algılama, kentsel farkındalık, kentsel kurumlara katılım, kenti sahiplenme, kent sorunlarına duyarlılık gibi kent ile bütünleşebilme süreçlerinde etkili olan mekanizmaları incelemektir.	Nicel araştırma	İç göç	384 haneye	-Anket	Mahalleler sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından farklı gelişimler göstermiştir. Bu değişkenlerin bazılarında kırsal karakterini koruyan ve geldikleri bölgelerin özelliklerini yansıtan özellikler gösterirken, bazı değişkenlerde kentsel özellikler göstermektedir. Ancak değişkenlerin çoğunda kırsal ve kentsel yaşamın ikisinin de görüldüğü ve kırsal yaşamdan kentsel yaşama geçiş	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılamamıştır.

										sürecinin devam ettiği belirlenmiştir.	
Göv (2016)	Harran Üni YL Tezi	K	1	Harran Üni	Şanlıurfa'da Bir Aile Sağlığı Merkezinde Riskli Gebelik Sıklığını, riskli gebelik sıklığını etkileyen faktörleri ve riskli gebelik durumunun gebelik sonucuna ve Fetal Sonucuna etkisi	Kesitsel ve ileriye yönelik izlem	Riskli gebelik	398 gebe kadın	-Bilgi formu -ASM kayıtları (doküman)	-Risksiz gebelik yok denecek kadar azdır. -Eşler yöntem tercihinde kadınları sıklıkla yönlendirmektedir.	Gebelik ve aile planlaması danışmanlıkları erkekleri de kapsamalıdır.
Adıgüzel (2016)	Electronic Journal of Social Sciences	E	1	Düzce Üni	"Aile Öğretmenliği Modeline" ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemek	Durum çalışması	Akademik başarı	6. ve 7. Sınıflardan 60, 10 ve 11. Sınıflardan 60 olmak üzere toplam 120 öğrenci	-Yarı yapılandırılm iş görüşme formu -	-Öğrencilerle bireysel olarak ilgilenecek her branşta öğretmenin bulunduğu bir Aile Öğretmenliği merkezlerinin olmasını isteyen öğrencilerin görüşleri üç alt temada gruplandırılmıştır. -Öğrenci görüşlerine göre; öğrencilerin aile yapıları ve evleri ders çalışmaya uygun değildir. -Evde kendilerine derslerinde yardım edebilecek aile üyeleri bulunmamaktadır. -Öğrenciler ailelerini memnun etmek ve ailelerinden ekonomik destek almadan başarılı olmak istemektedir bu yüzden bu merkezlere ihtiyaç duymaktadırlar.	Belirtilmemiştir.
Uzundere (2015)	Gazi Üni YL Tezi	E	1	Gazi Üni	Mevsimlik tarım işçiliğine giden	Olgubilim	Mevsimlik tarım işçiliği	28 okul yöneticisi, 11	Görüşme formu	-MTİ olarak çalışan aile fertlerinin	GAP kapsamında sulama projelerini

					ailelerin temel eğitim çağındaki çocuklarının çalışma koşullarından dolayı; eğitime erişim, okula devam, sağlık ve gelişim hakları bakımından nasıl etkilendiklerinin belirlenmesi ve yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik çözüm önerileri sunmak			öğretmen, 150 mevsimlik tarım işçisi olmak üzere 266 kişi		tamamının bu işe katılması, ailenin bir üyesi olan zorunlu eğitim çağındaki çocukların okullarından uzak kalmalarına neden olmaktadır. -Aileler yoksulluk ve çaresizlik nedeniyle çocuklarını mevsimlik tarım işçisi olarak çalıştırmaktan yana tercih yapmaktadır.	hızlandırıp daha çok insanın istihdam olacağı sahalar açarak MTİ ailelerin göç etmelerinin önüne geçilebilir.
Teker (2015)	Gazi Üni Doktora Tezi	K	1	Gazi Üni	Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların bu süreçten nasıl etkilendiğini (Eğitim, sağlık, beslenme, barınma, kültürel.) çocukların yaptıkları resimlere nasıl yansıdığını, plastik açıdan araştırmak	Betimsel	Mevsimlik tarım işçiliği	7-9 yaş grubu toplam 120 öğrenci	-Anket -Resim	-Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların bu süreçten eğitim, sağlık, beslenme, barınma, sanat, spor ve kültürel yaşantıları bakımından olumsuz olarak etkilendikleri belirlenmiştir.	Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların eğitim sorunlarının giderilmesi için, gittikleri yerlerde eğitimlerine devam edebilmelerine olanak sağlanacak koşulların ilgili kurumlarca hazırlanması, belediyelerin ve halk eğitim merkezlerinin mevsimlik tarım işçisi çocuklar için sanat, spor ve kültürel aktiviteler düzenlemesi ve Kurumların ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların sorunlarını çözmek için disiplinler arası işbirliği yapmaları
Doktaş	Necmettin	K	1	Necmettin	lık ve ortaokullarda	Betimsel	Değer	35 okul	-Anket	-Okul müdürleri	Okul müdürlerinin

Yeşiltaş (2015)	Erbakan Üni YL Tezi			Erbakan Üni	görev yapan okul müdürlerinin değer ve değer kazanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir		edinimi	müdürü		eğitimin ailede başlaması gerektiğini ve öğrencilerin değer kazanımlarında ailenin rolünün çok büyük olduğunu ifade etmişlerdir. -Okul müdürleri değer kazanımında okulun rolünün çok büyük olduğunu, okulun aileden sonra ilk sırada yer alacağını ifade etmiş ve ailede kazandırılan değerlerin okulda pekiştirilip geliştirileceğini söylemişlerdir.	büyük bir kısmı değer kazanımında kendilerini daha geri planda bir noktada görmektedir. Bu durumun değişmesi için okul müdürlerini cesaretlendirme, bilgilendirme ve ödüllendirme çalışmaları yapılabilir.
Maytı (2015)	Zirve Üni YL Tezi	E	1	Zirve Üni	Okullarda yaşanan şiddetin nedenlerini tespit etmektir	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.	Okul içi şiddet	250 öğrenci ve 225 öğretmen	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.	- Öğretmen ve öğrenciler okullardaki şiddet oluşumunu en fazla etkileyen boyutun "teknoloji kaynaklı risk faktörleri" olduğunu düşündüğü -Öğretmenler şiddetin kaynağına ilişkin en düşük düzeyde öğretmen kaynaklı risk faktörlerini düşünürken; öğrenciler de aile kaynaklı risk faktörlerini en düşük düzeyde şiddeti etkilediğini düşünmektedirler.	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.
Ezberci (2015)	Necmettin Erbakan Üni YL Tezi	K	1	Necmettin Erbakan Üni	Yaşanan yoğun Suriye göçünün Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesine;	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.	Göç	35 Suriyeli ve 42 Viranşehirli kişi	-Görüşme formu -Gözlem formu	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.	Kısıtlı tez olduğu için ulaşılama ştır.

					sosyo-kültürel, ekonomik ve aile yapısındaki etkilerini araştırmaktır.						
Demirli Yıldız (2015)	Mediterranean Journal of Humanities	K	1	Başkent Uni	Gezici mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan ailelerin çocuklarının fiziksel gelişimleri, beslenme örüntüleri, hijyen ve öz-bakım olanakları, potansiyel riskler ile oyun ile oyuncaklarının betimlenmesi olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır	Tarama	Mevsimlik tarım işçiliği	Belirtilmemiş	-Gözlem -Yarı yapılandırılmış görüşme	-Tüm yaş gruplarında beslenme problemleri bulunmaktadır. Çocuklar aynı zamanda küçük kardeşlerinin beslenme sorumluluğunu taşımaktadır. - Sağlık çalışanlarıyla yapılan görüşmeler göçmen işçiler tarafından sağlık ocaklarına yapılan başvuruların% 70'inin çocuklarının sağlık sorunları ile ilişkili olduğunu göstermektedir.	İşçilerin ve çocuklarının aile hekimliği dışındaki sağlık hizmetlerinden yararlanabileceği bir sistem sunmak gereklidir. Ayrıca, bir kayıt sisteminin başlatılması, bu işçilerin ve çocuklarının sağlık konularında izlenmesini kolaylaştırabilir.
Belur (2014)	Uludağ Üni YL Tezi	E	1	Uludağ Üni	Şanlıurfa BİLSEM özel yetenekli birey tanılama sürecine katılmış, BİLSEM'e kayıt hakkı kazanan ve kazanamayan öğrencilerin anne/babalarının rehberlik gereksinimleri ve bu süreçteki destek kaynaklarını belirlemek	Tarama	Anne baba gereksinimleri	261 anne/baba	-Anket	-Kayıt hakkı kazanan öğrencilerin anne/babaları kazanamayanlarınkin e göre daha yüksek eğitilmiş, daha yüksek gelirli ve daha az çocukludur. -tüm anne/babaların en çok yararlandıkları rehberlik kaynağı çocuklarının sınıf öğretmenidir.	Daha geniş örneklemle çalışmanın tekrarlanması
Bağcıoğlu, Vural, Karababa, Akşin & Selek (2014)	Journal of Interpersonal Violence	E-E-E-E-E	5	Afyon Kocatepe Uni, Harran Uni, Harran Uni, İstanbul	Gebe kadınlar arasında aile içi şiddetin yaygınlığını değerlendirmek ve çeşitli faktörlerin aile içi şiddet ile	*Tarama	Aile içi şiddet	317 hamile kadın	Anket	-Kadınların neredeyse yarısı gebelik öncesi aile içi şiddete maruz kalmaktadır -Gebelikte birlikte aile	Alışılmış uygulamalar ve geleneksel inanç, bölgedeki kadın statüsünü olumsuz yönde etkileyebilir

				Medeniyet Üni	ilişkili olup olmadığını araştırmaktır.					İçeride şiddet anlamı düzeyde azalmaktadır -Annesi şiddete maruz kalan gebe kadınların şiddete maruz kalma oranları daha yüksektir.	ve failerin davranış ve tutumlarını değiştirmek için ele alınması gerekir.
Atlı vd. (2014)	Journal of Mood Disorders	E-E- E-E- E-E- E-E- E	9	Dicle Üni, Dicle Üni, Dicle Üni, Dicle Üni, Dicle Üni, Dicle Üni, Harran Üni, Şanlıurfa Balıklıgöl Devlet Hastanesi	Şanlıurfa ilinde intihar girişimi nedeni ile acil servise başvuran hastaların özelliklerini ortaya koymaktır.	*Doküman analizi	İntihar girişimi nedenleri	Balıklığöl Devlet Hastanesi acil servisine intihar girişimi nedeniyle başvuran bireyler	Tıbbi kayıtlar	-Acil servise intihar girişimi nedeni ile yapılan başvuruların yarısından fazlasının evli ve 15-24 yaş aralığında olması bu bölgede aile içi sorunların intihar girişimleri için önemli bir risk etmeni olduğunu düşündürmektedir. -En sık intihar nedeni olarak aile içi sorunların bildirilmiş olması bu düşüncüyü destekler niteliktedir.	Yetkili kurumların evlilik öncesi ve sonrası danışmanlık hizmeti vermesi, gereksiz reçete sayısının azaltılması ve evlerdeki kullanılmayan ilaçların toplanması gibi bazı sorunlara çözüm getirilmesinin intihar girişimlerini azaltmada etkili olabilir
Karaca Çiftçi & Beklen (2014)	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi	K-K	2	Zirve Üni, Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü	0-6 yaş arası çocuğu olan annelerin ateş ve ateş düşürücüler ile ilgili bilgi ve uygulamalarını belirlemek	Kesitsel	Annelerin sağlık uygulamaları	337 anne	Anket formu	- Annelerin %67,7'sinin çocuklarının alınma dokunarak ateşi tespit ettikleri belirlenmiştir- Araştırmanın sonucunda annelerin ateşli çocuğa yaklaşımları konusunda desteklenmeye ve ateş düşürücüler konusunda bilinçlendirilmeye ihtiyaçları olduğu saptanmıştır.	-Klinik, poliklinik ve sahada çalışan hemşirelerin ulaşabildikleri tüm ebeveynlerden ateş konusunda eğitim gereksinmesi olanlara eğitim vermeleri, -Başta televizyon olmak üzere kitle iletişim araçlarıyla topluma verilen yaygın sağlık eğitimi programları yoluyla, ateşle ilgili yapılacaklar konusunda

											toplumun aydınlatılması
Şimşek & Katıtaş (2014)	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	E-K	2	Ahi Evran Üni, Necmettin Erbakan Üni	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerini belirlemek ve yabancılaşmaya yol açan etkenleri ortaya koyabilmek	Betimsel tarama	Okula yabancılaşma düzeyi	İlköğretim ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan 621 öğrenci	-İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerin de Okula Yabancılaşma Ölçeği - Kişisel bilgi formu	-Öğrencilerin genel olarak düşük düzeyde okula yabancılaşma yaşadıklarını ortaya koymuştur. -Ailesi fakir olan öğrenciler, ailesi orta halli öğrencilere kıyasla daha fazla yabancılaşma, güçsüzlük, anlamsızlık ve sosyal uzaklık yaşamaktadırlar. - Ailesinden biraz ve çok fazla baskı gören öğrenciler, ailesinden hiç baskı görmeyen öğrencilere kıyasla daha fazla yabancılaşma, güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık ve sosyal uzaklık yaşamaktadırlar.	Belirtilmemiştir.
Özcanarslan, Karataş & Aydın (2014)	Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi	K-K-K	3	Harran Üni, Harran Üni, Balıkesir Üni	Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon durumlarının belirlenmesi	Tanımlayıcı ve kesitsel	Engelli çocuk annelerinin depresyon durumu	18 yaş altı engelli çocuğu olan 104 anne	- Sosyodemografik Özellikler Bilgi Formu -Beck Depresyon Ölçeği	Engelli çocuğa sahip annelerin depresyon düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. -Anne eğitim durumu, gelir düzeyi, çocuğun cinsiyeti ve engel türü değişkenlerinin anne depresyon düzeyini etkilemediği, sadece annelerin suçlanma durumu ile anlamlı fark olduğu saptanmıştır.	Gerekli hemşirelik girişimlerinin uygulanması, destek ve danışmanlık hizmetinin verilmesi, engelli çocuğa sahip annelere yönelik hemşirelik girişimlerinin uygulandığı ve sonuçlarının değerlendirildiği girişimsel çalışmaların yapılması

Taşgın & Sarı (2014)	Journal of International Social Research	E-E	2	Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü, bilinmiyor	Ensest mağduru olan ve Şanlıurfa'da yaşayan 35 genç kızın yaşadığı olaylar araştırılmıştır	*Durum çalışması	Ensest	35 ensest mağduru genç kız ve 12 ensest mağduru kızın anne	-Görüşme	-Genç kızların daha çok öz babaları tarafından tecavüze uğradıkları, ilk ensest olayının daha çok kızlar 12 ile 14 yaşları arasında başladığı ve çoğu ensest olaylarının 2 veya 3 sene boyunca devam ettiği, annelerin bu olayları öğrendiğinde ise genellikle çevresel tepkilerden çekindiklerinden dolayı görmezden geldikleri ve sanki kızlarına hiçbir şey olmamış gibi davrandıkları ortaya çıkmıştır. -Kızlar bu olaylardan sonra genellikle kendilerini suçlamış, bazıları intihar girişiminde bulunmuş ve depresyona girmişlerdir.	önerilmektedir Ensest olayları ile karşılaşıldığında ensest mağdurunu daha da mağdur etmeyecek ve sistemi mağdur lehine işletecek ceza adalet sistemine gereksinim duyulmaktadır. Bundan dolayı bu suç Türk Ceza Kanununda ayrı bir suç türü olarak yer almalı ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. -Aile temelli eğitimlerde özellikle annelere bu konuda farkındalıklarının arttıracak eğitimler verilmeli ve kızlarının mahremiyetinin korunması konusunda daha bilinçli olmaları sağlanmalı, ve "Abisidir, babasıdır bir şey olmaz" gibi düşüncelerin yanlış olduğu anlatılmalıdır.
Selçuk (2013)	Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi	K	1	Erciyes Üni	Kocanın eşine attığı dayağın Osmanlı mahkemesindeki algılanışı, kadınların dayak neticesindeki hak	*Doküman analizi	Aile içi şiddet	Şer'iyye sicillerinde bulunan dayak ve öldürme vakalarının	Şer'iyye Sicilleri	- Şanlıurfa'ya ait şer'iyye sicillerinde eşler hanımlarını haksız yere dövmeyeceklerine, onların nafaka ve	Belirtilmemiştir

					arama yöntemleri ve bunun neticeleri irdelenmiştir			yer aldığı şehirler (Balıkesir, Bursa, Kayseri, Larende, Lefkoşa, Silistre, Ayıntab, Şanlıurfa, Samsun, Harput, Çorum, Çankırı, Bursa, Amasya ve Erzincan)		kisvelerini vereceklerini mahkeme siciline kayıt ettirerek onların bu konudaki haklarını güvence altına alıyorlardı. Bazen kocasından dayak yediği için babası veya kardeşi evine sığınan kadınlar mahkeme huzurunda kocalarından dayak atmayacaklarına dair söz aldıktan sonra evlerine dönüyorlardı. Kadının tabi hakkı olarak nitelendirdiğimiz anne ve babasının evine gitmeyeceğine eğer giderse karısını boşayacağına dair şart koşan erkeklere de rastlamaktayız.	
Kaya (2013)	Selçuk Üni Doktora Tezi	E	1	Selçuk Üni	Türkiye’de modernleşme politikalarının geleneksel toplum yapısının bir unsuru olarak kabul edilen aşiret sistemine etkilerini, yaşanan değişim sürecini ve bu değişim sürecinde aşiret sisteminin kendisini ne tür mekanizmalarla koruduğu veya revize ettiğini anlamayı hedeflemektedir.	Nitel ve nicel yaklaşımları birlikte	Modernleşme sürecinde aşiret yapısında değişimler	14 aşiret derneğinden 152 kişi	- Anket -Görüşme -Doküman	-Aşiret kümelerinin kırsaldan kente sirkülasyonu ile artan okuryazarlık, iktisadi gelişme, mobilizasyon ve kentleşme, modernleşmeyi görece hızlandırmaktadır. -Aile ve aşiret dernekleri, yapı ve işleyiş bakımından eklektiktir. Dernek, bir yandan modern pratikler sergilerken diğer yandan geleneksel değerleri	Aile ve aşiret derneklerinin kapsamlı bilimsel araştırmalarla ele alınması, konuya yönelik akademik ilginin artması gerekmektedir

										devam ettirerek sentezleyici bir mantık gütmektedir.	
Topuz (2013)	Harran Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi	E	1	Harran Üniversitesi	Eşinden şiddet görmüş kadınların sosyal gelişimleri aşamasında şiddete maruz kalmalarının evliliklerine etkilerini ve dinin kadına karşı şiddete etkilerini ortaya koymak	Alan araştırması	Kadına yönelik şiddet	Eşlerinden şiddet gördüklerini beyan ederek Polis Merkezlerine müracaat eden 30 kadın	-Görüşme formu	-Şanlıurfa'da İslam'ı anlayamamış ve hayat tarzı haline getirememiş erkek bireylerin kadına yönelik aile içi şiddet uyguladıkları görülmektedir. -Şiddete maruz kalan kadın bireylerin de sığınma yeri olarak yine İslam'ı gördükleri, ancak inanç ve ibadet yönünden eksikleri olan bazı kadınların yaşadıkları şiddet karşısında inkar seviyesine gelebildikleri de görülmektedir.	Bu araştırmanın birtakım eksiklikleri muhtemelen ileride yapılacak daha farklı araştırmalarla giderileceği
Karasu (2012)	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi	E	1	Harran Üni	Şanlıurfa ilinde işlenen suçlarının kent kültürü ile ilişkisinin araştırılması	*Doküman analizi	Suç	703 adet suçla ilgili haber	Belirtilmemiştir	Şanlıurfa'da yaşanan aile içi ve aileler arası kavgalar ile adam öldürme ve adam yaralama, ruhsatsız silah taşıma suçlarının temelinde şiddete dayalı sosyalleşme ve ataerkil aile yapısıyla beslenen aşiret kültürü yatmaktadır. - Aşiret ve aile kavramlarının bireyin önüne geçtiği bu kent kültüründe aile içi, özellikle kadına yönelik şiddet olağan görülmekte, yaşanan	Belirtilmemiştir.

										bir tartışma ya da sözlü sataşma aileler arası kavgalara yol açmaktadır. -Kan davası, namus cinayeti, barış yemeği, silah taşıma vb. geleneklerin devam ettiği yörede aşiret kültürü kent içinde şiddetin dozunu belirlemektedir.	
Şimşek & Şahin (2012)	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	E-K	2	Harran Üni, MEB	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenlerini belirlemek	Betimsel tarama	Okulu bırakma eğilimi	900 öğrenci	Okulu Bırakma Eğilimi (OBE) anketi	-Okulu bırakma eğiliminin kişisel etkenler, sosyal çevre etkenleri ve aile etkenleri olmak üzere birçok faktöre bağlı olarak geliştiği - Aile faktörlerinin okulu bırakma eğilimi üzerindeki etkisidir. -Ailesiyle ilişkisi zayıf olan, ailede baskı gören, eğitimiyle ilgilenilmeyen öğrencilerin daha fazla okulu bırakma eğilimi içerisinde oldukları görülmektedir.	Genel olarak yüksek bulunan okulu bırakma eğiliminin azaltılmasına ilişkin uzun süreli eğitim politikalarının geliştirilmesi ve uzman desteğiyle bu oranın azaltılmasına yönelik uygulamaların yapılması gerekmektedir. Örneğin bu kapsamda sıkı devam takip uygulamaları ve okulu bırakma eğilimindeki öğrencilere yönelik özel rehberlik hizmeti verilerek okulu bırakma eğilimleri azaltılabilir
Nar (2012)	Ankara Üni Doktora Tezi	E	1	Ankara Üni	Akraba ilişkilerinden kaynaklanan örgütlenme yapısı ve bu yapıdan kaynaklanan	Alan araştırması	Akraba ilişkileri	Şanlıurfa ili Akçakale ilçesi ve Hatay ili Reyhanlı ilçesine bağlı	-Anket formu -Görüşme	-Sanayileşmenin ve kentleşmenin sosyo-kültürel yapıda meydana getirdiği değişiklikler insanların kültürel yönden	Belirtilmemiştir.

					sorunların ortaya çıkarılmasıdır.			akraba evliliğinin yoğun olarak yapıldığı 8 sınır köylerinden Şanlıurfa'da 68 ve Hatay'da 85 aile		farklılaşmasına ve beraberinde soy içi ve aile içi atfedilen değerlerin değişmesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla her iki örneklem alanı içinde akrabalık bağlarında kısmı bir zayıflayacağı öngörülmektedir. Ancak, akrabalık, soydanlık, aşiretçilik ve etnisite kavramlarının anlamı zayıf gibi görünse de tam anlamıyla ortadan kalktığını söylemek de doğru bir yaklaşım olmayacaktır.	
Katıtaş (2012)	Harran Üni Yl Tezi	K	1	Harran Üni	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okula yabancılaşma ve bunun sonucunda ortaya çıkan okulu bırakma eğilimlerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek ve gerek yabancılaşma gerekse okulu bırakmaya yol açan etkenleri ortaya koyabilmek	Nicel ve nitel araştırma yöntemleri bir arada	Okula yabancılaşma ve okulu bırakma	621 ilköğretim öğrencisi ve ilköğretimi tamamlamadan okulu terk etmiş 20 öğrenci	-Kişisel Bilgi Formu -Okula Yabancılaşma Ölçeği (OYÖ) -Yarı yapılandırılmış İş Görüşme Formu	-Aile bireylerden birine bir defa ve birkaç defa şiddet uygulmuş öğrencilerin, aile bireylerine hiç şiddet uygulamamış öğrencilere kıyasla daha fazla yabancılaşma, güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık ve sosyal uzaklık yaşadıkları - Ailesi fakir olan öğrencilerin, ailesi orta halli olan öğrencilere göre daha fazla yabancılaşma, güçsüzlük, anlamsızlık ve sosyal	Çocukların okula yabancılaşmalarını azaltıcı bir etkiye sahip olması açısından okul aile işbirliğiyle aile eğitimine önem verilebilir. Şanlıurfa'da ilköğretim ikinci kademe okuyan ve ailesi düşük gelir grubuna mensup olan öğrencilere burs verilerek okulu bırakma düşüncesinden uzaklaştırılabilir.

										uzaklık yaşadıkları -Aile ilişkisi orta düzeyde olan öğrencilerin, aile ilişkisi çok iyi olan öğrencilere göre daha fazla yabancılaşma, güçsüzlük, anlamsızlık ve sosyal uzaklık, aile ilişkisi zayıf olan öğrencilerin ise aile ilişkisi çok iyi olan öğrencilere kıyasla daha fazla anlamsızlık yaşadıkları - Ailesinin gelir durumunu fakir olarak tanımlayan öğrencilerde okulu bırakma eğilimi en yüksek düzeyde - Ailesiyle ilişkisi zayıf olan öğrencilerin okulu bırakma eğilimleri, ailesiyle ilişkisi çok iyi olan öğrencilerin yaklaşık iki katı iken	
Öztürk (2012)	Hacettepe Üni YL Tezi	K	1	Hacettepe Üni	Anasınıfına devam eden farklı sosyoekonomik düzeydeki çocukların çoklu zeka alanlarını; cinsiyet, ailedeki çocuk sayısı, doğum sırası, , anne yaşı, baba yaşı, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne mesleği, baba	Tarama	Çoklu zeka düzeyi ile aile değişkenleri arasındaki ilişki	208 okul öncesi dönem çocuk	-Demografik Bilgi Formu -Teele Çoklu Zeka Envanteri	Orta sosyoekonomik düzeydeki çocukların müzikal-ritmik zeka puan ortalamalarının alt sosyoekonomik düzeydeki çocuklardan daha yüksek olduğu görülürken, kişilerarası-sosyal zeka alanında ise alt sosyoekonomik düzeydeki çocukların kişilerarası-sosyal	Öğretmenlerin çocukta baskın olan ve olmayan çoklu zeka alanlarını ortaya çıkaracak eğitim programlarını hazırlayabilmeleri için gerekli donanım ve bilgiye sahip olmaları şarttır. Bu amaçla yapılacak hizmet içi eğitim seminerleri, okullara yapılacak

					mesleği gibi değişkenler açısından incelemek						zeka puan ortalamalarının, orta sosyoekonomik düzeydeki çocuklardan daha yüksek olduğu görülmüştür. -Anne öğrenim ve baba öğrenim durumu, baba mesleği açısından ise çoklu zeka alanlarının hiçbirinde anlamlı fark bulunmamıştır.	geziler, materyal hazırlama kursları etkili olabilir.
Mutlu (2012)	Gazi Üni YL Tezi	K	1	Gazi Üni	Kadınların aile içinde karar verme uygulama ve sorunlarının incelenmesi	Tarama	Ailede karar verme uygulamaları	400 evli kadın	-Anket	Ailede kız ve erkek çocukların geleceğine ilişkin konulara bakıldığında kız çocuklarının hangi düzeyde eğitim alacağına (% 49.5), kız çocuklarının kimlerle arkadaşlık kuracağına (% 41.1), kız çocuklarının ne zaman evleneceğine (% 34.9), erkek çocuklarının hangi düzeyde eğitim alacağına (% 45.4),erkek çocuklarının hangi mesleği seçeceğine (% 35.7), erkek çocuklarının kimlerle arkadaşlık kuracağına (% 31.9) kadının eşi ile birlikte karar verdiği belirlenmiştir.	Kadın ve aileden sorumlu devlet bakanlığının önderliğinde yapılacak etkinlik ve projelerle çocukların eğitiminden birinci derecede sorumlu olan kadınlarımızın eğitim düzeyi yükseltilmelidir.	
Bora (2012)	Mehmet Akif Ersoy Üni YL Tezi	E	1	Mehmet Akif Ersoy Üni	Zorunlu eğitim sonrası kız çocuklarının ortaöğretime	Durum çalışması	Kız çocukların okula devam etmeme	Kız çocuklarını ortaöğretime göndermeye	-Görüşme formu	-Kız çocuklarının zorunlu eğitim sonrası ortaöğretime devam etmemesinde aile en	Ortalama aylık gelirleri düşük olan ailelere maddi yardım sağlanarak	

					devam etmeme nedenlerini belirlemeyi amaçlamaktadır		nedenleri	n 46 veli		etkili karar vericidir. -Maddi durumları kötü olan aileler çocuklarını okutmada erkekleri tercih etmektedir. -Zorunlu eğitim sonrası kız çocuklarının ortaöğretime devam etmemesinde ailelerin ekonomik durumlarının, okullarda uygulanan karma eğitim uygulamasının, okullarda uygulanan kılık kıyafet uygulamasının ve kız çocuklarına biçilmiş toplumsal rollerin önemli olduğu ortaya çıkarılmıştır.	kız çocuklarını ortaöğretime göndermeleri sağlanabilir.
İnalı (2012)	Harran Üni YL Tezi	K	1	Harran Üni	Zihinsel ve/veya bedensel engelli çocuğa sahip annelere verilen planlı eğitimin ve danışmanlığın annelerin yaşam kalitesi ile tükenmişlik düzeyine etkisini ortaya koymak	Deneysel	Annelerin yaşam kalitesi ve tükenmişlik	özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine kayıtlı bulunan, 0-18 yaş aralığında bedensel ve/veya zihinsel engelli çocuğa sahip 244 anne	-Bilgi formu, -Aile gereksinimleri belirleme aracı (AGBA), -Maslach Tükenmişlik Envanteri -Yaşam Kalitesi Ölçeği	Zihinsel ve bedensel engelli çocuklara sahip annelere verilen planlı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin annelerin yaşam kalitesi ölçeğinde yer alan sosyal fonksiyon, emosyonel rol fonksiyonu, mental sağlık, zindelik/yorgunluk, ağrı ve genel bakış açısı düzeylerine olumlu etkiler sağladığı saptanmıştır. -Annelere verilen planlı eğitim ve	Hemşireler tarafından engelli çocuğa sahip ailelerin yaşadıkları sorunlar ve eğitim ihtiyaçları belirlenerek, gerekli eğitimin, desteğin ve danışmanlığın sağlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

										danışmanlık hizmetlerinin annelerin duygusal tükenmişlik düzeylerini azalttığı, kişisel başarı düzeylerini ise yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır.	
Dinç Kahraman (2011)	Erciyes Üni Doktora Tezi	K	1	Erciyes Üni	Evli kadınlarda toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sağlık davranışına etkisini belirlemek	Kalitatif ve deneysel bir çalışma	Sağlık davranışları	40 evli, çalışmayan, kadın	-Anket Formu (KBF), -Yarı yapılandırılm iş görüşme formu -Sağlıklı yaşam biçimi davranışları geliştirme II ölçeği	-Kadınların hemen hemen hepsinde sağlıkla ilgili bilgi ve uygulamaların olmadığı görülmüştür. -Kadının yaşı, eğitim durumu, yaşadığı yer ve aile özellikleri değişme bile planlı yapılan toplumsal cinsiyete dayalı eğitim ve evde izlem ile kadınların sağlık davranışlarında önemli bir değişim yaratılabileceği saptanmıştır. -Toplumsal cinsiyet kadınların sağlıklarını olumsuz etkilemekte ve eğitimle sağlık davranışları olumlu şekilde değişmektedir.	Kadın sağlığına yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlarda görev yapan personelin toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve sağlığa etkisine yönelik farkındalıklarının artırılması ve bunun için konu ile ilgili hizmet içi eğitimlere yer verilmesi
Benek & Ökten (2011)	Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	E-E	2	Harran Üni, Harran Üni	Şanlıurfa iline bağlı Hilvan ilçesinde büyük oranda geçimlerini tarım işçiliğiyle sağlayan topraksız veya az topraklı mevsimlik tarım işçilerinin yaşam koşullarını belirlemek	Hem nicel ve hem de nitel araştırma teknikleri bir arada	Mevsimlik tarım işçiliği	Eğitim-öğretim sürecinin devam ettiği dönemde, göçe katılan öğrencilerini n 523 aile reisi	-Anket - Derinlemesine görüşme -Odak grup görüşmesi -Yazılı ve belgesel kaynaklar	-Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının çok büyük bir kesimi (% 81,6) okula zamanında başlayamayıp, okul dönemini sonuna kadar götürememektedir. -Okula giden	Belirtilmemiştir.

										çocuklara özel veya devlet tarafından kalacak yer sağlanması ve üstelik maddi yardım yapılması halinde bile ailelerin önemli bir kısmı çocuklarını bırakmaya istekli görünmemektedir.	
Hamidanoğlu (2011)	Harran Üni YI Tezi	E	1	Harran Üni	Şanlıurfa ilinde aile planlaması hizmetlerinin değerlendirilmesi	Kesitsel	Aile planlaması	300 evli kadın	- Aile Planlaması Hizmetlerinin Değerlendirilmesi Formu	-Sunulan hizmetlerin kapsamı düzeyi %51.7dir. -Şanlıurfa'da aile planlaması hizmetine ihtiyacı olanlar bu hizmete yeterince ulaşamamakta ya da yeterince kullanmamaktadır. -Sağlık ocağına ilk başvuruyu, kırsal alanda olma, Türkçe bilmeme, ölü doğum yapma, aile planlaması yöntemi kararına kadın dışında bir başkasının müdahalesi olumsuz etkilemektedir.	Aile planlaması hizmetlerinin kapsama düzeyini yükseltmek için, kadının karar verme sürecine bilinçli olarak katılması, sağlık ocaklarının bu hizmetler için ilk başvuru yeri olma niteliğinin artırılması ve kapsayıcı sağlık hizmeti sunulması gereklidir
Şenol & Yıldız (2010)	Ekev Akademi Dergisi	K-E	2	Kırıkkale Üni, Kırıkkale Üni	Aile yapısının ve eğitimin, özellikle Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan halkın kaderi üzerinde ne derece etkili olduğunu ortaya koymaya çalışmaktır.	Alan araştırması	İnsan yetiştirme sürecinde aile ve eğitimin rolü	Diyarbakır ve Şanlıurfa'nın köylerinde yaşayan 643 kişi	-Anket, -Görüşme	- İnsan yetiştirme sürecinde ailenin ve eğitim sisteminin rolü son derece önemlidir. -Bölgenin eğitim seviyesi son derece düşüktür. Eğitim seviyesi düşük olduğu için de bölge halkı eğitim gerektirmeyen işleri daha fazla tercih etmektedir.	Hem aile kurumu hem de eğitim kurumu yapısal ve işlevsel olarak güçlendirilmelidir.

Altuntek (2008)	Edebiyat Fakültesi Dergisi	K	1	Hacettepe Üni	Bireylerin benlik şemalarında namus kavramının nasıl temsil edildiği ve bu kavramla ilgili kültürel sayıtların nasıl bir kültürel model oluşturduğu betimlenmesi	Diyalektik	Namus kavramı	30 anne, 30 baba ve 28 ergen çocuk olmak üzere 88 kişi	- Tematik Algı Testi (TAT) -Yarı yapılandırılm iş görüşme formu	-Namus kavramı, "aile utanç içine düşmemelidir"; "ailenin fertlerini korumak erkeğin sorumluluğudur"; "erkekler aile içindeki kadınları denetlemelidir"; "erkekler bir dereceye kadar bireysel seçim yapabilir ama kadınlar yapamaz" sayıtlarını içermektedir.	Belirtilememiştir.
Kandemir (2007)	Harran Üni YL Tezi	K	1	Harran Üni	Şanlıurfa ili Viranşehir ilçe merkezindeki sağlık personelinin aile içi şiddet konusunda bilgi, tutum ve mesleki uygulamaları	Tanımlayıcı araştırma	Aile içi şiddet	87 sağlık personeli	-Aile İçi Şiddet Konusunda Sağlık Personelinin Bilgi, Tutum ve Yaklaşımları Anketi	-Sağlık personelinin dörtte üçü çocukluğunda fiziksel ve sözel şiddet gördüğü, su an ki ailesinde ise sözel ve fiziksel şiddetin var olduğunu söyleyen sağlık personeli ise %85'dir. Yalnızca şiddetin boyutu değişmiş, çocuklukta fiziksel ağırlıklı olarak görülen aile içi şiddet, erişkinlikte sözel ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür. -Sağlık personelinin aile içi şiddet ve cinsel şiddet ile ilgili bilgi düzeyleri çok yetersiz değilse de günlük mesleki uygulamalarda farklı tutum ve davranışlar sergiledikleri, çalışmalarına kendi duygu ve düşüncelerini	Sağlık çalışanlarının aile içi şiddeti tanınması uygun yaklaşımlar, tedavi ve destek için eğitim, koordinasyon ve sevk sistemi geliştirilmelidir.

										yansıttıkları tespit edilmiştir.	
Çelik (2006)	ODTÜ Doktora Tezi	K	1	ODTÜ	Gençlerin işsizliği nasıl deneyimlediklerini, bu deneyimde etkili olan faktörleri, işsizlikle baş etme stratejileri ile olası sonuçlarını ortaya koymayı hedeflemiştir	Nicel ve nitel araştırma yöntemleri birada	Gençlerin işsizlik deneyimi	329 işsiz genç, 30 aile ve 21 karar verici	-Anket -Görüşme formu	-İşsizlik deneyimi sürecinde en önemli yapının aile olduğu görülmüştür. -Ailenin işsizlik deneyimini nasıl yönettiği ise ailenin olanakları ile şekillenmektedir. -Ailenin yoksulluğu gencin ücretli emeğine olan gereksinimi artırmaktadır.	Genel olarak işsizlik sorununun çözümü ve özellikle gençlerin işsizliği makroekonomik göstergelerde iyileştirme gerektiriyor. Makroekonomik göstergelerdeki iyileşme, yalnızca özel sektör yoluyla sağlanamaz. Hükümet, özel sektör ve bireysel vatandaşların ortak çabalarını gerektirir. Ayrıca küresel değişimler, uluslararası kuruluşlar ve ajanslar da bu çabalar üzerinde etkili olacaktır.

Ek 4. Şanlıurfa İli Çocuk Konusuna İlişkin Analiz Tablosu